

NURMIJÄRVEN KUNNAN TILINPÄÄTÖS 2021

Nurmijärvi

Sisältö

1. TOIMINTAKERTOMUS	1
Kunnanjohtajan katsaus.....	3
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	4
1.1.1 Nurmijärven kunnan hallinto	4
1.1.2 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	10
1.1.3 Nurmijärven kunnan toimintaympäristö ja talouden kehitys	12
1.1.4 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	20
1.1.5 Nurmijärven kunnan henkilöstö	21
1.1.6 Ympäristöasiat	22
1.1.7 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	23
1.2 Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä	25
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	26
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	26
1.3.2 Toiminnan rahoitus	27
1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset	28
1.5 Kokonaistulot ja -menot	30
1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous	31
1.6.1 Konserniohjaus	32
1.6.2 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	32
1.6.3 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	32
1.6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	33
1.6.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	34
1.7 Tilikauden tuloksen käsittely	38
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	39
2.1 Sitovat toiminnalliset tavoitteet	41
2.2 Käyttötalouden toteutuminen	47
2.2.1 Sosiaali- ja terveystoiminta	47
2.2.2 Konsernipalvelut	49
2.2.3 Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	61
2.2.4 Ympäristötoimiala	82
2.2.5 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	101
2.3 Tulolaskelmaosan toteutuminen	103
2.4 Investointiosan toteutuminen	106
2.5 Rahoitusosan toteutuminen	108
2.6 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	109
3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	111

Nurmijärvi

3.1 Nurmijärven kunnan tuloslaskelma	113
3.2 Nurmijärven kunnan rahoituslaskelma	114
3.3 Nurmijärven kunnan tase.....	115
3.4 Nurmijärven kunnan konsernituloslaskelma	117
3.5 Nurmijärven kunnan konsernirahoituslaskelma	118
3.6 Nurmijärven kunnan konsernitase	119
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	121
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	123
4.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	123
4.1.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot	124
4.1.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	125
4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	126
4.3 Tasetta koskevat liitetiedot.....	129
4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	129
4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	133
4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	135
4.5 Henkilöstöä ja tilintarkastajien palkkioita koskevat liitetiedot.....	137
5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET.....	139
5.1 Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen tilinpäätös.....	143
5.1.1 Toimintakertomus	143
5.1.2 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut.....	157
5.1.3 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	158
5.1.4 Taseen liitetiedot.....	162
5.1.5 Allekirjoitukset	166
5.2 Aleksia liikelaitoksen tilinpäätös	169
5.2.1 Toimintakertomus	169
5.2.2 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut.....	174
5.2.3 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	177
5.2.4 Taseen liitetiedot.....	177
5.2.5 Eriytetty tuloslaskelma	180
5.2.6 Allekirjoitukset.....	181
5.3 Liikelaitosten vaikutus kunnan talouteen.....	183
6. TYTÄRYHTEISÖJEN TOIMINTAKERTOMUS- JA TILINPÄÄTÖSTIEDOT	185
6.1 Kiinteistö Oy Aitohelmi.....	187
6.2 Kiinteistö Oy Aleksis Kiventie 14	189
6.3 Kiinteistö Oy Klaukkalan Säästökeskus	191
6.4 Kiinteistö Oy Nurmijärven Virastotalo	193
6.5 Kiljavanrinteen Kiinteistöt Oy	195

Nurmijärvi

6.6 Nurmijärven Sähkö - Konserni	197
6.7 Nurmijärven Kodit Oy	201
6.8 Rajamäen Uimahalli Oy	205
7. LUETTELOT JA SELVITYKSET	207
7.1 Käytetyt kirjanpitokirjat ja selvitys kirjanpidon säilytyksestä	209
7.2 Luettelo tositelajeista	210
7.3 Tunnuslukujen laskentakaavat	211
7.4 Kirjanpidontilit	213
7.5 Yhteenveto avustuksista	222
8. ALLEKIRJOITUKSET JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ	225

TOIMINTAKERTOMUS

TOIMINTAKERTOMUS

Kunnanjohtajan katsaus

Huippuvuodesta huolimatta, taloushuolet eivät helpota.

Vuoden 2021 tulos nousi Nurmijärvellä ennakoitua huomattavasti paremmaksi. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että taloushuolet olisivat helpottamassa. Kunnan velkataakka on edelleen kasvanut ja investointitarpeet ovat huomattavan suuret. Korkoympäristössä on tapahtumassa liikehdintää ja inflaatio on kiihtynyt. Pienelläkin koronnousulla on kunnan lainamäärissä dramaattiset vaikutukset talouteemme. Vuoden 2021 aikana syntynyt Soteratkaisu tulee osaltaan lisäämään haasteita talouteen. Verotuloista ja valtionosuuksista noin 2/3 siirtyy sotien myötä hyvinvointialueille ja kunnille jäävät sote-kiinteistöt rasitteineen.

Vuoden 2021 alkuperäinen talousarvio oli 3,5 m€ alijäämäinen, mutta tilikauden tulos oli lopulta jopa 16,8 milj. euroa. Tuloksen kääntyminen reilusti positiiviseksi johtui erityisesti sotemenojen ja koronatukien kehityksestä, sekä myyntivoittojen kertymisestä vuodelle 2021. Edellisten lisäksi vaikuttavia tekijöitä ovat olleet verotulojen hyvä kehitys, toteutetut kestävän kasvun ohjelman (NUUKA) mukaiset toimenpiteet sekä poikkeuksellisesta markkinatilanteesta johtuvat alhaiset korkokustannukset. Tilanne oli talouden osalta häilyväinen pitkin vuotta ja ensimmäisen osavuositulosarvioon aikaan tulokehitys näytti täysin päinvastaiseen suuntaan.

Vuoden aikana talousarvioon tuli myös useita ennakoimattomia kustannuslisäyksiä. Sivistystoimialalle lisäyksiä aiheuttivat lisäykset varhaiskasvatuspalvelujen kotihoidontukeen, oppivelvollisuuden laajentaminen, henkilökohtaisten koulunkäynninohjaajien, varhaisen erityiskasvatuksen lastenhoitajien lisäys, koulutyöntekijöiden lisäys sekä psykososiaalisen tuen erityisohjaajien lisäys. Konsernipalveluissa puolestaan lisäyksiä aiheutui Uimahallin, Aleksian ja Onnenkimpaleen avustuksista ja tuista. Kelan työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvusta, sekä työhyvinvointiin kohdennetun rahan lisäyksestä.

Ympäristötoimialalla talousarvioon tapahtuneet muutokset olivat vuokratuottojen vähenemistä lukuun ottamatta positiivisia, kun maksutuotot ja myyntivoitot lisääntyivät ja liikuntapaikkojen käyttömaksut, henkilöstömenot ja joukkoliikenteen kulut alittuivat huomattavasti. Investointitarpeet ovat Nurmijärvellä vertailukuntiin nähden varsin korkealla tasolla. Tulevia investointitarpeita ajatellen vuoden 2021 tuloksesta on perusteltua tehdä investointivaraus. Tälle vuodelle suunnitelluista investoinneista osa jäi vielä toistaiseksi toteutumatta, mikä vaikutti positiivisesti kunnan lisälainanottoon, jonka tarve jäi 10,5 miljoonaan euroon, kun talousarviossa luku oli 25,5 miljoonaa euroa.

Kuntaorganisaatio on vuonna 2021 edelleen taistellut vaihtelevia pandemiatilanteita vastaan useilla rintamilla ja työkuormaa on lisännyt myös useita toimintoja koskeva resurssipula. Väestönkasvu on jatkunut hyvänä ja vuoden 2021 aikana rikottiin 44 000 asukkaan raja, kasvun ollessa 1,1 %. Väestönlisäys heijastuu Nurmijärvellä perinteisesti lasten ja nuorten palveluiden kysynnän kasvuun siitakin huolimatta, että lasten osuus on väestön ikääntymisen myötä pienenevässä.

Vuonna 2021 käytiin kunnallisvaalit ja uusi valtuusto aloitti työnsä kesäkuussa. Valtuuston strategiatyössä on heijastunut tahtotila kantaa vastuuta ja jatkaa talouden tasapainotustyötä. Työ tiedolla johtamisen parempaan hyödyntämiseen on edennyt hyvin ja työkaluja on tarkoitus hyödyntää myös strategisessa johtamisessa. Positiivisia näkymiä tulevaisuuteen tuovat yritysten lisääntynyt kiinnostus alueestamme sekä väestön korkea työllisyysaste.

Outi Mäkelä, kunnanjohtaja

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Nurmijärven kunnan hallinto

Valtuusto

Valtuusto käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa ja ohjaa päätöksillään koko kunnan kehittämistä. Tärkeimpinä tehtävinä ovat kunnan hallinnon järjestäminen, kunnan taloudellinen vallankäyttö, kunnallisten sääntöjen antaminen, kunnan kannan ottaminen tärkeissä kuntaa koskevissa asioissa sekä kunnan toimielinten ja johtotason virkojen täyttäminen.

Valtuusto kokoontui kertomusvuonna yhdeksän (9) kertaa ja pöytäkirjoihin kertyi 171 päätöstä.

Kokoonpano 31.7.2021 asti:

<u>Puolue</u>	<u>Nimi</u>	<u>Ammatti</u>
KESK pj	Toivonen Kallepekka	agrologi
KOK vpj	Vainio Jari	isännöitsijä
SDP vpj	Latva Jerry	tekninen myyjä
SMP	Arteli Tero	ICT-järjestelmäasiantuntija
KD	Haapalainen Johannes	pastori
VIHR	Heinonen Jonna	sairaanhoitaja YAMK
KOK	Helminen Kaisa (ent. Vilkmän)	tradenomi, asiakaspäällikkö
KESK	Hyvämäki Juha	maatalousyrittäjä, agrologi
KOK	Hägg Arto	rakennusinsinööri
SMP	Kakko Kimmo	palvelupäällikkö
KESK	Kalliokoski Taneli	KTM
VAS	Koivalo Tiina	rekrytoija
VIHR	Kopsala Maritta	nuorisotyönohjaaja
KESK	Laine Kalevi	maanviljelijä
PerusS	Laitinen Esa	maanrakennusurakoitsija
PerusS	Lappalainen Mira	terveydenhoitaja
SDP	Lepolahti Harri	Varanotaari
KOK	Lühr Jyrki	rehtori
KOK	Lompolo Kirsi	DI
VIHR	Lounela Merja	sairaanhoitaja
KOK	Malkamäki Jussi	suunnittelija
KESK	Mantila Elli	kirjanpitäjä
SDP	Markkanen Aulikki	pankkitoimihenkilö
KOK	Mattila Riina	johtava sosiaalityöntekijä
KOK	Miettinen Pasi	liiketoimintajohtaja
KESK	Mustonen Kalle	valokuvaaja, toimittaja
SDP	Peltonen Juha	toimittaja
PerusS	Pirkkala Kimmo	DI, kuljetuspäällikkö
VIHR	Pispala Leni	erityisopettaja
VIHR	Pukarinen Pauliina	lähihoitaja
KESK	Raekannas Riikka	sairaanhoitaja AMK
KESK	Rantala Sirpa	luokanopettaja
SDP	Rousu Sirkka	yliopettaja
KOK	Rätty Virpi	lastentarhanopettaja
KESK	Salonen Tarja	DI, toimitusjohtaja
SDP	Sandberg Jenni	tradenomi/HR-assistentti
SDP	Santala Eero	kemisti
KESK	Sivula Tapio	myyntijohtaja

KOK	Suomi Joonas	KTM
KOK	Taipale Janne	rehtori
KOK	Takalo-Eskola Tarleena	opettaja
PerusS	Tapiolinna Maiju	hankintapäällikkö
KOK	Tarikka Visa	laskuttaja
VAS	Toikkanen Hannu	asentaja
SDP	Uusitalo Ismo	tekninen myyjä
KESK	Vanhanen Matti	kansanedustaja
KOK	Vaulamo Petri	toimitusjohtaja
SDP	Viljakainen Sanna	toiminnanjohtaja
VIHR	Virolainen Ville	luokanopettaja
VIHR	Virtanen Sami	ohjelmapäällikkö
KOK	Vuorisalo Juhani	rikosylikomisario

KOK 15 (vaaliliitto KOK + RKP), KESK 11, SDP 9, VIHR 7, PerusS 4, VAS 2, SMP 2, KD 1

Kokoonpano 1.8.2021 alkaen:

<u>Puolue</u>	<u>Nimi</u>	<u>Ammatti</u>
KESK pj	Toivonen Kallepekka	maanviljelijä
KOK I vpj	Räty Virpi	erityisopettaja
PS II vpj	Lakee Hannu	metsätalousyrittäjä
KOK	Ahonen Seppo	kenttävast
KOK	Aittakallio Minna	asiantuntija, vanhustyö
KESK	Anttila Jukka	hallintotieteiden lisensiaatti, eläkeläinen
KOK	Diakite Jaana	it-konsultti
PS	Heinonen Heikki	yrittäjä
KOK	Hägg Arto	kiinteistökehitysjohtaja
KESK	Kalliokoski Taneli	ekonomi, palvelutuotantopäällikkö
KOK	Karpo Sampo	luova johtaja
VIHR	Kopsala Maritta	nuorisotyönohjaaja, diakoni, sosionomi
KESK	Korhonen Virpi	toimitusjohtaja
KD	Kuula Ina	sosionomi, ratkaisukeskeinen terapeutti
PS	Laitinen Esa	maanrakennusurakoitsija, sorvaaja
PS	Lappalainen Mira	terveydenhoitaja (YAMK)
SDP	Latva Jerry	koneasentaja
PS	Lehtimäki Tommi	yrittäjä
SDP	Lepolahti Harri	ylitarkastaja, varanotaari
SDP	Luoma Maria	opiskelija, hallintokoordinaattori
PS	Majjala Jouni	eläkeläinen, rikosylikonstaapeli eläkkeellä
KOK	Malkamäki Jussi	suunnittelija
KESK	Mantila Elli	kirjanpitäjä
SDP	Markkanen Aulikki	pankkitoimihenkilö, eläkeläinen,
KOK	Mattila Riina	johtava sosiaaliohjaaja
KESK	Mustonen Kalle	toimittaja, valokuvaaja
VIHR	Pasanen Sanna	musiikin lehtori
SDP	Peltonen Juha	toimituspäällikkö
PS	Pirkkala Kimmo	kuljetuspäällikkö
VIHR	Pispala Leni	erityisluokanopettaja, KM
PS	Putkonen Matti	työmies
KESK	Raekannas Riikka	sairaanhoitaja
KESK	Rantala Sirpa	luokanopettaja, KM
SDP	Rousu Sirkka	hallintotieteiden tohtori (HT)

PS	Salo Henry	sijoitusasiantuntija
SDP	Sandberg Jenni	palveluvastaava, tradenomi
KESK	Sivula Tapio	myyntijohtaja
KESK	Suhonen Otto	varusmies
KOK	Suomi Joonas	KTM, yrittäjä
PS	Syväkangas Teijo	tekninen asiakaspalvelupäällikkö
KOK	Taipale Janne	rehtori
KOK	Takalo-Eskola Tarleena	FM, opettaja
PS	Tapiolinna Maiju	hankintapäällikkö
KOK	Tarikka Visa	myyntilaskuasiantuntija
KESK	Tofferi Mirja-Liisa	opettaja, DI
VAS	Toikkanen Hannu	asentaja
KESK	Vanhanen Matti	kansanedustaja
KOK	Vaulamo Petri	toimitusjohtaja
VIHR	Virolainen Ville	luokanopettaja
VIHR	Virtanen Sami	ohjelmapäällikkö
KOK	Vuorisalo Juhani	rikosylikomisario

KOK 14 (vaaliliitto KOK + RKP), KESK 12, PS 11, SDP 7, VIHR 5, VAS 1, KD 1

Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen tehtävänä on valvoa ja panna täytäntöön valtuuston päätökset yhdessä muun luottamushenkilö- ja viranhaltijaorganisaation kanssa. Lisäksi kunnanhallituksen tehtäviin kuuluu mm. johtaa kunnan hallintoa ja valvoa kunnan etua, edustaa kuntaa sekä tehdä sen puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet.

Kunnanhallitus kokoontui 24 kertaa ja päätöksiä kertyi 330.

Kokoonpano 31.7.2021 asti:

<u>Puolue</u>	<u>Nimi</u>	<u>Ammatti</u>
KOK pj	Räty Virpi	lastentarhanopettaja
KESK I vpj	Salonen Tarja	DI, toimitusjohtaja
SDP II vpj	Peltonen Juha	toimittaja
KOK	Hägg Arto	rakennusinsinööri
KOK	Vaulamo Petri	toimitusjohtaja
KOK	Jalava Markku	viestintäpäällikkö
KESK	Raekannas Riikka	sairaanhoitaja AMK
KESK	Hyvämäki Juha	maatalousyrittäjä
SDP	Sailio Alpo	tekninen myyjä
VIHR	Pispala Leni	erityisopettaja
PerusS	Tapiolinna Maiju	hankintapäällikkö, sairaanhoitaja

Kokoonpano 1.8.2021 alkaen:

KOK pj	Vaulamo Petri	toimitusjohtaja
KESK I vpj	Raekannas Riikka	sairaanhoitaja AMK
PS II vpj	Tapiolinna Maiju	hankintapäällikkö, sairaanhoitaja
KOK	Hägg Arto	rakennusinsinööri
KESK	Kalliokoski Taneli	ekonomi, palvelutuotantopäällikkö
SDP	Lepolahti Harri	ylitarkastaja, varanotaari

PS	Majjala Jouni	eläkeläinen, rikosylikonstaapeli
KOK	Mattila Riina	johtava sosiaalityöntekijä
KESK	Mustonen Kalle	toimittaja, valokuvaaja
VIHR	Pispala Leni	erityisopettaja, KM
PS	Örling Ritva	henkilöstökoordinaattori

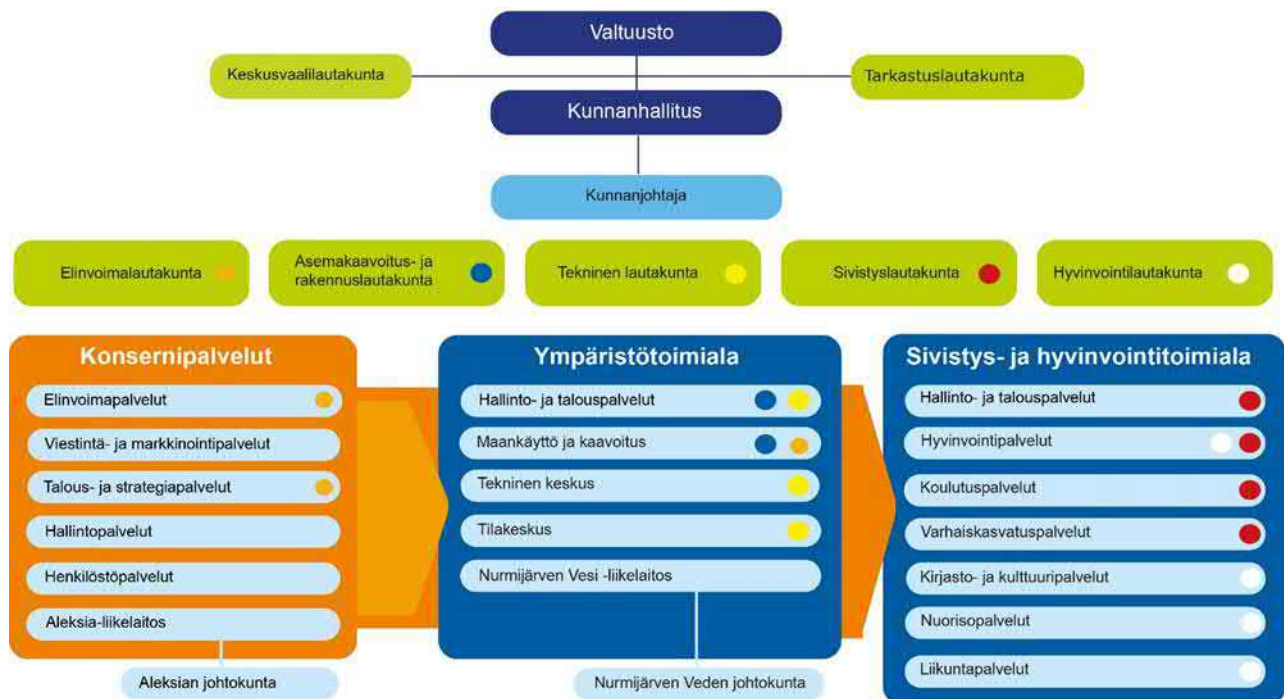
Konsernijaosto

Konsernijaosto kokoontui 2 kertaa ja päätöksiä kertyi 7. Konsernijaosto lakkautettiin 1.8.2021 alkaen.

Kokoonpano 31.7.2021 asti:

KOK pj	Räty Virpi	lastentarhanopettaja
KESK vpj	Hyvämäki Juha	maatalousyrittäjä
SDP	Peltonen Juha	toimittaja
VIHR	Pispala Leni	erityisopettaja
PerusS	Tapiolinna Maiju	hankintapäällikkö, sairaanhoitaja

Nurmijärven kunnan organisaatio 1.8.2021 alkaen

Tilivelvolliset

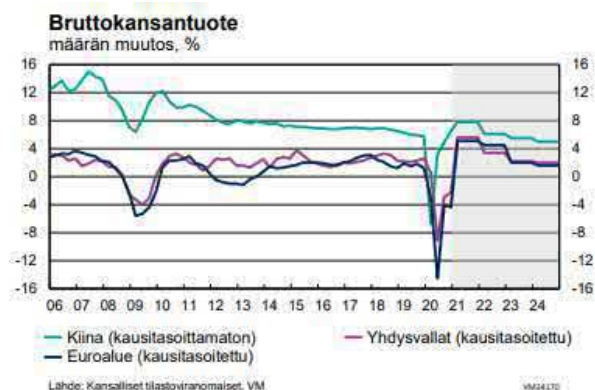
Organisaatio	Viranhaltija	Tilivelvollisuuden peruste
Konsernipalvelujen toimiala	hallintojohtaja	toimialan johtaja, elinvoimalautakunnan esittelijä
Hallintopalvelut	kunnan lakimies	tulosaluepäällikkö
Henkilöstöpalvelut	henkilöstöjohtaja	tulosaluepäällikkö
Talous- ja strategiapalvelut- palvelut	talousjohtaja	tulosaluepäällikkö
Elinvoimapalvelut	elinvoimajohtaja	tulosaluepäällikkö
Viestintä- ja markkinointi- palvelut	viestintäpäällikkö	tulosaluepäällikkö
Yhteiset toiminnot	kunnanjohtaja	kunnanjohtaja, kunnanhallituksen esittelijä
Sivistys- ja hyvinvointi- toimiala	sivistysjohtaja	toimialan johtaja, sivistyslautakunnan esittelijä, hyvinvointilautakunnan esittelijä
Hallinto- ja talouspalvelut	hallintopäällikkö	tulosaluepäällikkö
Koulutuspalvelut	opetuspäällikkö	tulosaluepäällikkö
Varhaiskasvatuspalvelut	varhaiskasvatuspäällikkö	tulosaluepäällikkö
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	kirjastonjohtaja	tulosaluepäällikkö
Nuorisopalvelut	nuorisopäällikkö	tulosaluepäällikkö
Liikuntapalvelut	liikuntapäällikkö	tulosaluepäällikkö
Hyvinvointipalvelut	sivistysjohtaja	tulosaluepäällikkö
Ympäristötoimiala	tekninen johtaja	toimialan johtaja, teknisen lautakunnan ja asemakaavoitus- ja rakennuslautakunnan sekä elinvoimalautakunnan esittelijä

Maankäyttö ja kaavoitus Tekninen keskus	yleiskaavapäällikkö kunnallistekniikan päällikkö	tulosaluepäällikkö tulosaluepäällikkö
Tilakeskus Hallinto- ja talouspalvelut	tilakeskuksen päällikkö hallintopäällikkö rakennustarkastaja	tulosaluepäällikkö tulosaluepäällikkö tulosyksikköpäällikkö, esittelijä rakennusvalvonnan viranomaisasioissa asemakaavoitus- ja rakennuslautakunnassa
<u>Nurmijärven Vesi</u>	vesilaitoksen johtaja	liikelaitoksen johtaja, liikelaitoksen johtokunnan esittelijä
<u>Aleksia</u>	palvelujohtaja	liikelaitoksen johtaja, liikelaitoksen johtokunnan esittelijä

1.1.2 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Maailmantalous on elpynyt nopeasti vuonna 2019 puhjenneen covid-19 pandemian aiheuttamasta taantumasta, mutta kasvunäkymiä varjostavat pandemian pitkittyminen, tarjontaketjujen häiriöt sekä nopeasti kiihtynyt inflaatio. Venäjän Ukrainassa aloittamat sotatoimet ovat myös vaikuttaneet laajasti maailmantalouteen ja kerrannaisvaikutukset näkyvät myös kansantaloudessa. Maailmantalous kasvoi vuonna 2021 ennakkotietojen mukaan 6,1 prosenttia ja ennen Ukrainassa käynnistyneitä sotatoimia vuodelle 2022 ennustettiin 4,6 prosentin kasvua. Kuluttajahintainflaatio on kiihtynyt nopeasti erityisesti Yhdysvalloissa, mutta myös Euroopassa ja nousevissa talouksissa. Erityisesti sähkön hinta on erittäin korkealla Euroopassa erityisesti maakaasun hinnan nousun takia. Inflaatiopaineiden ennakoitaan hellittävän vuoden 2022 aikana, mutta riski pidempiaikaisesta inflaatiosta on kasvanut Ukrainan tilanteen vuoksi. Euroopan talousalueen näkymiä heikentää Ukrainassa käynnissä olevat sotatoimet ja pitkittynyt koronaviruspandemia.

Kotimaassa kansantalouden kasvu jatkui vuoden kolmannella neljänneksellä hyvänä ja BKT:n ennustetaan kasvavan 3,4 prosenttia vuonna 2021. Vuodelle 2022 ennustettiin 3 prosentin talouskasvua, mutta Ukrainan sotatilanteen ennakoitaan heikentävän kasvun noin 2 prosentin tasoon. Vuonna 2023 talouskasvu hidastuu selvästi, koska yksityisten palveluiden tuotanto on ennusteen mukaan saavuttanut ennen koronakriisiä vallinneen tasonsa ja kasvaa tuolloin selvästi hitaammin. Vuoden 2023 jälkeen talouskasvun ennakoitaan pysyttelevän 1,0-1,3 prosentissa.

Koronapandemian myötä isoksi kasvanut julkisen talouden alijäämä pienenee vauhdikkaasti lähivuosina. Ennustettu talouskasvu ja koronapandemian vuoksi pää-

tettyjen tukitoimien vähentyminen vahvistaa julkista taloutta. Julkinen talous jää kuitenkin riipeän suhdannepysähtymisen jälkeen yhä alijäämäiseksi. Julkisessa taloudessa vallitsee rakenteellinen menojen ja tulojen välinen epätasapaino. Julkinen velka suhteessa BKT:hen kohosi koronapandemian vuoksi 10 prosenttiyksikköä korkeammalle tasolle kuin ennen kriisiä, mutta velkasuhteen kasvun oletetaan taittuvan vuonna 2021 ja jatkavan laskuaan vuonna 2022. Velkasuhde on herkkä talouden kasvussa tapahtuville muutoksille ja talouskasvun vaimentuessa valtion sekä paikallishallinnon ja hyvinvointialueiden alijäämät kääntävät velkasuhteen kuitenkin jälleen kasvuun vuodesta 2023 alkaen. Velkasuhteen arvioidaan olevan noin 69 prosenttia, eli lähes 10 prosenttiyksikköä pandemiaa edeltänyttä aikaa korkeammalla tasolla vuonna 2026.

Valtionhallinto on kantanut suurimman osan koronapandemian vuoksi päätettyjen tukitoimien kustannuksista ja on näin julkisen talouden alasektoreista alijäämäisin. Paikallishallinnon rahoitusasema muuttuu jälleen alijäämäiseksi tilapäisen, koronatukitoimien mahdollistaman tasapainon jälkeen. Vuonna 2023 julkisyhteisöjen rakenne muuttuu, kun sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirretään kunnilta hyvinvointialueille. Tämä helpottaa kuntien rakenteellisia, väestön ikääntymisestä johtuvia menopaineita.

Työllisten määrä on lisääntynyt vuonna 2021 merkittävästi. Työllisiä oli lokakuussa 65 000 enemmän kuin vuosi sitten ja koko alkuvuonna määrä on lisääntynyt 2,1 prosenttia vuodentakaisesta. Työllisten määrä on kuitenkin suurempi vain määrä- ja osa-aikaista työtä tekevien palkansaajien keskuudessa. Työmarkkinat vetävät tällä hetkellä runsaasti työvoimaa ja potentiaalia olisi monilla toimialoilla parempaankin. Yritykset sopeuttivat

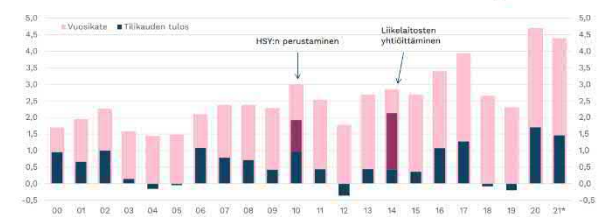
vuonna 2020 työvoimakustannuksiaan irtisanomisten lisäksi lomautuksilla. Syksyllä 2021 lomautusten määrä oli laskenut kolmasosaan vuoden 2020 tasosta ja koronaa edeltävälle tasolle.

Pandemian vähitellen laantuessa ja elämän palatessa toivottavasti kohti normaalimpia aikoja, kansainväliset talousjärjestöt ovat suositelleet maita palaamaan politiikkaan, joka varmistaa, että julkinen velkaantuminen on sopusoinnussa maiden velanhoitokyvyn kanssa pidemmällä aikavälillä. Suomessa väestön ikääntyminen lisää julkisia menoja ja heikentää talouden velanhoitokykyä pitkälle tulevaisuuteen. Kun julkinen velka kasvaa

Kuntatalouden kehitys

Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2021 ennakkolisiin tilinpäätöstietoihin pohjautuvan Kuntaliiton analyysin mukaan kuntien ja kuntayhtymien tulokset säilyivät vahvoina toisenkin koronavuoden jälkeen. Kuntatalouden yhteenlaskettu tilikauden tulos on arvioiden mukaan 1,5 mrd. euroa, joka on lähellä huippuvuoden 2020 poikkeuksellista 1,7 mrd. euron tulosta. Vuonna 2021 negatiivisen tuloksen kuntia on arviolta 66, kun vuonna 2020 niitä oli vain 27. Valtion koronatuot ovat parantaneet huomattavasti kuntatalouden tilaa, koska vielä vuonna 2019 tilikauden tulos oli alijäämäinen 223 kunnassa. Kuntatalous on vanhojen haasteiden edessä koronatuotien poistuessa vuoden 2021 jälkeen.

Kuntien ja kuntayhtymien vuosikate sekä tilikauden tulos vuosina 2000-2021, mrd. €

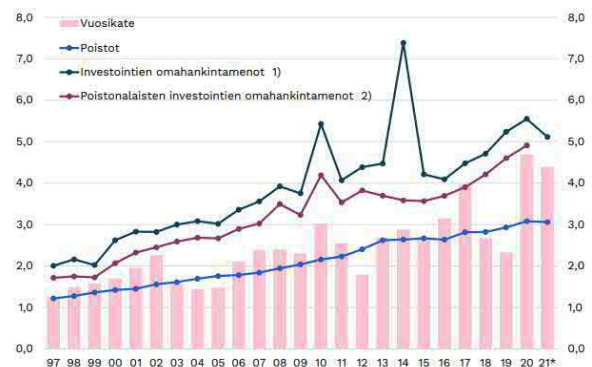
Tilikauden tulos säilyi vuonna 2020 HSY:n perustamisesta johtuvia satunnaisia tuloja noin 0,05 mrd. euroa ja vuonna 2014 liikelaitosten yhdistämisestä johtuvia satunnaisia tuloja arviolta 1,7 mrd. euroa.

Kuntien ja kuntayhtymien toimintakate heikkeni 3,5 prosenttia vuonna 2021. Menot kasvoivat voimakkaasti vuonna 2021, vajaan 8 prosenttia verrattuna vuoden 2020 1,6 prosentin maltilliseen kasvuun. Osa kasvusta selittyi koronapandemian hoidolla, mutta muita vaikuttavia tekijöitä ovat olleet kunta-alan palkkaratkaisun sopimuskorotusten vaikutukset henkilöstömenoihin, väestön ikärakenteen muutoksen vaikutukset palvelutarpeisiin, Sanna Marinin hallituksen tehtävien laajennukset ja sosiaalivakuutusmaksujen kasvu. Myös tulevaisuudessa näkyvän hoitovelan on arvioitu kasvaneen yhä. Toimin-

suhteessa talouden kykyyn luoda tuloja, julkisen taloudenpidon riskit kasvavat. Velka ei ole ilmainen lounas edes vallitsevassa nollakorkojen ajassa. Siksi velkaantumisen perään pitää katsoa ja riskejä arvioida tarkasti. Julkisen vallan käyttäjiltä vaaditaan pitkäjänteisyyttä, kykyä katsoa pidemmälle horisonttiin ja rohkeutta tehdä valintoja.

Lähteet:

VM: 70/2021, Taloudellinen katsaus talvi 2021

tatuotot kasvoivat 21,4 prosenttia johtuen valtion koronatuotuksista ja kehityshankkeisiin saaduista avustuksista.

Kuntien ja kuntayhtymien vuosikatteen heikentyivät kaikissa kuntakoryhmissä, mutta ylittivät siitä huolimatta poistot, eli ns. syömävelkaa ei jouduttu juurikaan ottamaan. Syömävelkaa otettiin vuonna 2021 noin 10 milj. euroa. Vahvat vuosikatteen, eli tulorahoituksen riittävyys on vähentänyt merkittävästi kuntien lainakannan kasvua vuonna 2021 historialliseen kehitykseen verrattuna. Tähän on vaikuttanut myös investointien 8,6 prosentin lasku edellisestä vuodesta, joka on vahvistanut

Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarvioissa noin 2,4 miljardia euroa koronatuokea v. 2021

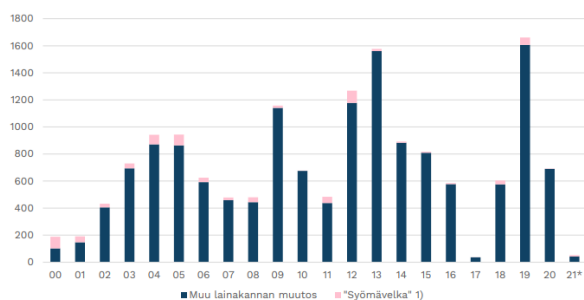
Koronatuot, miljoonaa euroa	2021
Valtionsuutena	300
Peruspalvelujen valtionosuuden korotus mukaan	
Julkin kely-kompensaatto	
Verotuloina	610
Yhteisöveron jako-osuuden +10 %-yksikön korotus	
Valtionavustuksina	1543
Vuodelta 2020 apulustekijöiden vuoksi siirtyneet tuot, mm. 137 milj. euron tuki sairaanhoitopiireille ja 100 milj. euroa joukkoliikenteelle	387
Terveydenhuollon välittömät tuot	1068
OKM:n korona-avustukset	75
YHTEENSÄ	2 440

Lähde: valtiovarainministeriö, Kuntaliitto

kuntien ja kuntayhtymien toiminnan ja investointien rahavirtaa.

Kuntien verotulot kasvoivat 6,5 prosenttia vuonna 2021. Kasvusta valtaosa muodostuu kuntien yhteisöveron tuotosta, joka kasvoi 44,6 prosenttia. Valtio korotti yhteisöveron jako-osuutta yhtenä koronatukitoimena ja ilman korotusta kuntien yhteisöverot olisivat laskeneet 14 prosenttia. Kunnallisverotulot kasvoivat 2,3 prosenttia ja kiinteistöverot 12,3 prosenttia. Valtionosuudet puolestaan laskivat 8 prosenttia vuonna 2021. Laskua selittää, että valtaosa koronatuista siirtyi valtionosuusjärjestelmästä valtionavustuksiin. Kuntien koronatukea maksettiin vuonna 2021 2,4 miljardia euroa. Valtaosa myönnettiin valtionavustuksina, joilla kompensoitiin pandemiasta välittömästi aiheutuneita kustannuksia.

Lähde: 2000-2020 Tilastokeskus, vuosi 2021 Valtiokonttorin keräämät tilinpäätösarvot. Manner-Suomen kunnat ja kuntayhtymät.

29

Vuoden 2021 hyviä tilinpäätösarvioita tarkastellessa on hyvä muistaa, että kertaluonteisten koronatukien poistuessa kuntataloudesta rakenteelliset ongelmat ovat edelleen ratkaisematta. Näistä varsinkin tulojen ja menojen epätasapaino ja mittavat investointitarpeet yhdistettynä voimakkaaseen velkaantumiseen vaativat tulevina vuosina talouden kantokykyä turvaavia toimia. Väestön ikääntymisen myötä lisääntyvät palvelutarpeet sekä korkoympäristön kiristyminen ja korjausrakentamisen kasvu tulevat kiristämään kuntataloutta tulevaisuudessa merkittävästi, ja tästä johtuen voimavarojen käyttöä kannattaa tarkastella kriittisesti ja kohdistaa niitä palvelujen kannalta mahdollisimman oikea-aikaisesti oikeaan paikkaan.

Velkaantuminen tulee jatkumaan taloudellisilla mittareilla mitattuna hyvästä vuodesta huolimatta ja keskiöön nousee kuntien kyky sopeuttaa palveluverkkoaan vastaamaan palvelutarpeiden muutosta, johon erityisesti väestön ikääntyminen sekä kaupungistuminen on johtanut.

Lähde:

Kuntaliitto: Vuoden 2021 tilinpäätösarvot, tiedotustilaisuus 7.2.2022 & Kuntaliiton tiedote 7.2.2022.

1.1.3 Nurmijärven kunnan toimintaympäristö ja talouden kehitys

Olennaiset muutokset toimintaympäristössä

Yleinen kehitys Nurmijärvellä

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Väestö	41 897	42 010	42 159	42 667	42 993	43 663	44 136
Väkiluvun muutos (lkm)		113	149	508	326	670	473
Väesön kasvu (%)	0,8	0,3	0,4	1,2	0,8	1,6	1,1
Kuntien välinen nettomuutto	86	-226	-21	407	189	467	227
Nettomaahanmuutto	6	167	41	29	30	111	92
Syntyneitä	464	419	376	357	390	96	448
Kuolleita	245	242	253	275	273	382	292

Väestön kasvu

Vuosi 2021 jatkui siitä mihin vuosi 2020 päättyi ja muutoliike KUUMA-seudulle jatkui vilkkaana. KUUMA-kunnat houkuttelivat uusia asukkaita, mutta pandemia-ajan runsas väestönkasvu alkoi tyyntyä vuoden 2021 heinäkuun jälkeen.

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Nurmijärven väkiluku oli 44 136 vuoden 2021 lopussa. Vuonna 2021 Nurmijärven asukasmäärä kasvoi 475 uuden asukkaan verran, joka tarkoittaa 1,1 % väestönkasvua. Kasvusta 48

Asukasluvun kehitys tammi-joulukuun 2021

Lähde: Tilastokeskus 2021

% muodostui muuttoliikkeen vaikutuksesta (nettomuutto), 33 % luonnollisella väestönkasvulla (syntyneiden enemmisyys) ja 19 % maahanmuutolla (nettomaahanmuutto).

Ikäryhmittäin tarkasteltuna asukasmäärän kasvun elementit tukevat tulkintoja korona-ajan muuttoliikkeen profiilista sekä maltillisesta syntyvyyden kohenemisestä. Nurmijärvellä kasvoivat erityisesti 25–34-vuotiaiden ikäryhmä sekä pienten alle kolmevuotiaiden lasten ikäryhmä syntyvyyden kohenemisen sekä muuttoliikkeen vaikutuksesta. Sen sijaan päivähoitoikäisten ja esikouluikäisten ikäryhmä (3–6-vuotiaat) sekä alakouluikäisten ikäryhmä (7–12-vuotiaat) pienenevät. Tämä johtuu puolestaan pitkään jatkuneesta ikäluokkien pienenemisestä. Määrällisesti eniten kasvoi 75 vuotta täyttäneiden ikäryhmä väestön luonnollisen ikääntymisen myötä. Vuoden 2021 ikäryhmittäiset muutokset olivat samansuuntaisia kaikissa Pääkaupunkiseudun kehyskunnissa.

Vaikka vuosia 2020 ja 2021 leimaava korona-aika on herättänyt monissa epävarmuutta, ei poikkeuksellinen aika ole vaikuttanut pääkaupunkiseudun kehyskuntien veto-

Työttömyys

Uudellamaalla oli vuoden 2021 lopussa yhteensä 91 867 työtöntä työnhakijaa. Lomautettuja heistä oli 7886 ja kokonaan ilman työsuhdetta 83 981 henkilöä. Kokonaan vailla työsuhdetta olevien osuus laski maakunnassa vuoden 2020 lopun tilanteeseen verrattuna 6,9 % ja lomautettujen määrä puolestaan laski 70,6 %. Työttömien kokonaismäärä laski vuoden aikana Uudellamaalla 21,5 %. Koko maassa lasku oli 23 %.

Uudellamaalla työttömyyden rakenteessa korostui pitkäaikaistyöttömyyden kasvu. Pitkäaikaistyöttömien määrä alueella kasvoi vuoden aikana 28,1 %. Alle 25-vuotiaiden työttömyys sen sijaan helpotti ja heitä oli

voimaan laskevasti – pikemminkin päinvastoin. Koronapandemia alkuaikoina keväällä 2020 esitettiin arvioita siitä, että pandemia vaikuttasi positiivisesti Nurmijärven ja Nurmijärven kaltaisten suurten kaupunkien liepeillä olevien kuntien väestönkasvuun. Näin myös kävi. Korona-aika liikutti väestöä, kun asumiseen, asuinympäristöön ja vapaa-aikaan liittyvät laadulliset ominaisuudet nousivat vahvemmin esiin. Myös koronaepidemian aikaansaamasta etätyön merkittävästä kasvusta näyttää jäävän pysyviä jälkiä työntekemisen malleihin. Tällöin asunnon jokapäiväiseen saavutettavuuteen liittyvät kriteerit saattavat laventua. Etätyön vakiintuminen avittaa osaltaan Nurmijärven houkuttelevuuden ylläpitoa ja kasvua.

(Lähes) paikkaan sitomaton työnteko etätyön muodossa on tuonut asumisen toiveiden ja elämän unelmien toteuttamisen helpommaksi erityisesti paremmin toimeentulevalle väestönosalle. Tällä väestöryhmällä on myös lähtökohtaisesti paremmat taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa asumisen toiveita. Uhkana on, että väestön hyvinvointierot kasvavat ja ihmisten todellisuudet erkaantuvat entisestään.

vuoden 2021 lopussa 29,2 % vähemmän kuin vuosi aikaisemmin.

Kaikkiaan Uudellamaalla työttömien osuus työvoimasta oli vuoden 2021 lopussa 10,5 % mikä vastaa koko Suomen keskimääräistä tasoa 10,4 %. Uusia avoimia työpaikkoja Uudenmaan TE-toimistossa oli joulukuussa 29 295, joka on 78,2 % enemmän kuin vuotta aiemmin.

Nurmijärvellä työttömien osuus työvoimasta oli vuoden 2021 lopussa 7,6 % (1650 henkilöä) eli selvästi alle Uudenmaan ja koko valtakunnan keskimääräisen tason. Vuoden aikana työttömien osuus väheni 31 %.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta kunnittain, TEM työnvälitystilasto.

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Uudenmaan ELY-keskus

Perustetut ja lopettaneet yritykset

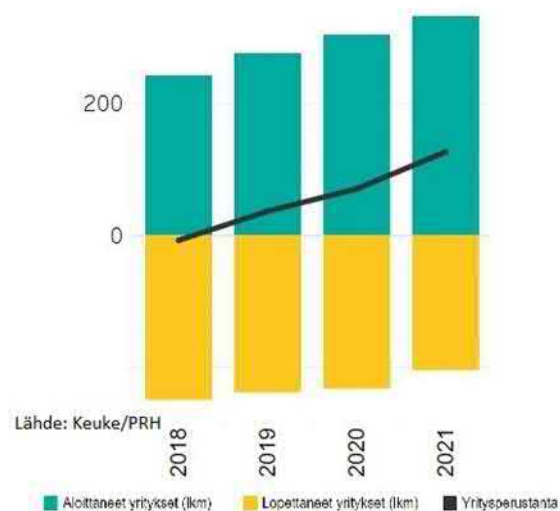
Vuoden 2021 aikana Nurmijärvelle perustettiin 331 uutta yritystä. Samaan aikaan 205 yritystä lopetti toimintansa. Yritysverustanta oli täten +126 yritystä. Viime vuosina kunnassa perustettujen yritysten määrä on ollut kasvussa ja lopettaneiden yritysten määrä laskussa. Yritysmäärän nettomuutos on näin ollen ollut positiivinen. Edellinen negatiivisen muutoksen vuosi on ollut 2018.

Viimeisimmän käytettävissä olevan vuoden 2020 tilaston mukaan Nurmijärvellä oli kaikkiaan 2950 yritysten toimipaikkaa. Viime vuosina toimipaikkamäärä on pysytellyt hyvin tasaisena, mutta vuosi 2020 toi määrään liki 4 % lisäyksen. Kasvua näkyi myös toimipaikkojen liikevaihdossa, joka ylitti vuonna 2020 ensimmäistä kertaa 2 miljardin euron rajan. Toimialoista selvästi eniten Nurmijärvellä löytyy palveluita, joissa toimii liki 68 % kunnassa sijaitsevista toimipaikoista. Jalostuksen toimipaikkojen osuus on hieman alle 30 %. Luvut eroavat koko maan luvuista, sillä koko maassa palveluiden osuus on yli 74 % ja jalostuksen hiukan alle 22 %.

Valmistuneet asunnot

Vuonna 2021 Nurmijärven asuntotuotanto veti hetken henkeä 2010- ja 2020-lukujen vaihteen ennätysmäisten asuntotuotantomäärien jälkeen. Varsinkin kerrostalotuotanto oli maltillisempaa. Vuonna 2021 Nurmijärvelle valmistui 308 asuntoa, joista 107 omakotitaloissa (35 % kaikista asunnoista), 76 rivitaloissa (25 % kaikista asunnoista) ja 125 kerrostaloissa (41 % kaikista asunnoista).

Aloittaneet ja lopettaneet yritykset vuosittain

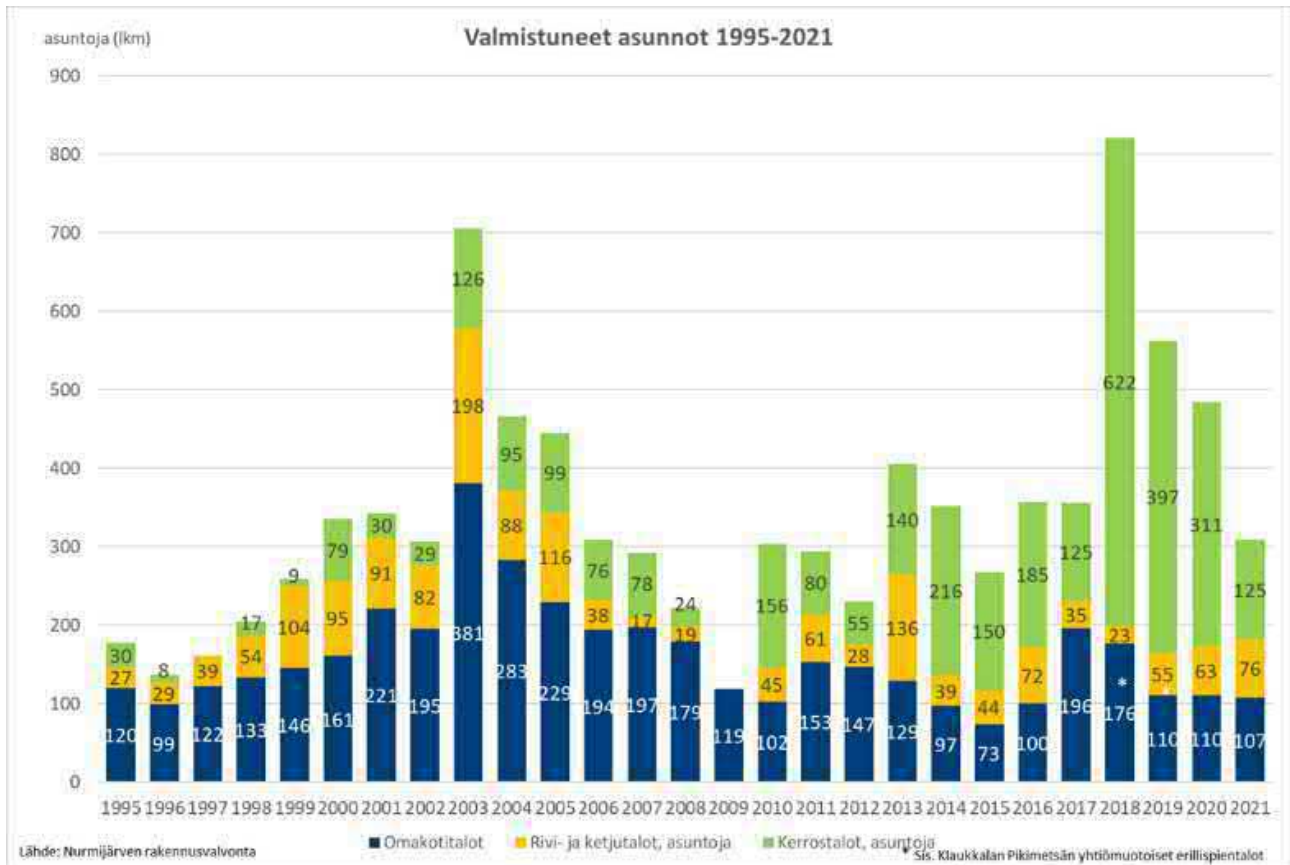
Lähde: Keuke/PRH

Lähde: Tilastokeskus

Korona-ajan herättämien asumisen haaveiden ja toiveiden toteuttamisen konkretisoituminen on näkynyt myös Nurmijärvellä. Omakotitonttien kysyntä oli erittäin vilkasta vuonna 2021, jolloin kunta luovutti ennätysmäärän eli 64 omakotitonttia joko myytyinä tai vuokrattuna.

Omakotitontteja luovutettiin pääsääntöisesti kunnan eteläisimmästä ja pohjoisimmasta taajamasta. Asuntojen keskimääräiset pinta-alat kasvoivat vuoden takaisesta omakotitalojen (127 m² > 131 m²) sekä rivitalojen (58 m² > 66 m²) osalta. Sen sijaan kerrostaloasuntojen osalta keskimääräinen pinta-ala pieneni taas alle neljäänkymmeneen neliometriin (45 m² > 38 m²). Muutoksen selittää pieniä asuntoja sisältävien kohteiden valmistuminen Klaukkalaan erityisesti Ali-Tilikkaan.

Uusien kotien valmistumisen osalta vuodesta 2022 on odotettavissa vilkasta. Osaltaan valmistuvien asuntojen määrää kasvattaa vuosien 2020 ja 2021 aikana aloitetut ja vuoden 2022 aikana valmistuvat isot hankkeet Klaukkalassa. Vuonna 2022 valmistunee myös merkittävä määrä korona-aikana aloitettuja omakotitaloja erityisesti Rajamäen Kylänpään alueelle. Vuonna 2022 omakotitalojen rakentamisen tahti kiihtyy myös Klaukkalassa Vanha-Klaukan uudella asuinalueella sekä Järvimaan alueella.

Kunnan talous

Nurmijärvi, talous (sis. liikelaitokset), 1000 €	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021
Toimintakate	-183 761	-188 937	-191 212	-192 091	-192 790	-207 442	-221 060	-225 198	-217 849
Verotulot	167 981	173 204	177 418	181 538	182 608	183 173	189 728	200 631	210 366
Valtionosuudet	28 206	26 012	25 775	30 273	29 937	30 117	32 294	51 698	41 544
Rahoituserät, netto	1 280	1 206	1 766	961	757	900	1 320	1 292	1 841
Vuosikate	13 706	11 485	13 747	20 682	20 512	6 748	2 282	28 424	35 902
Poistot ja arvonalentumiset	-13 479	-13 461	-14 007	-14 575	-15 168	-18 854	-18 033	-20 711	-19 069
Tilikauden yli-/alijäämä	227	-1 975	-260	6 119	5 356	-12 094	-15 738	1 726	3 045
Investointien omahankintameno	32 628	25 544	24 169	33 863	37 675	28 997	35 142	34 998	27 539
Nettoinvestointit	28 594	23 312	17 607	30 160	32 110	26 417	30 807	33 032	17 883
Investointien tulorahoitus, %	42,0	45,0	56,9	61,1	54,4	23,3	6,5	81,2	130,4
Edell. vuosien kertynyt ylijäämä	56 421	56 648	54 621	54 361	60 480	65 837	53 743	38 004	39 730
Lainakanta	95 754	103 612	111 565	132 362	153 812	169 248	199 528	206 721	217 265
Lainat per asukas, euroa	2 325	2 492	2 663	3 151	3 647	3 966	4 641	4 734	4 923

Tilikausi 2021 päättyi Nurmijärven kunnan osalta 16,8 milj. euron positiiviseen tulokseen. Tilikauden ylijäämä asettui 3,0 milj. euroon tuloksesta tehdyn 13,8 milj. euron investointivarausten jälkeen.

Kunnan palvelutuotannon nettomenot asettuivat tilinpäätöksessä 217,8 milj. euroon. Nettomenot pienentyivät alkuperäisestä talousarviosta 11,0 milj. euroa ja edellisvuoden tilinpäätöksestä 7,4 milj. euroa. Nettomenojen pienentyminen selittyy pääosin sosiaali- ja terveysmenojen pienentymisellä valtion koronatukien vuoksi ja poikkeuksellisen suurilla maanmyynnin luovutusvoitoilla.

Konsernipalveluiden nettomenot olivat 11,2 milj. euroa. Nettomenot kasvoivat edellisvuodesta 0,6 milj. euroa, jota selittää erityisesti Kelan työmarkkinatuen kuntasuukausien nousu ja Aleksia liikelaitokselle kohdennettu toiminta-avustus.

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan nettomenot olivat 95,0 milj. euroa. Nettomenot kasvoivat edellisvuodesta mallillisesti noin 3,5 milj. euroa. Toimialan toimintatuotot toteutuivat edellistä vuotta suurempina pääosin lisääntyneestä hankerahoituksesta johtuen. Toimintakulujen kasvua selittää henkilöstömenojen kasvu yleiskorotusten myötä sekä sisäisiin vuokriin tehdyn korotukset.

Ympäristötoimialan nettotuotot olivat 7,2 milj. euroa. Nettotuotot kasvoivat edellisvuodesta 5,3 milj. euroa. Nettotuottojen kasvua selittää pääasiassa maanmyynnistä saadut luovutusvoitot sekä maankäyttösopimusten ennakkomaksujen tuloutusten kasvu.

Aleksia -liikelaitoksen liikealijäämä oli 3 769,81 euroa. Liikealijäämää kertyi edellisvuotta vähemmän noin 0,5 milj. euroa, joka oli seurasta kunnan antamasta 0,4 milj. euron toiminta-avustuksesta. Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen liikealijäämä oli 3,1 milj. euroa. Liikealijäämä kas-

voi edellisvuodesta 0,9 milj. euroa. Kasvua selittää pääasiassa liikevaihdon nousu, joka osaltansa selittyy kotitalouksien veden käytön kasvulla ihmisten jatkaessa etätöitä koronapoikkeusolojen vuoksi.

Toimialojen toiminnan ja talouden toteutumisesta on raportoitu tarkemmin luvussa Talousarvion toteutuminen. Liikelaitosten taloudesta ja toiminnasta on raportoitu liikelaitosten erillistilinpäätöksissä, jotka ovat tilinpäätösasiakirjan lopussa.

Verotuloja kertyi yhteensä 210,4 milj. euroa. Verotulot nousivat edellisvuodesta 9,7 milj. euroa. Kasvusta noin 5,7 milj. euroa muodostui kunnallisveron kautta, johon on vaikuttanut ansiotulojen suotuisa kehitys ja 1,2 milj. euroa kiinteistöveron edelliseltä verovuodelta tilitettyjen tulojen kautta. Yhteisöverotulot kasvoivat edellisvuodesta 2,8 milj. euroa kuntatalouden koronatukipakettiin kuuluneen kunnan jako-osuuden määräaikaisen korotuksen seurauksena.

Valtionosuuksia kertyi yhteensä 41,5 milj. euroa. Valtionosuudet laskivat merkittävästi edellisvuodesta, noin 10,2 milj. euroa. Valtionosuuksien laskua selittää erityisesti valtion koronatukien siirtyminen kuntien valtionosuusjärjestelmästä sairaanhoitopiireille ja kuntayhtymille kohdennettuihin valtionavustuksiin, jotka puolestaan pienensivät kuntien toimintakuluja. Koronatukia kohdennettiin Nurmijärven kunnalle valtionosuusjärjestelmän kautta yhteensä noin 2,7 milj. euroa. Koronatukien on määrä poistua kuntataloudesta vuodesta 2022 alkaen.

Rahoitustuottojen ja -kulujen netto oli tilinpäätöksessä 1,8 milj. euroa positiivinen, joka oli edellisvuotta yli 0,5 milj. euroa parempi. Lainakannan kasvuun liittyvää korkokulujen nousupainetta hillitsee poikkeuksellisen alhainen korkotaso, ja negatiivisten korkojen myötä korko-

menot toteutuivat huomattavasti edellisvuotta pienempinä. Korkoympäristön mahdolliseen kiristymiseen on ruvettu varautumaan kunnan lainasalkun suojausastetta nostamalla.

Poistot asettuivat 19,1 milj. euroon kasvaen edellisvuodesta 0,8 milj. euroa.

Kunnan tilikauden tulos asettui lopulta 16,8 milj. euroon. Toteutetun 13,8 milj. euron investointivarausten jälkeen tilikauden ylijäämä asettui 3,0 milj. euroon.

Kunnan investointitaso laski edellisvuosien tasosta investointien omahankintamenon asettuessa 27,5 milj. euroon. Vuodelta 2021 siirtyi hankkeita vuodelle 2022. Merkittäviä investointeja talonrakennushankkeiden osalta olivat NYK Mikkolan peruskorjaus (jatkuu alkuvuoden 2022), Urheilupuiston koulu ja Maaniitun koulu. Kunnallistekniikan rakentamisen nettokulut olivat 9,4 milj. euroa. Merkittäviä infrahankkeita olivat mm. Klaukkalan kehätie, Vanha-Klaukan, Heinojan ja Kylänpään alueet, Klaukkalan urheilukentän peruskorjaus ja Altian sekä Ilvesvuori pohjoisen työpaikka-alueet.

Kunnan lainakanta asettui 217,3 milj. euroon. Velkaantumisen on hidastunut vuosien 2020 ja 2021 aikana valtion koronatuiktoimien ansiosta ja lainakannan kasvu asettui vuonna 2021 10,5 milj. euroon. Pitkäaikaisten lainojen nettovähennys oli 10,6 milj. euroa ja lyhytaikaisten lainojen lisäys 21,2 milj. euroa.

Tilinpäätöslaskelmien tunnuslukujen perusteella kunnan taloudellinen asema ei oleellisesti muuttunut edellisvuodesta. Kunnan talouden vakavaraisuutta kuvaava omavaraisuusaste nousi maltillisesti edellisvuoden 33,5 prosentista 35,5 prosenttiin. Tasapainoisen talouden omavaraisuusaste tulisi olla vähintään 50 prosenttia. Kunnan lainojen ja käytettävissä olevien tulojen välistä suhdetta kuvaava suhteellinen velkaantuneisuus nousi 88,9 prosentista 89,6 prosenttiin. Kunnan tulorahoituksen riittävyyttä vieraanpääoman korkokuluihin ja pääoman lyhennyksiin kuvaava laskennallinen lainanhoitokate oli 1,3, joka osaltaan vahvistaa muiden tunnuslukujen tavoin kunnan taloudellisen aseman olevan heikko.

Selvitys tilikauden aikana toteutetuista talousarvio muutoksista

Kunnan tilinpäätösennuste vaihteli tilikauden aikana poikkeuksellisen paljon koronasta johtuvan epävarmuuden takia. Tilikauden alkupuolella tilinpäätösennuste kääntyi kunnan ensimmäisessä osavuositarkastuksessa 5,6 milj. euroa alijäämäiseksi sosiaali- ja terveysmenojen kasvunneustesta sekä kunnan oman tuotannon kustannusten kasvupaineista johtuen. Samaan aikaan saatiin kuitenkin viitteitä talouden toipumisesta, jolla oli vaikutuksia kunnan verotuloennusteeseen. Verotulojen

ennustettiin kasvavan 5,1 milj. euroa alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ennusteen asettuessa 206,6 milj. euroon. Ensimmäisessä osavuositarkastuksessa esitettiin talousarvio muutoksia konsernipalveluihin 0,5 milj. euroa, joka kohdistui pääosin Rajamäen Uimahallin toimintatuen kasvattamiseen. Ympäristötoimialan nettomenoja nostettiin 1,0 milj. eurolla tilakeskuksen vuokratuottojen pienentymisen ja määrärahojen kasvun vuoksi. Investointimäärärahoihin tehtiin 0,1 milj. euron lisäys kalustomäärärahojen osalta.

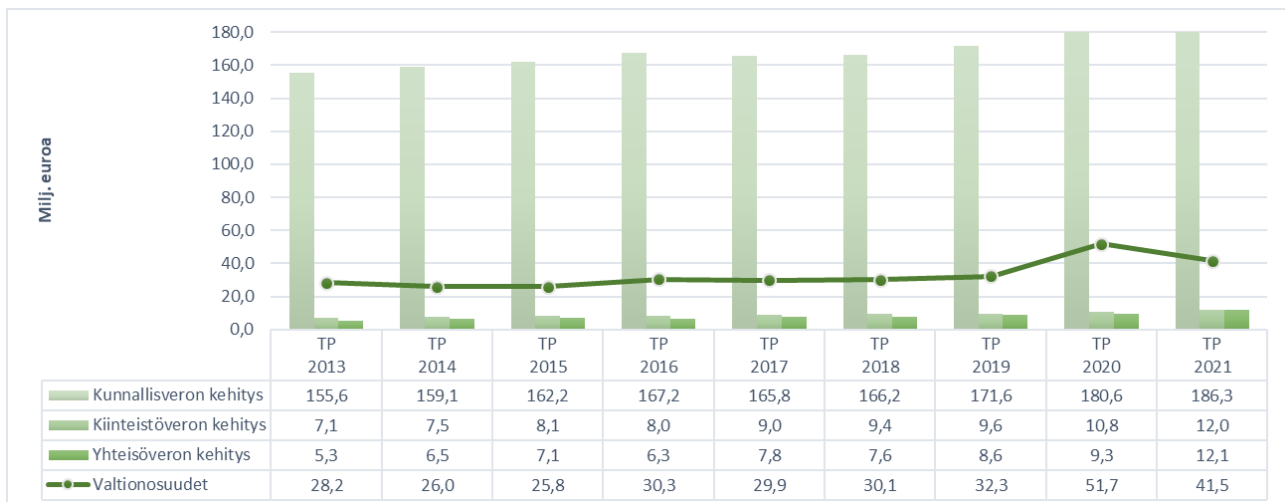
Kesäkuun osavuositarkastuksessa tilinpäätösennuste parani huomattavasti, yhteensä 8,3 milj. euroa tilikauden tuloksen asettuessa 2,6 milj. euroa ylijäämäiseksi. Keskeinen syy parantuneelle ennusteelle oli tonttimyynnistä saadut huomattavat luovutustulot ja edelleen parantunut verotuloennuste. Toisessa osavuositarkastuksessa tehtiin useita muutoksia talousarvion käyttötalousosaan. Muun muassa sivistys- ja hyvinvointitoimialan nettomenoarviota nostettiin 0,9 milj. eurolla varhaiskasvatuksen kotihoidon tukeen ja sen kuntalisään sekä yksityisen hoidon tukeen ja sen kuntalisään. Ympäristötoimialan nettomenoarviota parannettiin 7,7 milj. euroa yritystonttikaupoista johtuen. Lisäksi investointimäärärahoja esitettiin pienennettävän 7,0 milj. euroa, koska useamman hankkeen valmistuminen siirtyi vuoden 2022 puolelle.

Syyskuun osavuositarkastuksessa tulorahoitukseen tehtiin varsinaiset talousarvio muutokset kesän jälkeisten verotuloennusteiden perusteella. Osavuositarkastuksessa verotuloennustetta nostettiin alkuperäisestä talousarviosta 6,5 milj. euroa ja valtionosuusennustetta nostettiin 0,8 milj. euroa. Samalla myös kunnan lainakannan muutosta esitettiin vähennettävän 12,5 milj. euroa parantuneen tulorahoitusennusteen myötä.

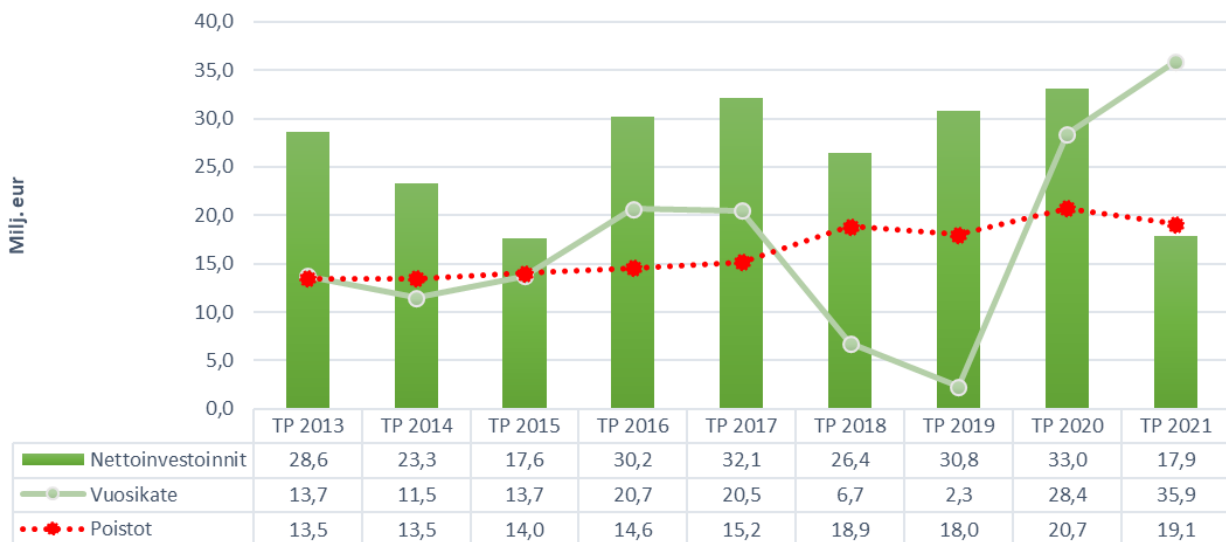
Myös käyttötalouteen tehtiin useita talousarvio muutoksia. Sosiaali- ja terveyspalvelujen budjettia korotettiin 8,3 milj. eurolla todennäköiseen kustannuskehitykseen peilaten. Kolmannen osavuositarkastuksen aikaan ei ollut tietoa, minkä suuruisena valtio korvaa koronasta aiheutuneita terveydenhuollon kustannuksia. Konsernipalvelujen nettomenoja korotettiin 0,5 milj. euroa KELA:n työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvusta johtuen. Ympäristötoimialan nettomenoarviota parannettiin 0,6 milj. euroa ja Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen tuottoarviota nostettiin 0,4 milj. euroa. Syyskuun osavuositarkastuksen talousarvio muutosten perusteella kunnan palvelutuotannon nettomenot nousivat 7,8 milj. euroa. Investointimäärärahoja pienennettiin 3,7 milj. euroa.

Lisäksi syyskuun osavuositarkastuksen ulkopuolisena talousarvio muutoksena päätettiin Aleksia liikelaitoksen toiminta-avustuksesta ja Rajamäen uimahallin toiminta-avustuksen pienentämisestä. Muutokset paransivat kunnan nettomenoja 0,1 milj. euroa.

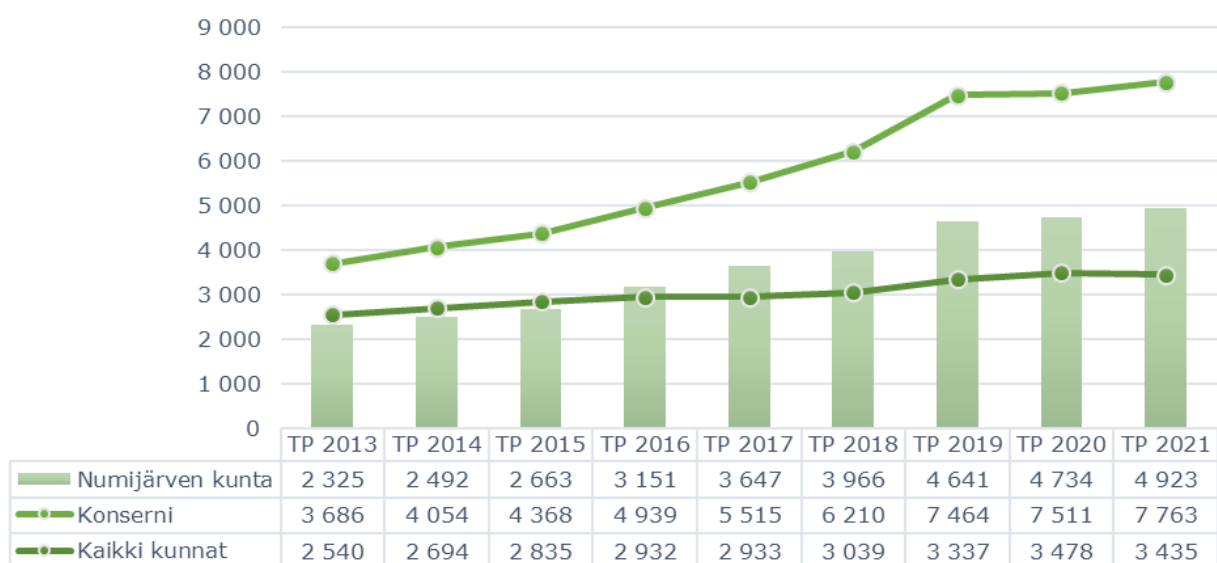
Verotulot ja valtionosuudet 2013-2021, milj. euroa

Nettoinvestoinnit, vuosikate ja poistot 2013-2021, milj. euroa (kunta+liikelaitokset)

Lainakanta 2013-2021, euroa/asukas (kunta+liikelaitokset)

Olellaiset muutokset kunnan toiminnassa

Nurmijärven kunnan organisaatorakenteessa tapahtui aikaisempiin vuosiin nähden maltillisia muutoksia. Konsernipalvelujen organisaatiossa tehtiin muutoksia, joiden seurauksena talouspalvelut ja kuntakehitystoiminnot yhdistyivät talous- ja strategiapalvelujen tulosalueeksi. Muutoksessa keskitettiin strategiatyö sekä tiedolla johtamisen ja talouden toiminnot yhdelle tulosalueelle talouspalvelujen yhteyteen. Samassa yhteydessä elinvoima- ja kuntakehityspalveluiden tulosalueen nimi muuttui elinvoimapalvelut -tulosalueeksi. Kunnan varasto- ja kuljetustoiminnoissa toteutettiin organisaatiomuutos 1.1.2022 alkaen, kun kunnan keskusvaraston toiminta siirtyi ympäristötoimialan teknisestä keskuskeskusta konsernipalvelujen talous- ja strategiapalveluihin sijoittuvan hankintapalvelujen alaiseksi toiminnaksi. Samalla kunnan kuljetustoimintoja alettiin tuottaa keskusvaraston toimesta sisäisenä palveluna ja ulkoisen palveluntuottajan palveluista luovuttiin. Kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 27.1.2021 § 8, kunnan toimielinrakenteesta uuden valtuustokauden alusta alkaen. Valtuuston päätöksen mukaisesti kunnanhallituksen konsernijaoston toiminta on lakkautettu, vanhus- ja vammaisneuvoston toiminta on siirretty konsernipalveluista sivistys- ja hyvinvointitoimialalle ja veteraaniasian neuvottelukunnan toiminta on yhdistetty vanhusneuvoston toimintaan.

Vuosina 2019 ja 2020 valmistellusta palveluverkkosuunnitelmasta päätettiin valtuustossa loppuvuodesta 2020 sekä jatkokäsittelyssä vuoden 2021 tammikuussa. Merkittävin yksittäinen muutos kunnan palveluverkossa keskittyi kunnan lukiopalveluiden keskittämiseen Kirkonkylälle. Keskittämispäätöksen perusteella kunnallinen lukioetus Rajamäellä päättyy ja tarvittavat toimitilat Kirkonkylällä järjestetään joko uudiskohteena tai olemassa olevien saneerattujen tilojen ja uudistuotannon yhdistelmänä. Palveluverkkopäätöksiin sisältyi useita pienempiä palvelutuotannon kehittämiseen liittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä, joita on tarkemmin esitetty palveluverkkosuunnitelmassa.

Palveluverkkosuunnitelman valmistelun yhteydessä kunnassa käynnistettiin palvelutuotannon ohjausmallin kehittämistyö, johon osaltaan myös palveluiden tuotetuistus kiinteästi liittyy. Uuden palvelutuotannon ohjausmallin keskeisenä tavoitteena on tuoda palvelutuotannon kehittämistyö osaksi vuosittain vahvistettavaa palveluiden järjestämissuunnitelmaa. Järjestämissuunnitelmassa kuvataan palveluiden järjestämisen periaatteet ja järjestettävät palvelut sekä annetaan ehdotuksia palvelutuotannon kehittämiseksi. Palvelutuotannon tarkasteluun perustuen palveluiden järjestämissuunnitelmassa annetaan myös vuotuinen talousarviokehys.

Kunnan pitkän aikavälin talousennusteen heikentymisestä johtuen kunnassa käynnistettiin kesäkuussa 2019 vahvistetun NUUKA-ohjelman päivitystyö sekä NUUKA-ohjelman toteuttamiseen tähtäävän NUUKA:n toimenpidesuunnitelman valmistelutyö. NUUKA-ohjelman päivitykset keskittyvät pääasiassa lainakantarajoitteiden, veroratkaisun ja investointiohjelman tarkistamiseen. NUUKA:n toimenpidesuunnitelma käsittää konkreettiset toimenpiteet kunnan ja Aleksia liikelaitoksen palvelutuotannon sopeutuksista. Toimenpidesuunnitelman pysyvien säästöjen kumulatiivisen vaikutuksen on arvioitu olevan 21,5 milj. euroa aikavälillä 2021-2029. Kerta-lyöntoisia säästöjä on arvioitu kertyvän 24,8 milj. euroa.

Edellä esitetyllä talouden sopeutustyöllä tähdätään kunnan merkittävän velkaantumisen hillitsemiseen sekä alijäämäkierteen katkaisemiseen. NUUKA:n toimenpidesuunnitelman asettamisesta päätettiin valtuustossa tammikuussa 2021. NUUKA-ohjelman päivittämisestä ja tarvittavista veroratkaisuista valtuuston oli määrä päättää vuoden 2021 marraskuun talousarviokokouksen yhteydessä, mutta ohjelman päivitystyö siirrettiin vuodelle 2022 odottamaan sote-uudistuksen rahoitusratkaisun tarkentumista, ja vaikutustenarviointia kunnan talouteen.

Vuoden 2021 aikana valmistunut merkittävin kohde on ollut NYK Mikkolan peruskorjaus. Pääkirjaston ja Røykän koulun peruskorjaushankkeiden rakennustyöt alkoivat ja niiden pitäisi valmistua loppukesästä 2022. Kunnallistekniikan merkittävimpiä valmistelu- ja toteutuskohteita vuonna 2021 olivat mm. Klaukkalan kehätie, Vanha-Klaukan alue, Heinojan ja Kylänpään alueet, Klaukkalan urheilukentän peruskorjaus ja Altian sekä Ilvesvuori pohjoisen työpaikka-alueet.

Talousarvion sitovuudesta on säännelty talousarviossa. Oleelliset tilikauden 2021 talousarviopoikkeamat on käsitelty hallituksessa 28.3.2022 ja valtuustossa 27.4.2022. Merkittäviä poikkeamia muutetusta talousarviosta olivat sosiaali- ja terveyspalvelujen nettomenojen alitus noin 11,5 milj. euroa sekä ympäristötoimialan nettotuottojen alitus 1,6 milj. euroa. Positiivisena poikkeamana rahoituserissä valtuusto on vahvistanut verotulojen 2,4 milj. euron ylityksen muutetusta talousarviosta. Lisäksi valtuusto on vahvistanut positiivisena poikkeamana lainakannan muutoksen alittumisen 2,5 milj. eurolla.

Vuonna 2019 aloittaneen kaavoituksen kehittämistyöryhmän loppuraportti valmistui maaliskuussa 2021. Kunnanhallitus on elokuussa 2021 kaavoituksen kehittämistyöryhmän loppuraporttiin perustuvan alustavan kehittämissuunnitelman ja toimenpideohjelman valmistelua tukemaan ja seuraamaan on nimetty seurantaryhmä.

Kunnan konsernirakenteessa tapahtuu muutoksia, kun kunnan tytäryhtiö Kiljavanrinteen Kiinteistöt Oy puretaan. Tytäryhteisö asetettiin selvitystilaan 21.4.2021 ja kaikki olemassa olleet vuokrasopimukset siirrettiin erillisillä menettelyillä Nurmijärven kunnalle vuoden 2021 loppuun mennessä tai alkuvuodesta 2022. Selvitysme-

1.1.4 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kunnan toimintaa tulevaisuudessa haastaa edelleen kunnan talouden ongelmat. Kunnan lainakanta on noussut 75,6 miljoonasta eurosta 217,3 milj. euroon aikavälillä 2011-2021. Tilikausien 2018 ja 2019 aikana alijäämiä on muodostunut yhteensä noin 28 milj. euroa. Myöskään tilikausien 2020 ja 2021 positiiviset tulokset eivät varsinaisesti helpota kunnan taloudellista tilannetta, sillä tilikausien ennustetaan nopeasti painuvan alijäämäisiksi valtion koronatuken poistuttua kuntataloudesta vuoden 2021 jälkeen. Velkaantumisen ennustetaan kiihtyvän tulevaisuudessa erityisesti merkittävistä investoinneista ja käyttötalousmenojen nousupaineista johtuen. Vuoden 2022 alkupuolella maailmantalouden ylle on kerääntynyt synkkiä pilviä. Inflaatio on kasvanut huomattavaa vauhtia ja Venäjän helmikuussa 2022 aloittama hyökkäys Ukrainaan on vaikuttanut talousnäkyymiin heikentävästi. Inflaatiolla on suora vaikutus kunnan talouteen, kun hyödykkeiden hinnat kasvavat vaikuttaen nousevasti kunnan investointimenoihin.

Ilman talouden sopeutustoimia kunnan edellisten tilikausien ylijäämät tulisivat syödyksi kuluvan vuosikymmenen loppuun mennessä sekä lainakanta nousisi yli 500 milj. euroon. Nykyisistäkin sopeutustoimista huolimatta kunnan velkaantumiskehitys on edelleen huoletuttavalla uralla. Uhkana on, että kunnan tase kääntyy alijäämäiseksi, joka osaltaan voi johtaa kriisikuntatarkasteluun, jos kunta ei säännellyssä määrääjässä kykene kattamaan alijäämiä omaehtoisilla sopeutuksilla. Lisäksi voimakas velkaantuminen johtaa korkokulujen kasvuun sekä kasvattaa korkoriskejä pitkällä aikavälillä. Jo kunnan nykyisellä lainakannalla korkoympäristön maltillinenkin kiristyminen kasvattaisi toteutuessaan korkokuluja yli miljoona euroa vuodessa. Suurin korkoriski ajoittuu erityisesti kuluvan vuosikymmenen puolivälin jälkeiseen aikaan, kun valtaosa kunnan isoista lainoista ja korkosuojauksista erääntyy.

Kunnan talouden sopeuttamisen kannalta nykyisen palvelutuotannon tehostaminen toimitilaverkkoa ja toimilojen käyttöä järjeistämällä nousevat keskeiseen asemaan kunnan omassa palvelutuotannossa. Kunnan palveluverkon kehittämisessä tulee erityisesti huomioida Nurmijärven kunnan väestön demografiset muutokset ja niiden vaikutukset palvelutarpeisiin. Riskinä on, että

nettely viedään loppuun vuoden 2022 alkupuolella siten, että kaikki yhtiön varat siirtyvät Nurmijärven kunnalle ja yhtiö lakkaa olemasta. Konsernirakenteessa tulee tapahtumaan huomattavia muutoksia sote-uudistuksen astuessa voimaan.

investoinneilla tuetaan nykyisen palveluverkon ylläpitämistä, vaikka väestölliset olosuhdemuutokset edellyttävät palveluverkolta erilaista tuottamisen rakennetta.

Lisäksi maankäytössä tulee vahvistaa infrahankkeiden priorisointia muun muassa arvottamalla niitä tulovirtavaikutusten ja pääoman kiertonopeuden perusteella (pääoman kiertonopeus = aikajänne maanpohjan hankinnasta sen jalostamiseen ja luovuttamiseen). Alueiden kehittämisessä on myös tärkeä huomioida kunnan olemassa oleva palvelutuotannon kapasiteetti suhteessa mahdollisesti kasvavaan väestöpohjaan. Mitä paremmin olemassa oleva palveluverkko tukee kasvavia palvelutarpeita uusien asuinalueiden avautuessa, sitä tehokkaampi taloudellinen nettovaikutus alueella on kunnalle. Mikäli uusien asuinalueiden käyttöönotto edellyttää merkittäviä investointeja liikenneinfraan, tulisi näitä pyrkiä jaksottamaan suunnitelmallisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla eri vuosille.

Nurmijärven kunnassa merkittävin kasvupaine käyttötaloudessa kohdistuu sosiaali- ja terveystalouteen. Kunnan talouden tasapainoon saattaminen on riippuvainen osaltaan Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän kyvystä ehkäistä palvelutuotannon menojen kasvua lähitulevaisuudessa. Yhtymä on yhteistyössä omistajakuntien kanssa asettanut tuottavuusohjelman menonkasvun hillitsemiseksi. Vuodesta 2023 lähtien kunnan taloudesta poistuu vaikeimmin hallittavissa oleva menoerä, joka osaltaan helpottaa talouden pidemmän aikavälin ennustettavuutta. Samanaikaisesti sote-uudistus kuitenkin vaikuttaa myös kunnan tulorahoituksen määrään, joka osaltaan nostaa esille tarpeen etsiä vaihtoehtoisia tulorahoitusta parantavia toimenpiteitä.

Koronapandemia ja Ukrainassa käynnissä oleva sota ovat vaikuttaneet huomattavasti Suomen talouskasvun tulevaisuuden kehitysnäkymään. Jo ennen koronaa Suomi oli muun globaalitalouden mukana siirtymässä hitaan talouskasvun vaiheeseen, mutta koronapandemian hellittäessä otetaan on talous lähtenyt elpymään, ja kasvunäkymät vuosille 2021-2022 ovat olleet suhteellisen hyvät. Ukrainan tilanne on kuitenkin heikentänyt huomattavasti kasvunäkymiä ja pidemmällä aikajänteellä kasvunusteet näyttävät entistä vaimeampina. Talouden ennakoitaan elpyvän, mutta elpyminen näyttää hitaana, jolla osaltaan on vaikutuksia kunnan

verotulojen kehittämiseen. Kunnan talouden tasapainottuminen edellyttää tuntuvaan tulorahoituksen kasvua vuosittain, sillä käyttötalousmenot ja poistot kasvavat vuositasolla eikä niiden kasvun hillitseminen ole helppoa. Mikä tulorahoituksen kehitys jää jälkeen menojen kasvusta, syventää tämä entisestään kunnan talouden tulojen ja menojen rakenteellisia ongelmia.

Toiminnallisesti kunnan lähtökohdat tulevaan ovat erinomaiset. Kunnan palvelut ovat verrattain laadukkaat. Kunnan sijainti hyvien liikenneyhteyksien varrella Helsinki-Tampere kasvukäytävällä on erinomainen ja vaikuttaa oleellisesti asuin- ja yritystonttien kysyntään ja

1.1.5 Nurmijärven kunnan henkilöstö

Henkilöstöohjelma eli Ilmiöntekijöiden käsikirja linjaa henkilöstötyön ja johtamisen kehittämistä vuosina 2020 ja 2021 (kunnanhallitus 16.3.2020 § 56). Ohjelma sai jatkoajan vuodeksi 2022 koronaepidemian hidastettua tavoitteiden toteuttamista. Yhteisten arvojen ja hyvän työfiiliksen lisäksi henkilöstöjohtamisessa painotetaan positiivista ammattilypeyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä uudistuvaa johtamista.

Koronaepidemiasta johtuvat palvelutoiminnan rajoitukset ja toistuvat muutokset jatkuivat edelleen ja vaikuttivat kunnan toimintaan ja henkilöstöön koko vuoden 2021 ajan. Epidemian keskellä työskentely vaati kaikilta paljon voimavaroja, tilanteen ennakoimattomuus ja tartuntojen riskit lisäsivät työn kuormittavuutta. Vaikutukset kohdistuivat henkilöstöön erityisesti kouluissa, varhaiskasvatuksessa, nuorisopalveluissa, liikuntapalveluissa ja kirjasto- ja kulttuuripalveluissa, Aleksia –liikelaikoksen ruoka- ja siivouspalveluissa sekä hallinnossa. Työssään koronavirukselle altistui tai sairastui edellistä vuotta jonkin verran enemmän henkilöstöä. Koronasta johtuvien poissaolojen määrä kasvoi etenkin vuoden 2021 alussa ja lopussa. Kokonaisuutena arvioiden kunnan palvelujen jatkuvuus pystyttiin kuitenkin turvaamaan ja työntekijämme huolehtivat hyvin sekä henkilöstön että asiakkaiden terveysturvallisuudesta perustehäviensä ohella. Kunnan palvelujen yhteiskunnallinen merkitys sekä ja kunnan henkilöstön työpanos palvelujen jatkumisen turvaajina korostuivat epidemian aikana.

Valtuusto hyväksyi kunnan henkilöstön työhyvinvoinnin tukemiseen kohdennetun merkittävän, 213 000 euron lisämäärärahan toukokuussa. Lisämääräraha käytettiin omaehtoiseen liikunta- ja kulttuurietuun sekä työyhteisön yhteisen tyhytoiminnan toteuttamiseen. Marrasjoulukuussa toteutettiin henkilöstön fiiliskysely, jolla haluttiin kuulla koko henkilöstön ajatuksia pitkän epidemian ajan keskellä. Keskustelu kyselyn tuloksista jatkuu

edelleen rakentamiseen ja väestönkasvuun. Kunnan työttömyysaste on verrattain matala ja väestöllinen huoltosuhde kohtuullinen. Tämä vaikuttaa erityisesti kunnan kunnallisverotulopohjaan, joka on yksi maan vahvimpia.

Näiden positiivisten tekijöiden perusteella kunnalla on erinomaiset lähtökohdat kehittää omaa toimintaansa tulevaisuudessa siten, että tehtävä elinvoimatyö pystytään tekemään myös taloudellisesti kestäväällä tavalla.

vuoden 2022 alussa. Kyselyn perusteella on myönteistä, että henkilöstö on kokenut yhteistyön työkaluina kanssa sujuvan hyvin vaikeinakin aikoina. Tulokset korostivat oman työyhteisön ja työkaluuden voimaa ja merkitystä. Työmäärän kasvu ja jatkuvat muutokset koettiin sen sijaan selvästi kuormittavana asiana.

Työehtosopimusten mukaiset, 1.4.2021 voimaan tulleet yleiskorotukset ja paikallisesti sovittavat järjestelyerät maksettiin huhti-toukokuussa. Lisäksi merkittävä työehtosopimusten muutos tuli voimaan 1.9.2021 lukien, kun pätevät varhaiskasvatuksen opettajat ja erityisopettajat sekä päiväkotien johtajat siirtyivät KVTES:stä OVTES:iin ja lisäksi koulukuraattorit ja –psykologit ja sairaala-apulaiset uuteen SOTE-sopimukseen.

Syksyllä käynnistettiin hyvinvointialueen käynnistymiseen liittyvät henkilöstöasioiden valmistelut yhteistyössä Keusoten ja kuntien kanssa. Hyvinvointialueelle on kunnasta siirtymässä vuoden 2023 alussa koulukuraattoreiden ja koulupsykologien lisäksi tukipalvelujen henkilöstöä, yhteensä 30 - 40 henkilöä.

Kunnan palveluksessa oli vuoden 2021 lopussa yhteensä 1 778 henkilöä. Heistä vakinaisessa työ- tai virkasuhteessa oli 74 % ja määräaikaisessa palvelussuhteessa 26 %. Henkilötyövuosia kertyi yhteensä 1723 HTV:tä. Henkilöstömäärä kasvoi edelliseen vuoteen nähden 1,7 %. Kehitys johtui koronarahoituksen ohjaamisesta määräaikaisen lisähenkilöstön palkkaamiseen, palvelutarpeiden kasvusta varhaiskasvatuksessa ja vammaisopetuksessa sekä avoinna olleiden vakinaisten tehtävien täyttämisestä. Samaan aikaan oli yhä suurempia vaikeuksia rekrytoida avoimiin tehtäviin ja sijaisuuksiin uusia työntekijöitä. Työmarkkinoiden yleinen vilkastuminen pahensi siis henkilöstöpulaa kunnassa. Talousarvioon sisältyvässä henkilöstösuunnitelmassa perustettiin vuodelle

2021 vain kaksi uutta vakinaista virkaa (luokanopettaja ja aineenopettaja).

1.1.6 Ympäristöasiat

Erityisesti ympäristöasiat otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa, jäte- ja vesihuollossa, kiinteistöhuollossa sekä vesienhoidossa ja vesiensuojelussa. Yleis- ja asemakaavatasoiseen suunnitteluun sisältyvät tarvittavat maisema-, luonto- ja muut ympäristöselvitykset. Maankäytön suunnittelun yhteydessä hankittu selvitystieto otetaan huomioon kaavamerkinnoissa ja -määräyksissä sekä kaavan täytäntöönpanoon liittyvässä kunnallisteknisessä rakentamisessa ja muun rakentamisen ohjauksessa. Nurmijärven kunta on vuodesta 2011 lähtien sitoutunut KUUMA-kuntien yhteiseen Keski-Uudenmaan strategiseen ilmasto-ohjelmaan. KUUMA-seudun ilmasto-ohjelma päivitettiin vuonna 2020. Tärkeimpänä toimenpiteenä ilmasto-ohjelmassa on kuntien energiatehokkuussopimusten solmiminen.

Nurmijärven kunta on solminut työ- ja elinkeinoministeriön kanssa kunta-alan energiatehokkuussopimuksen kaudelle 2017–2025. Kunnanhallitus on huhtikuussa 2019 hyväksynyt energiatehokkuussopimuksen velvoitteisiin sisältyvän toimintasuunnitelman vuoteen 2025 saakka. Nurmijärven kunnan toimintasuunnitelmassa on nostettu esiin toimet ja toiminta-alueet, joissa kunta pystyy vaikuttamaan energiatehokkuuden parantamiseen ja joiden avulla pyritään saavuttamaan vuodelle 2025 asetettu 7,5 % energiansäästötavoite. Tähän mennessä saavutettu säästö on 18 % säästötavoitteesta, joten tekemistä riittää myös tuleville vuosille. Toimenpiteissä ei huomioida ainoastaan teknisiä toimenpiteitä, joiden avulla säästötavoitetta raportoidaan, vaan myös toimintaa ohjaavia toimenpiteitä. Keski-Uudenmaan strategisessa ilmasto-ohjelmassa on kauden 2017-2025 energiatehokkuussopimusta kunnianhimoisempi säästötavoite, 9 %.

Nurmijärven Vesi-liikelaitos huolehtii toiminta-alueensa jätevesien käsittelystä ja osallistuu aktiivisesti kunnan alueen pohjavesien suojeluun.

Kunnan viemäroidyiltä alueilta tulevien jätevesien tehokkaalla puhdistuksella vähennetään osaltaan kunnan ympäristön ja osaltaan Suomenlahden ja Itämeren ravinnekuormitusta. Nurmijärven puhdistetut jätevedet virtaavat Klaukkalan osalta Luhtajoen kautta ja Kirkonkylän osalta suoraan Vantaanjokeen ja joki laskee edelleen Suomenlahteen. Nurmijärven jätevedenpuhdistuksessa syntyvä liete kuljetettiin Kekkilä Oy:n Nurmijärven

Metsä-Tuomelan kompostointilaitokselle ja siitä tehtiin maanparannusainetta. Kekkilä huolehti lietteestä tehdyn maanparannusaineen toimituksesta hyötykäyttöön.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus huolehtii yhteistointiasopimuksen mukaisesti mm. Nurmijärven kunnan ympäristönsuojelun tehtävistä. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus tavoittelee seudullisesti terveellistä, turvallista ja viihtyisää elinympäristöä sekä monipuolista ja ekologisesti kestävää luonnonympäristöä. Päämäärään päästäkseen ympäristökeskus tuottaa laadukkaita viranomaispalveluita sekä toimii ympäristöasioissa aktiivisena yhteistyökumppanina. Nurmijärven kunnan maksumuus ympäristönsuojelun palveluista Keski-Uudenmaan ympäristökeskukselle oli noin 460 000 euroa.

Kunnan vastuulla olevan jätehuollon järjestämisen on hoitanut vuoden 2019 alusta lukien Kiertokapula Oy. Nurmijärven kunnan merkittävimmät ympäristövastuut muodostuvat yhdyskuntajätteen kaatopaikkojen kunnostamisesta ja jälkihoidosta.

Nurmijärven kunnan merkittävimmät ympäristövastuut muodostuvat yhdyskuntajätteen kaatopaikkojen kunnostamisesta ja jälkihoidosta. Metsä-Tuomelan jäteaseman ympäristöluvan mukaiset vastuut jakautuvat kunnan ja Kiertokapula Oy:n välillä pääpiirteittäin niin, että Kiertokapula vastaa päivittäiseen toimintaan liittyvistä vastuista, kunta kaatopaikan viimeistelystä ja jälkihoidosta. Mutaanmäen ja Valkjärven 90-luvulla suljettujen kaatopaikkojen jälkitarkkailua jatketaan edelleen. Myös maanlajittisuusalueiden toimintaa ja tarkkailua jatketaan ympäristölupien mukaisesti.

Nurmijärvellä on asumisessa syntyneiden sekajätteiden ja lietteiden osalta voimassa kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus, jossa kiinteistön haltija kilpailuttaa ja sopii jätteenkuljetuksesta suoraan valitsemansa jätehuoltoyrityksen kanssa. Kunnan järjestämä biojätteen erilliskeräys on kunnan kilpailuttama. Sekajätteen osalta on meneillään siirtymäaika kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Valtakunnallisesti kunnan järjestämä jätteenkuljetus on asukkaille edullisempaa ja sen ympäristövaikutukset ovat pienemmät tehokkaan reitityksen ansiosta. Kunnan järjestämällä jätteenkuljetuksella voidaan tarkoittaa sekä kunnan että kunnallisen jätehuoltoyhtiön järjestämää jätteenkuljetusta.

1.1.7 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Riskienhallinnan järjestäminen

Riskeillä tarkoitetaan epävarmuustekijöitä, tapahtumia tai tapahtumaketjuja, joiden toteutuessa kunta/kuntakonserni ei saavuta sille asetettuja tavoitteita ja/tai kokee menetyksiä. Riskejä käsitellään ensisijaisesti vaikutuksiltaan kielteisinä tapahtumina, mutta myös menetetty mahdollisuus voi olla riski. Riskin merkittävyyttä arvioidaan toteutumisen todennäköisyyden sekä mahdollisten seurausten vakavuuden kautta.

Riskienhallinnan tavoitteena on edistää taloudellisuutta ja tehokkuutta, varmistaa toiminnan ja talouden raportoinnin oikeellisuus ja tietojen luotettavuus, turvata resurssit, omaisuus ja toiminnan jatkuvuus sekä varmistaa lakien, päätösten, sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen. Riskienhallinnalla pyritään osaltaan varmistamaan myös se, että johtaminen, toiminnan suunnittelu ja päätöksenteko perustuvat oikeaan ja riittävään tietoon.

Toimiva riskienhallinta edellyttää järjestelmällistä ja enakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida sekä hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinnan kokonaisuuteen kuuluvat keskeisesti myös menettelyt toteutettujen riskienhallintatoimenpiteiden seurantaan sekä riskeistä raportointiin.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kunnan ja kuntakonsernin sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla pyritään varmistamaan toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus. Sisäinen valvonta on kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä.

Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa ja toiminnan tuloksellisuuden arviointia. Nurmijärven kunnan päätöksentekoa, omaisuuden hallintaa ja sopimustoimintaa säätelevät lakien ja asetusten lisäksi mm. kuntastrategia, hallintosääntö, konserniohje, hankintaohje, varainhankinnan periaatteet ja talousarvion täytäntöönpano-ohjeet. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on määritetty kunnanhallituksen 21.6.2021 hyväksymässä Nurmijärven kunnan sisäisen valvonnan ohjeessa.

Kunnassa on tällä hetkellä käytössä riskien arviointia ja koordinoitua tukeva 4Ks-ohjelmisto, joka kuuluu osaksi kunnan riskienhallinnanjärjestelmää.

Kunnan toimialat ja liikelaitokset syöttävät ohjelmaan tehtäväalueeseensa kuuluvat riskit ja arvioivat kunkin

riskin osalta riskin toteutumisen todennäköisyyttä, riskin realisoitumistilanteen mahdollisia taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia sekä riskin ehkäisystä aiheutuvia kustannuksia. 4Ks ohjelmistoon perustuva riskikartoitus käydään läpi säännöllisesti kunnan johtoryhmässä. Ohjelman teknisestä ylläpidosta vastaa kunnan hallintopalvelut.

Kunta on päättänyt uudistaa riskienhallintaohjelmiston, jonka perusteella ohjelmiston kilpailutus on toteutettu vuoden 2021 aikana. Uuden ohjelmiston on tarkoitus tulla käyttöön vuoden 2022 aikana ja sen tavoitteena on tukea kunnan riskienhallintaan liittyvää arviointi-, luokittelu- ja koordinoitua entistä laajemmin.

Strategiset riskit

Kunnalle keskeisimpiä strategisia riskejä ovat kunnan talouteen liittyvät riskit sekä sote-maakuntauudistuksen toteutukseen liittyvät riskit. Taloudellisia riskejä on käsitelty myöhemmin kohdassa *Taloudelliset riskit*.

Sote- ja maakuntauudistuksen myötä syntyvien hyvinvointialueiden on tarkoitus aloittaa toimintansa vuoden 2023 alusta, jolloin sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoiminnan järjestämisvastuu siirtyy kunnilta hyvinvointialueille. Uudistuksen toteutumiseen liittyvät riskit liittyvät kunnan kannalta erityisesti kunnan taloudellisen aseman muutokseen, omaisuuden hallintaan sekä paikallisten sote-palveluiden kehittämisen kontrollin menettämiseen. Rahoitusratkaisussa kunnan tulorahoitusta leikataan poistuvia sote-menoja vastaavalla määrällä. Kunnan tulorahoitus puolittuu, mutta sote-kiinteistöihin sitoutunut velka jää kunnalle kannettavaksi. Tämän johdosta kunnan suhteellinen velkaantuneisuus (velkojen ja käytettävissä olevien tulojen suhde) tulee kasvamaan merkittävästi. Rahoitusratkaisu tarkentuu keväällä 2022, jolloin mm. kunnallisverosta leikattava osuus varmistuu. Myös sote-kiinteistöt aiheuttavat kunnalle merkittäviä omistusriskejä kiinteistöjen jäädessä kunnalle ja mikäli sote-tuotanto kohteissa päättyisi. Sosiaali- ja terveystaloudet ovat kunnan elinvoiman kannalta keskeisempiä palveluja ja riskinä on, että maakuntien sote-palveluverkon alueellinen mukauttaminen voi johtaa paikallisella tasolla palvelujen supistumiseen. Tällä olisi toteutuessaan merkittäviä vaikutuksia kunnan elinvoimaan.

Toiminnalliset riskit

Kunnan palvelutuotanto nojaa suurilta osin erinäisten tietojärjestelmien varaan. Tietojärjestelmien toimimattomuus voi toteutuessaan hidastaa työskentelyä heikentäen tuottavuutta. Pahimmillaan järjestelmähäiriöt voivat johtaa palvelutuotannon väliaikaiseen kaatumiseen tai tietoturvaloukkauksiin. Kunnan ICT-infrastruktuuria arvioidaan säännöllisesti ja riskejä pyritään ehkäisemään huolellisella suunnittelutyöllä. Kunnan tietotekniikkapalvelut kontrolloivat kunnassa muun muassa ohjelmistojen ja ICT-laitteiden hankkimista niin, että jokaisen komponentin turvallisuus ja soveltuvuus kunnan ICT-ympäristöön voidaan varmistaa ennen sen käyttöönottamista tuotannossa. Tietotekniikkapalveluiden tehtävä on vastata myös osaamisen ja työvoiman turvaamisesta poikkeustiloissa muun muassa huolehtimalla alihankintasopimusten ajantasaisuudesta.

Osaavan henkilöstön saatavuuteen liittyvät haasteet on merkittävä riski kunnan henkilöstöintensiiviselle palvelutuotannolle. Rakentamisen ja kiinteistöhallinnon osajapula on näkynyt Nurmijärven ympäristötoimialan rekrytoinneissa jo useamman vuoden. Viiveet vakanssien täyttämässä vaikuttavat oleellisesti kunnan toimintaprosesseihin, erityisesti pienissä asiantuntijavaltaisissa toimintayksiköissä. Myös henkilöstön työhyvinvointiin liittyvät riskit kasvavat merkittävästi, mikäli henkilöstövajasta johtuva ylimääräinen kuormitus kääntyy krooniseksi. Kunta on pyrkinyt tehostamaan rekrytoimista erinäisin tavoin muun muassa hakuilmoituksia kehittämällä, aktiivisella rekrytointiviestinnällä ja työnantajamielikuvan parantamisella sekä tehtäväkuvien mukauttamisen mahdollisuuksia lisäämällä.

Viime vuoden tavoin keskeiseksi toiminnalliseksi riskiksi on arvioitu kunnan toimitilojen sisäilmaongelmat. Sisäilmaongelmat aiheuttavat palvelutuotannon järjestämiselle poikkeuksetta haasteita ja vakavassa sisäilmaongelmassa merkittäviä kustannuksia, mikäli sisäilmakorjaus vaatii laajoja, jopa runkorakenteisiin ulottuvia korjaustoimenpiteitä ja palvelutuotanto joudutaan siirtämään väistötiloihin. Sisäilmaongelmien varhainen toteaminen on tärkeää ongelmien laajenemisen ja ihmisten altistumisen ehkäisemiseksi.

Taloudelliset riskit

Kunnan talouden tasapainolla on suora vaikutus kunnan elinvoimatyön edistämiseen. Palvelujen kehittäminen ja investoiminen edellyttävät kunnan velkaantumisen hallintaa, jotta investointikyky säilyisi tulevaisuudessa ja rahoitusriskit eivät kasva liian suuriksi.

Kunnan talouden ongelmat liittyvät tulojen ja menojen väliseen rakenteelliseen epätasapainoon, mistä johtuen

kunnan velkaantuminen on ollut voimakasta useita vuosia ja tilikaudet ovat kääntyneet alijäämäisiksi. Varsinaiset talouteen liittyvät riskit keskittyvät korkean velkaantuneisuuden synnyttämiin korkoriskeihin sekä taseen ylijäämäpuskurin menettämiseen, joka osaltaan voi johtaa kriisikuntatarkasteluun. Kunnassa on käynnissä kestäväan kehitykseen tähtäävä talouden sopeutustyö, jolla tähdätään velkaantumisen hillitsemiseen sekä alijäämäkierteen katkaisemiseen. Kunnan talouden saattaminen tasapainoon lähivuosien aikana on erittäin tärkeää, sillä talouden ongelmat johtavat pitkittyessään lopulta palvelutuotannon laatutason laskuun, investointikyvyn heikentymiseen sekä verotuksen merkittävään kiristämiseen.

Velkaantumisen hillitseminen on tehokkain keino korkoriskien hallintaan. Sen lisäksi korkoriskejä pyritään hallitsemaan rahoituksen suunnittelussa siten, että rahoitusehdot tukevat sekä maturiteetin että korkosidonnaisuuden puolesta kunnan korkoriskien suojaamisen tavoitteita.

Taloudellisten riskien arvioimisessa tulee huomioida myös kunnan takausriskit. Kunnan takausvastuut muiden yhteisöjen veloista olivat vuoden 2021 tilinpäätöksessä 28,4 milj. euroa. Kunnan takausriskien kehitystä arvioidaan velkaantumisen rinnalla säännöllisesti ja jokaisen takauksen osalta arvioidaan sen vaikutuksia kunnan toiminnalle mahdollisessa takausriskien realisoitumistilanteessa. Suurin osa takauksista on myönnetty omavelkaisena, jolloin päävelallisen maksukyvyttömyystilanteessa takausvastuu aktivoituisi siten, että kunta vastaisi päävelallisen jäljellä olevista lainavelvoitteista kuin omistaan. Takauksia myöntäessään kunnan tulee huolehtia riittävästä vastavakuuksista takausriskien minimoimiseksi.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskillä tarkoitetaan riskiä, joka toteutuessaan aiheuttaa taloudellisia menetyksiä, henkilövahinkoja tai haittaa ympäristölle. Vahinkoriski kohdistuu tyypillisesti tiettyyn kohteeseen. Vahinkoriskejä ovat esimerkiksi omaisuuden vaurioituminen, tuhoutuminen tai häviäminen esimerkiksi rikoksen tai muun vahingollisen tapahtuman seurauksena.

Kunnan vahinko- ja vastuuriskien seurauksia on rajattu kattavilla vakuutuksilla. Kunnalle lakisääteisiä vakuutuksia ovat tapaturmavakuutus ja liikennevakuutus, minkä lisäksi kunnalla on voimassa ryhmähenkivakuutus. Lakisääteiset ja muut pakolliset vakuutukset otetaan vähintään sen mukaisina, mitä lainsäädäntö ja muut määräykset edellyttävät. Omaisuus- ja keskeytysvakuutukset sekä toiminnan ja hallinnon vastuuvakuutukset kilpailutetaan säännöllisin väliajoin niin, että kunnalla, sen liike-

laitoksilla ja tytäryhteisöillä on aina ajantasainen ja mahdollisimman laaja ja kattava vakuutusturva sekä vakuutusyhtiön tarjoamat riskienhallinta- ja vahinkojen torjuntapalvelut.

Kunnalla on käytössä vakuutusmeklaripalvelu vakuutusturvaan liittyvän riittävän asiantuntemuksen varmistamiseksi. Meklaripalvelu toteuttaa kunnan puolesta myös vakuutusturvan kilpailuttamisen. Kunnan omaisuusluettelo ja henkilöstö on käyty läpi vakuutusmeklarin kanssa vuosina 2020 ja 2021, jonka perusteella vakuutusturvaan on tehty tarvittavat päivitykset.

Tilikauden 2021 aikana ei syntynyt merkittäviä henkilö- tai omaisuusvahinkoja.

Vireillä olevat oikeuskäsittelyt:

- 1) Lepsämän ja Valkjärven koulujen, Lähtelän huoltorakennuksen ja Sääksin kahvilarakennuksen tulipaloja koskeva oikeudenkäynti on käsitellyssä hovioikeudessa keväällä 2022.

Kunnan vahingonkorvausvaatimukset on määrätty käsiteltäväksi erillisessä oikeudenkäynnissä rikostuomion jälkeen.

- 2) Nurmijärven kunnanvirastoon tehdyn murron johdosta on annettu tuomio elokuussa 2021. Tekijät on tuomittu varkaudesta ja velvoitettu korvaamaan Nurmijärven kunnalle aiheutuneet vahingot.
- 3) Liikennevalopylvään vahingoittamista koskevasta asiasta on annettu Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden päätös syksyllä 2021. Tekijä on tuomittu ja päätös on saanut lainvoiman.
- 4) Nurmijärven kunta on hakenut valituslupaa KHO:lta Keski-Suomen Kuljetus Oy:lle myönnetyn ylijäämämassojen, betonijätteen ym. varastointia koskevaan ympäristölupapäätökseen liittyen. Korkein hallinto-oikeus on 17.12.2021 hyväksynyt valitusluvan rajatuilta osin ja myöntänyt ympäristöluvan muutetuina ehdoin.
- 5) Luhtajoentien-Havumäen asemakaavan hyväksymistä koskevaan päätökseen on haettu muutosta hallinto-oikeudelta. Asia on vireillä hallinto-oikeudessa.

1.2 Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Tilikauden aikana ei ole ilmennyt tapahtumia, joissa toimet tai toimialat olisivat jättäneet noudattamatta merkittävällä tavalla tai tarkoituksellisesti kunnan sääntöjä ja ohjeita (mm. hallintosääntö, kunnanhallituksen ja lautakuntien toimintasäännöt, sisäisen valvonnan ohje sekä kunnanhallituksen antamat ohjeet).

Valvontatoimenpiteet

Valvontatoimenpiteet perustuvat toimialojen sisäiseen omavalvontaan, keskitettyihin kertaluonteisiin valvontatoimeksiantoihin sekä kunnan tilintarkastajan tuottamiin väliraportteihin.

Valvonnassa on noussut esiin kilpailulain 30 d §:n mukaisen kirjanpidon eriyttämisvelvoitetarpeen huomioiminen sekä pysyvien vastaavien arvostukseen ja poistoaikeisiin huomion kiinnittäminen sekä hankintojen valvonnan ja seurannan tehostaminen. Raportit käydään säännöllisesti läpi kunnan johtoryhmässä ja samalla jaetaan vastuut prosessien kehittämiseksi. Kirjanpidon eriyttämisvelvoitetarpeiden kartoituksen perusteella Aleksia liikelaitoksen osalta on tunnistettu eriyttämisvelvollisuuden piirissä olevat palvelut ja ulosmyytävän palvelun osalta on laadittu eriytetty tuloslaskelma. Pysyvien vastaavien arvostukseen liittyen kunnan tilannekuva on parannettu ja rakennusten poistoaikojen ja tasearvojen perusteita on käyty läpi.

Avustusten jakamisessa noudatetaan avustussääntöjä ja harmaan talouden torjunnasta avustustoiminnassa –ohjetta.

Tavara- ja palveluhankinnoissa sekä talonrakennus- ja infrahankkeissa on keskitytty varmistamaan hankintojen suunnitelmallisuus ja yksittäisen hankinnan tarpeellisuus. Hankinnoissa noudatetaan hankintalainsäädäntöä ja kunnan hankintaohjetta.

Seuranta

Riskejä on pyritty hallitsemaan kiinnittämällä huomiota prosessien ajantasaisuuteen ja uusien työntekijöiden perehdyttämiseen. Säädöksiä, sääntöjä, määräyksiä ja päätöksiä on noudatettu. Omaisuutta on hankittu, luovutettu ja hoidettu hankintavaltuuksien ja toimintaa koskevien muiden sääntöjen mukaan. Toiminnassa on noudatettu Nurmijärven kunnan hallintosääntöä ja sisäisen valvonnan ohjeita.

Talousarvion vuositavoitteista on raportoitu säännöllisesti osavuositarkastuksissa. Säännöllinen valvonta toteutuu sopimuksien valvonnan, talousarvion toteutumisen seurannan sekä hyvän hallintotavan kautta.

Sisäisen valvonnan toimintaohje päivitettiin vuoden 2021 aikana.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelmaosa on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulo-rahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Esitetty tuloslaskelma sisältää kunnan ja liikelaitosten ulkoiset tuotot ja kulut. **Tilikauden 2021 tulos** oli 16,8 milj. euroa ylijäämäinen. Edelliseen vuoteen verrattuna tilikauden tulos parani 9,1 milj. euroa. Toimintatuottojen ja -kulujen erotuksena muodostuva toimintakate osoittaa, kuinka paljon kunnan palvelutuotannon nettomenoista jää katettavaksi verotuloilla, valtionosuuksilla ja rahoitustuotoilla. **Toimintakate** parani edellisvuodesta noin 7,3 milj. euroa ja toimintatuotot kattivat toimintakuluista 15,5 prosenttia. **Verotulot** kasvoivat edellisvuodesta 9,7 milj. euroa eli noin 4,9 prosenttia.

Rahoitustuottojen ja -kulujen netto oli tilikauden 2021 osalta 1,8 milj. euroa positiivinen. Rahoitustuottojen ja -kulujen netto kasvoi edellisvuodesta noin 0,5 milj. euroa, jota selittää merkittävästi aiempaa pienempänä toteutuneet korkokulut, jotka ovat olleet seurausta poikkeuksellisen alhaisesta ja jopa negatiivisista korkotasoista.

Vuosikate osoittaa investointeihin käytettävissä olevan tulo-rahoituspohjan, joka on laskettu kunnan palvelutoiminnan vuosikulujen (toimintakate) ja tulo-rahoituksen (verotulot, valtionosuudet, rahoitustuottojen ja -kulujen netto) erotuksena.

Kunnan vuosikate nousi 35,9 milj. euroon ja parani edellisvuodesta 7,5 milj. euroa. Vuosikatteen merkittävää parannusta selittää verotulojen ja toimintatuottojen kasvu sekä toimintamenojen maltillinen kasvu, joka on ollut seurausta valtion koronatuista. Asukaskohtainen vuosikate oli 813 euroa, kun edellisvuonna asukaskohtainen vuosikate asettui 651 euroon.

Vuosikate kattoi poistoista 188,3 % prosenttia, tasapainoisessa taloudessa prosenttiosuus asettuu vähintään 100 prosenttiin.

Poistot alittivat talousarvion 2,0 milj. eurolla poistojen asettuessa yhteensä 19,1 milj. euroon. Poistot nousivat edellisvuodesta noin 0,8 milj. euroa.

Tuloslaskelma, 1000€	2021	2020
Toimintatuotot	39 997	32 445
Valmistus omaan käyttöön	0	0
Toimintakulut	-257 846	-257 642
Toimintakate	-217 849	-225 198
Verotulot	210 366	200 631
Valtionosuudet	41 544	51 698
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	0	0
Muut rahoitustulot	2 529	2 483
Korkokulut	-13	-571
Muut rahoituskulut	-674	-620
Vuosikate	35 902	28 424
Poistot ja arvonalentumiset	-19 069	-20 711
Tilikauden tulos	16 832	7 713
Tilinpäätössiirrot	-13 788	-5 988
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3 045	1 726

Tuloslaskelman tunnusluvut	2021	2020
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	15,5 %	12,6 %
Vuosikate/Poistot, %	188,3 %	137,2 %
Vuosikate, euroa/ asukas	813	651
Asukasmäärä	44 136	43 669

Tuotot, 1000€	2021	2020
Toimintatuotot	39 997	32 445
Verotulot	210 366	200 631
Valtionosuudet	41 544	51 698
Rahoitustuotot	2 529	2 483
Yhteensä	294 436	287 257

Kulut, 1000€	2021	2020
Henkilöstökulut	-78 266	-74 824
Palvelujen ostot	-153 676	-155 496
Aineet tarv. ja tavarat	-12 037	-11 401
Avustukset	-8 634	-10 514
Muut toimintakulut	-5 233	-5 408
Rahoituskulut	-688	-1 191
Poistot ja arvonalentumiset*	-19 069	-20 723
Yhteensä	-277 603	-279 556

* Poistot sisältävät poistoeron 12 500 euroa.

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Tilinpäätöksen rahoituslaskelma koostuu kunnan ja liikelaitosten varsinaisen toiminnan ja investointien sekä rahoitustoiminnan rahavirtojen muutoksista. Rahoituslaskelma muodostetaan tilinpäätöksen tuloslaskelmasta, investointiosasta ja taseesta.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Toiminnan rahavirta kuvaa tuloslaskelmassa esitettyjen tuottojen ja kulujen vaikutusta rahavaroihin. Investointien rahavirta kuvaa pysyvien vastaavien hyödykkeiden investointeihin käytetyn ja niiden myynnistä saadun rahan sekä investointeihin saatujen rahoitusosuuksien vaikutusta rahavaroihin. Kunnan ja liikelaitosten toiminnan ja investointien rahavirta oli 11,8 milj. euroa positiivinen. Tämä kuvaa kunnan kokonaistoiminnan (käyttötalous ja investointitalous) rahoitusjäämää tilikaudella, jonka positiivinen määrä ilmaisee sen, että kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennykseen sekä kassan vahvistamiseen.

Rahoituksen rahavirta

Rahoituksen rahavirta kuvaa niitä rahavaroja, jotka kohdentuvat käyttötalouden ja investointien rahoittamiseen. Rahoituksen rahavirta oli 9,0 milj. euroa negatiivinen. Kunnan lainakanta kasvoi tilikaudella 10,5 milj. euroa. Vuonna 2020 kunnan lainakanta kasvoi 7,2 milj. euroa. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin tilikaudella 45,6 milj. euroa ja uusia pitkäaikaisia lainoja nostettiin 35 milj. euroa ja lyhytaikaisia lainoja nostettiin 21,2 milj. euroa lyhennyksiä enemmän.

Rahavarojen muutos

Rahavarojen muutos kuvaa toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirran erotusta. Se kertoo rahavarojen muutoksen tilikauden alun ja lopun välillä. Kunnan ja liikelaitosten rahavarat olivat vuoden päättyessä 30,9 milj. euroa. Lisäystä edelliseen tilinpäätökseen oli 2,8 milj. euroa.

Tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta on 59,8 milj. euroa negatiivinen. Tämä kuvaa kunnan toimintaan sitoutunutta rahoitusvajetta, joka on pääasiassa tullut katetuksi vieraalla pääomalla. Tasapainoisessa taloudessa kunnalle ei pitäisi kertyä kumulatiivista rahoitusjäämää, vaikka yksittäinen tilikausi sinänsä voi toteutuakin rahoitusjäämäisenä. Nurmijärven kunnan osalta rahoitusjäämä on poikkeuksellisen suuri ja indikoi merkittävästä kroonisesta tulojen ja menojen epäsuhdasta.

Investointien tulo-rahoitusprosentti kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulo-rahoituksella. Vuonna 2021 tulo-rahoitus riitti kattamaan investointeihin tarvittavan rahoituksen investointien tulo-rahoitusprosentin noustessa 130,4 prosenttiin. Tasapainoisessa taloudessa tulo-rahoituksen tulisi riittää pitkällä aikavälillä investointien rahoittamiseen. Kunnan tulisi mitoittaa investointinsa siten, että investointien tulo-rahoitusprosentti asettuisi vuosittain vaihteluvälille 80–120 prosenttia.

Lainanhoitokate kertoo tulo-rahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Koska kunnan lainakannasta yli 20 prosenttia on kerta-lyhenteisiä lainoja, on lyhennyksen määräksi tunnusluku laskettaessa otettu laskennallinen lyhennys. Laskennallinen lyhennys on laskettu jakamalla lainakanta kahdeksalla. Kunnan lainanhoitokykyä pidetään tyydyttävänä, kun tunnusluvun arvo on yli yhden. Luotettavan kuvan lainanhoitokyvystä, saa tarkastelemalla tunnusluvun arvoa pidemmällä aikavälillä. Nurmijärvellä se oli vuonna 2021 1,3 ja vuonna 2020 1,1 pysyen tyydyttävällä tasolla, mutta vuonna 2019 se oli heikko ollessa vain 0,1. Kassan riittävyyden tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla.

Rahoituslaskelma, 1000€	TP 2021	TP 2020
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	35 902	28 424
Tulo-rahoituksen korjauserät	-6 238	-1 468
Toiminnan rahavirta	29 664	26 956
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-28 850	-35 856
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 311	858
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutust.	9 657	1 965
Investointien rahavirta	-17 883	-33 032
Toiminnan ja investointien rahavirta	11 781	-6 077
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-14	-29
Antolainasaamisten vähennykset	66	0
Antolainauksen muutokset	52	-29
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	35 000	50 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-45 634	-49 223
Lyhytaikaisten lainojen muutos	21 178	6 416
Lainakannan muutokset	10 544	7 193
Oman pääoman muutokset	-9	778
Korottomien velkojen muutos	-6 796	-2 487
Muut maksuvalmiuden muutokset	-19 546	136
Rahoituksen rahavirta	-8 959	8 077
Rahavarojen muutos	2 822	2 000
Rahavarat 31.12	30 876	28 053
Rahavarat 1.1.	28 053	26 053
Rahoituslaskelman tunnusluvut	TP 2021	2020
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000€	-59 844	-82 915
Investointien tulo-rahoitus, %	130,4	81,2
Laskennallinen lainanhoitokate	1,3	1,1
Kassan riittävyys, pv	33,8	29,8
Asukasmäärä	44 136	43 669

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Tase käsittää Nurmijärven kunnan sekä liikelaitosten, eli Nurmijärven Vesi- ja Aleksia -liikelaitosten taseet yhdisteltyinä. Sisäiset erät, kuten kunnan ja liikelaitosten väliset saatavat ja velat, eivät sisälly taseeseen.

Vastaavaa

Pysyviin vastaaviin kuuluvat aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä sijoitukset. Pysyvien vastaavien arvo taseessa oli tilikauden päättyessä 364,7 milj. euroa, lisäystä edelliseen vuoteen oli 5,0 milj. euroa.

Pysyvät vastaavat jakaantuvat aineettomiin hyödykkeisiin (2,0 milj. euroa), aineellisiin hyödykkeisiin (313,1 milj. euroa) ja sijoituksiin (49,6 milj. euroa). Aineellisissa hyödykkeissä merkittävimmät erät ovat rakennukset (108,5 milj. euroa), kiinteät rakenteet ja laitteet (94,1 milj. euroa) sekä maa- ja vesialueet (65,9 milj. euroa). Toimeksiantojen varat koostuvat välitetyistä valtion lainoista sekä lahjoitusrahastojen ja muiden rahastojen pääomista. Toimeksiantojen varoja oli vuoden päättyessä 1,9 milj. euroa.

Vaihtuviin vastaaviin sisällytetään vaihto-omaisuus (0,4 milj. euroa), pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset (19,5 milj. euroa), rahoitusarvopaperit (0,2 milj. euroa) sekä rahat ja pankkisaamiset (30,7 milj. euroa). Vuoden 2021 päättyessä vaihtuvia vastaavia oli yhteensä 50,7 milj. euroa. Siirtosaamisten kasvu selittyy suurelta osin muuttuneesta käytännöstä Keusoten maksuissa (11,0 milj. euroa).

TASE, 1000€	2021	2020
VASTAAVAA		
PYSYVAT VASTAAVAT	364 656	359 657
Aineettomat hyödykkeet	2 001	2 251
Tietokoneohjelmistot	0	48
Muut pitkävaikutteiset menot	2 001	2 203
Aineelliset hyödykkeet	313 060	307 760
Maa- ja vesialueet	65 917	68 474
Rakennukset	108 482	113 896
Kiinteät rakenteet ja laitteet	94 132	95 081
Koneet ja kalusto	2 118	2 720
Ennakkomaksut ja kesk. hankinnat	42 412	27 589
Sijoitukset	49 595	49 647
Osakkeet ja osuudet	32 352	32 352
Muut lainasaamiset	16 598	16 598
Muut saamiset	644	697
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 929	2 187
Valtion toimeksiannot	813	937
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 111	1 046
Muut toimeksiannot	4	204
VAIHTUVAT VASTAAVAT	50 733	35 028
Vaihto-omaisuus	373	433
Aineet ja tarvikkeet	373	433
Saamiset	19 484	6 542
Pitkäaikaiset saamiset	691	833
Muut saamiset	666	807
Siirtosaamiset	26	26
Lyhytaikaiset saamiset	18 793	5 708
Myyntisaamiset	3 197	3 159
Muut saamiset	956	1 030
Siirtosaamiset	14 639	1 520
Rahoitusarvopaperit	171	171
Osakkeet ja osuudet	171	171
Rahat ja pankkisaamiset	30 705	27 883
VASTAAVAA YHTEENSÄ	417 318	396 872

Vastattavaa

Kunnan oma pääoma oli vuoden 2021 lopussa 127,3 milj. euroa. Tästä peruspääoman osuus oli 84,2 milj. euroa, edellisten tilikausien oikaistua ylijäämää on kertynyt 40,1 milj. euroa ja tilikauden ylijäämäksi muodostui 3,0 milj. euroa. Vapaaehtoisia varauksia on jäljellä poistoeroista 0,3 milj. euroa ja tilikauden tuloksesta tehtiin 13,8 miljoonan euron investointivaraus. Pakolliset varaukset, 4,0 milj. euroa, koostuu Metsä-Tuomelan jäteaseman jälkihoitovaruudesta. Toimeksiantojen pääomissa on välitettyjä valtion lainoja 1,0 milj. euroa sekä lahjoitusrahastojen ja muiden toimeksiantojen pääomia 1,4 milj. euroa.

Vieras pääoma oli vuoden lopussa yhteensä 263,6 milj. euroa. Pitkäaikaisten lainojen osuus oli 142,5 milj. euroa ja lyhytaikaisten lainojen osuus 121,2 milj. euroa. Lyhytaikaisiin lainoihin on kirjattu tilinpäätöskautta seuraavan vuoden sisällä erääntyvät pitkäaikaisten lainojen lyhenykset.

Muihin pitkä- ja lyhytaikaisiin lainoihin sisältyi siirtovelkoina lomapalkka- ja korkojaksotuksia sekä muita tilinpäätösjaksotuksia yhteensä 11,8 milj. euroa, ostovelkoja 9,8 milj. euroa, saatuja ennakoita 2,2 milj. euroa sekä muita velkoja 22,6 milj. euroa. Muista veloista liittymismaksujen osuus oli 21,0 milj. euroa.

TASE, 1000€	2021	2020
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	127 304	124 268
Peruspääoma	84 195	84 195
Ed. tilikausien yli-/alijäämä	40 064	38 347
Tilikauden yli-/alijäämä	3 045	1 726
POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET	20 081	6 294
Poistoero	281	294
Vapaaehtoiset varaukset	19 800	6 000
PAKOLLISET VARAUKSET	3 973	3 973
Muut pakolliset varaukset	3 973	3 973
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 328	2 454
Valtion toimeksiannot	971	1 095
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 111	1 046
Muut toimeksiantojen pääomat	246	314
VIERAS PÄÄOMA	263 632	259 884
Pitkäaikainen	142 454	121 869
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	120 891	101 512
Lainat julkisyhteisöltä	30	44
Saadut ennakot	526	817
Liittymismaksut ja muut velat	21 006	19 496
Lyhytaikainen	121 178	138 015
Joukkovelkakirjalainat	75 000	40 500
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	16 121	61 121
Lainat julkisyhteisöltä	13	12
Lainat muilta luotonantajilta	5 210	3 532
Saadut ennakot	1 642	5 945
Ostovelat	9 838	9 342
Muut velat	1 546	1 559
Siirtovelat	11 808	16 005
VASTATTAVAA	417 318	396 872

Tunnusluvut

Omavaraisuusasteella mitataan kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä sekä kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuusaste vahvistui hieman vuonna 2021 nousten 33,5 prosentista 35,5 prosenttiin. Alle 50,0 prosentin olevan omavaraisuusasteen katsotaan merkitsevän kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Nurmijärven kunnalla tunnusluku on 89,6 prosenttia.

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Asukaskohtainen tunnusluku oli vuonna 2021 5 112 euroa.

Lainasaamisia ovat mm. kunnan tytäryhteisöjen, kuntayhtymien sekä osakkuus- ja muiden omistusyhteisöjen ja muiden yhteisöjen toimintapääoman rahoittamiseen maksuvalmiuden tukemiseksi myönnettävät lainat.

Antolainat kunnan tytäryhteisöjen ja muiden kunnallisia palveluja tuottavien yhteisöjen investointimenojen rahoittamiseen merkitään kunnan taseessa pysyvien vastaavien tase-erään Sijoitukset.

Taseen tunnusluvut	2021	2020
Omavaraisuusaste, %	35,5	33,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	89,6	88,9
Kertynyt ylijäämä, 1000€	43 109	40 073
Kertynyt ylijäämä, €/asukas	977	918
Lainakanta 31.12., 1000€	217 265	206 721
Lainakanta 31.12., €/asukas	4 923	4 734
Lainat ja vastuut, 31.12., 1 000 €	225 632	216 688
Lainat ja vastuut, €/asukas	5 112	4 962
Lainasaamiset, 1000€	16 598	16 598
Asukasmäärä	44 136	43 669

1.5 Kokonaistulot ja –menot

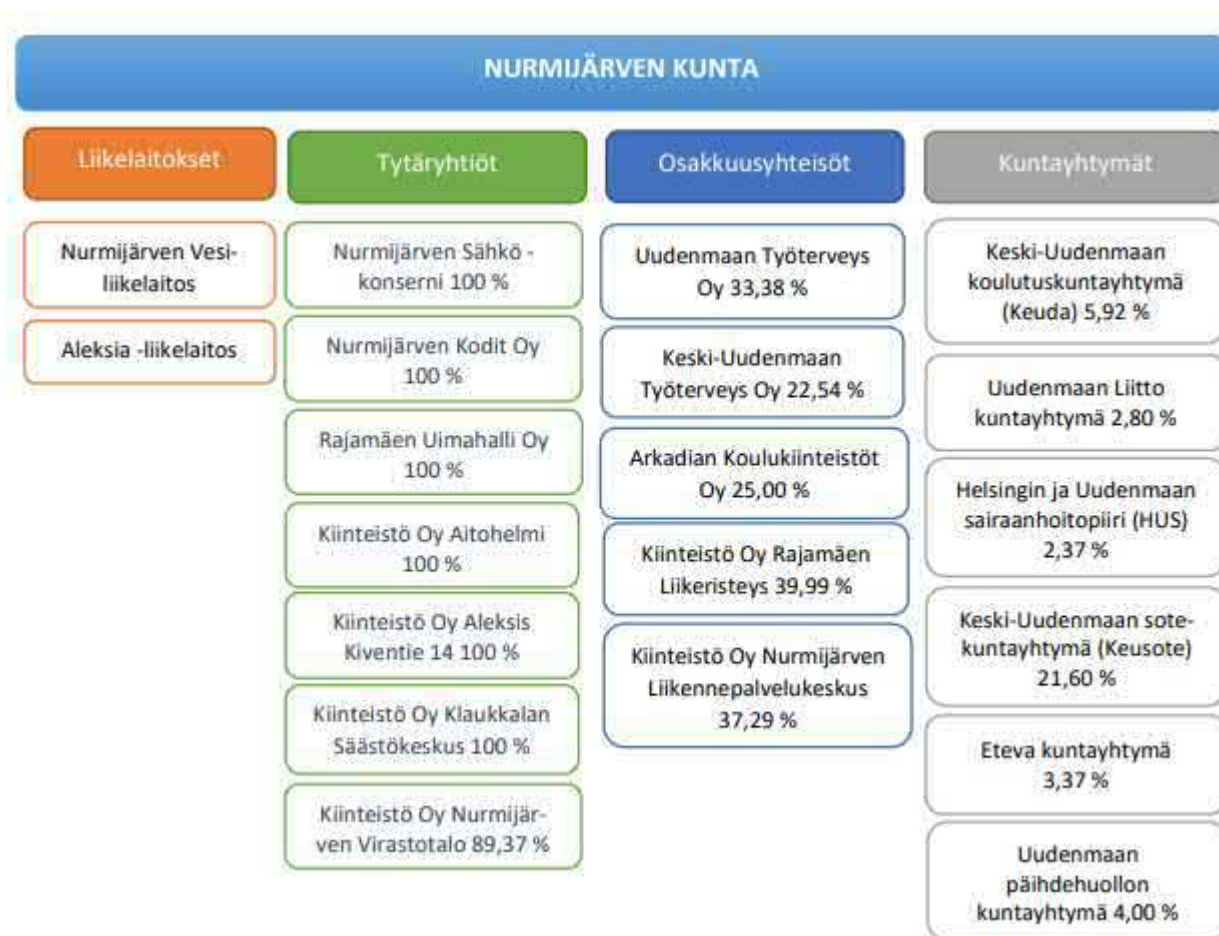
Kokonaistulojen ja –menojen laskelma muodostetaan kunnan ja liikelaitosten tulos- ja rahoituslaskelmista. Tulot ja menot ovat ulkoisia. Kokonaistulo- ja menokäsitteet kattavat varsinaisen toiminnan ja investointien menot ja tulot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja rahankäytön.

Kunnan kokonaistulot vuonna 2021 olivat 355,4 milj. euroa ja kokonaismenot 333,0 milj. euroa. Tulojen ja menojen erotukseksi muodostui 22,4 milj. euroa.

TULOT		%	MENOT		%
Varsinainen toiminta			Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	39 997	11,3 %	Toimintakulut	257 846	77,4 %
Verotulot	210 366	59,2 %	Korkokulut	13	0,0 %
Valtionosuudet	41 544	11,7 %	Muut rahoituskulut	674	0,2 %
Korkotuotot	0	0,0 %	Satunnaiset kulut	0	0,0 %
Muut rahoitustuotot	2 529	0,7 %	Tulorahoituksen korjauserät		
Tulorahoituksen korjauserät			+/- Pakollisten varaustenmuutos	0	0,0 %
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-6 238	-1,8 %	- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	0	0,0 %
Investoinnit			Investoinnit		0,0 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 311	0,4 %	Investointimenot	28 850	8,7 %
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	9 657	2,7 %			
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	66	0,0 %	Antolainasaamisten lisäys	14	0,0 %
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	35 000	9,8 %	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	45 634	13,7 %
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	21 178	6,0 %	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0	0,0 %
Oman pääoman muutokset	0	0,0 %	Oman pääoman muutokset	9	0,0 %
	<u>355 409</u>	<u>100,0 %</u>		<u>333 041</u>	<u>100,0 %</u>

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt

Osakkuusyhtiöitä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen niiden vähäisen merkityksen takia.

Kuntakonsernilla tarkoitetaan kunnan sekä yhden tai useamman juridisesti itsenäisen yhteisön muodostamaa taloudellisjuridista kokonaisuutta, jossa kunnalla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräämisvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä (tytäryhteisö). Määräämisvaltasuhde voi perustua myös siihen, että tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa on määräämisvalta toisessa yhteisössä.

Kuntalain 114 §:n mukaan kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Nurmijärven kunnan konsernitilinpäätökseen sisältyvät seuraavat tytäryhteisöt ja kuntayhtymät:

Kunnan kokonaan omistamat tytäryhteisöt:

Kiinteistö Oy Aitohelmi
Kiinteistö Oy Aleksis Kiventie 14
Kiinteistö Oy Klaukkalan Säästökeskus
Nurmijärven Sähkö Oy
Nurmijärven Kodit Oy
Rajamäen Uimahalli Oy
Kiljavanrinteen kiinteistöt Oy

Kunnan osittain omistamat tytäryhteisöt:

Kiinteistö Oy Nurmijärven Virastotalo
Keski-Uudenmaan Työterveys Oy
Uudenmaan Työterveys Oy
Arkadian Koulukiinteistöt Oy
Kiinteistö Oy Nurmijärven Liikennepalvelukeskus
Kiinteistö Oy Rajamäen Liikeristeys

Kuntayhtymät, joissa kunta on osakkaana:

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä (KEU-sote)
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (HUS)
Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä (Keuda)
Kuntayhtymä Eteva
Uudenmaan liitto kuntayhtymä
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä

Kunnan tarkat omistusosuudet kuntakonserniin kuuluvissa yhteisöissä on esitetty liitetiedoissa.

1.6.1 Konserniohjaus

Konserniohjauksesta on annettu määräykset kunnan hallintosäännössä ja konserniohjeessa. Konserniohjeella ohjataan mm. valtuuston tytäryhteisöille asettamien omistajapoliittisten linjausten sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteuttamista. Konserniohjeessa on annettu tarkemmat määräykset lisäksi konsernin ohjauksen, seurannan, raportoinnin ja valvonnan järjestämisestä.

Konsernijohton muodostavat kunnanhallitus (1.8.2021 alkaen) ja kunnanjohtaja. Kunnanhallituksen konsernijaosto lakkautettiin 31.7.2021.

1.6.2 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kunnan konserniohjausasioiden valmistelusta vastaava konsernijaosto kokoontui tilikauden aikana kaksi kertaa. Konsernijaosto lakkautettiin 31.7.2021, jonka jälkeen kunnanhallitus ja kunnanjohtaja muodostavat konsernijohton. Vuoden aikana käsitellyjä asioita ovat olleet muun muassa kunnan omistajapoliittiset linjaukset, esitykset Nurmijärven Sähkö Oy:n omistajajärjestelyistä kaukolämpöliiketoiminnan osalta, Vesi-liikelaitoksen toiminnan mahdollinen yhtiöittäminen sekä kunnan edustukset yhteisöissä.

Vuosi 2021 ei sisältänyt oleellisia muutoksia konsernirakenteessa tai konserniyhtiöiden liiketoiminnoissa. Kiljanrinteen Kiinteistöt Oy:n purkamisesta päätettiin alkuvuodesta 2021 ja toimintojen sulauttamisesta osaksi kuntaa. Toiminnan purkamisen perusteena on ollut yhtiön omistamien maa-alueiden kehittämistyön jättevöittäminen siten, että kunta vastaa suoraan kehitystyöstä jatkossa. Maa-alueiden kehittäminen yhtiömuotoisesti on yhtiön operatiivisen liiketoiminnan pienimuotoisuudesta sekä yhtiön ylläpitoon liittyvistä kustannuksista johtuen todettu kannattamattomaksi. Kiinteistöyhtiö on selvitysmenettelyssä, joka viedään loppuun vuoden 2022 alkupuolella. Konsernia koskevat oleelliset tilikauden tapahtumat on tytäryhtiöiden osalta esitetty tilinpäätöksen luvussa kuusi.

Konsernitalouden toteutuminen

Kuntakonsernin tilikauden tulos oli 18,1 milj. euroa. Konsernin toiminnan ja investointien negatiivinen rahavirran kertymä viideltä vuodelta oli 103,0 milj. euroa, kun vuonna 2020 negatiivinen rahavirtakertymä oli 133,0 milj. euroa. Konsernin omavaraisuusaste nousi vuoden 2020 29,1 prosentista 30,1 prosenttiin ja konsernin lainakanta nousi 328,0 milj. eurosta (7 511 euroa/asukas) 342,6 milj. euroon (7 763 euroa/asukas). Konsernin lainakannan kasvu selittyy pääasiassa emokunnan lainakannan nettokasvulla.

Talouden tunnuslukujen perusteella konsernin taloudellinen asema koheni maltillisesti edellisvuodesta. Konsernin omavaraisuusaste on kuitenkin edelleen erittäin haastava, suhteellinen velkaantuneisuus korkea 85 prosenttia sekä laskennallinen lainanhoitokate alhainen tunnusluvun ollessa 1,1. Konsernin taloudellista asemaa erityisesti pääomarakenteen osalta heikentävät emokunnan ja Nurmijärven Kodit Oy:n heikot taseet. Konsernin merkittävää velkataakkaa selittää erityisesti 2010 luvulla toteutetut mittavat investoinnit.

1.6.3 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Nurmijärven kuntakonsernissa suurin taloudellinen ja toiminnallinen riski keskittyy emoyhteisön velkaantumiseen ja velkaantumisen korkoriskiin. Merkittävät palvelutuotannon kustannuspaineet sekä tulevaisuudessa toteutuvat investoinnit tulevat edelleen kasvattamaan tarvetta vieraan pääoman ehtoisen rahoitukselle investointien rahoittamisessa.

Konsernin liiketoiminnoista Nurmijärven Kodit Oy on selvästi velkaisin, mutta velkaantumiseen liittyvää riskiä laskee rahoitetun omaisuuden kuranttius sekä liiketoimintojen kohtuullinen kannattavuus. Yhtiössä on käynnistetty kiinteistöomistusten salkutus sekä korjausvelkaskelmien päivitystyö. Näiden tietojen perusteella yhtiössä arvioidaan säilytettävät kohteet, jotka tukevat yhtiön liiketoiminnan harjoittamista pitkällä aikavälillä ja kohteet, joista yhtiön on kannattavaa luopua liiketoiminnan kannattavuuden parantamiseksi ja taseaseman vahvistamiseksi.

Nurmijärven Sähkö Oy:ssä investoiminen jatkuu tulevaisuudessa edelleen mm. säävarman sähköverkon rakentamisen myötä. Yhtiön taseasema on vahva ja investointien tulorahoituskyky hyvä. Tämä vähentää oleellisesti tarvetta investointien vieraan pääoman ehtoisen rahoitukselle.

Heikon tuloksen perusteella Rajamäen Uimahallin oma pääoma painui noin 3,3 milj. euroa negatiiviseksi. Ilman

kunnan myöntämää 12 milj. euron pääomainta, liiketoiminnan heikko kannattavuus saattaisi yhtiön selvitystilaan. Yhtiön taloudellista tilannetta voidaan pitää haasteellisena ja yhtiön liiketoiminnan riittävän kannattavuuden varmistaminen edellyttääkin kunnan toiminta-avustuksen tarkistamista tulevina vuosina. Samalla yhtiön tulee pyrkiä myynnin kasvattamiseen edelleen sekä jatkaa liiketoiminnan kustannustason keventämistä muun muassa energiasäästöjä tukevilla investoinneilla. Selvää kuitenkin on, että yhtiö ei pysty saavuttamaan riittävää markkinaehtoista kannattavuutta, mikä käytännössä tulee edellyttämään kunnan yhtiölle maksaman vuosittaisen toiminta-avustuksen korottamista tulevaisuudessa.

Kuntakonsernin taloudellisen aseman kannalta oleelliseksi muodostuu emokunnan kyky hidastaa velkaantumista tulevaisuudessa, erityisesti kun huomioidaan ympäristölliset paineet niin käyttötalouden kustannustason, kuin myös tulorahoituksen kehittymisen osalta.

1.6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvontaa on suoritettu konserniohjeen mukaisesti. Konserniyhtiöiden hallituksiin ja yhtiökokouksiin on valittu kunnan edustajat konserniohjeen mukaisesti ja heille on tarvittaessa annettu ohjeet asioiden käsittelyyn. Kunnanjohtaja on tarvittaessa käyttänyt läsnäoloa ja puheoikeuttaan tytäryhteisöjen hallituksen kokouksissa.

Kunta asettaa talousarviossaan toiminnalliset tavoitteet keskeisille konserniyhteisöilleen ja seuraa tavoitteiden toteutumista osavuosisikatsauksissaan.

Kuntakonsernin riskienhallinta, sisäinen valvonta ja konsernivalvonta ovat hyväksyttävällä tasolla.

1.6.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma, 1000€	2021	2020
Toimintatuotot	282 299	252 262
Toimintakulut	-489 986	-462 371
Osuus osakkuusyhtiön voitosta(tappiosta-)	5	-5
Toimintakate	-207 682	-210 114
Verotulot	210 366	200 631
Valtionosuudet	45 188	55 124
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	68	48
Muut rahoitustuotot	2 108	947
Korkokulut	-835	-1 428
Muut rahoituskulut	-719	-688
	622	-1 121
Vuosikate	48 495	44 520
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-30 341	-30 014
Omistuksen eliminointierot	0	-2
Arvonalentumiset	0	-2 479
	-30 342	-32 495
Satunnaiset erät	-12	-178
Tilikauden tulos	18 141	11 847
Tilinpäätössiirot	12	0
Tilikauden verot	-882	-1 214
Laskennalliset verot	39	-259
Vähemmistöosuudet	56	38
	-775	-1 436
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	17 366	10 412
Konsernituloslaskelman tunnusluvut	2021	2020
Toimintatuotot/toimintakulut, %	57,6	54,6
Vuosikate/poistot, %	159,8	148,3
Vuosikate, €/asukas	1 099	1019
Asukasluku 31.12.	44 136	43 669
Tuloveroprosentti	19,75	19,75

Konsernirahoituslaskelma, 1000 €	TP 2021	TP 2020
Toiminnan rahavirta		
Tulorahoitus		
Vuosikate	48 495	44 520
Satunnaiset erät	-12	-178
Tilikauden verot	-882	-1 214
Tulorahoituksen korjaukset	-5 993	-1 619
Toiminnan rahavirta	41 609	41 509
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-45 631	-68 993
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 340	996
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	12 029	15 359
Investointien rahavirta	-32 262	-52 637
Toiminnan ja investointien rahavirta	9 346	-11 128
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0	-92
Antolainasaamisten vähennykset	117	0
Antolainauksen muutokset	117	-91
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	39 874	62 631
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-51 441	-53 224
Lyhytaikaisten lainojen muutos	26 184	-2 324
Lainakannan muutokset	14 617	7 082
Oman pääoman muutokset	4	746
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-151	57
Vaihto-omaisuuden muutos	710	-1 297
Saamisten muutos	-16 951	7 395
Korottomien velkojen muutos	-974	1 414
Muut maksuvalmiuden muutokset	-17 365	7 569
Rahoituksen rahavirta	-2 628	15 305
Rahavarojen muutos	6 718	4 177
Rahavarojen muutos		
Kassavarat 31.12.	64 766	58 048
Kassavarat 1.1	58 048	53 871
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
	2021	2020
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	-103 429	-133 024
Investointien tulorahoitus, %	109,5	65,5
Laskennallinen lainanhoitokate	1,1	1,0
Kassan riittävyys, pv	40,2	36,1
Asukasluku	44 136	43 669
Lainakanta	342 625	328 008
Laskennallinen lainanlyhennys	42 828	41 001

Konsernitase, €	2021	2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	553 973	546 183
Aineettomat hyödykkeet	4 598	4 697
Aineettomat oikeudet	511	508
Muut pitkävaikutteiset menot	4 087	4 189
Aineelliset hyödykkeet	524 119	516 382
Maa- ja vesialueet	68 781	71 339
Rakennukset	230 680	240 220
Kiinteät rakenteet ja laitteet	162 541	158 502
Koneet ja kalusto	5 476	6 786
Muut aineelliset hyödykkeet	1 282	1 281
Enn.maksut ja keskener. hankinnat	55 358	38 255
Sijoitukset	25 256	25 104
Osakkuusyhteisöosuudet	2 926	2 831
Muut osakkeet ja osuudet	17 144	16 971
Muut lainasaamiset	4 867	4 916
Muut saamiset	318	386
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	2 047	2 102
Valtion toimeksiannot	157	138
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 291	1 219
Muut toimeksiantojen varat	598	746
VAIHTUVAT VASTAAVAT	113 226	90 267
Vaihto-omaisuus	2 262	2 972
Aineet ja tarvikkeet	1 990	2 189
Keskeneräiset tuotteet	42	84
Valmiit tuotteet	0	6
Muu vaihto-omaisuus	0	0
Ennakkomaksut vaihto-omaisuudesta	230	693
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	826	969
Lainasaamiset	124	125
Muut saamiset	676	818
Siirtosaamiset	26	26
Lyhytaikaiset saamiset	45 372	28 279
Myyntisaamiset	15 260	12 532
Lainasaamiset	0	0
Muut saamiset	4 249	3 619
Siirtosaamiset	25 864	12 127
Rahoitusarvopaperit	15 538	18 898
Osakkeet ja osuudet	172	172
Sijoitukset rahamark.instrumentteihin	1 408	509
Muut arvopaperit	13 958	18 216
Rahat ja pankkisaamiset	49 228	39 150
VASTAAVAA YHTEENSÄ	669 246	638 553

Konsemitase, €	2021	2020
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	200 645	183 287
Peruspääoma	84 195	84 195
Muut omat rahastot	14 562	14 575
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	84 521	74 105
Tilikauden yli/alijäämä	17 366	10 412
VÄHEMMISTÖOSUUDET	150	227
PAKOLLISET VARAUKSET	4 964	4 948
Eläkevaraukset	14	20
Muut pakolliset varaukset	4 950	4 929
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 376	3 583
Valtion toimeksiannot	1 244	1 509
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 291	1 218
Muut toimeksiantojen pääomat	841	856
VIERAS PÄÄOMA	460 111	446 507
Pitkäaikainen vieras pääoma	293 156	272 617
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	236 145	217 541
Lainat julkisyhteisöiltä	30	95
Lainat muilta luotonantajilta	4 196	4 452
Saadut ennakot	526	817
Liittymismaksut ja muut velat	46 664	44 295
Laskennalliset verovelat	5 594	5 418
Lyhytaikainen vieras pääoma	166 955	173 890
Joukkovelkakirjalainat	81 474	40 500
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	20 764	65 401
Lainat julkisyhteisöiltä	16	20
Saadut ennakot	2 708	6 910
Ostovelat	24 499	21 846
Muut velat	7 173	6 509
Siirtovelat	30 286	32 454
Laskennalliset verovelat	36	251
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	669 246	638 553
Taseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	30,1	29,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	85,0	86,4
Lainat ja Vuokravastuut 31.12.	372 097	359 206
Konsernin lainat ja vuokravastuut, € / asukas	8 431	8 226
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	101 887	84 517
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), € / asukas	2 308	1 935
Konsernin lainat €/asukas	7 763	7 511
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	342 625	328 008
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	4 867	4 916
Asukasmäärä	44 136	43 669

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely

Nurmijärven kunnan tilikauden 2021 tulos ennen poistoeron muutosta ja varauksia on 16 832 443,39 euroa. Tulokseen sisältyvät kunnan liikelaitosten tulokset, jotka käsitellään kirjanpitosäännösten mukaisesti niiden omissa kirjanpidoissa.

Kunnanhallitus esittää tilikauden 2021 tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- tuloutetaan kunnan suunnitelman mukaan kirjattuja poistoeroja 12 500 euroa
- Kirkonkylän lukion investointihankkeeseen kohdistetaan 13 800 000 euron investointivaraus

Tilikauden tuloksen käsittelyn jälkeen:

- Nurmijärven Vesi liikelaitoksen tilikauden ylijäämä 2 830 840,29 euroa siirretään johtokunnan esityksen mukaisesti liikelaitoksen edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille.
- Aleksia liikelaitoksen tilikauden alijäämä -2 121,00 euroa siirretään johtokunnan esityksen mukaisesti edellisten tilikausien yli-/alijäämä -tilille.
- Nurmijärven kunnan tilikauden ylijäämä 216 224,10 euroa siirretään edellisten tilikausien yli-/alijäämä -tilille.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strateginen linjaus

Ympäristötoimiala

Tehostetaan kunnan alueiden hoitoa siten, että vuoden 2020 laatuaste pystytään säilyttämään pienemmillä resursseilla. Mitataan auditoinnilla tai tyytyväisyyskyselyllä

- Valtakunnallinen yhdyskuntatekniset palvelut-kyselytutkimus vuoden 2021 osalta valmistui syksyllä, ja tulokset on saatettu tekniselle lautakunnalle tiedoksi sekä ovat luettavissa myös kunnan kotisivuilla (ml. Nurmijärven kunnan alueiden hoidon laatuaste): Laatuasteen osalta keskimäärin toteutunut. Resurssien käytön osalta ei toteutunut – resurssien käyttö on lisääntynyt johtuen mm. hoidettavien kohteiden ja alueiden määrän kasvusta suhteessa edelliseen vuoteen sekä erilaisista keliolosuhteista vuosina 2020 ja 2021.
  - Keskimäärin yleisten alueiden laatuasteiden arvosanat (mm. kadut, kevyen liikenteen väylät, valaistus, viheralueet, liikuntapaikat ja ulkoilualueet) ovat vuoden 2021 osalta pysyneet keskimäärin aikaisempien vuosien tasolla (arvosanat asettuivat välille 2,9 - 4,1). Arvosanojen asteikko oli 1-5 (neutraalin arvosanan 3 alle jäävät arvot osoittavat kielteistä suhtautumista ja sen yläpuolelle asettuvat arvot myönteistä suhtautumista).
- Kunnan viher- ja muiden yleisten alueiden viherhoitotyöt käynnistyivät alkukesällä 2021 normaalivuosia huomattavasti aikaisemmin johtuen kasvukauden ennakoitua nopeammasta käynnistymisestä, mm. tienvarsien ensiniitot saatiin kokonaisuudessaan valmiiksi kesäkuun loppupuolella.
- Siistiksi-asioiden valmistelut vuoden 2021 osalta etenivät suunnitellusti ja määrärahojen puitteissa: mm. kevään siivoustalkoot toteutettiin huhti-toukokuussa koronatilanteen edellyttämällä tavalla sekä vastaavasti syksyn siivoustalkoot pidettiin syys-lokakuun vaihteessa, siistiksi-asioista tiedotettiin kuluneen vuoden aikana ja kotisivuja ylläpidettiin (siistiksi-tietoaineisto). Lisäksi akuutteja maanteiden siistiksi-asioita käytiin läpi Ely-keskuksen kanssa.

Liikenneturvallisuuden parantaminen siten, että kunnassa on liikenneonnettomuuksia vähemmän kuin edellisellä vuonna.

- Vuodelle 2021 liikenneturvallisuuteen varattujen määrärahojen käytöstä päätettiin liikenneturvallisuusryhmässä keväällä ja teknisessä lautakunnassa 6.5.2021 sekä ao. toimenpiteet toteutettiin.
- Nurmijärven kunnan onnettomuustilastoraportin mukaan liikenneonnettomuuksia oli vuonna 2020 aiempia vuosia vähemmän. Vuoden 2021 tietoja ei ole vielä saatavissa.

Jatkamme aktiivista maanhankintaa sekä turvaamme monipuolisen tontti- ja asuntotarjonnan kilpailukykyiseen hintaan ottaen huomioon olemassa olevat palvelut.

- Heinoja I asumisen asemakaava on hyväksytty valtuustossa 1/2020. Valtuuston hyväksymispäätöksestä on valitettu Helsingin hallinto-oikeuteen. Helsingin hallinto-oikeus hylkää hyväksymispäätöksestä tehdyt valitukset päätöksellään toukokuussa 2021 ja päätös on lainvoimainen. Kirkonkylän alueella on aloitettu usean täydennysrakentamiskohteen asemakaavamuutoksen laatiminen. Asumisen asemakaavoja on laadittu asemakaavoitusohjelman mukaisesti. Omakotitontteja on luovutettu 64 kpl, yhtiömuotoisia tontteja 6 kpl ja yritystontteja 4 kpl.
- Maanhankintapäätöksiä on tehty Klaukkalan ja Kirkonkylän alueelta.

Viihtyisä ja turvallinen Nurmijärvi

Sujuva arki

Yritysten kunta

Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka

Aktiivinen vuoropuhelu ja viestintä

Terve talous ja linjakas päätöksenteko

Strateginen linjaus

Ympäristötoimiala

Joukkoliikenteen palauttaminen koronaviruskautta edeltävälle tasolle sekä käytön lisääminen vuoden 2019 tasosta. Nurmijärvi-lippuja myydään enemmän kuin vuonna 2019.

- Tavoite ei toteutunut kuluneen vuoden osalta.
- Joukkoliikenteen käyttöä edistettiin yhteistyössä liikenneönsijän kanssa mm. positiivisella markkinoinnilla ja lehtijutuilla.
- Tekninen lautakunta päätti 6.5.2021 nuorisosarjalipun käyttöönotosta.
- Katuverkon pysäkkejä parannetaan mm. Klaukkalantien jalankulku- ja pyörätien rakentamisen yhteydessä, ja urakka on parhaillaan käynnissä. Uuden tieliikennelain mukaisten pysäkkimerkintöjen valmistelutyöt ovat käynnissä ja valmistelu- ja asennustyöt jatkuvat määrärahojen puitteissa 2-3 vuoden ajan.

Sivitys- ja hyvinvointitoimiala

Alkuluokkatoimintaan (0-2 luokat) osallistuvien määrä nousee 50 %:stä 75 %:iin.

- Lukuvuonna 2020-2021 alkuluokkatoiminnan piirissä oli noin 40 % esiopetuksen ja 1-2 -luokkien oppilaista. Toimintaa järjestettiin 12 yksikössä: Metsäkylä, Länsikaari, Karhunkorpi, Nukari, Lukkari, Palojoki, Rajamäki, Röykkä, Syrjäla, Perttula/Uotila, Valkjärvi ja Vendlaskolan. Lukuvuoden 2021-2022 alussa alkuluokkatoiminta käynnistyi Harjulan koulussa (1 ryhmä), Klaukkalan koulussa (1 ryhmä), Lepsämän koulussa (0-2 luokat) ja Maaniitun koulussa (0-1 luokat). Uusien alkuluokkaryhmien myötä alkuluokkatoiminnan piirissä on lukuvuoden 2021-2022 aikana noin 64 % esiopetuksen ja 1-2 luokkien oppilaista.

Edistetään ikäihmisten tietoisuutta kunnassa olemassa olevista heille suunnatuista hyvinvointipalveluista laatimalla palveluopas yhteistyössä vanhusneuvoston ja Keusoten kanssa. Opas tehdään sekä paperisena että sähköisenä vuoden 2021 aikana.

- Ikäihmisten palveluopas on sekä sähköisenä - että paperisena versiona valmis. Opas on saatavilla mm. kunnan kirjastoista sekä apteekeista.

Kehitetään Voimaa vanhuuteen tyyppistä toimintaa vastaamaan eniten palveluja tarvitsevien tarpeita. Toiminta toteutetaan 2 kuukauden jaksoissa, jonka jälkeen osallistujat ohjataan heille parhaiten soveltuviin olemassa oleviin palveluihin. Toiminta on tavoitteellista sisältäen alku- ja loppukartoituksen.

- Koronapandemian takia ohjattua toimintaa ei päästy aloittamaan keväällä 2021. Toimintojen avauduttua lyhyeksi ajaksi loppukeväästä toiminta aloitettiin jo olemassa olevilla ryhmillä supistetuilla osallistujamäärillä.
- Nurmijärven kunta valittiin mukaan Voimaa Vanhuuteen-mentorointiohjelmaan maaliskuussa 2021. Ohjelman avulla kunta pääsee kehittämään voimaa vanhuuteen tyyppistä ikäihmisille suunnattua liikuntatoimintaa yhdessä Ikäinstituutin kanssa.
- Kevään aikana koottiin mentorointiohjelman koordinoimista varten poikkisektorinen työryhmä. Kesäkuuhun mennessä mukaan ohjelmaan sitoutui yhdeksän järjestöä. Loppukeväästä pidettiin ikäinstituutin johdolla aloituspalaveri, missä hahmoteltiin suuntaviivat alkavalle toiminnalle syksylle 2021.
- Lokakuussa 2021 valmistui, yhteistyössä yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa, ikääntyneiden palveluiden alkukartoitus ikäinstituutille. Kartoitusta käytetään kehittämissuunnitelman pohjana.
- Ensimmäinen liikuntaraati kokoontui valtuustosalissa 11.11.2021

Ehkäistään lasten ja nuorten syrjäytymistä tehostamalla koulupoissaoloihin puuttumista. Pitkään poissaolevien (yli 100 tuntia lukukaudessa) oppilaiden määrä vähenee verrattaessa syksy 2020 syksyyn 2021 30 %:lla.

- Perusopetuksen oppilaiden poissaoloja on seurattu ja niihin puututaan Nurmijärven kunnan yhteisten periaatteiden mukaisesti. Periaatteissa kuvatut toimintamallit jakautuvat viidelle portaalle: ennaltaehkäisy, huoli herää, poissaoloja yli 30 tuntia, poissaoloja yli 70 tuntia ja poissaoloja yli 100 tuntia. Oppilaiden poissaolot on kirjattu oppilashallintojärjestelmään, jonka avulla seurataan poissaolojen oppilaskohtaista määrää sekä kokonaismäärää koko kunnan tasolla.
- Ensimmäisellä vertailujaksolla viikolla 46 tarkasteltiin perusopetuksen oppilaiden poissaoloja koko kunnassa syyslukukauden 2021 osalta 11.8.2021 alkaen. Seuraava tarkasteluajankohta on viikko 12 keväällä 2022, jolloin tarkastellaan myös yli 70 tunnin poissaoloja.

Viihtyisä ja turvallinen Nurmijärvi

Sujuva arki

Yritysten kunta

Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka

Aktiivinen vuoropuhelu ja viestintä

Terve talous ja linjakas päätöksenteko

Strateginen linjaus

Ympäristötoimiala

Riittävän ja tarkoituksenmukaisen tonttivarannon varmistaminen maankäytön tavoiteohjelman mukaisesti. Arvioidaan asemakaavoitusohjelman toteutumisella.

- Ilvesvuori pohjoisen työpaikka-alueen asemakaava on lainvoimainen se on kuulutettu voimaan tulleeeksi. Ilvesvuori pohjoisen asemakaavamuutoksen laatiminen on vireillä Keskon logistiikkahankkeen mahdollistamiseksi. Uusien työpaikka-alueiden mahdollisia sijainteja koskeva selvitystyö on aloitettu. Toreeninkulman kaupan tontin asemakaava on hyväksytty maaliskuussa 2021. Viirinlaakso I:n kaupan tontin asemakaava on valmisteltu hyväksyttäväksi valtuustossa 1/2022. Sudentullin työpaikka-alueen alueen asemakaavoitusta on valmisteltu ja alueelta on päätetty ostaa vanhat kiinteistöt kunnalle. Lisäksi on laadittu pienempiä asemakaavamuutoksia elinkeinoelämän tarpeisiin. Asemakaavoitusohjelmaa toteutetaan.

Konsernipalvelut

Matkailutoimialan liiketoiminnan kehittäminen. Toimenpiteitä matkailun kehittämisessä on mm.:

- Alueen yritysten verkostoituminen ja tuotteistamisen tukeminen
  - Kunnan matkailupotentiaaliselvitys valmistui alkuvuodesta ja matkailuyritysten kanssa pidetty työpajoja näkyvyyden ja viestinnän kehittämisestä
- Kunnan sisäisen matkailutyön kehittäminen yhteistyössä viestinnän, elinkeinojen, maankäytön, liikuntapalvelujen ja kulttuurin kanssa
  - Matkailussa toimii oma kehittämisryhmä ja tämän lisäksi kunnassa on toteutettu poikkihallinnollisia työpajoja matkailuvision kirkastamiseksi ja konkreettisten toimenpiteiden sopimiseksi.
- Matkailuviestinnän kehittäminen ja jatkaminen mm. kunnan matkailusivut
  - Matkailuyritykset ja palvelut on koottu kunnan kotisivulle.
- Sääksin alueen brändin kehittäminen
  - Sääksin uusi, yritysten kanssa yhdessä koostettu brändi on julkaistu
- Oppilaitosyhteistyö ja matkailuyritysten osaamistarpeiden kartoittaminen
  - Osaamistarpeita kartoitetaan loppuvuoden aikana. Covid- epidemian pitkittyessä rekryointitarpeet ovat yrityksissä vähäisiä.

Strateginen linjaus

Konsernipalvelut

Työkykyjohtamisen prosessit arvioidaan ja kehittämistarpeet määritellään yhteistyössä Kevan kanssa. Lisäksi tavoitteena on, että työkyvyttömyyden kustannukset vähenevät vuoteen 2020 nähden (sairauspoissaolot, työtaturmat, työterveyshuollon kustannukset).

- Keva 360 –työkykyjohtamisen arviointikysely on toteutettiin talvella ja kyselyn johtopäätökset käsiteltiin kunnan johtoryhmässä. Sen jälkeen on valmisteltu jatkotoimia sovittuihin kehittämiskohteisiin.
- Työkyvyttömyyden kustannukset ovat arvion mukaan pysyneet samalla tasolla kuin edellisenä vuotena, mikä kuitenkin koronaepidemia huomioiden on myönteinen asia. Sairauspoissaoloja kertyi saman verran kuin edellisenä vuotena, 16,8 kalenteripäivää/HTV1 (v. 2020: 16,7 kalenteripäivää/HTV). Ilmoitettujen työ- ja työmatkataturmien määrä kasvoi selvästi, yhteensä 138 kpl (v. 2020: 106 kpl). Työterveyshuollon kustannukset olivat sen sijaan selvästi edellisvuotta pienemmät, 784 000 € (v. 2020: 952 000 €).

Itseohjautuvuuden toimintakulttuuria vahvistetaan: pilottityöpaikoilla määritellään, mitä itseohjautuvuus tarkoittaa ja millaiset käytännöt edistävät sitä (henkilöstöohjelman - Ilmiöntekijöiden käsikirja/Osallistuva ja oppiva työyhteisö).

- YHES! -yhdessäohjautuvuuden kehittämisprojekti käynnistettiin ja työryhmä valmisteli pilottiryhmien toimintaa. Ryhmien aloitus siirtyi kuitenkin vuodelle 2022 koronaepidemian vuoksi.

Osaamisen jakamisen ja hyödyntämisen avoimuutta ja näkyvyyttä lisätään ottamalla käyttöön osaamisen ja koulutusten hallinnan järjestelmä (henkilöstöohjelman - Ilmiöntekijöiden käsikirja/Osallistuva ja oppiva työyhteisö).

- Koulutusten hallinnan järjestelmä on käytössä ja sen avulla työntekijä näkee oman koulutushistoriansa ja esimies yksikkönsä tilanteen.

Viihtyisä ja turvallinen Nurmijärvi

Sujuva arki

Yritysten kunta

Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka

Aktiivinen vuoropuhelu ja viestintä

Terve talous ja linjakas päätöksenteko

Strateginen linjaus

Konsernipalvelut

Vuonna 2021 kunta panostaa viestintään ja markkinointiin lisätäkseen kunnan vetovoimaa asuinkuntana, matkailukohteena ja työpaikkana. Vetovoiman vahvistamisen tavoitteena on tukea rekrytointia, tonttimarkkinointia ja matkailua. Mittarina on kävijämäärän kehitys kunnan kotisivuilla (avoimet työpaikat, tonttisivut ja matkailusivut) vrt. 2020/2021. Tavoitteet liittyvät viestintäohjelman tavoitteisiin Nurmijärven vetovoiman kasvattaminen ja nurmijärveläisten sitoutuminen kotikuntaansa.

- Tonttimarkkinoinnin tukeminen: Tonttimarkkinoinnin uudistaminen Vanha-Klaukan tonttihaun yhteydessä keväällä 2021. Julkaistu monipuoliset teemasivut, Vanha-Klaukka-blogi, somemainoskampanja, kohdennettu mainoskampanja asuntoa etsiville, printtimainoskampanja. Syksyllä toteutettiin myös Kylänpään vastaavat teemasivut. Tonttisivujen katselumäärät vuonna 2021 olivat 53 000 (vuonna 2020 luku oli 35 000), kasvua 50 %. Lisäksi Vanha-Klaukan katselumäärä oli 2021 yht. 18 500 (0), Kylänpään katselumäärä oli 2021 yht. 1500 (0).
- Kunnan matkailumarkkinoinnin edistäminen: Kunta rakensi ja lanseerasi Sääksin alueelle brändin Sääksi - Kirkkaasti kauneinta Suomea. Brändi rakennettiin yhteistyössä yritysten ja muiden toimijoiden kanssa. Brändille rakennettiin omat kotisivut ja mainoskampanja. Kunnan kesäesite julkaistiin kesäkuussa. Kesäesitteessä hyödynnettiin AR-videotekniikkaa. Kesäesitteen yhteydessä julkaistiin uusi matkailukartta. Matkailualan yrityksille teetettiin kysely matkailun kehittämiseksi. Tuotettu yrityksille brändistä kaksi työpajaa, joissa linjattu yhteinen Sääksi-brändi. Vuoden aikana varauduttiin myös matkailusesonkiin 2022 mm. kuvaamalla videomateriaalia sekä ottamalla kuvia. Matkailusivujen katselumäärä oli vuonna 2021 yht. 38 000 (26 000), kasvua 47 %. Lisäksi Sääksin teemasivujen katselumäärä oli 18 000 (0).
- Rekrytointiviestinnän tukeminen: Työnantajamielikuvan ydintiimi (myöhemmin Duuniitiimi) aloitti toimintansa alkuvuodesta 2021. Työryhmä aloitti kunnan työnantajamielikuvan tone-of-voicen määrittelyn ja rekrytointiviestinnän kehittämisen sekä koordinoinnin. Uusia rekrytointivideoita ja kohdennettua markkinointia tuotettu kevään vuoden 2021 aikana tukemaan rekrytointia ja ohjaamaan hakijoita kunnan kotisivuille. Sisäisessä viestinnässä aloitettu avoimien työpaikkojen tehokkaampi markkinointi intra-ympäristössä. Vuonna 2021 rekrytointiviestinnän katselumäärä oli 85 000 (92 000), eli katselijamäärä laski 7 %. Vuonna 2021 aloitettiin kunnan rekrytointiviestinnän uudistaminen sekä #ilmiöntekijät-kampanjan rakentaminen, kampanja lanseerataan vuonna 2022.

Vuonna 2021 kunta kehittää sisäistä viestintää ja kouluttaa henkilöstöä uuden intrakanavan käyttöön sekä lanseeraa pelisäännöt sisäiselle viestinnälle. Mittarina sisäinen kysely sisäisen viestinnän suunnitelmallisuudesta ja eri viestintävälineiden järjestyksestä (lähtötaso 2020: 3,18/5). Tavoite liittyy myös kunnan viestintäohjelman tavoitteeseen Nurmijärven kunnan työnantajamielikuvan vahvistuminen ja henkilöstöohjelmaan.

- Sisäisen viestinnän koulutus: Kunnan työntekijöille toteutettiin Kahvivartti-koulutuksia keväällä 2021. Sisäisen viestinnän pelisäännöt ja pelikirja lanseerattiin syksyllä. Uusi intrakanava otettiin ansiokkaasti käyttöön vuoden aikana. Sisäisen viestinnän kysely toteutetaan keväällä 2022.

Vilhoisuus ja turvallisuus Nurmijärvellä

Sujuva arki

Yritysten kunta

Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka

Aktiivinen vuoropuhelu ja viestintä

Terve talous ja linjakesä päätöksenteko

Strateginen linjaus

Ympäristötoimiala

Lisätään tuloja ja karsitaan menoja kunnan tarpeettomia toimitiloja ja maaomistuksia realisoimalla. Tarvittaessa jalostetaan omistuksia realisoinnin tehostamiseksi.

- Kehitettävät kiinteistöt -luettelon kiinteistöjä on valmisteltu myyntiin. Kolme kohdetta huutokaupattiin.
- Kehitettävien kiinteistöjen asemakaavamuutosten laadinta on aloitettu myyntiedellytysten parantamiseksi.

Tehostetaan tilaomaisuuden käyttö. Mitataan toimitilojen tilatehokkuudella.

- Korjauskohteissa tehostetaan tilakäyttöä. Nykyinen etätyötilanne aiheuttaa paljon vajaakäyttöä.

Konsernipalvelut

Kunnan omistajaohjauksen ja päätöksenteon tueksi laaditaan kunnalle omistajapoliittiset linjaukset -periaateasiakirja. Omistajapoliittisten linjausten toteuttamiseksi asetetaan merkittävillä konserniyhteisöille säännöllisesti seurattavat omistajatavoitteet.

- Kunnan omistajapoliittiset linjaukset valmisteltiin vuoden 2021 aikana ja valtuusto päätti niistä 28.2.2022. Linjauksissa todetaan yhteisöittäin peruste omistukselle sekä esitetään kunnan yhteisöille asettamat pitkän aikavälin strategiset tavoitteet. Lisäksi yhteisöille asetetaan vuosittain talousarvion yhteydessä omistajapoliittisiin linjauksiin perustuvat vuosittavoitteet.

Arvioidaan konserniomistusten realisoinnin mahdollisuuksia ja luovutaan sellaisista omistuksista, joiden strateginen merkitys kunnalle on vähäinen, tai luovutaan omistuksista osittain, silloin kun se on strategisesti ja taloudellisesti perusteltua.

- Konserniomistusten realisoinnin mahdollisuuksia kartoitetaan osana omistajapoliittisten linjausten valmistelua. Lisäksi alkuvuodesta 2021 toteutettiin konserni- ja omistusrakenteiden selvitystyön asiantuntijapalvelun kilpailutus. Selvitystyön toteuttajaksi valittiin Rahoituksen neuvontapalvelut Inspira Oy. Selvitys valmistui kesällä ja siinä on kartoitettu Nurmijärven Sähkön ja Nurmijärven Vesi – liikelaitoksen toimintojen uudelleen organisoimisen mahdollisuuksia kunnan omistuksen ja yhteisöjen liiketoimintojen tehostamiseksi. Konsernin omistusrakenteiden mahdollisista muuttamista käsiteltiin päätöksenteossa alkuvuodesta 2022.

Strategisen johtamisen ja kunnan palvelutuotannon ohjausmallin kehittäminen.

- Muodostetaan strategisen johtamisen toimintamalli strategisten ohjelmien ja sitovien tavoitteiden asettamisen yhdistämiseksi sekä strategian toimeenpanon seurantarjestelmän vahvistamiseksi.
- Kunnan strategista johtamisjärjestelmää kehitetään kuntastrategian päivittämistyön sekä uuden kuntastrategian jalkauttamisen yhteydessä. Tavoitteena on kehittää muun muassa vuosittavoitteiden asettamisen prosessia, vahvistaa strategian toteutumisen seuranta sekä edistää strategian ruohonjuuritason jalkauttamista. Strategiaseurannassa käytettävät mittarit ja seurannan yleinen sähköinen visualisointi liittyvät osaksi toiminnan ja talouden raportointijärjestelmä Johdon Dashboardin kehittämistä.

Kunnan palvelutuotannon ohjausmallin kehittäminen

- Rullaavan palvelutuotannon kehittämismallin yhdistäminen palveluiden järjestämissuunnitelmaan 2022. Tämän perusteella jatketaan tuoteistuksen, toimitilojen ominaisuusluokittelu sekä palvelutuotannon arviointikriteerien valmistelua.
- Vuoden 2022 palvelujen järjestämissuunnitelma vahvistettiin kunnanhallituksessa kesäkuussa. Tulosaluoiden palvelutuotantokorteissa ei pystytty tässä vaiheessa hyödyntämään sähköisen tuotearkkitehtuurin tuotetietoja, sillä tuotteiden ajo sähköiseen arkkitehtuuriin on ollut palveluiden järjestämissuunnitelman valmisteluhetkellä vielä kesken. Palveluiden järjestämissuunnitelmaan koostettiin kuitenkin oleellisia avaintunnuksia, joista osa vastaa tulevan tuotearkkitehtuurin synnyttämiä tietoja. Tuoteistustyötä on viety kunnassa eteenpäin ja tarkoituksena oli saada vuoden 2023 palvelujen järjestämissuunnitelmaan tuote- ja suoritetiedot laskentaympäristöstä soveltuvin osin. Kunnan talouspalveluissa tapahtuneiden henkilöstömuutosten myötä tuoteympäristön käyttöönotto on viivästynyt. Käyttöönottoa lähdetään edistämään uudelleen kun avoimet vakanssit saadaan täytettyä. Toimitilojen ominaisuusluokitteluun kerättävien tietojen kartoittaminen ja tietojen visualisoinnin hahmottelu on aloitettu vuoden 2021 keväällä ja työtä jatketaan vuonna 2022.

Vilhoisuus ja turvallisuus Nurmijärvi

Sujuva arki

Yritysten kunta

Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka

Aktiivinen vuoropuhelu ja viestintä

Terve talous ja linjakas päätöksenteko

2.2 Käyttötalouden toteutuminen

2.2.1 Sosiaali- ja terveystaloudet

Toimintakertomus vuodelta 2021

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	0	0	0	104 464	-104 464	0 %	1 610
Myyntituotot	0	0	0	91 407	-91 407	0 %	0
Maksutuotot	0	0	0	3 175	-3 175	0 %	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	9 882	-9 882	0 %	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0	0 %	1 610
Toimintakulut	-128 051 675	-8 141 778	-136 193 453	-124 849 778	-11 343 675	8 %	-129 489 794
Henkilöstökulut	-1 400 000	0	-1 400 000	-1 423 958	23 958	-2 %	-1 423 146
Palvelujen ostot	-126 651 675	-8 141 778	-134 793 453	-123 443 351	-11 350 102	8 %	-128 101 377
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	-5 161	5 161	0 %	0
Avustukset	0	0	0	0	0	0 %	0
Muut toimintakulut	0	0	0	22 692	-22 692	0 %	0
Toimintakate	-128 051 675	-8 141 778	-136 193 453	-124 745 314	11 448 139	-8 %	-129 488 184

Sosiaali- ja perusterveydenhuolto - Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä

	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	0	0	0	104 464	-104 464	0 %	1 610
Toimintakulut	-77 489 269	-8 141 778	-85 631 047	-75 508 033	-10 123 014	12 %	-81 418 612
Toimintakate	-77 489 269	-8 141 778	-85 631 047	-75 403 569	-10 227 478	11,94 %	-81 417 002

Erikoissairaanhoidon - Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri -kuntayhtymä

	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0 %	0
Toimintakulut	-50 562 406	0	-50 562 406	-49 341 745	-1 220 661	2 %	-48 071 181
Toimintakate	-50 562 406	0	-50 562 406	-49 341 745	-1 220 661	2 %	-48 071 181

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Vuosi 2021 oli kolmas, ja tällä tiedolla toiseksi viimeinen vuosi, kun Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä toimi Nurmijärven kunnan sosiaali- ja terveystalouden tuottajana. Kuntayhtymän toiminta on jakautunut kolmeen palvelualueeseen, Ikäihmisten ja vammaisten palvelualue, Terveystaloudet ja sairaanhoidon -palvelualue sekä Aikuisten mielenterveys-, päihde- ja sosiaalipalvelujen ja lasten, nuorten ja perheiden palvelualue. Tukipalveluja tuottaa strateginen kehittäminen ja tukipalvelut -kokoisuus.

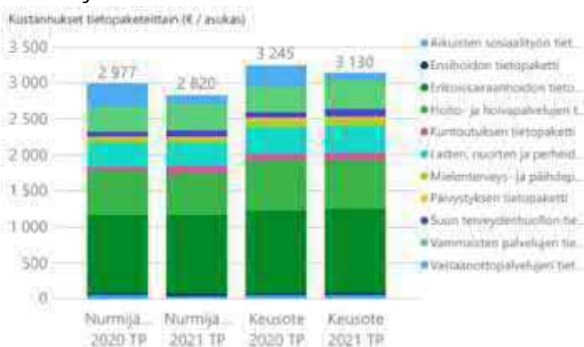
Sosiaali- ja terveystalouden alkuperäinen talousarvio oli 1,4 milj. euroa vuoden 2020 tilinpäätöstä matalampi. Sosiaali- ja terveystalouden kustannuksiin sisältyi läpi vuoden huomattavaa epävarmuutta. Edellistä vuotta suurempi kustannusten kasvu oli nähtävillä, mutta esimerkiksi valtion koronatuista ei ollut ennen vuoden loppua varmaa tietoa. Tästä johtuen kolmannessa osavuosikatsauksessa valtuustolle esitettiin 8,1 milj. euron talousarviomuutosta. Välittömiin koronakustannuksiin

saatiin Nurmijärven osalta valtionavustusta yhteensä 13,2 milj. euroa ja asukasperusteista yleiskatteista avustusta 0,7 milj. euroa. Keusote haki jäsenkuntien puolesta valtionavustukset ja ne näkyvät vuoden 2021 tilinpäätöksessä pienentyneinä palvelujen ostoina kuntayhtymältä, kun vuoden 2020 tilinpäätöksessä korona-avustukset ohjattiin suoraan kunnille mm. peruspalvelujen valtionosuuksien kautta. Sosiaali- ja terveystaloudet toteutuvat lopulta 11,5 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä.

Keusoten oman toiminnan osalta nettomenot alittuivat muutetusta talousarviosta noin 10,3 milj. euroa. Keusoten oman toiminnan ennusteeseen sisältyi läpi vuoden merkittävää epävarmuutta, joten ensimmäisessä osavuosikatsauksessa tilinpäätöksen ennuste nostettiin 0,9 milj. euroa vuoden 2020 tilinpäätöksen tasoa korkeammalle ja kolmannessa osavuosikatsauksessa ennustetta nostettiin 3,2 milj. eurolla.

Muutos tietopaketeittain (1000€)						
Tietopaketti	2019 TP	2020 TP	2021 TP	Muutos 20-21 (€)	Muutos 20-21 (%)	Muutos 19-21 (%)
Oma toiminta	75 925	79 926	87 364	7 437	9,3 %	15,1 %
Aikuisten sosiaalityön tietopaketti	2 394	1 947	1 758	-189	-9,7 %	-26,6 %
Hoito- ja hoivapalvelujen tietopaketti	25 157	26 161	25 238	-924	-3,5 %	0,3 %
Kuntoutuksen tietopaketti	2 791	2 778	4 623	1 845	66,4 %	65,7 %
Lasten, nuorten ja perheiden tietopaketti	14 197	14 178	13 559	-619	-4,4 %	-4,5 %
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tietopaketti	2 547	2 579	2 544	-36	-1,4 %	-0,1 %
Päivystyksen tietopaketti	868	965	1 105	140	14,5 %	27,4 %
Suun terveydenhuollon tietopaketti	3 009	3 443	3 867	424	12,3 %	28,5 %
Vammaisten palvelujen tietopaketti	14 747	14 368	16 376	2 008	14,0 %	11,0 %
Vastaanottopalvelujen tietopaketti	10 216	13 506	18 294	4 789	35,5 %	79,1 %
ESH	48 129	48 071	49 745	1 673	3,5 %	3,4 %
Ensihoidon tietopaketti	1 390	1 445	1 591	146	10,1 %	14,4 %
Erikoissairaanhoidon tietopaketti	46 738	46 626	48 154	1 528	3,3 %	3,0 %
Yhteensä	124 054	127 998	137 108	9 111	7,1 %	10,5 %

Keusoten oman analyysin mukaan Nurmijärven kunnan kustannukset ovat kasvaneet vuoden 2021 aikana 7,1 prosenttia, joka tarkoittaa euromääräisesti 9,1 milj. euroa. Vertailusta on poistettu korona-avustukset vertailukelpoisuuden vuoksi. Tietopaketeittain tarkasteltuna kasvu on ollut suurinta vastaanottopalveluissa, vammaisten palveluissa ja kuntoutuksessa. Koronapandemian vaikutukset näkyvät edelleen kustannusnousuna etenkin vastaanottopalveluissa. Suun terveydenhuollon koronajonoa on purettu perus- ja lisätöiden lisäksi ostopalveluna. Toimintavuotta leimasi valtakunnallisesti syvenevä henkilöstöpula, mikä heijastui kaikkiin Keusoten palvelualueisiin. Henkilöstöpulaa jouduttiin korjaamaan vuokratyövoimalla.

Tietopaketti	Nurmijärvi	Keusote
Oma toiminta	1 690	1 930
Aikuisten sosiaalityön tietopaketti	40	53
Hoito- ja hoivapalvelujen tietopaketti	577	673
Kuntoutuksen tietopaketti	106	105
Lasten, nuorten ja perheiden tietopaketti	311	369
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tietopaketti	58	98
Päivystyksen tietopaketti	25	40
Suun terveydenhuollon tietopaketti	89	102
Vammaisten palvelujen tietopaketti	375	392
Vastaanottopalvelujen tietopaketti	110	99
ESH	1 130	1 200
Ensihoidon tietopaketti	36	38
Erikoissairaanhoidon tietopaketti	1 094	1 163
Yhteensä	2 820	3 130

Erikoissairaanhoidon nettomenot alittuivat muutetusta talousarviosta noin 1,2 milj. euroa. HUS:n valtuusto hyväksyi kokouksessaan 16.12.2021 vuoden 2021 tuloksen käsittelyn periaatteet, jonka yhteydessä tilikauden tulostavoitteeksi asetettiin alkuperäisen nollatuloksen sijaan 15,0 milj. euroa, joka vastasi HUS:n taseessa ollutta kattamatonta alijäämää. Lopullinen tulos ennen jäsenkuntalaskutuksia toteutui 72,4 milj. euroa ylijäämäisenä,

josta tehtiin 57,4 milj. euron palautus jäsenkunnille. Nurmijärven osuus palautuksesta oli 1,5 milj. euroa. HUS-kuntayhtymällä ei ole tämän jälkeen kattamattomia alijäämiä. Aiemmin 15,0 milj. euron kattamaton alijäämä oli tarkoitus kattaa vuonna 2022, ja tämä sisältyy vuoden 2022 talousarvioon tulostavoitteena. HUS:n hallitus tekee vuoden 2022 kesäkuun valtuustoon talousarviomuutoksen, jossa tilikauden 2022 tulostavoitetta pienennetään 15,0 milj. euron ylijäämäisestä tavoitteesta nollatulokseen.

Arvio tulevasta kehityksestä

Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisen on tarkoitus siirtyä hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen ja vuosi 2022 on viimeinen, kun kunnan talousarviossa kohdennetaan rahaa sosiaali- ja terveyspalveluihin. Uudistuksen toteutumisen myötä kunnan rahoitus pohjaan kohdentuu huomattavia muutoksia, kun noin 2/3 kunnallisveron tuotosta ja lähes kolmannes yhteisöveron tuotosta siirtyy valtiolle. Myös valtionosuusjärjestelmä uudistuu ja kuntien rahoitus valtionosuusjärjestelmän kautta pienenee. Kunnan toiminnassa vuonna 2022 painottuu hyvinvointialueiden käynnistymiseen liittyvät valmistelutehtävät, omaisuuden siirrot ja toimivien rajapintojen edistäminen kunnan ja hyvinvointialueiden välillä.

Nurmijärven kunnan kustannuskehityksen näkökulmasta sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyy samat riskit kuin aiemmin ja pandemian jälkeisen hoitovelan purkaminen todennäköisesti kasvattaa kustannuksia. Kunnan tulevan rahoitus pohjan näkökulmasta olisi optimaalista, mikäli sote-kustannusten kasvu pysyisi maltillisena, joka osaltaan hillitsi kunnalta hyvinvointialueelle siirtyvää tulorahoitusta. Pandemian väistyessä huomio tulee edelleen kiinnittämään huononevaan huoltosuhteeseen ja ikääntyvään väestöön sekä ikääntymisen vaikutuksista palvelutarpeisiin.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät liittyvät sote-uudistukseen ja sen taloudellisiin ja toiminnallisiin vaikutuksiin. Taloudelliset riskit liittyvät kunnan tulorahoituksen pienentymiseen ja sitä kautta palvelujen järjestämiseen ja investointien toteuttamiseen tulevaisuudessa. Merkittäviä taloudellisia ja toiminnallisia riskejä liittyy myös kunnan omistamiin sote-kiinteistöihin ja niiden tulevaisuuteen.

2.2.2 Konsernipalvelut Toimintakertomus vuodelta 2021

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	2 249 988	0	2 249 988	2 681 228	-431 240	-19 %	2 206 413
Myyntituotot	1 979 738	0	1 979 738	1 968 005	11 733	1 %	1 999 354
Maksutuotot					0		
Tuet ja avustukset	170 750	0	170 750	620 702	-449 952	-264 %	168 906
Muut toimintatuotot	99 500	0	99 500	92 521	6 979	7 %	38 154
Toimintakulut	-12 457 939	-1 441 549	-13 899 488	-13 906 767	7 279	0 %	-12 859 411
Henkilöstökulut	-4 537 940	-150 000	-4 687 940	-4 367 191	-320 749	7 %	-4 378 836
Palvelujen ostot	-4 375 462	-105 000	-4 480 462	-4 767 467	287 005	-6 %	-4 332 174
Aineet, tarv. ja tavarat	-117 675	0	-117 675	-75 745	-41 930	36 %	-93 480
Avustukset	-2 658 400	-1 183 000	-3 841 400	-4 056 761	215 361	-6 %	-3 178 080
Muut toimintakulut	-768 462	-3 549	-772 011	-639 603	-132 407	17 %	-876 842
Toimintakate	-10 207 951	-1 441 549	-11 649 500	-11 225 538	-423 961	4 %	-10 652 998
Poistot ja arvonal.	-130 000	0	-130 000	-163 994	33 994	-26 %	-300 551

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Kokonaisuudessaan konsernipalvelujen toimintakate toteutui noin 420 000 euroa alle muutetun talousarvion. Toimintatuotot toteutuivat 430 000 euroa talousarviota suurempina ja toimintakulut toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti. Toimintatuotoissa tuet ja avustukset ovat toteutuneet arvioitua paremmin hankerahoituksesta johtuen.

Toiminnalliset tavoitteet ovat tilikauden aikana toteutuneet talousarvion mukaisesti. Kunnan strategiatyö on käynnistetty keväällä 2021 ja valtuusto on päättänyt kuntastrategian ensimmäisestä vaiheesta joulukuussa 2021. Vuoden 2021 aikana on kehitetty kunnan omistaja- ja konserniohjausta valmistelemalla kunnan omistajapoliittiset linjaukset, jossa määritetään kunnan omistukset, omistusten kehittämistavoitteet ja asetetaan pitkän aikavälin tavoitteet kunnan konserniyhtiöille. Samaan aikaan omistajapoliittisten linjausten kanssa on valmisteltu päätöksentekoon erillinen konserniselvitys konsernirakenteen kehittämisestä. Omistajapoliittiset linjaukset ja konserniselvityksen jatkotoimpiteet ovat valtuuston päätettävänä alkuvuonna 2022.

Kesäkuussa 2021 toteutettiin kuntavaalit ja uusi valtuustokausi käynnistettiin 1.8.2021 alkaen. Loppuvuonna 2021 aloitettiin valmistautuminen tammikuun 2022 aluevaaleihin. Uuden valtuustokauden aloitukseen liittyen kunnan hallintosääntö päivitettiin 1.8.2021 alkaen. Loppuvuonna 2021 aloitettiin hyvinvointialueen valmistelutyö kartoittamalla hyvinvointialueelle siirtyvät sopimukset ja vastuut.

Konsernipalveluissa on toteutettu NUUKA-toimenpidesuunnitelman mukaisia järjestelyitä, joista merkittävimpinä on valmisteltu palkanlaskennan ulkoistamista ja toteutettu varasto- ja kuljetustoimintojen uudelleenjärjestelyt.

Tilikauden aikana konsernipalveluissa on toteutettu kaksi organisaatiomuutosta; 1.6.2021 alkaen talouspalvelut ja kuntakehitystoiminnot yhdistyivät talous- ja strategiapalveluiden tulosalueeksi. Muutoksen yhteydessä kuntakehityksen tulosityksikkö kaksine työntekijöineen siirtyi talouspalveluiden alaiseksi strategiapalveluiden yksiköksi. Samassa yhteydessä elinvoima- ja kuntakehityspalveluiden tulosalueen nimi muuttui elinvoimapaalvelut-tulosalueeksi. Uusi tulosalue muodostuu elinkeinopalveluiden ja työllisyyspalveluiden tulosityksiköistä. Osana kunnan tavarahankintojen, varastoinnin ja kuljetusten kehittämistoimpiteitä kunnan keskusvaraston toiminta siirtyi 1.1.2022 alkaen ympäristötoimialan teknisestä keskukselta konsernipalveluihin hankintapalveluiden alaiseksi toiminnaksi.

Merkittävin poikkeama alkuperäiseen talousarvioon nähden syntyi työmarkkinatuen kuntaosuudesta, johon valtuusto myönsi 500 000 euron lisämäärärahan vuodelle 2021. Työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvuun vaikuttivat sekä pitkäaikaistyöttömien määrän kasvu, työttömien palvelujen vähentyminen epidemiarajoitusten vuoksi sekä yrittäjien oikeus työmarkkinatukeen. Alkuperäiseen talousarvioon nähden merkittäviä poikkeamia olivat myös Rajamäen Uimahallille myönnetty noin 303 000 euron toimintatuki sekä Aleksia-liikelaitokselle myönnetty 350 000 euron toiminta-avustus.

Arvio tulevasta kehityksestä

Kunnan talouden tasapainottaminen on keskeinen tavoite tuleville vuosille. Hyvinvointialueuudistuksen taloudellisten vaikutusten selkeydyttyä on tarkoitus päivittää kunnan NUUKA-ohjelma vuoden 2022 aikana. Konsernipalvelujen osalta on tarpeen tehostaa sekä sisäistä toimintaa että toiminnan prosesseja yli toimialojen kustannustehokkuuden lisäämiseksi.

Kunnan strategiatyö on käynnistynyt vuonna 2021 ja valtuuston on tarkoitus päättää strategiasta maaliskuussa 2022. Strategian hyväksymisen jälkeen toteutetaan vuoden 2022 aikana strategian mittarointi, kehitetään vuositavoitteiden asettamisen prosessia ja vahvistetaan strategian toteutumisen seurantaa.

Matkailutoimialan liiketoiminnan kehittäminen on konsernipalveluiden sitovana tavoitteena vuodelle 2022.

Matkailun kehittämistä on vahvistettu määräaikaikaisella lisäresurssilla vuodelle 2022. Vuodelle 2022 suunniteltuja toimenpiteitä matkailun kehittämisessä ovat muun muassa alueen yritysten verkostoitumisen ja tuotteistamisen tukeminen, matkailuviestinnän kehittäminen ja jatkaminen ja Sääksin alueen brändin kehittäminen.

Koronatilanteesta johtuen työttömyys Nurmijärvellä on kasvanut merkittävästi ja erityisen huolestuttavaa on nuorisotyöttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden kasvu. Tilanteen jatkuessa työmarkkinatuen kuntaosuudet tulevat entisestään nousemaan. Varautumisessa on myös huomioitava, että koronatilanne tulee näkymään pitkään kunnan työllisyyspalveluissa lisääntyneenä asiakastyön tarpeena. Työllistämispalveluissa varaudutaan lisäksi TE-palvelut 2024-uudistukseen, jossa TE-palvelut on tarkoitus siirtää kuntien vastuulle vuoden 2024 aikana.

Henkilöstö

HTV1	31.12.2021	31.12.2020
Yhteensä	62,7	68,2

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Tietosuoja- ja tietoturvariskit

Tietoturva- ja tietosuojariskit voivat olla vaikutuksiltaan merkittäviä ja riskien realisoiduminen on mahdollista tai jopa todennäköistä. Tietosuoja- ja tietoturvariskien hallinta edellyttää koko organisaation toiminnan kehittämistä, teknisiä toimenpiteitä sekä henkilöstön jatkuvaa koulutusta.

Tietojärjestelmäriskit

Konsernipalveluiden työ on erittäin tietojärjestelmäsidoista ja tietojärjestelmien toimimattomuus ja katkokset ovat keskeinen toiminnallinen riski.

Henkilöriskit

Kohtalaisen pienessä organisaatiossa muodostuu avainhenkilöriskejä useisiin tehtäviin. Riskejä voidaan välttää esimerkiksi osaamisen jakamisella ja toimivilla sijaisjärjestelyillä. Avainhenkilöriskeihin voi liittyä myös terveydellisiä riskejä.

Lainsäädäntömuutokset

Lainsäädäntömuutoksina esimerkiksi hyvinvointialueuudistus tai TE-palvelu 2024 –uudistus voi olla merkittävä riski kunnan toimintojen kannalta.

Toimintaympäristön muutokset

Koronasta johtuva pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyden kasvu aiheuttaa sekä suoraan taloudellisia haasteita työmarkkinatuen kuntaosuuden kautta että painetta palvelutuotantoon muun muassa työllisyys- ja sosiaalipalvelujen osalta.

Taloudellinen tilanne

Kunnan talouden heikko tilanne ja korkea velkaantuminen on merkittävä riski. Hyvinvointialueuudistus aiheuttaa merkittäviä muutoksia kunnan rahoituspohjaan ja talouden kantokykyyn. Merkittävät sopeutustoimenpiteet voivat vaikuttaa heikentävästi kunnan kehittämissuunnitelmiin ja elinvoimaisuuden edistämiseen.

Keskeneräiset oikeudenkäynnit, muut oikeusriskit

Koulupalojen vahingonkorvausoikeudenkäynti on tulossa käsittelyyn rikostuomion käsittelyn jälkeen.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä toimialalla

Toiminnassa on noudatettu Nurmijärven kunnan hallintosääntöä ja sisäisen valvonnan ohjeita. Tavoitteiden toteutumista on seurattu ja raportoitu säännöllisesti. Kunnan sisäisen valvonnan ohje on päivitetty ja hyväksytty kesäkuussa 2021. Riskienhallinnassa arvioidaan taloudellisia, toiminnallisia, strategisia

ja vahinkoriskejä. Uuden riskienhallintaohjelmiston kilpailutus on käynnistynyt loppuvuonna 2021. Valvonnassa ei ole havaittu merkittäviä puutteita tilikauden aikana.

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %
Tietotekniikka, palvelinuudistus	-250 000	200 000	-50 000	-33 940	-16 060	32 %

Hallintopalvelut

	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	169 137	-44 228	124 909	94 176	30 733	25 %	150 553
Toimintakulut	-1 103 961	-828	-1 104 789	-1 007 004	-97 785	9 %	-1 131 035
Toimintakate	-934 824	-45 056	-979 880	-912 828	-67 052	7 %	-980 482

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Vuosi 2021 jatkui 2020 alkaneen koronapandemian kurrattamana. Etätö ja teams-palaverit arkipäiväistyivät ja yhteisten palaverien merkitys korostui. Huoli henkilöstön ja esimiesten jaksamisesta otettiin tulosalueella vakavasti huomioon.

Vuoden 2021 keväällä järjestettiin kuntavaalit. Koronan vuoksi ennakoäänestysaika pidennettiin kahteen viikkoon mikä osaltaan vaikutti kuormittavasti henkilöstöön sekä lisäsi kustannuksia. Kuntavaalit 2021 saatiin vietyä terveysturvallisesti läpi, vaikka erikoisjärjestelyitä jouduttiinkin tekemään.

Uuden valtuustokauden aloitus elokuussa 2021 toi hallintopalveluille lisätoita uusien luottamushenkilöiden koulutusten järjestämisessä sekä edelleen koronan vuoksi erikoisjärjestelyin järjestettävien koulutusten sekä ensimmäisten kokousten järjestelyiden vuoksi. Valtuusto kokoontui Monikko-salissa terveysturvallisesti ensimmäiset kerrat.

Koronaepidemian tuoma digiloikka näkyi hallintopalveluissa siten, että sähköisiä kokouksia jatkettiin kaikissa toimielimissä. Hallintopalvelut ohjeisti ja koulutti uusia luottamushenkilöitä kokoustekniikan osalta tähän liittyen. Koska etäkokoukset ja valtuuston osalta hybridimalli korvasi lähikokoukset, kokoustarjoiluissa ja matkakulujen korvaamisessa säästettiin.

Suoritteet

PALVELU	Mittari		TP 2021	TA 2021	TP 2020	TP2019
Asiakas- ja tukipalvelut/vaihde	Vastatut puhelut	kpl	16 495	19 000	16 258	22 729
Asiakas- ja tukipalvelut/monistamo	Monisteet	kpl	1 800	200 000	182 650	496 250
Asianhallinta ja arkistointi	Avataut asiat	kpl	1 975	2 300	1 976	926
Asiakas- ja tukipalvelut	Uudet henkilökortit	kpl	318	250	330	189

Hallintopalvelut avusti koulutuspalveluita ja Aleksiaa koronaepidemian jatkuessa etäkoululaisille kouluruuan ja kelun valvonnan organisoinnissa.

Asianhallinnan osalta tiedonhallintalain implementointi on tarkoittanut muun ohella hallintosäännön päivitystä ja tiedonhallintamallin laatimista. Tiedonhallintalaki edellyttää myös tiedon säilyttämistä sähköisessä muodossa, ja sähköisen arkistoinnin toteuttamiseen tähtäävä selvitystyö alkoi tilikaudella.

Asiakas- ja tukipalvelut -yksikkö lakkautti monistamon toiminnan. Monistamon lakkauttamisen myötä jäi myös saamatta toimintatuottoja 48 150 euroa. Monistamon henkilöresurssi siirrettiin neuvonnan asiakaspalvelusihiteeriksi ja vastaavasti vaihdetoimintojen ulkoistamisen myötä vaihteenhoitaja siirtyi asianhallinnan ja arkistoinnin yksikköön toimistotyöntekijän nimikkeellä tehtävään arkiston selvitystyöhön.

Aluevaalien valmistelutyö käynnistyi ja jatkui loppuvuodesta 2021 kiihtyvällä tahdilla. Ensimmäiset aluevaalit järjestettiin tammikuussa 2022. Jatkuneen koronapandemian vuoksi jouduttiin järjestelyissä erityisesti huomiomaan terveysturvallisuus vaalivirkailijoiden sekä äänestäjien osalta.

Henkilöstöpalvelut

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	204 180	0	204 180	271 115	-66 935	-33 %	176 838
Toimintakulut	-1 285 914	-105 887	-1 391 801	-1 246 715	-145 086	10 %	-1 372 860
Toimintakate	-1 081 734	-105 887	-1 187 621	-975 600	-212 021	18 %	-1 196 022

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Tulosalueen talous

Toimintatuottoja kertyi talosarviota enemmän, koska sisäisen sijaisväilyksen suoritteet ja tuotot toteutuivat 26 000 euroa arvioitua suurempina. Tulosalueelle kohdistettiin myös ennakoimaton Keusotelle siirtyneen henkilöstön lomapalkkavelan oikaisu (87 000 euroa). Toimintatuottojen osalta koulutus- ja asiantuntijapalvelujen ostot sekä vakuutusmaksut toteutuivat 41 000 arvioitua pienempinä ja koko kunnan henkilöstön työhyvinvointiin varatusta määrärahasta jäi toteutumatta 36 000 euroa. Henkilöstökulut ylittyivät 22 000 euroa kuelmaksujen vuoksi.

Palvelujen kehittäminen

Uusi henkilöstöohjelma vuosille 2020-2021 eli ilmiöntekijöiden käsikirja linjaa henkilöstötyön ja johtamisen kehittämistä (kunnanhallitus 16.3.2020 § 56). Ohjelma sai jatkoajan vuodeksi 2022 koronaepidemian hidastettua tavoitteiden toteuttamista.

Henkilöstöohjelman mukainen YHES! eli yhdessäohjautuvuuden kehittämisprojekti käynnistyi keväällä ja syyskaudella työryhmä valmisteli pilottiryhmien toimintaa, joka kuitenkin siirtyi vuodelle 2022 koronaepidemian vuoksi. Yhdessäohjautuvuuden kehittäminen vahvistaa henkilöstön osallisuutta ja vaikuttamista työn kehittämiseen.

Uudistuvan johtamisen tavoitteen toteuttamiseksi kunnan johtoryhmälle järjestettiin valmentavan johtamisen valmennus keväällä ja syksyllä puolestaan tulosaluepäälliköille verkkokoulutuksena. Kaikille kunnan esimiehille tarkoitettu esimiesareena, jossa käsiteltiin ajankohtaisia henkilöstöjohtamisen asioita, järjestettiin Teamsin kautta kahdeksan kertaa.

Henkilöstöpalvelut koordinoi henkilöstön liikunta- ja kulttuurietua eli Epassia. Valtuusto myönsi toukokuussa henkilöstön liikunta- ja kulttuurietuun 105 000 lisämäärärahan koronaepidemian tuoman työn kuormittavuuden vuoksi. Edun suuruus oli 140 euroa ja sitä hyödynsi 1220 työntekijää. Edun kokonaiskustannukset olivat 164 000 euroa.

Työehtosopimusten mukaiset, 1.4.2021 voimaan tulleet yleiskorotukset ja paikallisesti sovittavat järjestelyerät maksettiin huhti-toukokuussa henkilöstöpalveluiden koordinoimien neuvottelujen jälkeen. Lisäksi merkittävä työehtosopimusten muutos tuli voimaan 1.9.2021 lukien, kun pätevät varhaiskasvatuksen opettajat ja erityisopettajat sekä päiväkotien johtajat siirtyivät KVTES:stä OVTES:iin ja lisäksi koulukuraattorit ja –psykologit ja sairaala-apulaiset uuteen SOTE-sopimukseen. Palkkausjärjestelmien kehittämisessä siirryttiin uusiin, aikaisempaa joustavampiin kannustepalkkioiden käytäntöihin työntekijöiden hyvän työsuorituksen palkittamisessa.

Syksyllä aloitettiin hyvinvointialueen käynnistymiseen liittyvät henkilöstöasioiden valmistelut yhteistyössä Keusoten ja kuntien kanssa.

Kunnan työnantajamielikuvan kehittämistä vahvistettiin uudessa työryhmässä yhdessä viestinnän ja toimialojen asiantuntijoiden kanssa. Keväällä toteutettiin myös kysely kunnasta työpaikkojen hakeneille ja kartoitettiin heidän kokemuksiaan kehittämistyön tueksi. Valtuustoaloitteen pohjalta otettiin käyttöön anonyymi rekrytointiprosessi kokeiluna, osana tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistää toimintaa.

Työsuojeluorganisaation vaalit järjestettiin syksyllä uutta toimintakautta (v. 2022–2025) varten. Vuoden aikana työsuojelutiimi järjesti toimialoille työturvallisuuskoulutuksia, osallistui riskien arviointien tekemiseen ja kehittämiseen sekä päivitti häirinnän ja epäasiallisen kohtelun käsittelyn toimintaohjetta. Lisäksi työsuojelutiimi oli henkilöstön ja esimiesten tukena erilaisissa koronaan liittyvissä tilanteissa.

Joulukuussa järjestettiin historian toinen Ilmiöntekijöiden juhla, jossa palkittiin kuntaa pitkään palvelleet työntekijät rahapalkkiolla ja lisäksi jaettiin ilmiötekopalkinnot kunnan arvoja ja strategiaa erinomaisella tavalla edistäneille tiimeille ja työryhmille.

Talouden tasapainottamiseksi käynnistetyn NUUKA-toimenpidesuunnitelman toimeenpanoa käsiteltiin henkilöstön edustajien kanssa ja toimialoja ja liikelaitoksia tuettiin rakenteellisten ja toiminnallisten muutosten suunnittelussa ja toimeenpanossa. Yhtenä sen toimenpiteenä valmisteltiin palkanmaksupalvelujen mahdollista ulkoistamista.

Koronaepidemian vaikutukset

Henkilöstöpalvelut tuki omalta osaltaan henkilöstön, esimiesten ja johdon toimintaa koronaepidemiasta johtuvissa työn muutoksissa ja huolehti tilanteen henkilöstövaikutusten käsittelystä yhteistoiminnassa. Muuttuva tilanne kuormitti henkilöstöä ja edellytti lukuisia työturvallisuuteen, työsuojeluun, työtehtävien muutoksiin ja

poissaoloihin sekä työhyvinvoinnin tukeen liittyviä ohjeita. Suunniteltuja koulutuksia, tilaisuuksia ja liikuntaryhmiä jouduttiin perumaan ja siirtämään. Henkilöstö- ja esimieskoulutukset sekä kokoukset ja palaverit järjestettiin pääosin Teamsin kautta etänä. Etätööhön soveltuvissa tehtävissä noudatettiin alueellisia ja valtakunnallisia etätöysoosituksia ja kunnan etätöyohjeita. Syksyllä hyväksyttiin koronasta toipumisen suunnitelmaan sisällytettiin esimiesten ja henkilöstön työhyvinvoinnin tuen keinoja ja marras-joulukuussa toteutettiin henkilöstön fiiliskysely, jolla koottiin henkilöstön ajatuksia korona-aikana työskentelystä.

Keskeisimmät perustiedot

PALVELU	TP 2021	TA 2021	TP 2020	TP2019
Palkkalaskelmat	26 476	25 000	25 426	27 815
Sijaisvälitys	6 241	4 400	3 392	4 435
Toimintakulut/HTV	79 706	70 655	84 744	76 423

Talous- ja strategiapalvelut

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA + muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	1 627 317	0	1 627 317	2 117 363	-490 046	-30 %	1 776 352
Toimintakulut	-2 778 679	-1 065	-2 779 744	-3 235 493	455 749	-16 %	-2 721 849
Toimintakate	-1 151 362	-1 065	-1 152 427	-1 118 130	-34 297	3 %	-945 497

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Talous- ja strategiapalvelujen toimintakate toteutui lähes talousarvion mukaisena. Toimintatuotot toteutuivat 0,5 milj. euroa talousarviota suurempina "Älykäs asiointi ja osallisuus"-hankkeen valtionavustuksesta johtuen ja samasta syystä toimintakulut toteutuivat 0,5 milj. euroa talousarviota suurempina.

Konsernipalveluihin organisaatio muuttui vuoden 2021 aikana. Elinvoima- ja kuntakehityspalvelut -tulosalueen rakennetta muutettiin siten, että kuntakehityspalvelut ja sen kaksi työntekijää siirtyivät osaksi talouspalvelujen tulosaluetta 1.6.2021 alkaen. Uuden tulosityksikön nimeksi tuli strategiapalvelut. Muutoksen perusteena ja tavoitteena oli keskittää strategiatyö sekä tiedolla johtamisen ja talouden toiminnot yhdelle tulosalueelle talouspalvelujen yhteyteen. Samalla tulosalueen nimi muutettiin talous- ja strategiapalveluiksi. Tulosalueen rakenne muuttui uudestaan vielä vuoden 2022 alussa kun kunnan varasto- ja kuljetustoimintojen uudelleenjärjestelyjen seurauksena kunnan keskusvaraston työntekijät ja toiminnot siirtyivät ympäristötoimialalta hankintapalvelut -tulosityksikön alle.

Talouspalvelut -tulosityksikön toiminnassa tapahtui merkittäviä muutoksia vuonna 2021. Talous- ja strategiajohtaja sekä yksikön controller lähtivät hyvinvointialueen valmisteluun lyhyen ajan sisällä vuoden 2021 lopulla ja alkuvuodesta 2022, joka on vaikuttanut merkittävästi 4 hengen tulosityksikön toimintaan. Yksikön rekrytointi saatiin käyntiin alkuvuodesta 2022 ja vakanssit on tarkoitus saada täytettyä huhtikuun loppuun mennessä.

Vuonna 2021 talouspalveluissa edistettiin kuntatasoisia kehittämishankkeita ja talouden vuosikellon mukaisia prosesseja. Alkuvuodesta 2021 otettiin käyttöön kunnan tiedolla johtamista tukevat Kuntamaiseman järjestelmät, joista Johdon dashboard kokoaa talouden ja toiminnan tietoa visuaaliseen muotoon ja Maisema-työkalu toimii palvelujen tuotteistuksen ja sisäisen laskennan työkaluna. Rullaavaan palvelutuotannon kehittämismallin luomiseen vahvasti liittyvää tuotteistusta saatiin edistettyä uusien järjestelmien avulla, mutta yksikön henkilöstövaihdokset ovat merkittävästi hidastaneet

työn etenemistä. Kehittämistyö vaatii huomattavaa henkilöstöresurssia yksiköltä ja muulta kuntaorganisaatiolta tulevina vuosina. Kuntatasoisen kassajärjestelmän hankinnan kilpailutus toteutettiin vuoden 2021 lopussa ja järjestelmän olisi tarkoitus olla tuotantokäytössä vapuun mennessä.

Alkuvuodesta 2021 päätettiin käyttötalouden sopeuttamiseen tähtäävästä NUUKA:n toimenpidesuunnitelmasta. NUUKA-ohjelman päivityksestä oli tarkoitus päättää talousarviokokouksessa vuoden 2021 lopussa, mutta päivitystyötä on siirretty vuodelle 2022, kun soteuudistuksen taloudelliset vaikutukset ovat paremmin selvillä. Talouden mallintaminen uuden rahoituspohjan näkökulmasta ja talouden tasapainotustyö tulee edellyttämään merkittävää henkilöstöresurssien käyttöä.

Alkuvuodesta 2021 päätettiin käyttötalouden sopeuttamiseen tähtäävästä NUUKA:n toimenpidesuunnitelmasta. NUUKA-ohjelman päivityksestä oli tarkoitus päättää talousarviokokouksessa vuoden 2021 lopussa, mutta päivitystyö on siirtynyt vuodelle 2022, kun soteuudistuksen taloudelliset vaikutukset ovat paremmin selvillä. Talouden mallintaminen uuden rahoituspohjan näkökulmasta ja talouden tasapainotustyö tulevat työllistämään yksikköä huomattavasti vuoden 2022 aikana.

Strategiapalvelut -tulosityksikkö nykyisessä muodossaan käynnisti toimintansa 1.6.2021 alkaen. Strategiapalvelujen työssä on näkynyt vahvasti uuden kuntastrategian valmistelu, josta kunnanhallitus ja valtuusto päättävät 2022 maaliskuussa.

Hankintapalvelut -tulosityksikkö oli mukana syksyllä 2020 aloittaneessa julkisten hankintojen vaikuttavuuden kehittämishankkeessa (KEINO-akatemia). Ohjelman tarkoituksena on auttaa julkisorganisaatiota tunnistamaan ostovolyymiensä vaikutukset ja suunnittelemaan sekä suuntaamaan niitä tehokkaammin. Kehittämishankkeella jatkui vuoden 2021 aikana. Hankintapalvelut toteutti KEINO-akatemiassa kehittämistehtävänä kunnan hankintastrategian, jota on esitelty toimialojen johtoryhmille sekä paikallisille yrittäjille. Hankintastrategia poh-

jautuu kunnan strategiaan sekä kansalliseen hankintastrategiaan. Kunnan strategiapäivitystyön valmistuttua hankintastrategialuonnokseen tehdään tarvittavat päivitykset ennen hankintastrategian käyttöönottoa.

Vuoden 2020 ostolaskudata on käytettävissä Hansel Oy:n tuottamassa tiedolla johtamisen työkalussa (Hankintapulssi). Työkalu mahdollistaa ostovolyymien tarkkan seurannan tuote- ja palveluryhmittäin. Vuoden 2021 ostolaskuaineisto viedään hankintapulssiin kevään 2022 aikana.

Hallintosääntöä päivitettiin elokuussa 2021. Hankintapalveluiden osalta suurin osa hankintapalveluiden kilpailuttamista hankinnoista siirtyy jatkossa toimialojen kilpailutettavaksi, sillä keskitettyjen hankintojen määritelmää muutettiin. Hankintapalveluiden rooli on jatkossa toimia enemmän konsultoivana yksikkönä toimialoilla toteutettaviin hankintoihin liittyen.

Loppuvuodesta 2021 kunnan johtoryhmä hyväksyi hankintapäällikön esityksen hankintojen ohjausryhmän muodostamisesta. Ohjausryhmän toiminta tukee jatkossa kunnan hankintatoimea. Ohjausryhmässä on

edustus jokaiselta toimialalta sekä johtotason edustus, jotta ohjausryhmässä linjattuja asioita voidaan viedä suoraan toiminnan tasolle.

Tietotekniikkapalvelut -tulosityksikkö huolehtii kunnan tietojärjestelmien ja työasemapalveluiden toimivuudesta. Työasemat on hankittu 4 vuoden leasingillä ja leasingajan päättyessä käyttäjille toimitetaan uudet työasemat. Tämä on jatkuvaa toimintaa ja vuoden aikana vaihdetaan noin ¼ tietotekniikkayksikön hoidossa olevista työasemista.

Konesali- ja kapasiteettihankinnan kilpailutus saatiin valmiiksi ja ratkaisun käyttöönotto alkoi syksyllä ja se valmistuu maaliskuussa 2022. Tämän myötä kunnan hallintoverkon palvelinympäristö saadaan päivitetty ajan tasalle.

2021 aikana on tehty useita hankkeita, jotka parantavat kunnan tietoteknisen ympäristön tietoturvasoa. Kuitenkin kiireelliset tietoturvaan liittyvät tehtävät ovat lisääntyneet. Usein tehtävät tulevat ennakoimattomina selvityksinä ja päivitystehtävinä esim. Log4shell-haavoittuvuus.

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %
Tietotekniikka, palvelinuudistus	-250 000	200 000	-50 000	-33 940	-16 060	32 %

Konesali- ja kapasiteettitoimintojen uudistaminen eteni vuonna 2021 suunnitellusti ja työt on saatu hyvin käyntiin, mutta osa toteutuksista siirtyi vuoden 2022 puolelle pienentäen vuoden 2021 toteumaa. Vuoden 2022 osalta arvioidut kustannukset ovat 150 000 euroa.

Keskeisimmät perustiedot

PALVELU	Mittari	TP 2021	TA 2021	TP 2020	TP2019
Talousohjelmat					
Ulkoistetut tal.hall.kulut	€	449 294	515 000	482 322	529 351
Talousohjelman nettokustannukset	€	-740 887	-712 847	-695 982	-732 252
nettokustannukset /asukas	€/asukas	-16,8	-16,3	-15,9	-17,0
Hankintapalvelut					
Päättynneiden kilpailutusten määrä	kpl	7	11	7	11
Hankintapalvelujen nettokustannukset	€	-216 952	-234 095	-233 234	-224 162
nettokustannukset /asukas	€/asukas	-4,9	-5,3	-5,3	-5,2
Tietotekniikkapalvelut					
Tietotekniikan hoidossa olevien työasemien määrä	kpl	1 835	1 800	1 800	2 950
Tietotekniikkapalvelujen toimintakulut	€	-1 978 298	-1 489 416	-1 659 318	-1 708 013
Toimintakulut /asukas	€/asukas	-44,8	-34,0	-38,0	-39,7

Viestintä- ja markkinointipalvelut

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	30 000	44 228	74 228	44 228	30 000		28 984
Toimintakulut	-392 344	-296	-392 640	-420 891	28 251	-7 %	-430 899
Toimintakate	-362 344	43 932	-318 412	-376 663	58 251	-18 %	-401 915

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Toimintakate poikkesi talousarvioon nähden 58 251 euroa. Tämä selittyy pääosin budjetointiteknisellä virheellä, jonka seurauksena sisäisiin toimintatuottoihin oli jäänyt ylimääräinen 30 000 euron tuloarvio, joka ei toteutunut. Toimintakulut poikkesivat talousarviosta 28 251 euroa, mitä selittää henkilöstömenojen kasvu. Viestintäpalvelut työllistivät maaliskuu-ajalla projektityöntekijän, joka keskittyi kunnan matkailuviestinnän kehittämiseen.

Koronasta johtuen osa vuodelle suunnitelluista markkinointiviestinnän tuotantokuluista siirtyivät vuodelle 2022. Koronatilanne lisäsi viestinnän kuluja, muun muassa henkilöstökuluja, kun esimerkiksi matkailuviestinnän kehittämiseksi tarvittiin määräaikaista lisäresurssia. Viestintä- ja markkinointipalvelut hakivat säästöjä Nuukan toimenpideohjelmaan kirjatuilla toimenpiteillä (tehostamalla kunnan tiedotuslehden toimitusprosessia, sponsorointimäärärahojen määräaikaaisella vähentämisellä sekä markkinointikulujen ajoittamisella vuodelle 2022).

Viestintäohjelman toteuttamista käytännössä

Nurmijärven kunnanvaltuusto hyväksyi kunnan viestintäohjelman (KV 24.4.2019 §29), jossa määritellään, kuinka Nurmijärven kunnan viestintä ja markkinointi tukevat ja toteuttavat kuntastrategiaa ja rakentavat Nurmijärven kunnan brändiä. Viestintäohjelmassa listatuista 49 käytännön toimenpiteestä oli vähintään aloitettu 48 vuoden 2021 loppuun mennessä. Viimeinen aloittamatta ollut toimenpide (some-viestinnän koulutus henkilöstölle) on ajoitettu vuodelle 2022. Viestintäohjelma on tarkoitus päivittää vuonna 2022 kuntastrategian hyväksymisen jälkeen. Valtuusto 2017-2021 arvioi kuntastrategian toteutumista valtuustokautensa aikana ja Aktiivisen vuorovaikutuksen painopiste sai korkeimmat arvostukset (mm. ennakoiva viestintä 3,4, myönteisen kuntakuvan vahvistaminen 3,4). Myös Taloustutkimuksen toteuttamassa Kuntien imago 2021 -tutkimuksessa Nurmijärven kunta sijoittui maan neljänneksi ja Uudenmaan parhaaksi.

Koronapandemia työllistänyt viestintää

Viestintä- ja markkinointipalvelut tuki omalta osaltaan kunnan toimintaa koronapandemiasta johtuvissa viestintätarpeissa niin ulkoisesti kuin sisäisesti. Korona-aika korosti viestinnän merkitystä kaikessa kunnan toiminnassa ja lisäsi myös huomattavasti viestintä- ja markkinointipalveluiden kuormitusta. Viestintä- ja markkinointipalvelut osallistui koronasuosituksista ja -rajoituksista viestimiseen, ylläpiti korona-teemasivuja kunnan kotisivuilla, julkaisi tiedotteita medialle ja kuntalaisille, tuki kunnan toimialoja käytännön viestinnässä (mm. Päiväkotien ja koulujen altistumistapauksissa), tuki Keusotea koronaviestinnän jalkauttamisessa monikanavaisesti, osallistui avoimeen vuorovaikutukseen sosiaalisessa mediassa, toteutti koronaohjeistuksista julisteita, lattiatarroina, Instagram Story -viestejä ynnä muina sovelluksina, joilla tavoitettaisiin eri ikäiset kuntalaiset ja kunnan asiakkaat. Viestintä- ja markkinointipalvelut kehitti ja toteutti poikkeustilanteesta huolimatta kunnan muitakin viestintätarpeita suunnitelmien mukaisesti.

Vaaliviestintä

Viestintä- ja markkinointipalvelut osallistuivat aktiivisesti vaaliviestinnän suunnitteluun ja toteutukseen vuonna 2021. Keväällä järjestettiin kuntavaalit. Viestintä- ja markkinointipalvelut uudistivat kunnan vaalisivut ja ylläpitivät sivuja vaalien ajan. Kunnan viestintä toteutti Nurmijärvi-tiedotuslehden 2/2021 vaaliteemalla. Lehdessä oli kattava tietopaketti vaaleista, ml. kaikkien nurmijärveläisten ehdokkaiden tiedot, puoluehaastatteluja, asiantuntijahaastatteluja, ohjeita koronaturvallisuudesta äänestämisestä ja äänestyspaikoista. Nurmijärven kunnan viestintäpalvelut toteutti myös äänestämiseen kannustavaa somemarkkinointia liittyen sekä vaalipaneelin yhdessä Nurmijärven Uutisten kanssa. Paneeli toteutettiin suorana lähetyksenä ja etäyhteyksin koronasta johtuen.

Syksyllä 2021 viestintää työllistivät jo seuraavat vaalit, aluevaalit (vaalipäivä 23.1.2022). Kunnan viestintä toteutti aluevaalien teemasivut, joita ylläpidettiin vaalien ajan. Lisäksi kunnan viestintä- ja markkinointipalvelut toteutti vaalimainontaa, tiedotuslehden vaaliteemanume-

ron, jonka toimitus ajoittui joulukuuhun 2021. Lehti jaettiin kuntalaisille tammikuussa 2022. Viestintäpalvelut myös tuki Keusoten viestintää vaaliviestinnän toteuttamisessa.

Matkailuviestintää kehitettiin

Nurmijärven panosti matkailuviestinnän kehittämiseen kesällä 2021 palkkaamalla projektityöntekijän kehittämään ja toteuttamaan matkailuviestintää. Kunta muun muassa kehitti ja lanseerasi Sääksjärvelle oman bränditunnuksen Sääksi - Kirkaasti kauneinta Suomea yhteistyössä paikallisten yrittäjien kanssa. Lisäksi viestintäpalvelut toteutti Nurmijärven kunnan kesäesitteen. Kesäesitteessä hyödynnettiin AR-teknologiaa, ja kesäesitteeseen upotetut videot veivät lukijan matkalle Nurmijärven eri kohteisiin. Kesäesitteen välissä jaettiin myös uusi kunnan matkailukartta. Viestintäpalvelut teki myös aktiivista mediaviestintää, minkä seurauksena Nurmijärven matkakohteet saivat kansallista näkyvyyttä. Viestintäpalvelut otatti myös matkailukuvia ennakkoidusti vuoden 2022 tarpeisiin.

Näin Nurmijärvi rakentuu

Nurmijärven viestintä- ja markkinointipalvelut panosti henkilöstöresursseja ympäristötoimialan viestinnän kehittämiseen vuonna 2021. Toimialalla otettiin käyttöön säännölliset viestintäpalaverit ja ajanmukaiset viestintäsuunnitelmat. Ympäristötoimialan viestintää toteutettiin mm. tiedotteina, somesisältöinä, videoina ja uuden Näin Nurmijärvi rakentuu -blogikirjoituksina.

Sisäinen viestintä kehittyi sisäisen viestinnän pelisääntömyötä

Nurmijärven kunnassa lanseerattiin viestintä- ja markkinointipalveluiden koordinoimana sisäisen viestinnän pelisäännöt, joissa määritellään kunnan sisäistä viestintää eri viestintäkanavien roolia sisäisessä viestinnässä. Viestintä- ja markkinointipalvelut toteutti sisäisen viestinnän pelikirjan, joka jalkautettiin toimialoille syksyllä 2021. Sen tarkoituksena on jalkauttaa yhteisiä pelisääntöjä käytäntöön sekä ohjata kunnan eri tiimejä kehittämään yhteistyössä sisäistä viestintää.

Elinvoimapaalvelut

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	163 250	0	163 250	51 809	111 441	68 %	65 269
Toimintakulut	-2 901 912	-650 355	-3 552 267	-3 378 315	-173 952	5 %	-3 193 991
Toimintakate	-2 738 662	-650 355	-3 389 017	-3 326 506	-62 511	2 %	-3 128 722

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Elinvoima- ja kuntakehityspalveluiden tulosalueen nimi muuttui 1.6.2021 alkaen elinvoimapaalveluiden tulosalueeksi. Uusi tulosalue muodostuu elinkeinopaalveluiden ja työllisyyspalveluiden tulosityksiköistä. Muutoksen yhteydessä kuntakehityksen tulosityksikkö kaksine työntekijöineen siirtyi talouspalveluiden alaiseksi strategiapalveluiden yksiköksi.

Uuden tulosalueen talouden toteutumaan vaikutti voimakkaasti Covid19 -pandemia. Erityisesti pandemia vaikutti kunnan maksamaan osuuteen KELA:n työmarkkinatukimaksuista. Maksujen määrä on noussut epidemian alusta lähtien. Nousu on johtunut monista erillisistä syistä: pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut, epidemiarajoitukset ovat vähentäneet työttömille tarjottavia palveluita, kuten kuntouttava työtoiminta ja määräaikaaisella erikoislaillla myös yrittäjillä on ollut oikeus työmarkkinatukeen. Kunta joutuikin maksamaan työmarkkinatukimaksuja liki 400 000 euroa enemmän kuin vuonna 2020.

Kokonaisuutena tulosityksikön toimintakate toteutui hie- man yli 62 tuhatta euroa parempana kuin muutettu käyttösuunnitelma. Edelliseen vuoteen verrattuna toimintakulut kuitenkin kasvoivat. Kasvu muodostui kokonaisuudessaan edellä mainitusta työmarkkinatukimaksujen noususta.

Työmarkkinatukea lukuun ottamatta muut elinvoimapaalvelujen kustannuspaikat pysyivät hyvin alkuperäisessä talousarviossa tai jopa alittivat sen. Elinkeinopa- palveluiden osalta kustannussäästöä tuli Nurmijärvi Open - tapahtuman peruuntumisesta toisena vuotena perä- käin. Työllisyyspalvelut puolestaan alitti talousarvionsa selvästi. Suurin syy tähän oli työllistämispalkkojen suun- niteltua pienempi käyttö.

Yritystonttien luovutusprosesseja saatettiin vuoden ai- kana lopulliseen kauppaan saakka viisi kappaletta. Li- säksi useita prosesseja on meneillään ja ne saatetaan loppuun, kunhan niihin liittyvät kaavamuutokset tai muut toimenpiteet saadaan päätökseen. Vuoden aikana tehdyillä tontinluovutuksilla mahdollistettiin muun mu- assa uutta tuotanto- ja logistiikkatilaa Ilvesvuoreen sekä uutta liiketilaa sekä Kirkonkylään että Klaukkalaan.

Työpaikkamäärän vuosittainen kehitys kunnassa on py- synyt viime aikoina noin 120-150 uuden työpaikan vä- lillä. Tavoitteena on, että uusista työpaikoista 50 on mahdollistettu uusien yritystonttien luovutuksella. Vuo- den 2021 tonttiluovutukset mahdollistavat noin 200 uu- den työpaikan syntymisen.

Keskeisimmät perustiedot

PALVELU	Mittarit	TP 2021	TA 2021	TP 2020	TP2019
Elinkeinopaalvelut	Luovutetut yritystontit/kpl	5	4	3	2
Elinkeinopaalvelut	Tonteille syntyneet työpai- kat/kpl	200	50	70	60
Työllisyyspalvelut	Työmarkkinatuen kuntaosuus €/v	2 540 576	2 250 000	2 151 716	1 537 924

Yhteiset toiminnot

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	52 256	0	52 256	98 690	-46 434	-89 %	3 983
Toimintakulut	-3 933 069	-683 118	-4 616 187	-4 573 546	-42 641	1 %	-3 961 194
Toimintakate	-3 880 813	-683 118	-4 563 931	-4 474 856	-89 075	2 %	-3 957 211

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Yhteiset toiminnot -tulosalue sisältää toimintoina kunnanvaltuuston ja -hallituksen, vaalit, yhteistoimintasuudet ja verotuksen kustannukset, avustuksia sekä suhdetoiminnan ja edustuksen. Merkittävänä toimenpiteinä on toteutettu kuntavaalit kesäkuussa 2021 ja käynnistetty uusi valtuustokausi 1.8.2021 alkaen. Yhteisten toimintojen tulosalueella sijaitseva konsernijaosto lakkautettiin 1.8.2021 alkaen ja vaikuttamistoimielimet siirtyivät hyvinvointipalveluihin.

Yhteisten toimintojen tulosalue toteutui hieman alle muutetun talousarvion toimintakatteen toteutuessa noin 90 000 euroa talousarviota pienempänä. Merkittävien poikkeama talousarvioon nähden on kuntavaalien osalta, missä menot toteutuivat arvioitua suurempana johtuen ennakoäänestysajan pidentymisestä, äänestyspaikkojen määrän lisääntymisestä ja vastaavasti ulkopuolelta

rekrytoitujen vaalitoimitsijoiden rekrytoimisesta sekä koronatilanteen vuoksi tehtävistä turvallisuusjärjestelyistä.

Yhteisten toimintojen avustusmäärärahoihin sisältyy merkittävänä erinä Rajamäen uimahallin toiminta-avustus sekä uima-allastointojen palveluvelvoitetta koskeva avustus Onnenkimpale ry:lle. Kunnanvaltuusto on tilikauden aikana hyväksynyt koronatilanteesta johtuen yhteensä 303 000 euron korotuksen Rajamäen Uimahalli Oy:n toimintatukeen (+353 000 OVK I ja -50 000 joulukuussa 2021) sekä 30 000 euron korotuksen uima-altaan palveluvelvoitesopimukseen Onnenkimpale ry:lle. Lisäksi kunnanvaltuusto myönsi joulukuussa 2021 Aleksia-liikelaitoksen toiminta-avustuksena 350 000 euron lisämäärärahan.

Tarkastuslautakunta

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	3 848	0	3 848	3 848	0	0 %	4 434
Toimintakulut	-62 060	0	-62 060	-44 803	-17 257	28 %	-47 584
Toimintakate	-58 212	0	-58 212	-40 955	-17 257	30 %	-43 150

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Tarkastuslautakunta on toteuttanut kuntalain (121, 110 ja 125 §) mukaisia tehtäviään ja kunnan hallintosäännössä sille määritettyjä tehtäviä. Valtuusto on käsitellyt arviointikertomuksen toukokuussa, arviointikertomuk-

sen vastineet joulukuussa ja tarkastuslautakunnan tiedoksi tuomat sidonnaisuusilmoitukset marraskuussa. Tarkastuslautakunta on kokoontunut tilikauden aikana 12 kertaa.

2.2.3 Sivistys- ja hyvinvointitoimiala

Toimintakertomus vuodelta 2021

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	5 693 213	0	5 693 213	6 298 549	605 336	11 %	5 278 000
Myyntituotot	1 001 822	0	1 001 822	1 233 414	231 592	23 %	1 126 429
Maksutuotot	3 179 550	0	3 179 550	2 867 448	-312 102	-10 %	2 551 856
Tuet ja avustukset	1 131 486	0	1 131 486	1 961 910	830 424	73 %	1 397 576
Muut toimintatuotot	380 355	0	380 355	235 776	-144 579	-38 %	202 139
Toimintakulut	-99 779 138	-1 313 545	-101 092 683	-101 330 293	-237 610	0 %	-96 760 546
Henkilöstökulut	-56 734 741	-180 800	-56 915 541	-58 155 398	-1 239 857	2 %	-55 090 212
Palvelujen ostot	-20 064 523		-20 064 523	-19 502 047	562 476	-3 %	-15 669 052
Aineet, tarv. ja tavarat	-2 738 364	-100 000	-2 838 364	-2 629 318	209 046	-7 %	-2 710 659
Avustukset	-3 496 650	-870 000	-4 366 650	-4 226 829	139 821	-3 %	-7 234 606
Muut toimintakulut	-16 744 860	-162 745	-16 907 605	-16 816 700	90 905	-1 %	-16 056 016
Toimintakate	-94 085 925	-1 313 545	-95 399 470	-95 031 744	367 725	0 %	-91 482 546
Poistot ja arvonal.	-776 843		-776 843	-567 108	209 735	-27 %	-634 804

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan talousarvion toimintakate alittui noin 368 000 euroa. Toimintatulot ylittivät muutetun talousarvion noin 605 000 euroa. Toimintatuottojen ylittyminen johtui suuremmista myyntituotoista sekä saaduista suuremmista tuista ja avustuksista. Toimintakulut ylittivät muutetun talousarvion noin 238 000 eurolla. Ylitys johtui suuremmista henkilöstökuluista. Toimialan tulosalueista varhaiskasvatus- ja hyvinvointipalvelut ylittivät toimintakatteensa ja muut tulosalueet alittivat budjetoidun toimintakatteen.

Korona

Korona vaikutti suuresti toimialan toimintaan vuonna 2021. Vuoden 2021 alussa Nurmijärven lukio aloitti lukukauden osittaisessa etäopetuksessa. Kokonaan etäopetukseen siirryttiin 1.3. alkaen. Lähiopetukseen palattiin toukokuun alussa. Perusopetuksen vuosiluokat 4–9 siirtyivät 8.3. alkaen etäopetukseen, joka päättyi 3.5.2021. Syyslukukaudella 2021 opetus on järjestetty lähiopetuksena noudattaen viranomaisten hygieniä- ja turvallisuusohjeita.

Varhaiskasvatuksessa toiminnassa noudatettiin eri viranomaisten antamia ohjeita, jotta toiminta voitiin järjestää terveysturvallisesti. Huoltajille annettiin varhaiskasvatusmaksuista maksuhojennuksia lasten karanteenien ajalta.

Kirjasto- ja kulttuuripalveluissa kirjaston ja kulttuuripalvelujen tapahtumia jouduttiin perumaan tai toteuttamaan supistetulla kävijämäärällä. Kirjastot olivat rajoitetusti auki alkuvuoden itsepalveluna huhtikuun loppuun saakka. Samoin kirjastoauto oli pois käytöstä alkuvuoden. Museossa rajoitettiin kesällä kävijämääriä ja Taaborin toimintaviikot toukokuussa peruttiin.

Nuorisopalveluissa nuorisotilat olivat suljettuna alkuvuonna. Toiminta siirrettiin verkkoon. Monikkosali oli suljettuna kevään ajan. Syksyllä salia käytettiin rajatulla kävijämäärällä.

Liikuntapalvelujen osalta ohjattu liikuntatoiminta oli keskeytettyä keväällä 2021. Koulujen liikuntasalit olivat suljettuna aikuisten harrastusryhmillä. Liikuntapalvelujen toimintaa siirrettiin sosiaalisen median kanaviin.

Koronapandemia vaikutti pienentävästi tuloihin eri tulosalueilla. Tiloista saatavat vuokratulot, tilaisuuksien lipputulot, tulot ohjatusta toiminnasta sekä varhaiskasvatuksen asiakasmaksutulot pienentyivät.

Muutokset lainsäädännössä

Uusi oppivelvollisuuslaki ja siihen sisältyvä toisen asteen maksuttomuus astui voimaan 1.8.2021. Oppivelvollisuuden laajenemisen myötä kaikkien peruskoulun päättävien oppilaiden tulee hakautua perusopetuksen jälkeen johonkin oppivelvollisuuden piiriin kuuluvaan koulutukseen. Asuinkunnalla on ohjaus- ja valvontavastuu. Asuinkunta ohjaa oppivelvollista hakeutumisessa hänelle soveltuvaan koulutukseen ja tarvittaessa muiden palvelujen piiriin.

Varhaiskasvatuksessa asiakasmaksuihin liittyvä uudistus astui voimaan 1.8.2021. Uudistuksessa perheiden tuloarvoja korotettiin. Uudistus vähensi varhaiskasvatuksen maksuista tulevia tuloja ja lisäsi palvelusetelimenoja. 1.8.2021 astui myös voimaan kokeilulaki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta. Nurmijärveltä tähän kokeiluun osallistuu kaksi päiväkotia. Varhaiskasvatuslakiin tuli 1.8.2021 alkaen kaksi muutosta. Toinen koski henkilöstön mitoituksen poikkeamista ja toinen ilmoitusvelvollisuutta, jotta lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamista koskevat epäkohdat tulisivat tietoon.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin hyväksyttiin syksyllä 2021 muutokset, jotka koskivat kuraattori- ja psykologimitoitusta. 1.1.2022 alkaen yhtä kuraattoria kohden tulee olla enintään 670 oppilasta. Psykologimitoitus astuu voimaan 1.1.2023.

Uusien sotelainsäädännön myötä opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut siirtyvät 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueille.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen erilaisten hankkeiden kautta

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL), vuonna 2021 julkaiseman kouluterveyskyselyn mukaan Nurmijärveläiset lapset ja nuoret voivat pääsääntöisesti hyvin. Kiusaamisen ilmiötä seurataan kunnassa jatkuvasti ja siihen on kohdennettu useita toimenpiteitä viimeisten vuosien aikana niin varhaiskasvatukseen – kuin koulun puolesta sekä kunnan nuoriso-, liikuntapalveluiden että kulttuurihyvinvoinnin taholta. Kiusaamisen kohteeksi joutuneiden lasten ja nuorten määrä on pääsääntöisesti laskenut, mutta valitettavasti 8.–9.-luokkalaisten kohdalla on nähtävissä pienoista nousua. Nuorten yksinäisyyden tuntemus on lisääntynyt kaikissa muissa paitsi 4.–5.-luokkalaisten kohdalla. Kokemus seksuaalisesta kommentoinnista, ehdottelusta, viestittelystä tai kuvamateriaalin näyttämisestä, niin kohtaamisissa kuin some-maailmassa, on lisääntynyt kaikissa ikäryhmissä kunnassa, Keusoten alueella sekä kansallisesti. Terveyskäyttäytymisessä on saavutettu positiivisia tuloksia; raittius on lisääntynyt kaikissa ikäryhmissä, tupakoiminen vähentynyt ja vähintään tunnin päivässä liikkujien osuus on noussut muissa ikäryhmissä, paitsi 8–9-luokkalaisten kohdalla.

Koulupäivän yhteyteen on kehitetty kerhotoimintaa Nurmijärvi harrastaa -hankkeen kautta yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.

Yläkouluihin on palkattu opetukseen sitomatonta henkilöstöä tukemaan oppilaiden hyvinvointia. Sitouttava koulu yhteistyö -hankkeen kautta on palkattu kaksi kouluvalmentajaa, Tasa-arvon edistäminen esi- ja perusopetuksessa -hankkeen kautta yhteisöohjaaja sekä omana hankkeena koulunuorisotyöhön kaksi koulun nuorisotyöntekijää.

Varhaiskasvatukseen on palkattu Tasa-arvon hankkeen kautta hankekoordinaattoreja tukemaan päiväkodeissa tehtävää työtä.

Nurmijärven lukioon on palkattu psykososiaalisen tuen erityisohjaaja ja lukiotsemppari lukiolle suunnatulla korona-avustuksella.

Alkuluokkatoiminta

Alkuluokkatoiminnan kokeilua on edelleen laajennettu. Alkuluokkatoiminta käynnistyi syksyllä 2021 Harjulan, Klaukkalan, Lepsämän ja Maaniitun kouluissa. Alkuluokkatoiminnan laajentuessa on palkattu lisähenkilöstöä varhaiskasvatukseen puolelle.

Palveluverkkosuunnitelma

Valtuusto hyväksyi palveluverkkosuunnitelman tammikuussa 2021. Kesäkuussa valtuusto hyväksyi Nurmijärven Yhteiskoulun ja Nurmijärven lukion hankesuunnitelman, jossa Nurmijärven lukion toimipiste sijoitetaan kampukselle Nurmijärven Yhteiskoulun yhteyteen.

Palveluverkkosuunnitelmassa yhtenä kehittämisen tavoitteena on hallinnollisesti suurempien yksiköiden muodostaminen. Koulujen osalta tavoitteena oli yhdistää luottamusrehtoreiden johtamat kouluyksiköt virkarehtoreiden johdettavaksi. Päätöksentekoa valmisteltiin erilaisten kuulemisten kautta syksyllä 2021. Sivistyslautakunta päätti marraskuussa, että Valkjärven koulu yhdistetään hallinnollisesti Lepsämän kouluun 1.8.2023 alkaen.

Varhaiskasvatukseen osalta palveluverkkosuunnitelmassa linjattiin, että Klaukkalan uusi päiväkotitoimitus toteutetaan Nuuka-ohjelman mukaisesti yksityisenä päiväkotina. Tämän linjauksen mukaisesti Vanha-Klaukkaan varatulle päiväkotitontille tulee vuoden 2022 alussa yksityinen 7-ryhmäinen päiväkoti.

Peruskorjaukset ja uudisrakennukset

Metsolan uusi päiväkoti otettiin käyttöön vuoden 2021 alussa. Päiväkotiin sijoitettiin Rajamäen alkuluokkatoimintaa.

Koulutiloista otettiin käyttöön vuoden 2021 alussa Maaniitun koulun peruskorjatut tilat sekä Valkjärven koulun uudisrakennus. Nurmijärven Yhteiskoulun Mikkola-rakennus peruskorjattiin vuoden 2021 aikana. Röykän koulun vanhimmassa osassa alkoi peruskorjaus syksyllä 2021.

Pääkirjastossa alkoi peruskorjaus syksyllä 2021. Peruskorjauksen ajan pääkirjasto toimii väistötiloissa kirkonkylässä Teboilin tiloissa.

Ikäihmisten toiminnan kehittäminen

Kunta pääsi mukaan kansalliseen Ikäinstituutin Voimaa vanhuuteen -ohjelmaan, jossa tavoitteena on kehittää kunnan ja yhdistyssektorin toimintaa ikäihmisten liikkumisen ja hyvinvoinnin näkökulmasta.

Ikäntyneiden hyvinvoinnin tukemiseksi laadittiin Ikäntyneiden palveluopas, johon on koottuna monipuolisesti ikäihmisten hyvinvointia tukevia palveluita kunnan alueella.

Muutoksia hallintosäätömuutoksen myötä

Vanhusneuvoston ja vammaisneuvoston toiminta siirtyi uuden hallintosääntöön myötä 1.8.2021 alkaen konsernipalveluista sivistys- ja hyvinvointitoimialalle, hyvinvointipalvelujen tulosalueelle hyvinvoinnin edistämiseen.

Arvio tulevasta kehityksestä

Varhaiskasvatuksen kysyntä

Hoitopaikkojen tarve kasvaa edelleen varhaiskasvatuksessa, vaikka lasten määrä ei kokonaisuudessaan lisääntynyt. Kasvu johtuu siitä, hoitoon tulevat lapset ovat pääosin alle 3-vuotiaita, jotka vievät ryhmässä kaksi paikkaa. Erityisesti tarve

hoitopaikkojen lisäämiseen on Rajamäellä sekä tulevaisuudessa kirkonkylässä, kun yksityinen päiväkotihelmitarha lopettaa kesällä 2023 entisen sähkölaitoksen tontilla.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen

Koronapandemia on vaikuttanut paljon lasten ja nuorten hyvinvointiin. Perhekeskustoimintaan liittyvä perheiden kohtaamispaikkatoiminnan kehittäminen tukee perheiden hyvinvointia. Perheiden kohtaamispaikkatoimintaa ollaan kehittämässä avoimen varhaiskasvatuksen yhteyteen. Toiminnan kehittäminen aloitetaan Klaukkalassa syksyllä 2022. Kohtaamispaikkatoiminnan rinnalla on tärkeää kehittää myös muuta ennalta ehkäisevää tukea lapsiperheille esim. perheohjaajatoimintaa.

työstä yläkouluissa. Toisen kokeiluvuoden jälkeen on tärkeää arvioida toiminnan vakinaistamista. Samoin tälle lukuvuodelle palkattujen koulunuorisotyöntekijöiden toimintaa on syytä jatkaa. Tässä toiminnassa yhteisökehittämistä hyödyntämällä tuetaan koulu yhteisöä.

Sitouttavan koulu yhteistyö -hankkeen kautta on saatu hyviä kokemuksia opetukseen sitomattomien kouluvalmentajien

Nuorisopalveluissa ennen pandemiaa aloitettua yhteisöllisyshanketta jatketaan syksyllä 2022 tukemaan Klaukkalan alueen nuorten hyvinvointia, osallisuuden edistämistä ja turvallisuuden lisäämistä alueella.

Harrastustoiminnan palautuminen koronan jälkeen

Koronapandemia on vaikuttanut harrastustoimintaan osallistumiseen. On tärkeää hakea erilaisia keinoja, joilla lapset ja nuoret motivoitetaan takaisin harrastusten pariin. Harrastusmahdollisuuksia tulee entistä enemmän mahdollistaa koulupäivän yhteyteen. Nurmijärvi harrastaa -hankkeen toiminta tulee vakinaistaa. Näin saadaan mielekästä

toimintaa lapsille ja nuorille. Samoin on tärkeää kehittää harrastusmahdollisuuksia erityislapsille. Perheiden hyvinvoinnin näkökulmasta on tärkeää edistää perheiden harrastusmahdollisuuksia. Aikuisten osalta tulee tukea paluuta takaisin harrastustoimintaan yhteistyössä kolmannen sektorin ja yritysten kanssa.

Lainsäädäntöön tulevat muutokset

Perhevapaa uudistukseen liittyvä lainsäädäntö voi vaikuttaa varhaiskasvatuspaikkojen tarpeeseen. Lapselle tulee oikeus samaan hoitopaikkaan, vaikka hän olisi kotona pidemmän jakson enintään 13 viikkoa. Varhaiskasvatustilain muutos

varhaiskasvatussuunnitelmaan lisättävästä kolmiportaisesta tuesta ja inklusiosta lisää henkilöstön tarvetta tuen antamiseen.

Hyvinvointialueet

Hyvinvointialueiden aloittaessa vuoden 2023 alussa siirtyvät oppilas- ja opiskelijahuollon kuraattorit ja psykologit hyvinvointialueelle. On tärkeää, että siirrosta huolimatta oppilas- ja opiskelijahuollotyö toimii koulu yhteisöissä edelleen erinomaisessa yhteistyössä eri osapuolten kesken.

Yhdyspintatyöhön liittyvät rakenteet ja prosessit tulee saada toimimaan saumattomasti kuntalaisen palvelujen näkökulmasta. Kuntalaisen tulee saada tarvittavat palvelut oikea-aikaisesti ja riittävällä tasolla.

Haasteita henkilöstön saamisessa

Varhaiskasvatuksessa on haasteita pätevän henkilöstön saamisessa sekä varhaiskasvatuksen opettajien että lastenhoitajien kohdalla. Lyhytaikaisiin sijaisuuksiin on vaikeuksia saada työntekijöitä. Tulevaisuudessa joudutaan palkkaamaan varahenkilöstöä enemmän vakituisiin tehtäviin, jotta pystytään täyttämään laissa määritelty henkilöstömitoitus.

Koulutuspalveluissa on vaikeuksia saada henkilöstöä vaativiin erityisluokkiin erityisesti ohjaajan tehtäviin. Samoin koulutuspalveluissa on ollut haasteita saada opettajia lyhytaikaisiin sijaisuuksiin. Oppilas- ja opiskelijahuollossa on suuria haasteita saada koulupsykologeja.

Ikäihmisten palvelut

Ikäihmisten määrä kasvaa tulevaisuudessa. Ikäihmisten kohdalla tulee kehittää ennaltaehkäiseviä matalan kynnyksen palveluja tukemaan heidän hyvinvointiaan yhteistyössä kolmannen ja neljännen sektorin sekä hyvinvointialueiden kanssa. Ikäihmisten kohdalla on tärkeää saada toimiva yhdyspinta hyvinvointialueen sekä kunnan palvelujen kesken.

Tulevat investoinnit

Palveluverkkosuunnitelmaan sisältyy koulujen osalta kolme suurta investointia. Rajamäellä Seitsemän veljeksien koulu toimii pääosin väistötiloissa. Rajamäen kampuksen kouluosuuden tulisi valmistua vuoden 2024 loppuun mennessä, jolloin väistötilojen vuokrasopimukset päättyvät. Rajamäen kampukseen on hankesuunnitelmassa hyväksytyt tilat koulutilojen lisäksi liikuntasalille, kirjastolle ja nuorisotiloille. Kesäkuussa 2021 valtuusto hyväksyi Nurmijärven Yhteiskoulun ja Nurmijärven lukion hankesuunnitelman, jossa perusopetuksen ja lukion tilat rakennetaan Nurmijärven Yhteiskoulun kampukselle. Investointiohjelman mukaan tilat valmistuvat vuoden 2025

Toimialan strategiatyö

Toimialalla valmistellaan kehittämissuunnitelmaa linjaamaan toimialaan liittyvää toimintaa ja tulevaisuuden kehittämistyötä. Kehittämissuunnitelma tulee lautakunnan

Henkilöstö

Toimialan palveluksessa olevan henkilökunnan määrä 31.12.2021:

HTV1	31.12.2021	31.12.2020
Yhteensä	1 310,4	1 266,6

Henkilöstön kokonaismäärä on toimialalla kasvanut. Kasvu johtuu koulutuspalveluissa vaativan erityistuen luokkien lisääntymisestä Kivenpuiston koulussa, hankkeiden kautta

Kansallisen, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) toteuttaman FinSote-tutkimuksen (2021) mukaan kunnan ikäihmiset kokevat yksinäisyyttä. Koronapandemia on erityisesti myös lisännyt yksinäisyyden tunnetta. On tärkeää mahdollistaa ikäihmisten kohtaaminen erilaisissa kohtaamispaikoissa.

aikana. Kolmantena suurena kouluinvestointina on Urheilupuiston koulu. Investointiohjelman mukaan uudet koulutilat valmistuvat Klaukkalaan vuoden 2026 aikana.

Varhaiskasvatukseen osalta Nuuka-ohjelman mukaisesti uudet tilat valmistuvat yksityisten rakennuttamina tiloina. On kuitenkin tärkeää huolehtia, että meillä on riittävästi myös kunnallisia varhaiskasvatuspaikkoja lasten sijoittamiseen varhaiskasvatukseen. Tornitien päiväkodin väistötilan vuokrasopimus päättyy vuoden 2025 loppupuolella. Tällöin Rajamäelle tarvitaan uusi kunnallinen päiväkotikorvaamaan väistötilat.

hyväksyttäväksi vuoden 2022 aikana. Kehittämissuunnitelman valmistelu pohjaa kuntastrategiaan.

palkatusta henkilöstöstä sekä varhaiskasvatukseen palkatusta lisähenkilöstöstä.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Prosessit ja tietojärjestelmät

Tietojärjestelmissä tapahtuvat katkokset tuovat haavoittuvuutta toimintaan. Koulukuljetusten osalta Kouluun.fi-palvelun kautta huoltajat näkevät lapsensa hakupaikan ja -ajan sekä kuljettavan ajoneuvon tiedot. Jos palvelun toimintaan tulee häiriö, huoltajille ilmoitetaan lasten hakuajat tekstiviestinä massalähetyksenä Movit -reititysohjelman kautta.

Varhaiskasvatuksen Päikky-järjestelmän kautta kerätään tietoa lasten osallistumisesta varhaiskasvatukseen. Järjestelmän kautta tiedotetaan huoltajia sekä huoltajat varaavat hoitoajat. Jos järjestelmässä on häiriöitä, se hankaloittaa toimintaa.

Wilma-oppilashallintojärjestelmä on viestintä- ja tiedotuskanava koulun ja kodin välillä. Jos järjestelmässä on häiriöitä, se hankaloittaa toimintaa.

Henkilöstön osaaminen ja saatavuus

Henkilöstön saatavuudessa on ollut haasteita erityisesti varhaiskasvatuksessa sekä koulutuspalvelujen vaativiin erityisluokkiin. Lyhytaikaisiin sijaistuksiin on ollut haasteita saada työntekijöitä sekä varhaiskasvatus- että koulutuspalveluissa.

Suhdannevaihtelut

Myönteinen suhdannekehitys voi aiheuttaa kunta-alan työntekijöiden siirtymistä muihin tehtäviin sekä vaikeuttaa rekrytointia kunta-alan tehtäviin.

Lainsäädännön muutokset

Varhaiskasvatuksessa perhevapaaudistus voi vaikuttaa siihen, että varhaiskasvatuspaikkoja joudutaan lisäämään. Varhaiskasvatustilain muutos varhaiskasvatussuunnitelmaan lisättävästä kolmiportaisesta tuesta ja inklusiosta lisää hallinnollista työtä.

Oppivelvollisuuden laajeneminen lisää edelleen kuntien kustannuksia toisen asteen koulutuksen maksuttomuudesta johtuen. Ei ole riittäviä mielenterveyspalveluja niitä

Vahingot

Ilkivallan lisääntyminen on aiheuttanut vahinkoja kiinteistöihin, joissa tapahtuu sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimintaa.

Toiminnan keskeytykset

Riskinä on se, että koronapandemia jatkuu edelleen, ja aiheuttaa rajoituksia toimintaan.

Keskeneräiset oikeudenkäynnit

Lepsämän ja Valkjärven koulupaloihin liittyvät korvausoikeudenkäynnit ovat vielä kesken.

Pandemia-aikana tiedottamiseen on käytetty Wilma- ja Päikky-järjestelmiä. Haasteena tiedottamisessa on ollut se, että tiedotteita on ollut runsaasti ja Wilman etusivulla näkyvät tiedotteet ovat jääneet huomaamatta huoltajilta. Wilma-viestien kautta huoltajat tavoitetaan varmimmin, mutta niiden lähettäminen vaatii enemmän työtä.

Kun tietoja siirretään manuaalisesti järjestelmästä toiseen, voi syntyä riski, että tieto ei siirry oikein. Jos prosessikuvausten vastuunjaot eivät ole riittävän selkeät, tiedot eivät tule kirjattua järjestelmiin välttämättä oikein.

Koulupsykologien osalta on ollut vaikeuksia täyttää sekä vakituisia että sijaisten työtehtäviä pätevien hakijoiden vähäisyyden vuoksi.

tarvitseville nuorille, jotta he pystyisivät opiskelemaan oppivelvollisuuslain edellyttämällä tavalla. Ei ole riittävästi toisen asteen koulutuspaikkoja vaativan erityisen tuen opiskelijoille.

Muut oikeudelliset ja viranomaisten toimenpiteisiin liittyvät riskit

Tämän hetken yhtenä riskinä on varhaiskasvatuspaikkojen riittävyys ja uusien paikkojen järjestäminen kaikille paikkaa tarvitseville. Varhaiskasvatuksessa on noussut osallistumisaste

varhaiskasvatukseen sekä muuton kautta alle 3-vuotiaiden lasten määrän kasvu.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä toimialalla

Kunnassa käytössä oleva riskienhallinnan järjestelmä on tuonut edelleen haasteita riskien dokumentointiin.

ennakoinnissa on osattu paremmin varautua pandemiariskiin verrattuna edelliseen vuoteen.

Kuluneella tilikaudella on edelleen konkretisoitunut pandemiariski ja sen aiheuttamat haasteet toiminnalle. Riskien

Valvonnassa ei ole huomattu puutteita toimialalla kuluneena tilikaudella.

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %
Maaniitun koulu, peruskorjaus, kalusto	0	-60 000	-60 000	-47 308	-12 692	21 %
Metsolan päiväkotii, uudisrakennus, kalusto	0	-20 000	-20 000	-20 360	360	-2 %
Kehonkoostumusmittari	-14 000	0	-14 000	-15 200	1 200	-9 %

Toimialalle varatusta investointimäärärahoista jäi käyttämättä 10 000 euroa.

Hallinto- ja talouspalvelut

	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA + muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	1 170	0	1 170	4 044	2 874	246 %	3 442
Toimintakulut	-838 089	-723	-838 812	-838 362	450	0 %	-849 814
Toimintakate	-836 919	-723	-837 642	-834 318	3 324	0 %	-846 372

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Hallinto- ja talouspalvelujen toimintakate oli 834 318 euroa (99,6 %). Kunnan uuden hallintosäännön (voimaan 1.8.2021) myötä tehtäväjako hankintojen osalta muuttui siten, että

toimialan päätösvaltaan siirtyi toimialaa koskevat hankinnat. Sivistys- ja hyvinvointitoimialalla hankintoja koordinoi hallinto- ja talouspalvelut.

Koulutuspalvelut

	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA + muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	830 843	0	830 843	1 092 998	262 155	32 %	842 607
Toimintakulut	-55 564 242	-298 155	-55 862 397	-55 531 264	331 133	-1 %	-53 215 768
Toimintakate	-54 733 399	-298 155	-55 031 554	-54 438 266	593 288	-1 %	-52 373 161

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Koulutuspalveluiden toimintakate alittui 593 288 eurolla toteumaprosentin ollessa 98,9 %. Alitusta selittävät toimintatuotot, joita kertyi 262 155 euroa arvioitua enemmän, oppilaskuljetusten kustannusten puolestaan alittuessa 225 013 eurolla.

Valkjärven koulun tuhopoltossa tuhoutuneen koulurakennuksen korvannut uudisrakennus ja Maaniitun koulun peruskorjaus valmistuivat vuoden 2020 lopussa. Tilat otettiin käyttöön kevätlukukauden 2021 alussa. Tammikuun alussa myös uusi Metsolan päiväkotia avasi ovensa ensimmäistä kertaa osalle Rajamäen alueen alkuluokkalaisista. Nurmijärven yhteiskoulun helmikuussa käynnistyneen Mikkola-osan peruskorjaus valmistui joulukuussa ja Urheilupuiston koulun maaliskuussa käynnistynyt sisäilmakorjaus lokakuussa. Röykän koulun vanhimman osan peruskorjaus käynnistyi syyskuussa ja jatkuu vielä koko kevätlukukauden 2022 ajan.

Vuoden 2021 talousarvion henkilöstösuunnitelmaan sisältyi 1.8.2021 alkaen luokanopettajan ja peruskoulun aineenopettajan virat. Molempien virkojen kohdalla oli kyse pysyväisluonteisiksi muuttuneiden tuntiohjaajuuksien vakinaistamisesta. Täten niiden perustamisella ei ollut vaikutusta koulutuspalveluiden henkilöstömäärään tai määrärahararpeisiin.

Koronapandemia vaikeutti jo toista vuotta peräkkäin perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestämistä. Nurmijärven lukio aloitti kevätlukukauden 2021 osittaisessa etäopetuksessa ja siirtyi kokonaan etäopetukseen 1.3.2021 alkaen. Maaliskuussa järjestetyt ylioppilaskirjoitukset toteutettiin terveysturvallisesti ylioppilastutkintolautakunnan aikataulun ja ohjeistuksen mukaisesti. Perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 siirryttiin etäopetukseen 8.3.2021 alkaen. Etäopetus päättyi 3.5.2021, jolloin oppilaat ja opiskelijat palasivat lähiopetukseen.

Syyslukukauden opetus pystyttiin järjestämään lähiopetuksena noudattaen eri viranomaisten hygienia- ja

turvallisuusohjeita. Epidemiatilanne huonontui loppusyksyn aikana, jolloin tapahtui isoja joukkoaltistumisia. Enimmillään karanteenissa oli yhden päivän aikana lähes 300 oppilasta. Omikronvirusmuunnoksen lähdeleviämään joulukuun alussa, tilanne huonontui entisestään. Kevätlukukauden 2022 alkaessa kasvomaskisuositus laajeni koskemaan kaikkia perusopetuksen oppilaita ja alkuluokissa opiskelevia esikoululaisia. Lisäksi käyttöön otettiin erilaisia toimenpiteitä, joiden avulla pyritään välttämään tarpeettomia fyysisiä kontakteja.

Kaikki perusopetuksen oppilaat eivät pystyneet osallistumaan edes terveysturvallisesti järjestettyyn lähiopetukseen. Tällaiset oppilaat joko kuuluvat itse koronan riskiryhmiin tai heidän lähipiiriinsä on koronan riskiryhmiin kuuluvia henkilöitä. Näitä oppilaita varten koulutuspalveluissa toimi lähes koko lukuvuoden 2020–2021 ajan valtakunnallistakin huomiota saanut Nurmijärven etäkoulu, jonka tarkoituksena oli kehittää ja toteuttaa laadukasta etäyhteyksien välityksellä tapahtuvaa perusopetusta. Etäkoulun toimintaa toteutettiin poikkeuksellisen opetusjärjestelynä ja siellä opiskeleville oppilaille tehtiin perusopetuslain 18 §:n mukainen päätös erityisistä opetusjärjestelyistä. Etäkoulussa opetuksen suunnittelusta ja toteutuksesta vastasivat koulun omat luokan- ja aineenopettajat. Etäkoulussa opiskeli enimmillään 30 oppilasta. Etäkoulun toiminta päättyi kevätlukukauden 2021 koulutyön päättyessä.

Uusi oppivelvollisuuslaki ja siihen sisältyvä toisen asteen maksuttomuus astuivat voimaan 1.8.2021. Lain mukaan nuoren oppivelvollisuus jatkuu siihen asti, kunnes hän täyttää 18 vuotta tai tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon. Sen sijaan lakiin sisältyvät hakeutumisvelvoitetta koskevat säännökset astuivat voimaan 1.1.2021. Hakeutumisvelvoitteen mukaisesti jatkossa kaikkien perusopetuksen päättävien oppilaiden on hakeuduttava johonkin oppivelvollisuuden piiriin kuuluvaan koulutukseen.

Nurmijärven kunnan vuosille 2020–2040 laadittuun palveluverkkosuunnitelmaan on kirjattu yhdeksi palveluverkon kehittämisen tavoitteeksi hallinnollisesti suurempien yksiköiden muodostaminen. Koulujen osalta tavoitteena oli yhdistää luottamusrehtoreiden johtamat kouluyksiköt isompien kouluyksiköiden virkarehtoreiden johdettaviksi. Päätöksenteon valmistelun pohjaksi sivistys- ja hyvinvointitoimialalla valmisteltiin elo-syyskuussa suunnitelmassa mainittujen koulujen oppilaiden, huoltajien ja henkilökunnan kuulemisia. Kuulemistilaisuudet toteutettiin loka-marraskuun aikana ja ne koskivat Harjulan ja Syrjälän, Metsäkylän ja Mäntysalon, Valkjärven ja Lepsämän, Karhunkorven ja Nukarin sekä Palojoen ja Maaniitun kouluja. Kuulemistilaisuuksien sekä niiden pohjalta laadittujen ennako- ja lapsivaikutusten arviointien perusteella sivistyslautakunta päätti, että Valkjärven koulu yhdistetään hallinnollisesti Lepsämän kouluun 1.8.2023 alkaen. Muiden

koulujen osalta todettiin, että hallinnollisia yhdistämisä tarkastellaan uudelleen, mikäli koulujen toimintaympäristöissä tapahtuu muutoksia.

Haastavasta vuodesta huolimatta toimintaa kehitettiin koko ajan. Lukuvuoden 2021–2022 alkaessa 1.8.2021 otettiin käyttöön uusi Nurmijärven kunnan lukiokoulutuksen opetussuunnitelma sekä uudet perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit. Alkuluokkatoiminta laajeni Harjulan, Klaukkalan, Lepsämän ja Maaniitun kouluihin. Seitsemän veljeksien koulussa pilotoitu painotettu matemaattis-luonnontieteellinen opetus vakinaistettiin. Harrastusiltapäivätoimintaa pystyttiin toteuttamaan rajoituksista huolimatta määrällisesti hyvin. Toiminta on tavoittanut erityisesti 1–4. luokkien oppilaita. Yläkoululaisten tavoittamiseksi tulee etsiä lisää keinoja ja arvioida toiminnan merkitystä.

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %
Maaniitun koulu, peruskorjaus, kalusto	0	-60 000	-60 000	-47 308	-12 692	21 %

Keskeisimmät perustiedot

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala koulutuspalvelut						
PALVELU		MITTARI	TP 2021	TA 2021	TP 2020	TP2019
Perusopetus	Peruskoulut	kpl	23	23	23	23
	Oppilaita	kpl	5 786	5 759	5 759	5 863
	* joista erityistä tukea tarvits	kpl	656	592	592	555
	Vuosiviikkotuntia, koulut	vvt	10 700,12	10 720,12	10 720,12	10 617,12
		€/oppilas	8 474	8018	8114	7 769
	Tuntiresurssit	h/oppilas	1,85	1,86	1,86	1,81
	Luokkien keskikoko, yl.op.	hlö	19,0	19,0	19,0	18,9
	Luokkien keskikoko, er.op.	hlö	10	10	10	10
	Tuotot	€	40 177	600	23 129	47 390
	Kulut	€	49 072 256	46 176 079	46 754 072	45 597 511
Netto	€	49 032 079	46 175 479	46 730 942	45 550 121	
Koulukuljetukset**	Oppilaita kuljetusten piirissä	kpl	1 601	1 750	1 732	1 823
	Kuljetuskustannukset	€/oppilas	1 694	1 678	1 438	1 666
	Tuotot	€	4 017	0	0	0,0
	Kulut	€	2 716 005	2 937 000	2 489 874	3 036 860
	Netto	€	2 711 987	2 937 000	2 489 874	3 036 860
Lukiokoulutus	Lukiot	kpl	1	1	1	2
	Opiskelijoita	kpl	426	446	446	417
		€/opiskelija	6 886	6544	6 655	6 375
		h/opiskelija	1,63	1,51	1,51	1,47
	Vuosiviikkotuntien määrä	kpl	695	675	675	615
	Tuotot	€	5 793	0	0	4 933
	Kulut	€	2 939 202	2 918 664	2 967 967	2 663 422
	Netto	€	2 933 409	2 918 664	2 967 967	2 658 489
**TP2019 ja eteenpäin luvuissa mukana esiopetuksen oppilaat ja varhaiskasvatukseen kirjatut kuljetuskulut						

Koulutuksen ja varhaiskasvatuksen erillishankkeet

	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	500 000		500 000	1 422 961	922 961	185 %	777 656
Toimintakulut	-640 000		-640 000	-1 690 582	-1 050 582	164 %	-883 258
Toimintakate	-140 000	0	-140 000	-267 621	-127 621	91 %	-105 601

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Kunta sai vuoden 2021 aikana kohdennettua valtion erityisavustusta seuraaville hankkeille:

- Tasa-arvon edistäminen esi- ja perusopetuksessa, 570 218 €. Hankkeella mahdollistetaan lisähenkilöstöresurssia lähikouluihin tukemaan tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden opiskelua.
- Tasa-arvon edistäminen varhaiskasvatuksessa, 175 000 €. Hankkeella mahdollistetaan lisätuen tarjoaminen varhaiskasvatuksessa.
- Valtion erityisavustus koronaviruksen (COVID-19) aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa, 412 000 €. Avustuksella mahdollistetaan henkilöstöresurssia koronaviruksesta aiheutuvien poikkeuksellisten opetusjärjestelyiden ja oppimisvajeen tasaamiseksi.
- Valtion erityisavustus lukiokoulutukseen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi, 75 167 €. Hankkeella tuetaan lukion opiskelijoiden opiskelijahuoltoa sekä pienennetään kurssikokoja, lisätään kurssitarjontaa sekä tarjotaan yksilöllistä tukea opiskelijoille.
- Erityisavustus kunnille harrastamisen Suomen mallin toteuttamiseen, 100 000 €. Hankkeella laajennetaan harrastuiltapäivän toimintaa ja kehitetään harrastekerhotoimintaa koulujen yhteyteen.
- Kerhotoiminnan kehittäminen, 30 000 €. Hankkeella tarjotaan ilmaisia kerhoja koululaisille.
- Seikkailijan matkassa- varhaiskasvatuksen liikuntahanke, 22 000 €. Hankkeella tuetaan liikunnallista kasvatusta ja perheyhteistyötä varhaiskasvatuksessa.
- Uudet lukutaidot- kehittämisshanke, 38 000 €. Hankkeella jalkautetaan kansallisia Uudet lukutaidot-kehittämissohjelman mukaisia oppilaiden osaamistasokuvauksia tieto- ja viestintäteknologiassa, medialukutaidossa sekä ohjelmoinnissa perusopetuksessa.
- Lukutaidon kehittämisshanke yläkoululaisille, 107 000 €. Hankkeella tuetaan yläkoulujen suomen kielen ja kirjallisuuden opetusta kohdentamalla lisäresurssia yläkouluikäisten lukutaidon ja lukuinnostuksen kehittämiseen.
- Oppilas- ja opiskeluhoollon vahvistaminen, 114 000 €. Hankkeella palkataan henkilöstöä oppilas- ja opiskeluhooltoon vastaamaan annettuja henkilöstömitoituksia.

- Kaksivuotisen esiopetuskokeilu, 53 400 €. Erityisavustuksella tuetaan pilotointijaksosa kaksivuotisessa esiopetuskokeilussa.

Lisäksi Nurmijärven kunta on mukana Porvoon koordinoimassa alueellisessa Lukeva kunta -hankkeessa, Kangasalan koordinoimassa Oppilasagenttitoiminnan kehittämishankkeessa, Hämeenlinnan koordinoimassa Digikilta 3 -hankkeessa, Järvenpään koordinoimassa inkluusiota edistävissä kehittämishankkeissa Kaikille yhteinen koulu ja Kaikille yhteinen varhaiskasvatus sekä Keski-Uudenmaan maahanmuuttajien ohjaus, Tuusulan koordinoimassa oppilaanohjauksen kehittämishankkeessa sekä Mäntsälän koordinoimassa Sitouttavan kouluyhteistyön hankkeessa.

Aikaisemmin aloitetuista hankkeista oli vuoden 2021 aikana meneillään vielä seuraavat hankkeet (suluisissa hankkeen päättymisajankohta):

- Valtion erityisavustus koronaviruksen (COVID-19) aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa (31.12.2021)
- Valtion erityisavustus lukiokoulutukseen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi (31.1.2022)
- Kerhotoiminnan kehittäminen (31.12.2021)
- Tasa-arvoa edistävät toimenpiteet esi- ja perusopetuksessa (31.12.2021)
- Vieraskieli haltuun alkuopetuksessa (30.6.2021)
- Erityisavustus kunnille harrastamisen Suomen mallin pilotointiin (31.10.2021)
- Nurmijärven tutoropettajat- koulun pedagogiset kehittäjät (31.1.2022)
- Lukioiden uudistamishanke 2019 (31.12.2021)
- Liikkuva opiskelu lukiolaisille (30.06.2022)
- Kuuma TVT-verkosto alueellisen tutortoiminnan kehittäjänä 2019 (31.7.2022)
- Kuuma-verkosto lukioiden tutortoiminnan alueellisena kehittäjänä (30.6.2021)
- Lukukoordinaattorit lukemisen edistäjinä (31.7.2022)
- Valtion erityisavustus syksyn 2020 ylioppilastutkinnon lisäresurssitarpeiden korvaamiseen (31.3.2021)
- Valtionavustukset kielten tutoropettajatoiminnan kehittämiseen (31.7.2022)

Varhaiskasvatus

	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	3 151 400	0	3 151 400	2 847 079	-304 321	-10 %	2 630 651
Toimintakulut	-34 037 369	-961 098	-34 998 467	-35 150 154	-151 687	0 %	-33 654 173
Toimintakate	-30 885 969	-961 098	-31 847 067	-32 303 075	-456 008	1 %	-31 023 522

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Varhaiskasvatuksen toimintakate oli vuoden 2021 lopussa 32 303 000 euroa, poikkeama oli 1 % ja ylitystä oli 456 000 euroa vielä lisätalousarvion jälkeenkin. Ylitys johtui suurimmaksi osaksi asiakasmaksu-uudistuksesta, jonka vuoksi asiakasmaksutulot alittuivat 241 000 euroa, mikä oli kuitenkin paljon vähemmän kuin, mitä alun perin laskettiin Kuntaliiton antamien ohjeiden perusteella. Asiakkaille annettiin maksuhyvityksiä lautakunnan tekemän päätöksen mukaisesti myös lasten karanteenipoissaoloista, mikä vaikutti tulojen kertymiseen. On huomioitava myös, että asiakasmaksu-uudistus vaikuttaa myös palvelusetelipäiväkotiin maksuosuuteen niin, että kunnan osuus setelistä lisääntyy, kun vanhempien asiakasmaksun osuus laskee. Palvelusetelimenot ylittyivätkin viime vuonna runsaat 100000 euroa.

Toimintavuoden aikana jouduttiin lisäämään hoitopaikkoja Klaukkalassa Kuusitien kerhotiloihin ja Rajamäellä Toivojentielle, josta aiheutui lisää sekä henkilöstökustannuksia että ruokailukustannuksia. Tornitien päiväkotiin oli jo edellisvuoden loppupuolella lisätty yksi ryhmä enemmän kuin vanhassa Tornitien päiväkodissa oli. Aleksian lisälasku oli yli 70 000 euroa. Henkilöstömenot lisääntyivät uusien hoitopaikkojen avaamisen ja alkuluokkatoiminnan lisäresurssien takia yli 320 000 euroa. Alkuluokkatoiminta laajeni syksystä 2021 Harjulana, Klaukkalan, Lepsämän ja Maaniitun kouluihin. Lisähenkilöstöä palkattiin hoitopaikkojen lisäämisen takia 10 henkilöä.

Koronapandemia vaikeutti toimintaa jo toisena vuotena peräkkäin. Pandemian aikana on edelleen noudatettu tarkasti OPH:n, THL:n, HUS:n, Keusoten ja AVI:n ohjeistuksia lasten ja henkilökunnan turvallisuuden takaamiseksi. Vuoden aikana muutama päiväkotiryhmä on ollut karanteenissa ja sen vuoksi suljettuna. Lisäksi yksittäisiä lapsia ja henkilökuntaan on ollut karanteenissa.

Koska varhaiskasvatuksessa on viime aikoina ollut selkeästi vaikeuksia hoitopaikkojen riittävydessä, teimme yhteistyötä kaavoituksen ja tonttipuolen sekä muun ympäristötoimen kanssa ja tutkimme tarkoin eri taajamien tulevaisuuden hoitotarpeen. Päädyimme siihen, että Rajamäki tarvitsee ainakin yhden uuden päiväkodin, johon voidaan sijoittaa Isokallion päiväkodin lapset ja kausittainen ”ylivuoto”, jota Rajamäellä on jo monena vuotena esiintynyt. Uusi päiväkotirakentuu yksityisesti. Näin voimme lakkauttaa Nuuka-suunnitelman mukaisesti Isokallion päiväkodin. Lisäksi Rajamäelle tarvitaan Tornitien päiväkodin väliaikaisen rakennuksen tilalle korvaava päiväkotirakennus samankokoisena kuin päiväkotirakennus nykyisin on. Klaukkalaan tarvitaan myös tulevaisuudessa lisää hoitopaikkoja ja uusia päiväkotiteja, koska sinne on kaavoitettu uusia asuinalueita samoin kuin

Kirkonkyläänkin. Kirkonkylästä lakkautettiin Kirkonkylän päiväkotirakentuu yksityinen Piikkeen päiväkotirakentuu vuonna 2023, koska alue on kaavoitettu kerrostalorakentamiselle. Nuuka-ohjelmasta voidaan toteuttaa Rökän omakotitalosta luopuminen 1.8.2022, kun ryhmä voi siirtyä Rökän päiväkotirakentuu alkuluokkatoiminnan siirtyessä koulun tiloihin.

NUUKA-ohjelmassa päätettiin myös, että lähivuosisien päiväkotirakentuu investoinnit tehdään yksityisesti. Kun tilanne näytti siltä, etteivät lapset mahdu nykyisiin tiloihin, päätettiin hankkia uutta tilaa Klaukkalaan Hoivatilojen kautta, jossa toimijana on Piike-päiväkodit. Uudessa päiväkodissa on 7 ryhmätilaa ja yksikössä on tiedepainotteista toimintaa. Uusi tila valmistui käyttöön vuoden 2022 tammikuussa helpottaen tilannetta merkittävästi. Metsäpirtin päiväkotirakentuu Klaukkalassa vaihtoi omistajaa ja aloitti toimintansa osittain ns. Kotapäiväkotina eli ulkopäiväkotina.

Lasten määrä ei ole kokonaisuudessaan kovin paljon lisääntynyt, mutta hoitoon hakeutuvat lapset ovat olleet suurimmaksi osaksi alle 3-vuotiaita, jotka vievät ryhmässä kaksi paikkaa. Lapsia on siirtynyt myös yksityisiin palvelusetelipäiväkotiteihin ja osallistumisaste on kauttaaltaan hiukan lisääntynyt. Hoitopaikat, myös yksityiset olivat täynnä koko vuoden lukuun ottamatta kesäaika, jolloin vanhemmille tarjotaan mahdollisuutta kahteen maksuttomaan kuukauteen, jolloin lapset ovat kotihoidossa. Varhaiskasvatusta järjestetään myös kesällä päivystysluontoisesti.

Varhaiskasvatuksessa on viime vuosien aikana tapahtunut paljon muutoksia. Asiakasmaksulain 5 ja 8 pykälää muutettiin ja laki astui voimaan 1.8.2021. Laissa korotettiin perheiden tulorajoja 31 prosenttia, mikä merkitsee Kuntaliiton arvioiden mukaan tulojen 26 % alenemaa vuoden 2019 tilinpäätöksen mukaisiin tuloihin. Meillä hoitomaksujen alentuminen oli vähäisempää kuin Kuntaliiton arvio.

Maksuttomasta kaksivuotisesta esiopetuksesta säädettiin kokeilulaki, jossa satunnaisotannalla valittiin kunnat, jotka osallistuvat kokeiluun tai kokeiluun verokkikuntana. Nurmijärvi pääsi mukaan tähän kokeiluun, mutta hyvin pienellä osallistujamäärällä. Tämä tarkoittaa sitä, että 5-vuotiaiden määrä lisääntyy hiukan varhaiskasvatuksessa ja tulot vähenevät, koska toiminta on esiopetuksen osalta maksutonta. Toimintavuodelta saimme opetus- ja kulttuuriministeriöltä tukea runsaat 50000 euroa kattamaan toiminnasta aiheutuvia kuluja ja asiakasmaksujen alentumista.

Varhaiskasvatuslain uudistamisen yhteydessä muutoksia tuli myös lain 6 §:ään henkilöstön mitoitukselta poikkeamista. Lakiin lisätään uudet pykälät 57 a §, jossa säädetään henkilöstöön kuuluvan ilmoitusvelvollisuudesta, jotta lapsen

varhaiskasvatuksen toteuttamista koskevat epäkohdat tulisivat tietoon, ja 57 b §, jossa säädetään jatkotoimenpiteet ilmoittamisesta epäkohdista Aluehallintovirastoon ja Valviraan. Lait tulivat voimaan 1.8.2021. Tämä nosti myös jonkin verran henkilöstökuluja, koska sijainen tarvitaan käytännössä jokaiseen poissaoloon. Vuoden 2022 aikana valmistuu laki varhaiskasvatussuunnitelmaan lisättävästä kolmiportaisesta tuesta ja inklusiosta sekä tulee voimaan perhevapaa uudistus, kummatkin astuvat voimaan 1.8.2022.

Sijaispula ja pätevien työntekijöiden saaminen työsuhteisiin on vaikeutunut merkittävästi myös Nurmijärvellä. Tilanne on vaikea koko valtakunnassa ja ristiriitaa aiheutuu uusien lakien noudattamisessa.

Esiopetusta ja varhaiskasvatusta koskevat hankkeet on lueteltu edellisessä omana selvityksenään. Merkittävimpiä varhaiskasvatusta koskevia hankkeita ovat lukemisen edistämisen ja liikkumisen edistämisen hankkeet sekä tasa-arvon edistämishanke.

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %
Metsolan päiväkotii, uudisrakennus, kalusto	0	-20 000	-20 000	-20 360	360	-2 %

Keskeisimmät perustiedot

PALVELU		TP 2021	TA 2021	TP2020	TP2019
KUNNALLINEN					
VARHAISKASVATUS					
Päiväkotihoido					
Yli 3-vuotiaat kokop.	kpl	1 393	1 278	1 294	1 278
Yli 3-vuotiaat osap.	kpl	112	156	100	156
Alle 3-vuotiaat kokop.	kpl	272	231	242	231
Alle 3-vuotiaat osap.	kpl	30	44	26	44
Asiakkaat yhteensä	kpl	1 807	1 709	1 662	1 709
Tuotot	€	2 617 481	2 717 124	2 363 667	2 717 124
Kulut	€	25 840 594	24 059 936	24 246 803	24 059 936
Netto	€	23 223 113	21 342 812	21 883 136	21 342 812
Kulut/asiakas	€	12 852	12 488	16 911	12 488
Perhepäivähoito					
	kpl	38	38	38	38
Tuotot	€	74 890	92 379	83 022	92 379
Kulut	€	511 773	573 016	508 901	573 016
Netto	€	436 883	480 637	425 879	480 637
Kulut/asiakas	€	11 497	12 648	11 207	12 648
Erittely					
Varhaiserityiskasvatus, kpl					
		272	208	230	208
Kulut	sis. edellisiin	1 685 295	1 560 601	1 632 865	1 560 601
Kulut/asiakas		6 196	7 502	7 099	7 502
Ympäri vuorokautinen					
varhaiskasvatus	kpl	95	95	95	95
Kulut	sis. edellisiin	1 571 812	1 486 737	1 350 648	1 486 737
Kulut/asiakas		16 545	15 650	13 073	15 650
tulot		83 769		108 711	
Esiopetus					
Ainoastaan esiopetus 4h	116	116	109	117	109
Esiopetus+täydentävä päiväh	519	519	589		589
Kulut sis. edellisiin					
	519 sis, edell.				
Avoin toiminta					
Kerhot		106	143	116	143
Avoin päiväkotitoiminta	henkilöstö	kiinni alkuvuoden	40	kiinni 16.3. alk.	40
Leikkipuistotoiminta	päiväkodeissa	kiinni alkuvuoden	30	kiinni 16.3. alk.	30
Asiakkaat yhteensä		106	219	116	219
Kulut netto		541 960	701 745	661 087	701 745
Kulut/asiakas		5 112	3 204	5 440	3 204
Kunnallinen varhaiskasvatus yhteensä					
Asiakkaat	kpl	2 067	2 075	1 933	2 075
Tuotot	€	2 682 371	3 051 375	2 630 651	3 051 375
Kulut	€	26 352 367	27 494 613	27 507 515	27 494 613
Netto	€	23 669 996	24 443 238	24 876 864	24 443 238
Kulut/asiakas	€	11 451	11 780	12 869	11 780

PALVELU		TP 2021	TA 2021	TP2020	TP2019
YKSITYINEN VARHAISKASVATUS					
Yksityisen hoidon tuki ja sen kuntalisä					
Yksityisen hoidon tuki	kpl	82	76	74	76
Kuntalisä	kpl	82	76	74	76
Yhteensä	kpl	82	76	74	76
Kulut	€	458 978	435 032	438 424	435 032
Bruttokulut/asiakas	€	5 597	5 724	5 924	5 724
Palveluseteli	kpl	423	412	394	412
Tuotot	€	0	0	0	0
Kulut	€	3 205 134	2 932 893	2 890 215	2 932 893
Kulut/asiakas	€	7 577	7 119	7 336	7 119
Kotihoito					
Kotihoidon tuki					
Perheet	kpl	566	556	573	556
Lapset	kpl	788	822	794	822
Kotihoidon tuen kuntalisä	kpl	244	241	253	241
Kulut yhteensä	€	2 701 367	2 785 094	2 829 941	2 785 094
Tuotot	€	0	0	0	0
Kulut/asiakas	€	3 428	3 388	3 564	3 388
Yksityinen varhaiskasvatus ja kotihoito					
Asiakkaat	kpl	1 293	1 310	1 262	1 310
Kulut	€	6 365 479	6 168 507	6 158 580	6 168 507
Kulut/asiakas	€	4 923	4 709	4 880	4 709
Nurmijärven varhaiskasvatus yhteensä					
kunnallinen ja yksityinen palvelutuotanto					
Asiakkaat	kpl	3 360	3 309	3 195	3 309
Tuotot	€	2 847 078	3 051 375	2 630 651	3 051 375
Kulut	kaikki kulut	35 150 150	33 663 120	33 674 098	33 663 120
Netto	€	32 303 072	30 611 745	31 043 447	30 611 745
Kulut/asiakas	€	9 614	9 251	9 716	9 251

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA + muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	212 750	0	212 750	163 469	-49 281	-23 %	154 309
Toimintakulut	-3 277 468	-2 712	-3 280 180	-3 195 059	85 121	-3 %	-3 004 041
Toimintakate	-3 064 718	-2 712	-3 067 430	-3 031 590	35 840	-1 %	-2 849 731

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Kirjasto- ja kulttuuripalvelujen määrärahastä jäi käyttämättä 35 840 euroa, ja talousarvion toteumaprosentti oli 98,8. Tulosityksiköistä kirjasto ylitti annetun talousarvion toteumaprosentin ollessa 103 prosenttia. Ylitys saatiin kuitenkin katettua tulosalueen sisällä, sillä kulttuuripalveluissa jäi määrärahoja käyttämättä 42 000 euroa ja museolla 9 200 euroa. Kirjaston määrärahoista maksettiin pääkirjaston peruskorjaukseen ja kirjaston väistötiloihin muuttoon liittyviä käyttäjälle tulleita budjetoimattomia kuluja kuten irtokalustesuunnittelu sekä muutto- ja kaluston purkamiskustannuksia noin 75 000 euron edestä. Tulosalueen tuotoista toteutui 76,8 prosenttia. Tuotoissa näkyvät myös valtiolta saadut hankeavustukset. Lippu- ja pääsymaksutuotoista toteutui noin 53 prosenttia ja kirjaston maksutuotoista noin 77 prosenttia. Koronapandemian aiheuttamat rajoitukset vaikuttivat laajasti koko tulosalueen toimintaan.

Pääkirjaston peruskorjauksen rakennusvaihe käynnistyi elokuussa. Kirjasto suljettiin juhannukselta kuudeksi viikoksi. Tänä aikana pääkirjasto tyhjennettiin, ja uusi väliaikainen kirjasto pystytettiin ns. Teboihin tilaan. Väliaikainen kirjasto saatiin avattua asiakkaille kaksi viikkoa arvioitua aiemmin, 9.8. Kirjaston työntekijöiden toimistotilat sekä kirjavarasto muutettiin Omppulinnaan. Suurin osa aineistosta pakattiin pitkäaikaisvarastoon odottamaan peruskorjatun kirjaston avautumista. Kaiken kaikkiaan kirjastolla pakattiin aineistoa noin 1 300 hyllymetriä ja kirjahyllyjä, joista osa siirrettiin väistötiloihin, purettiin saman verran. Vuoden aikana poistettiin myös suuri määrä vanhentunutta aineistoa.

Koronarajoitukset vaikuttivat kirjaston toimintaan pitkän vuotta. Kirjastot saivat alkuvuoden aina huhtikuun loppuun asti palvella vain itsepalveluna eli asiakkaat saivat noutaa ennakkoon varaamansa aineiston rajatulta alueelta. Asiakkaat eivät päässeet kirjastosaliin valitsemaan itse aineistoa. Kirjasto palveli myös keräämällä valmiita kirjakasseja asiakkaiden toiveiden pohjalta. Kirjastoauto ei saanut kiertää lainkaan tammi-huhtikuussa, ja senkin jälkeen autossa jouduttiin rajoittamaan asiakasmääriä. Kirjastossa järjestettäviä tapahtumia peruttiin tai niitä sai järjestää vain rajoitetulle yleisömäärälle. Koronarajoituksista huolimatta koululaisten Kulttuuripolku pystyttiin toteuttamaan normaaliin tapaan ja myös kirjavinkkauksia pidettiin vuoden aikana 130.

Vuoden 2021 aikana suunniteltiin uuden verkkokirjaston käyttöönotto. Ratamo-kirjastojen Finna-verkkokirjasto avattiin asiakkaille tammikuussa. Näin sekä Nurmijärven kirjaston että museon kokoelmat löytyvät Finnasta. Ratamo- ja Kirkes-kirjastokimppojen yhteistyön kehittämistä vietiin eteenpäin Rakas-hankkeessa, ja Keudan kanssa toteutettavan hankkeen

kautta jatkettiin ammattiin opiskelevien nuorten luku- ja medialukutaidon vahvistamista. Ratamo-kirjastot sai valtiolta syksyllä demokratia-avustuksen, jota myönnettiin kirjastojen toiminnan kehittämiseen kansalaisten ja päättäjien vuoropuhelun foorumeina.

Koronasta aiheutuneet rajoitukset vaikuttivat monella tavalla museon toimintaan. Kevään Taaborin toimintapäivät jouduttiin perumaan jo toisena vuonna peräkkäin ja 8. luokkalaisten Kulttuuripolun ohjelma järjestettiin supistetusti etänä. Rajoitusten vuoksi vaihtuvia näyttelyitä ei pystytty toteuttamaan suunnitellusti ja museoissa oli koko kesän voimassa kävijämäärärajoitukset. Rajoitusten vuoksi museoiden kokonaiskävijämäärät olivat normaalivuotta huomattavasti pienemmät, mutta nousivat selvästi vuoteen 2020 verrattuna.

Koronan tuomat rajoitukset toivat mukanaan myös uusia toimintatapoja. Yksi esimerkki ovat Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppin sisällöistä tehdyt viisi videota: Rajamäen Ryyppi esittää: Tarinoita tehtaasta.

Taaborinvuoren museoiden näyttelyuudistus käynnistyi. Seppälän vilja-aittaaan tehtiin uusi näyttely ja puusuutarin mökissä sisäpintojen restaurointi. Rakennukseen valmistuu 2022 lapsille suunnattu toiminnallinen museonäyttely, jossa voi leikkiä kautta oppia ja oivaltaa entisaikojen arkielämää.

Nurmijärven museo oli mukana Keski-Uudenmaan museoiden avustusrahoitteisessa (Museoviraston innovatiiviset hankkeet) Kuvaa uusiksi - Jälleenkuvausta kotikulmilla -hankkeessa. Hanke jatkuu 2022.

Koronarajoitukset vaikuttivat kulttuuripalveluiden toimintaan koko vuoden ajan. Tapahtumia jouduttiin perumaan ja siirtämään, ja niitä piti toteuttaa supistetulla yleisökapasiteetilla. Joitakin tapahtumia myös korvattiin virtuaalisella sisällöllä. Esimerkiksi kulttuuripolun tapahtumat toteutettiin striimattuna, ikäihmisten kevätkauden tapahtumat korvattiin Aleksis Kiven kodista videoidulla konsertilla ja Aleksis Kiven patsaan lakitus korvattiin videolla.

Monikkosali oli suljettuna osan vuodesta ja Taaborinvuoren tapahtumakesää varjostivat pitkään jatkuneet yleisökapasiteettiin kohdistuneet rajoitukset ja suositukset. Alkukesän tapahtumat peruttiin, mutta heinä-elokuun tapahtumat järjestettiin suunnitellun aikataulun mukaisesti. Rajoitusten vuoksi yleisöä otettiin tapahtumiin ainoastaan istumapaikoille, ja niistäkin oli käytössä vain puolet. Kulttuuripalvelut järjesti Taaborinvuorella kaksi konserttia alle 50 % yleisökapasiteetilla, millä oli vaikutusta lipputuloihin. Myös alueen vuokratuotot olivat kapasiteettirajoitusten

vuoksi normaalia pienemmät. Kun sisätiloihin kohdistuneet rajoitukset höllentyivät syksyllä, Monikkosalissa saatiin järjestettyä tapahtumia, mutta epävarma terveysturvallisuustilanne näkyi normaalia pienempänä yleisömääränä ja lipputulona.

Pääkirjaston peruskorjaus vaikutti kulttuuripalveluiden toimintaan kahdella tavalla. Galleria Ville suljettiin kesäkuun lopussa ja kulttuuripalveluiden järjestämä näyttelytoiminta keskeytettiin peruskorjauksen valmistumiseen saakka. Lisäksi kulttuuripalvelut pakkasi ja muutti väliaikaisiin varastotiloihin kirjastossa olleet lähes 200 kunnan taidekokoelmaan ja Aleksis Kivi -kokoelmaan kuuluvaa taideteosta. Jotkut teoksista konservoitiin siirron yhteydessä ja työtä jatketaan tarpeen mukaan vuonna 2022.

Investointien toteutuminen

Taaborinvuoren tapahtuma-alueen sosiaalitala valmistui heinäkuussa. Pääkirjaston peruskorjaus käynnistettiin elokuussa.

Keskeisimmät perustiedot

PALVELU	MITTARI	TP 2021	TA 2021	TP 2020	TP2019	
Kulttuuripalvelut	Erillisavustukset	kpl	1	1	2	2
	Erillisavustukset	€	36200	36 200	63 050	61 050
	Myönnetyt kohdeavustukset	kpl	24	30	14	24
	Jaetut kohdeavustukset	€	33180	47 000	22 700	43 490
	Avustusmeno	€/kohde	1843	1 500	1 621	1 812
	Avustusmääräraha	€/asukas	1,57	1,94	2,46	2,66
	Kulttuuritapahtumat	kpl	25	45	32	58
	Kävijämäärä	kpl	10554	22 000	11 948	12 753
	€/kävijä	€	30,86	22,13	17,5	27,82
	Näyttelyt	kpl	1	10	7	7
	Kävijämäärä	kpl	242	10 000	5087	8 975
	Taidekokoelma	kpl	774	573	768	782
	Kulttuuripalvelut yhteensä	Kulttuuripalvelut	€/asukas	7,5	11,33	7,2
Tuottojen osuus kuluista		%	15,72	19,7	18	17,4
Tuotot		€	52397	95 900	67 781	95 917
Kulut		€	385 619	487 013	384 441	468 438
Netto		€	333 222	391 113	316 660	372 521
Museot	Museokäynnit	kpl	7496	14 500	5800	15 723
	€/käynti		43	25,56	53	22,53
	Aukiolotunnit vuodessa		1168	1 900	1264	2 104
	Kävijät/aukiolotunti		6	7	5	7
	Näyttelyt	kpl	4	5	4	5
	Tallenteiden määrä	kpl	32500	29 200	30000	26500
	Kulttuuriperintöopetuskerrat, koulut ja päiväkodit	h	50	90	64	102
	Osallistujat/opetuskerta	kpl	23	21	1397	23
	Tapahtumat	kpl	10	10	8	11
	Tapahtumien osallistujat	kpl	183	2 500	1157	2051
Museot yhteensä	Museot	€/asukas	7,47	8,62	6,76	8,24
	Tuottojen osuus kuluista	%	5,4	8,5	5,6	6,8
	Tuotot	€	18797	31 600	17 778	32 914
	Kulut	€	348341	370 667	313 168	354 177
	Netto	€	329544	339 067	295 390	321 262
Kirjasto	Lainat	kpl	493 855	650 000	550500	671920
	€/laina		4,61	3,57	4	3,35
	Aukiolotunnit vuodessa	h	7 657	8 770	6925	8814
	€/h		297,25	264,67	318,74	255,48
	Käynnit	kpl	175 826	340 000	229984	347880
	€/käynti		13,44	6,83	9,6	6,47
	Tapahtumat	kpl	89	110	133	106
	Tapahtumien kävijämäärät	kpl	2 565	3 500	2934	4453
	Kirjastonkäytönopetus ja kirjavinkaukset	kpl	200	140	51	195
	Osallistujat	kpl	3 469	3 000	654	3820
	Kirjastoaineistokulut	€	241 557	275 950	255 666	275 934
	€/asukas		5,47	6,42	5,85	6,42
Kirjastopalvelut yhteensä	Kirjastot	€/asukas	51,58	53,99	50,55	52,38
	Tuottojen osuus kuluista	%	3,7	3,3	2,6	4,7
	Tuotot	€	87 271	77 250	57 606	106 846
	Kulut	€	2 363 280	2 321 098	2 207 304	2 251 759
	Netto	€	2 276 008	2 243 848	2 149 698	2 144 913

Kulttuuripalvelut oli mukana Nurmijärven kunnan hallinnoimassa ja valtioneuvoston avustuksella toteutetussa "Älykäs asiointi ja osallistuminen" - digihankkeessa kehittämässä avustusten digitaalisia hakulomakkeita, ja pilotoi loppuvuodesta uusitun lomakkeen käyttämisen. Tuusulan kunnan kulttuuripalveluiden kanssa aloitettiin yhteistyö Aleksis Kiven kuoleman 150-vuotismerkkivuoden valmistelemiseksi.

Koronarajoitukset vaikuttivat edelleen yhdistysten ja muiden kulttuuriavustusta hakevien toimintaan ja myönnettyjä kulttuuriavustuksia jäi toiminnan peruuntumisen vuoksi käyttämättä.

Nuorisopalvelut

	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	585 750	0	585 750	566 169	-19 581	-3 %	473 151
Toimintakulut	-2 868 666	-26 627	-2 895 293	-2 581 988	313 305	-11 %	-2 728 981
Toimintakate	-2 282 916	-26 627	-2 309 543	-2 015 820	293 723	-13 %	-2 255 830

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Nuorisopalveluiden toimintakate alittui 294 000 euroa käyttöprosentin ollessa 87,3. Kulujen toteumaprosentti oli 89,2 % ja toimintatuottojen 97 %. Toimintatuotot eivät toteutuneet tilojen vuokrauksen ja tapahtumiin osallistumisen osalta.

Koronapandemia vaikutti jo toisena vuotena peräkkäin merkittävästi nuorisotyöhön. Klaukkalassa aloitetun yhteisöllisyshankeen toteuttamista jouduttiin jo toisen kerran siirtämään. Nyt vuoden 2022 syksyyn.

Nuorisopalveluissa aloitti marraskuussa kaksi määräaikaista koulunuorisotyöntekijää, joiden toimipisteinä ovat Isoniitun ja Urheilupuiston koulut. Koulunuorisotyön tarkoituksena on yhteisökehittämistä hyödyntämällä tukea kouluyhteisöä. Yhteistyössä oppilaiden, opettajien ja muun koulun henkilökunnan sekä nuorisotyön kanssa pyritään löytämään ratkaisuja yhteisön näkökulmasta tärkeisiin ja ajankohtaisiin asioihin ja haasteisiin niin koulutyössä kuin vapaa-ajalla.

Nuorisotilat olivat auki osan vuotta. Tiloissa toimittiin terveysturvallisesti. Kävijämäärät laskivat, koska nuorisotiloissa sai olla 10 ennakoon ilmoittautunutta nuorta kerrallaan. Myös maskinkäytön suositus nuorisotiloissa vähensi kävijämääriä. Ketterästi verkkoon siirrettyä nuorisotyötä jatkettiin, mutta pienemällä panostuksella kuin edellisellä vuonna. Nuoria tavoiteltiin sosiaalisen median eri kanavissa pelitoiminnan, nettikertsin ja Instagram livejen kautta. Nuorisotilat järjestivät 2–4 kertaa viikossa toimintaa sosiaalisen median eri kanavissa. Työ sosiaalisessa mediassa ei kuitenkaan korvaa lasten ja nuorten aitoja kohtaamisia. Nuorisotyöntekijät jalkautuivat nuorten kohtaamispaikoille. Koulun päätöspäivänä ja marraskuussa nuorten pariin jalkauduttiin yhdessä Itä-Uudenmaan poliisin kanssa.

Nuorisotyöntekijöiden keskuudessa on herännyt huoli nuorten pahoinvoinnin lisääntymisestä, joka ilmenee mm häiriökäyttäytymisenä, kotiin jäämisellä, harrastusten loppumisella, kohtaamisten vähentymisellä.

Työpajalla ja etsivässä nuorisotyössä työskenneltiin lähityössä. Etsivien nuorisotyöntekijöiden asiakkuuksien määrät kasvoivat

220 asiakkaasta 291 asiakkaaseen. Lisäksi asiakkuudet pitkittyivät ja etsivät nuorisotyöntekijät joutuivat kannattelemaan nuoria, koska muihin palveluihin pääseminen vaikeutui.

Nuorten työpajatoimintaan otettiin vähemmän nuoria, jotta pystyttiin toimimaan terveysturvallisesti. Rajoitusten vuoksi nuorilla oli vaikeuksia päästä työharjoitteluun ja kuntouttavaan työtoimintaan.

Hiihtolomalla järjestettiin Märkiössä kaikenikäisille avoimet hanget –tapahtuma, jossa oli 200 osallistujaa. Toukokuussa järjestettiin koululuokille Märkiön toimintapäivät, johon osallistui 550 oppilasta. Kesäleirit järjestettiin pienimmällä osallistujamäärällä. Lapsille ja nuorille järjestettiin kesäkuussa neljässä nuorisotilassa suuren suosion saavuttanutta maksutonta avointa toimintaa.

Koulujen kanssa tehtävää yhteistyötä jatkettiin järjestämällä 7-luokan ryhmäytyksiä, päihdepäiviä yläkouluille, Kantti Kestää -toiminta 6-luokkalaisten, koulukahviloita yläkouluilla ja kaverikerhoja.

Koululaisten iltapäiväkerhoissa oli laskentapäivänä 20.9 yhteensä 388 lasta, joista kunnan järjestämän toiminnan piirissä 127 ja palveluntuottajien järjestämässä toiminnassa 261.

Nuorisovaltuusto aloitti kaksivuotisen toimintakautensa elokuun alussa. Nuorisovaltuusto valittiin sopuvaaleilla, koska hakijoita oli lähes yhtä paljon kuin paikkoja.

Monikkosalin toiminta keskeytettiin kevään ajaksi, mutta jatkui syksyllä rajoitetuilla asiakaspaikkamäärillä. Salia käytettiin myös erilaisten striimauksien toteuttamiseen. Monikon kahviossa myytiin kevyttä lounasta joko paikana päällä syötäväksi tai mukaan otettavaksi.

Monikkosalin ja nuorisotilojen vuokrauksen väheneminen vaikutti vuokratuottojen alenemiseen. Tuotot vähenivät myös leirien osallistumismaksuissa.

Keskeisimmät perustiedot

PALVELU	MITTARI		TP 2021	TA 2021	TP 2020	TP 2019
Järjestöjen nuorisotoiminta	Avustettuja järjestöjä	kpl	11	13	12	13
	Kulut	€	30 400	34 500	34 500	30 364
Erityisnuorisotyö	Kulut	€	66290	59590	48 268	49 730
Aamu- ja iltapäivätoiminta	Asiakkaat, kunnan omatoiminta	kpl	125	125	122	117
		€/käynti	5,87	7,1	7,21	7,6
	Avustukset	€	179445	180 000	179 065	186 000
	Per lapsi	€	698	680	673	659
Nuorison työllistäminen	Työllistettyjen määrä (palkkatuki/harjoittelu)	kpl	17/39	15/70	50	16/71
	Tuotot	€	318 498	306 950	195 600	236 486
	Kulut	€	558 965	569 190	466 000	490 966
	Netto	€	240 467	262 240	270 400	236 486
Etsivänuorisotyö	Asiakkaiden määrä	kpl	291	220	187	190
	Tuotot/avustus	€	90 000	77 500	90 000	55 000
	Kulut	€	145 077	122 317	134 200	84 762
	Netto	€	55 077	44 817	44 200	29 762
Nuorten kesätyöllistäminen	Palkattavien määrä	kpl	26	26	77	83
	Kunnan oma/€		10 400	10 400	20 100	50 400
	Setelien lukumäärä	kpl	102	120	172	231
	Setelien määrä/€		330	330	330	330
Monikkosali	Tilaisuuksien määrä	kpl	130	220	122	240
	Kävijöiden määrä	kpl	6742	31 000	4 734	27 413
	Tuotot	€	42 241	80 000	40 820	80 386
	Kulut	€	459 746	490 707	620 069	648 605
	Netto	€	417 505	410 707	579 243	568 219
Nuorisopalvelut yhteensä	Tuotot	€	566 168	585 750	473 151	613 619
	Kulut	€	2 581 988	2 818 666	2 728 604	2 915 878
	Tuotot % kuluista	%	22 %	21	17	21
	Toimintakate	€	2 015 819	2 232 916	2 255 453	2 302 259

Liikuntapalvelut

	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	140 000	0	140 000	76 833	-63 167	-45 %	97 977
Toimintakulut	-857 590	-422	-858 012	-763 294	94 718	-11 %	-784 614
Toimintakate	-717 590	-422	-718 012	-686 461	31 551	-4 %	-686 636

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Liikuntapalveluiden toimintakate toteutettiin 93,7 % vuonna 2021. Toimintakate alittui noin 30 000 euroa. Tulotavoite alittui noin 24 000 euroa. Menot alittuivat noin 19 000 euroa. Keskeisimmät syyt tulotavoitteen alittumiselle oli koronapandemian aiheuttama ohjatun toiminnan keskeytyminen kevätkaudella 2021 sekä liikuntasalien sulkeutuminen. Myös asiantuntijapalveluiden ja toimitilavuokrien väheneminen vaikuttivat toimintakulujen alittumiseen.

Korona vaikutti merkittävästi liikuntapalveluiden toimintaan vuonna 2021. Kevätkaudella 2021 liikuntapalveluiden henkilöstöä oli korvaavissa työtehtävissä varhaiskasvatuksessa ns. Päiväkoti-helppinä aktivoimassa lasten päiviä eri liikunnallisilla keinoin. Perusliikuntatoimintaa vietiin, terveysturvallisuussyistä, ulkosalle esim. Parveke- ja puistojumppien muodossa. Kesäajasta eteenpäin syyskauden ja loppuvuoden järjestetty ohjattu toiminta jouduttiin toteuttamaan hieman supistetusti rajatuilla osallistujamäärillä, mikä vaikutti tuntien ryhmäkokoisiin.

Vuoden aikana tuotettiin monipuolisia, liikuntaan aktivoivia sisältöjä eri sosiaalisen median kanaviin. Sosiaalisen median sisältö painottui esittelemään kunnassa olevia ulkoliikuntapaikkoja ja erilaisia mahdollisuuksia ja ideoita niiden hyödyntämiseen eri vuodenaikoina. Liikuntapalvelut

toteuttivat myös sosiaalisen median välityksellä erilaisia haasteita ja kilpailuja, kuten Myllykosken tehtäväradat, joilla pyrittiin aktivoimaan kuntalaisten liikkumista ja ulkoilua joko yksin tai yhdessä esimerkiksi perheen kanssa. Haasteet ja sosiaalisen median sisällöt myös muistuttivat kunnassa olevista, monipuolisista ulkoilualueista ja -paikoista.

Kunta pääsi vuoden aikana mukaan kansalliseen, Ikäinstituutin Voimaa vanhuuteen-ohjelmaan, jossa pääpaino on mm. kunnan ja yhdistyssektorin yhteistyön kehittämisessä. Hanke on kolmivuotinen ja sen toteuttamiseksi laaditaan, yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, toimintasuunnitelma, joka mm. auttaa hankkeen toteutuksessa, ohjaamisessa ja seuraamisessa. Hankkeessa toteutettiin, marraskuussa 2021 Liikuntaraati, jossa osallistujilta kerättiin ideoita ikääntyneiden liikkumisen edistämiseksi.

Ikääntyneiden kuntalaisten hyvinvoinnin tukemiseksi laadittiin, erillisen työryhmän toimesta ja yhteistyössä eri paikallisyhdistysten, seurakunnan, yritysten ja Keusoten kanssa, Ikääntyneiden palveluopas, johon on koottu monipuolisesti ikäihmisten hyvinvointia tukevia palveluita kunnan alueelta. Painettua palveluopasta on saatavissa mm. kunnan kirjastoista ja apteekeista. Sähköinen palveluopas on ladattavissa sekä tulostettavissa kunnan sivuilta.

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %
Kehonkoostumusmittari	-14 000	0	-14 000	-15 200	1 200	-9 %

Keskeisimmät perustiedot

PALVELU	MITTARI		TP 2021	TA 2021	TP 2020	TP2019
Ohjattuja tunteja	Ryhmiä	kpl	80	98	84	84
	Ohjauksetoja vuodessa	kpl	764	2 548	833	2 450
	Osallistumisia yhteensä		5953	22 933	10 016	20 967
	Osallistumisia ka./ryhmä		8	9	7	9
	Keskiarvo €/osanottaja/netto	€	39	12	19	12
	Menot yhteensä	€	266 237	279 780	199 424	246 384
	Tuotot	€	30 019	66 000	39 720	58 812
	Netto	€	236 218	213 780	159 704	187 572
Seura- ja järjestötoiminta	Avustetut seurat	kpl	35	40	34	37
	Haettu avustus	€	278 063		293 491	373 410
	Myönnetty avustukset	€	218 000	215 000	218 000	210 000
	Avustus ka. €/seura	€	6 228	5 375	6 411	5 250
	Avustus ka. % seurojen menoista	%				0
	Avustusmääräraha €/asukas	€	4,9	5,00 €	4,99 €	4,92 €
Liikuntapalvelut	Kulut	€	750 561	857 590	784 323	839 201
yhteensä	Tuotot	€	26 698	140 000	97 977	146 043
	Menot €/asukas	€	17	20,0	17,9	19,7
	Tuottojen osuus kuluista	%	3,50 %	16 %	12 %	17 %
	Netto	€	723 863	717 590	686 345	693 158
Koulujen liikuntasalit	Liikuntasaleja	kpl	24	24	24	24
	Myönnetty vuorot tuntia/vuosi	h	17 365	21 188	19 109	26 499
	Maksullisia vuoroja tuntia vuosi	h	3 980	7 049	6 167	7 856
	Maksuttomia vuoroja tuntia vuosi	h	13 334	14 139	12 942	18 643
	Liikuntapalveluiden menot	€	222 007	218 060	206 139	245 970
	Liikuntapalveluiden tulot	€	46 211	80 000	56 800	86 192
	Netto	€	175 796	138 060	149 339	159 778

Hyvinvointipalvelut

	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	271 300	0	271 300	124 997	-146 303	-54 %	298 205
Toimintakulut	-1 695 714	-23 808	-1 719 522	-1 579 590	139 932	-8 %	-1 639 897
Toimintakate	-1 424 414	-23 808	-1 448 222	-1 454 594	-6 372	0 %	-1 341 692

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Hyvinvointipalvelujen toimintakate ylittyi 6 372 euroa. Tulot alittuivat 146 000 euroa johtuen laskennallisten kuntakorvausten pienenemisestä johtuen. Kuluissa alittuivat

140 000 euroa. Henkilöstökuluissa syntyi säästöä johtuen psykologien rekrytointihaasteista.

Kasvun ja oppimisen tukipalvelut

Koronaepidemiasta huolimatta yksikön varhaiskasvatus- ja koulupsykologipalveluja sekä koulukuraattori- ja lukiotsempparipalveluja on tarjottu lapsille, nuorille ja perheille lähipalveluina terveysturvallisuus huomioiden. Palveluvalikossa ovat olleet edelleen myös etäpalaverit ja -vastaanotot niitä toivoneille.

Keväällä 2021 toistettiin lukuvuoden alussa toteutettu hyvinvointikysely perusopetuksen 2–9-luokkien oppilaille. Kyselyn tarkoituksena oli opetushallituksen ohjeistuksen mukaisesti selvittää oppilaiden hyvinvointia ja mahdollista tuen tarvetta koronaepidemian aikana. Kyselyn tulokset olivat linjassa syksyn kyselyn kanssa, joltain osin jopa paremmat. Kyselyssä kartoitetut oppilaiden toiveet keskustelutuesta olivat myös vähentyneet lukuvuoden aikana.

Koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi myönnettyä valtion erityisavustusta on käytetty 12/2020 alkaen Nurmijärven lukion psykososiaalisen tuen erityisohjauksen eli lukiotsempparin palkkakustannuksiin. Lukiotsemppari on tarjonnut tukea nuorille erityisesti tunne-elämän haasteissa. Lasten ja nuorten ahdistuneisuus ja masentuneisuus näkyvät edelleen myös koulupsykologeille ja koulukuraattoreille hakeutumisen ja ohjautumisen yleisimpien tulosten joukossa.

Kotoutumispalvelut

Kotoutumispalvelussa annettiin asiakkuuteen pohjautuvaa kotouttavaa palvelua kansainvälistä suojelua saaville henkilöille, sekä yleistä matalan kynnyksen palveluohjausta kaikille kunnan maahanmuuttajille, maahantuloperusteesta riippumatta. Kotoutumispalvelussa tehtiin sekä etä- että läsnäoloneuvontaa koko vuoden ajan, sisältäen myös kotikäyntejä, terveysturvallisuus huomioiden. Korvausten piirissä oli keskimäärin 30 asiakasta. Monikielistä ja monikanavaista koronatiedotusta tehtiin läpi vuoden, sisältäen rokotuksiin hakeutumisen tukea. Yhteistyötä Keusoten sosiaalityön kanssa tiivistettiin ja määriteltiin työnjakoja asiakastyön rajapinnassa. Myös seudullinen kotoutumispalvelujen välinen yhteistyö ja palvelujen yhdenmukainen kehittäminen tiivistyi Nurmijärven, Tuusulan, Mäntsälän, Hyvinkään ja Järvenpään kesken.

Nurmijärvi osallistui Työ- ja elinkeinoministeriön rahoittamaan Keski-Uudenmaan TNO-palvelun (tieto- neuvonta- ja ohjaus) selvityshankkeeseen, joka päättyi elokuussa 2021. Kunta jatkoi

Psykologien rekrytointivaikkeudet jatkuivat vuonna 2021 siitä huolimatta, että rekrytoinnin tueksi tehty video psykologipalveluista sai paljon kiitosta. Palveluvajeen paikkaamiseksi yksikössä on hyödynnetty useiden psykologiopiskelijoiden työpanosta sekä ostopalveluja. Psykologiresurssien puute näkyi huoltajien vastauksissa 11/2021 toteutetussa asiakaskyselyssä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi kunnalle erityisavustusta oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistamiseen. Avustus liittyy oppilas- ja opiskelijahuoltolain muutokseen, jonka myötä kuraattorimitoitus tulee olla 1.1.2022 alkaen 670 oppilasta tai opiskelijaa/kuraattori. Koulupsykologien osalta mitoitus astuu voimaan 1.8.2023 ja se tulee olemaan 780 oppilasta tai opiskelijaa/psykologi. Erityisavustuksen turvin kuntaan palkattiin kaksi uutta koulukuraattoria.

Eduskunnan kesäkuussa 2021 tekemän päätöksen myötä opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut siirtyvät 1.1.2023 alkaen perustettaville hyvinvointialueille. Kasvun ja oppimisen tukipalveluiden yksikkö osallistuu muutoksen valmisteluun.

heti syyskuussa alkaneessa jatkohankkeessa, jossa kehitetään seudullista maahanmuuttajien matalan kynnyksen neuvontapalvelua, yhdenmukaistetaan käytäntöjä, luodaan uusia palvelualustoja ja järjestetään infotilaisuuksia vieraskieliselle väestölle.

Kieli- ja kotoutumiskoulutusten tilanne vaihteli läsnäolokoulutuksien ja etäkoulutuksien välillä. Vuonna 2019 saapunut pakolaisryhmä osallistui etäopetuksena Pakolaisapury:n järjestämään kulttuuriorientaatiokoulutuskokonaisuuteen, sekä sininauhasaatiön asumisvalmennuskurssille. Nurmijärvi oli myös mukana tuottamassa Sininauhasaatiön asumisen ja sosiaaliturvan sanastohankkeen monikielisiä materiaaleja. Ne julkaistiin valtakunnalliseen käyttöön.

Nurmijärvellä toiminut kolmannen sektorin kotoutumista edistävä verkosto laati kuvauksen toiminnastaan ja se nimettiin Nurmijärven kotoutumisen kumppanuusverkostoksi.

Kuvaus löytyy kunnan Internet-sivuilta. Uusia terveysturvallisia toimintamalleja luotiin, mm. kesällä toteutettiin palstaviljelytoimintaa usean eri toimijan yhteistyönä ja siihen osallistui nykyisiä ja entisiä asiakkaita. Kotoutumispalvelut otti myös osaa vapaaehtoistyön koulutuskokonaisuuteen syksyllä 2021, monikulttuurisen työn mahdollisuudet-illasta ilmoitettiin uusia vapaaehtoisia mukaan mm. ystävä- ja kielikerhotoimintaan.

Hyvinvoinnin edistäminen

Kuntien tehtävänä on ollut edistää kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta myös koronaepidemian aikana. Erityisen tärkeää on ollut tukea haavoittuvassa asemassa olevien kuntalaisten hyvinvointia ja vastata heidän avuntarpeeseensa. Keväällä organisoitiin uudestaan kunnan työntekijöiden kanssa soittokierros 80 – vuotiaille ja sitä vanhemmille kuntalaisille kartoittaen heidän hyvinvointinsa tilaa. Soittojen avulla tavoitettiin 682 ikäihmistä. Soittojen perusteella tehtiin 19 palvelutarpeen arviointipyyntöä. Soittojen ja kysymysten perusteella yksinäisyyttä kokevat ikäihmiset ohjattiin seurakunnan vapaaehtoisten avulla toteutettavaan soittorinkiin, jossa ikäihmiselle soitetaan säännöllisesti yhteisesti sovittuna aikana. Soittoringissä on noin 60–80 ikäihmistä.

Hyvinvointia ja terveyttä edistävä viestintä oli oleellinen osa koronan ehkäisyä ja kuntalaisten hyvinvoinnin tukemista. Kuntalaisille viestittiin erilaisista tukea antavista yhdistyksistä

Vuosi 2021 oli valtuustopäätöksen mukaisesti pakolaisten vastaanottovuosi. 15 henkilön pakolaisryhmän saapuminen viivästy, ja vuoden lopussa kunta odotti edelleen vuoden 2021 ryhmän saapumista.

ja järjestöistä sekä apua antavista numeroista kevään 2021 aikana.

Loppuvuotta 2021 kunnan hyvinvointityötä määritteli pitkälti tulevan hyvinvointialueen valmistelutehtävät. Uuden Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen valmistelua varten yhtymähallitus asetti väliaikaisen valmistelutoimielimen (VATE). VATE:n varsinaisten jäsenten määrä on 14, ja se koostuu kuntayhtymän, Keski-Uudenmaan soten alueen kuntien, Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen sekä Eteva-kuntayhtymän edustajista. VATE:ssa kunnan edustajana toimii sivistysjohtaja Tiina Hirvonen. Valmistelutoimielimen hallinnoijaorganisaationa toimii Keusote. Myös kuntien ja Keusoten yhdyspintatyöskentely hyvinvointialueen valmistelua varten aloitettiin. Yhdyspintatyöryhmä koostuu Keusoten ja kuntien edustajista. Ryhmässä kuntaa edustaa hyvinvointikoordinaattori.

Keskeisimmät perustiedot

PALVELU	MITTARI		TP 2021	TA 2021	TP 2020	TP 2019
Kasvun ja oppimisen tukipalvelut	Psykologien ja kuraattoreiden yksilöasiakkaiden määrä (yksilötyöhön käytetty aika)	kpl	2 498	2 550	2 465	2 402
		€/asiakas	269	259	269	274
	Psykologien ja kuraattoreiden asiakaskontaktit (yksilötyöhön käytetty aika)	kpl	8 471	7 000	7 700	7 195
		€/kpl	79	94	86	92
	Tuotot	€	10 674	10 300	12 272	10 298
	Kulut	€	1 232 216	1 264 495	1 218 121	1 209 068
	Netto	€	1 221 542	1 254 195	1 205 849	1 198 770

PALVELU	MITTARI		TP 2021	TA 2021	TP 2020	TP 2019
Kotoutumispalvelut	Asiakaskontaktien määrä keskimäärin/kk	kpl	109	156	156	130
		€/kpl	164	139	144	228
	ELY-keskuksen korvauksen piirissä olevien henkilöiden määrä keskimäärin/kk	kpl	30	48	79	106
		€/kpl	597		284	279
	Tuotot	€	114 322	261 000	285 933	428 235
	Kulut	€	215 068	261 000	269 366	355 254
	Netto	€	100 746	0	16 567	72 981

2.2.4 Ympäristötoimiala

Toimintakertomus vuodelta 2021

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	34 782 935	7 360 000	42 142 935	40 450 339	1 692 596	4 %	35 478 004
Myyntituotot	2 347 095	-100 000	2 247 095	2 144 316	102 779	5 %	2 438 183
Maksutuotot	2 649 000	4 260 000	6 909 000	5 611 571	1 297 429	19 %	4 237 230
Tuet ja avustukset	245 000	0	245 000	223 607	21 393	9 %	130 132
Muut toimintatuotot	29 541 840	3 200 000	32 741 840	32 470 845	270 995	1 %	28 672 459
Toimintakulut	-33 304 911	-108 635	-33 413 546	-33 295 493	-118 053	0 %	-33 662 350
Henkilöstökulut	-7 243 050	150 000	-7 093 050	-7 025 432	-67 618	1 %	-6 857 988
Palvelujen ostot	-14 780 021	-220 000	-15 000 021	-14 774 168	-225 853	2 %	-15 494 195
Aineet, tarv. ja tavarat	-5 694 290	0	-5 694 290	-5 679 536	-14 754	0 %	-5 118 681
Avustukset	-440 000	0	-440 000	-350 442	-89 558	20 %	-101 040
Muut toimintakulut	-5 147 550	-38 635	-5 186 185	-5 465 915	279 730	-5 %	-6 090 446
Toimintakate	1 478 024	7 251 365	8 729 389	7 154 846	1 574 543	18 %	1 815 653
Poistot ja arvonal.	-16 962 157	0	-16 962 157	-15 463 961	-1 498 196	9 %	-16 906 238

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Toimialan toimintakate toteutui noin 1,6 milj. euroa muutettua talousarviota huonompana. Olellaisiin poikkeama oli omaisuuden tuottokertymän alittuminen 1,7 milj. eurolla ennusteesta. Osa ennustetuista Klaukkalan alueen omakotitalontontti- ja kerrostalontonttikaupoista siirtyi vuodelle 2022. Omaisuuden tuotot olivat noin 5 milj. euroa alkuperäistä talousarviota korkeammat.

Toimintakulut toteutuivat lähes muutetun talousarvion mukaisena.

Toimialalla oli vuoden aikana useita rekrytointeja eikä kaikkia vakansseja saatu täytettyä. Henkilöstöressurssivaje vaikeutti kaikilla tulosalueilla palvelutuotantoa. Osin henkilöstövajetta paikattiin asiantuntijapalveluiden ostoilla. Toimialan rekrytointivaikeudet ovat jatkuneet jo muutaman vuoden ajan.

Teknisen keskuksen toimintakate oli noin 120 000 euroa muutettua talousarviota parempi ja noin 500 000 euroa alkuperäistä talousarviota parempi. Osavuosikatsauksissa tulosalueen tuottoarviota vähennettiin 100 000 eurolla ja kuluja noin 470 000 eurolla.

Kunta ja Kiertokapula Oy sopivat syksyllä 2021, että kunta siirtää jätteenkuljetuksen liittyvän toteuttamisvastuun ja kilpailuttamistehtävän Kierto-kapula Oy:lle Nurmijärven kunnan alueella.

Koronatilanne vaikutti merkittävästi joukkoliikenteeseen ja käyttäjämäärät pysyivät alhaisella tasolla. Liikuntapaikkoja jouduttiin sulkemaan tai rajoittamaan niiden aukioloja ja kävijämääriä.

Tilakeskuksen toimintakate oli lähes muutetun talousarvion mukainen, mutta noin 950 000 euroa alkuperäistä talousar-

viota heikompi. Osavuosikatsauksissa tilakeskuksen tuottoarviota vähennettiin 310 000 eurolla ja kuluarviota lisättiin noin 700 000 eurolla.

Talonrakennuksen merkittäviä hankkeita oli NYK Mikkolan peruskorjaus, joka valmistui joulukuussa. Terveyskeskuksen C-osan peruskorjaustyöt jatkuivat ja hanke valmistuu keväällä 2022.

Kauan odotettu pääkirjaston peruskorjaus- sekä Røykän koulun peruskorjaushankkeen rakennustyöt alkoivat. Molemmat hankkeet valmistuvat loppukesästä 2022.

Maankäytön ja kaavoituksen toimintakate toteutui lähes 170 000 euroa muutettua käyttösuunnitelmaa parempana, koska vakansseja ei saatu täytettyä ja asiantuntijamäärärahojen käyttö oli vähäisempää hankkeiden viivästymisen vuoksi. Omaisuuden tuotot olivat noin 1,7 milj. euroa muutettua talousarviota alhaisemmat. Omaisuuden hallinnan kulupuoli ylittyi noin 200 000 eurolla.

Merkittävistä asemakaavahankkeista saivat lainvoiman Raja-kaari, Ilvesvuori pohjoinen ja Heinoja I.

Elinkeinoelämän kannalta tarpeellisia asemakaavamuutoksia edistettiin.

Asemakaavoitus- ja rakennuslautakunta myönsi yksityistieavustukset vuonna 2021 ensimmäistä kertaa kokonaisuudessaan uuden avustustajärjestelmän mukaan.

Hallinto- ja talouspalveluiden toimintakate oli noin 50 000 e muutettua talousarviota huonompi lähinnä Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen maksuosuuksista johtuen.

Rakennusvalvonnassa rakentamisen merkittävä vilkastuminen näkyi myönnettyjen rakennuslupien määrässä.

Arvio tulevasta kehityksestä

Toimialan toiminnan kustannuksiin ja tuottoihin vaikuttavat merkittävästi talouden suhdanteet. Kunnan kasvua tukevien elinvoimainvestointien sekä kiinteistö- ja infraomaisuuden korjausvelkaa vähentävien peruskorjausinvestointien oikea-aikainen toteuttaminen nykyisessä taloustilanteessa on haasteellista.

Toimialan vastuulla olevien tehtävien volyymit kasvavat kuten toimitilat, kunnossapidettävät kadut ja yleiset alueet. Toimialalla tehdään ei-lakisääteisten palveluiden laatutason ja määrän tarkastelua käyttötalousmenojen kasvun hillitsemiseksi.

Toimitilojen osalta menopaineita tuo sisäilmaongelmien jatkuminen ja niistä aiheutuvat laajenevat väistötilatarpeet. Toimitilojen sisäilmaa heikentäviä tekijöitä poistetaan tutkimustuloksia hyödyntäen sekä ottaen huomioon tulevien kohteiden peruskorjaushankkeet ja investoinnit. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän tilojen osalta ei ole tietoa mitä on odotettavissa siirtymäkauden jälkeen. Riskinä on, että hyvinvointialue luopuu joistakin tiloista ja sote-toimintoja palvelevia toimitiloja jää tyhjilleen. Sosiaali- ja terveystoimen käytössä olevat tilat eivät ole muuntojoustavia.

Muutokset varhaiskasvatuksen esiopetuksessa ja koulujen oppimisympäristöissä on tuonut runsaasti muutospaineita ja tilojen lisätarpeita.

Kunnan rakennuskannan peruskorjaustarve on mittava. Toimitilakantaa pyritään vähentämään tarpeettomien tilojen myymisellä ja heikkokuntoisten kohteiden purkamisella. Toimitilojen ohjelman mukaisesti luovutaan epätarkoituksenmukaisista tiloista sekä tiloista, jotka eivät palvele kunnan ydintoimintaa.

Henkilöstö

Teknisen sektorin kokoneiden ja osaavien asiantuntijoiden rekrytointi on edelleen erittäin haastavaa. Kertomusvuoden aikana toimialalla käsiteltiin noin 40 rekrytointia, joista osa oli

Toimialan palveluksessa olevan henkilökunnan määrä 31.12.2021:

HTV1	31.12.2021	31.12.2020
Yhteensä	145,0	148,4

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Prosessit ja tietojärjestelmät

Prosessien osalta ympäristötoimialan viestinnän- ja tiedottamisen prosesseja on kehitettävä.

Henkilöstön osaaminen ja saatavuus

Henkilökunnan ikääntymisen ja avainhenkilöiden irtisanoutumisen vuoksi kriittiseksi tekijäksi korostuu uusien henkilöiden rekrytoiminen. Palvelutoiminnan järjestäminen tavoitteiden mukaisesti voi hankaloitua merkittävästi.

Toimialalla jatketaan maankäytön tavoiteohjelman mukaisesti aktiivista maanhankintaa sekä turvataan monipuolinen tonttitarjonta asumisen ja elinkeinoelämän tarpeisiin ottaen huomioon olemassa olevat palvelut.

Toimialan epävarmuustekijät liittyvät henkilöstön saatavuuteen, talouden suhdanteisiin, kiinteistökannan korjausvelkaan sekä ilmastonmuutoksen aiheuttamiin luonnon olosuhteiden vaihteluun ja niistä aiheutuviin lisäkustannuksiin.

Toimialalla osallistutaan kunnan imagon ja markkinoinnin kehittämiseen. Kunnan imagoa sekä asukkaiden ja yritysten sijoittumista kuntaan tuetaan oman toiminnan näkyvyyttä lisäämällä.

Teknisessä keskuksen toiminnassa merkittävämpiä muutoksia lähivuosien aikana ovat mm. yhteistyö jätehuollon järjestämisessä Kiertokapula Oy:n kanssa, kunnan ympäristö- ja hulevesiasioiden järjestelyt, teknisen keskuksen kehittäminen vaihteittain.

Ilkivalta on edelleen korkealla tasolla. Tämä korostaa ajanmukaisten valvontajärjestelmien tärkeyttä. Kameravalvontaa on uudistettu ja tarvittaessa on käytetty myös vartiointiliikkeitä.

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistusta koskeva hallituksen esitysluonnos oli lausunnolla loppuvuodesta 2021. Lausunnolla ollen luonnoksen mukaisesti kuntien resurssitarpeet lisääntyisivät sekä eurojen että henkilöresurssien osalta. Keskeiset uudistuksen tavoitteet kuten kaavoituksen sujuvoittaminen ja kuntien maapolitiikan vahvistaminen jäisivät toteutumatta.

MAL 2023 -suunnitelmaluonnos tulee lausunnoille loppuvuodesta 2022, ja tavoitteena on saada se hyväksymiskäsittelyyn keväällä 2023.

uudelleenhakuja. Rekrytointeihin liittyen käsiteltiin yhteensä lähes 400 hakemusta, joista noin 80 kesä- ja kausityöntekijöiden hakemuksia.

Henkilöstöpula aiheuttaa riskin, että toimialan vastuulla olevia tehtäviä ja hankkeita ei voida toteuttaa suunnitellun mukaisesti. Vakinaisen henkilöstön rekrytointihaasteitten takia esim. investointihankkeille on jouduttu hankkimaan valvontaa ostopalveluna. Kunnallistekniikan investointien osalta henkilöstön saatavuusongelmat voivat johtaa siihen, että suunniteltuja investointeja joudutaan siirtämään eteenpäin.

Suhdannevaihtelut

Toiminnan kustannuksiin ja tuottoihin vaikuttavat merkittävästi talouden suhdanteet. Suhdanteen vaikuttavat myös tonttien luovutusmääriin, luovutus- ja vuokratuottoihin sekä rakentamisen volyyymiin.

Vahingot

Kunnan omaisuuteen kohdistuva ilkivalta on ollut jatkuvaa. Ilkivalta-asioiden hoito on sitonut toimihenkilökapasiteettia ja määrärahoja korjaustöihin.

Toiminnan keskeytykset

Koronapandemia aiheutti vuoden 2021 aikana toiminnan keskeyttämistä liikuntapaikoilla.

Keskeneräiset oikeudenkäynnit

Lepsämän ja Valkjärven koulun tuhopolttojen rikosasia käsiteltiin käräjäoikeudessa vuonna 2020. Käsittely jatkuu hovioikeudessa vuonna 2022.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä toimialalla

Riskienhallinnassa ei ole havaittu poikkeamia kuluneella tilikaudella. Toimialajohtaja ja tulosaluepäälliköt vastaavat kunnan hallintosäännön mukaisesti sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta omalla vastuualueellaan.

Valvonta ja riskienhallinta ovat tärkeä osa arjen johtamista, säännöllistä seuranta ja raportointia tehdään annetun ohjeituksen mukaisesti. Ympäristötoimialalla hallintoyksikkö ohjeistaa ja seuraa keskitetysti seurannan ja raportoinnin toteutumista.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa käsitellään toimialan johtoryhmän kokouksissa ja tarvittaessa teemoittain asianosaisten henkilöiden kanssa. Toimialan rakennuskohteissa laaditaan lain edellyttämät turvallisuusasiakirjat sekä nimetään turvallisuuskoordinaattori.

Sopimusten toteutumista ja niiden valvontaa suoritetaan mm. urakoiden osalta työmaakokouksissa ja kunnan työnjohdon toimesta. Ulkopuolisen konekaluston osalta koneet toimivat työmaiden aikataulun mukaisesti kunnan työnjohdon alaisuudessa, jolloin valvonta on päivittäistä. Hankkeiden dokumentointia kehitetään edelleen, jotta hankkeen ajantasatieto olisi helpommin siirrettävissä vastuuhenkilöltä toiselle myös henkilövaihdostilanteissa.

Tulosalueiden kalusto-, urakointi- ja palveluiden hankinnat kilpailutetaan hankintalakia, tilaajavastuulakia ja kunnan ohjeituksia noudattaen. Kilpailutuksissa tarjoajilta on pyydetty lain edellyttämät todistukset ja selvitykset, jotka osoittavat, että valittu tarjoaja täyttää yleiset ja tilaajavastuulain mukaiset vaatimukset. Lisäksi hankkeiden riskienhallintaa sekä lisä- ja muutostöiden hallintaa on kehitetty edelleen vuoden 2021 aikana.

Toimintatapoja ja yhteistyötä toimialan sisällä kaavaprosessiin liittyen on kehitetty niin toiminnan sujuvuuden kuin riskien hallitsemiseksi. Asemakaavaprosesseissa laaditaan selvityksiä mm. pilaantuneen maaperän varalta silloin, kun on epäily, että alueella saattaa olla aiemman toiminnan jäljiltä pilaantunutta maata. Lisäksi selvityksiä laaditaan mm. rakennettavuuden ja melun osalta.

Henkilöstöpula vaikeuttaa riskienhallintaa kokonaisuudessaan. Ulkoistamista niin rakennuttamisessa ja yläpidossa on jouduttu kasvattamaan, eikä ulkoistettujen toimintojen valvontaan riitä henkilöstöä.

Ilkivallan ehkäisyssä on olennaisena tekijänä kameravalvonta. Kameravalvonta ei toimi ennaltaehkäisevänä, koska valvomopalvelua ei ole käytössä, vaan tallenteita hyödynnetään tekijöiden tunnistamiseen jälkikäteen.

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %
Kiinteä omaisuus	-1 000 000	0	-1 000 000	2 329 452	-3 329 452	333 %
Talonrakennus	-15 850 000	1 031 000	-14 819 000	-11 530 500	-3 288 500	22 %
Kunnallistekniikan rakentaminen	-18 289 000	6 460 000	-11 829 000	-9 414 868	-2 414 132	20 %
Irtaimisto	-350 000	0	-350 000	-304 530	-45 470	13 %
Yhteensä	-35 489 000	7 491 000	-27 998 000	-18 920 446	-9 077 554	32 %

Toimialan investoinnit toteutuivat noin 9 milj. euroa alle muutettua talousarvion ja noin 16,6 milj. euroa alle alkuperäisen talousarvion. Maanmyyntituottoja kirjattiin investointeihin 1,7 milj. euroa talousarviota enemmän. Talonrakennuksen investoinnit toteutuivat 3,3 milj. euroa muutettua talousarviota ja 4,3 milj. euroa alkuperäistä talousarviota alhaisempana. Kunnallistekniikan rakentamisen investoinnit puolestaan toteutuivat 2,4 milj. euroa muutettua talousarviota ja 8,9 milj. euroa alkuperäistä talousarviota alhaisempana. Talonrakennuksen ja

kunnallistekniikan rakentamisen käyttämättä jääneet määrärahat ovat pääosin budjetoitu uudelleen tuleville vuosille.

Kunnallistekniikan rakentamisen merkittävimpiä investointeja olivat Vanha Klaukan alue, Kylänpään alue ja Klaukkalan kehätie. Talonrakennuksen merkittävimmät investoinnit puolestaan olivat Metsolan päiväkotit, Maaniitun koulun peruskorjaus ja Aleksian keittiöhankkeet. Investointien toteutumisesta on tarkemmin kerrottu tulosalueiden toimintakertomuksissa.

Omaisuuksien tuotot ja hallinta

	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	7 000 000	7 500 000	14 500 000	12 836 322	1 663 678	11 %	6 607 840
Toimintakulut	-140 000		-140 000	-346 992	206 992	-148 %	-58 630
Toimintakate	6 860 000	7 500 000	14 360 000	12 489 331	1 870 669	13 %	6 549 210

Olelliset tapahtumat tilikaudella

Omakotitontteja (AO) on luovutettu 64 kpl, joista 31 on myyty ja 33 on vuokrattu. Omakotitonttien luovutukset jakautuvat seuraavasti: Rajamäki 36 kpl, Kirkonkylä 3 kpl, Klaukkala 17 kpl ja Lepsämä 8 kpl. Yhtiömuotoiseen rakentamiseen (AK, AR, PL) on luovutettu 6 tonttia, Kirkonkylästä 3 ja Klaukkalasta 3. Yritystontteja myytiin 4 kpl, Kirkonkylältä 3 ja Klaukkalasta 1.

Omaisuuksien tuottoja kertyi yhteensä 12,8 milj. euroa. Maa-alueiden myyntivoittoa kertyi 6,2 milj. euroa. Maa-alueiden

vuokratuloja kertyi 1,6 milj. euroa. Maankäytösopimuksista tehtäviä kirjauksia tuloihin kertyi 4,8 milj. euroa.

Omaisuuksien tuotot jäivät noin 1,7 milj. euroa alle muutetun talousarvion. Osan ennustetuista, lähinnä Klaukkalan alueen, omakotitalotontti- ja kerrostalotonttikaupoista siirryttyä vuodelle 2022.

Investointien toteutuminen

Maa-alueita hankittiin 0,8 milj. eurolla yhteensä 12,7 ha. Toteutuneet maa-alueiden hankinnat liittyivät asemakaavojen toteutuksiin eri puolella kuntaa. Maankäytösopimuksilla hankittiin maata 0,03 milj. euron arvosta. Maa-alueiden myyntejä

toteutui 9,23 milj. euron arvosta, josta 6,2 milj. euroa kirjattiin tuloslaskelmaan myyntivoittona.

Kiinteä omaisuus	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %
Maa-alueiden hankinta	-2 500 000		-2 500 000	-827 617	-1 672 383	67 %
Maanmyyntitulo	1 500 000		1 500 000	3 157 069	-1 657 069	-110 %
Netto	-1 000 000	0	-1 000 000	2 329 452	-3 329 452	333 %

Tekninen keskus

	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	2 486 650	-100 000	2 386 650	2 244 768	141 882	6 %	2 741 442
Toimintakulut	-12 214 830	496 660	-11 718 170	-11 453 139	-265 031	2 %	-10 694 586
Toimintakate	-9 728 180	396 660	-9 331 520	-9 208 371	-123 149	1 %	-7 953 144

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Teknisen keskuksen osalta toimintakate toteutui noin 120 000 euroa muutettua talousarvioita paremmin, jonka muodostumiseen vaikuttivat merkittävästi vuonna 2021 jatkunut koronatilanne sekä osin myös olevien tehtävien rekrytointihaasteet.

Joukkoliikenteen toimintakate toteutui noin 210 000 euroa budjetoitua parempana johtuen koronatilanteesta. Kunnallistekniikan suunnittelun osalta toimintakate toteutui noin 60 000 euroa heikompana johtuen pääosin budjetoituja korkeammista palveluostoista, henkilöstökuluissa syntyi kuitenkin säästöä. Kunnallistekniikan rakentamisen käyttötalouden toimintakate toteutui noin 150 000 euroa budjettiin nähden heikommin johtuen pääosin tuntipalkkaisten lomapalkkavarauksista. Teknisen keskuksen koordinoinnin toimintakate oli noin 100 000 euroa talousarvioita parempi lähinnä ennakoitua alhaisemmista palvelujen ostoista. Katukunnossapidon, keskusvaraston, jätehuollon sekä viher- ja liikunta-alueiden toimintakatteet toteutuivat lähes budjetoitun mukaisesti.

Koronatilanne vuonna 2021 vaikutti merkittävästi joukkoliikenteeseen ja käyttäjämäärät pysyivät edelleen alhaisella tasolla sekä liikuntapaikkojen aukipitämiseen. Koronatilanteesta johtuen jäähalli ja eräät muut liikuntapaikat olivat ajoittain osittain rajoitetusti auki. Kunnan vastuulla olevan jätehuollon järjestämisen on hoitanut 1.1.2019 alkaen Kiertokapula Oy. Kunta ja Kiertokapula Oy sopivat syksyllä 2021, että kunta siirtää jätteenkuljetuksen liittyvän toteuttamisvastuun ja kilpailuttamistehtävän Kiertokapula Oy:lle Nurmijärven kunnan alueella. Seka- ja biojätteen kuljetusten hankinnan valmistelut käynnistyivät loppuvuonna 2021.

Vuonna 2021 oli henkilöstömuutoksia jokaisessa tulosyksikössä, ja henkilöstövaje kohdistui etenkin kunnallistekniikan rakentamisen, kunnallistekniikan suunnittelun sekä viher- ja liikunta-alueiden yksiköihin.

Tekninen keskus/yksiköt

	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Koordinointi							
Toimintatuotot	9 870		9 870	9 870	0	0 %	352 270
Toimintakulut	-435 830	-3 340	-439 170	-333 175	-105 995	24 %	-339 874
Toimintakate	-425 960	-3 340	-429 300	-323 305	-105 995	25 %	12 396
Kunnallistekniikan rakentaminen ja varastotoiminnot							
Toimintatuotot	142 090		142 090	82 109	59 981	42 %	134 132
Toimintakulut	-474 260		-474 260	-576 427	102 167	-22 %	-494 990
Toimintakate	-332 170	0	-332 170	-494 317	162 147	-49 %	-360 858
Katujen ja teiden kunnossapito sekä varikko							
Toimintatuotot	774 000		774 000	765 625	8 375	1 %	878 364
Toimintakulut	-3 433 450	-200 000	-3 633 450	-3 619 031	-14 419	0 %	-3 293 999
Toimintakate	-2 659 450	-200 000	-2 859 450	-2 853 406	-6 044	0 %	-2 415 635
Jätehuolto							
Toimintatuotot	364 000		364 000	311 429	52 571	14 %	449 828
Toimintakulut	-494 480		-494 480	-424 882	-69 598	14 %	-418 401
Toimintakate	-130 480	0	-130 480	-113 453	-17 027	13 %	31 427
Viher- ja liikunta-alueet							
Toimintatuotot	866 700	-100 000	766 700	759 891	6 809	1 %	723 148
Toimintakulut	-3 123 510	100 000	-3 023 510	-3 027 253	3 743	0 %	-3 049 742
Toimintakate	-2 256 810	0	-2 256 810	-2 267 363	10 553	0 %	-2 326 594
Kunnallistekniikan suunnittelu							
Toimintatuotot	329 990		329 990	315 844	14 146	4 %	203 700
Toimintakulut	-4 253 300	600 000	-3 653 300	-3 472 372	-180 928	5 %	-3 097 580
Toimintakate	-3 923 310	600 000	-3 323 310	-3 156 528	-166 782	5 %	-2 893 880
Tekninen keskus yhteensä							
Toimintatuotot	2 486 650	-100 000	2 386 650	2 244 768	141 882	6 %	2 741 442
Toimintakulut	-12 214 830	496 660	-11 718 170	-11 453 139	-265 031	2 %	-10 694 586
Toimintakate	-9 728 180	396 660	-9 331 520	-9 208 371	-123 149	1 %	-7 953 144

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %
Kunnallistekniikan rakentaminen	-11 689 000	3 710 000	-7 979 000	-6 432 475	-1 546 525	19 %
Klaukkalan tieverkko	-2 700 000	2 600 000	-100 000	-35 797	-64 203	64 %
Kunnan ja valtion yhteishankkeet	-3 900 000	150 000	-3 750 000	-2 946 596	-803 404	21 %
Irtain omaisuus	-320 000	0	-320 000	-304 530	-15 470	5 %
Yhteensä	-18 609 000	6 460 000	-12 149 000	-9 719 398	-2 429 602	20 %

Kunnallistekniikan rakentamishojelman toteutuminen

Tulosalueen nettoinvestoinnit toteutuivat kokonaisuudessaan noin 2,4 milj.euroa muutettua talousarviota parempana.

Klaukkalan kehätie otettiin liikenteelle käyttöön marraskuun lopulla 2020, ja hankkeen viimeistelytöitä tehtiin vuonna 2021 ja niitä tehdään vielä seuraavinakin vuosina.

Kunnallistekniikan rakentamishojelman merkittävimmät valmistelu- ja toteutuskohteita vuonna 2021 olivat

- Klaukkalan kehätie
- Vanha-Klaukan alue,
- Heinojan alue,
- Kylänpään alue,
- Klaukkalan urheilukentän peruskorjaus,
- Toreenintien-Raalantien-Rajamäentien risteyksien parantaminen,
- Metsä-Tuomelan alue,
- Klaukkala-Perттula välisen kevyen liikenteen väylä ja
- Altian ja Ilvesvuori pohjoisen työpaikka-alueet.

Seuraavalle vuodelle siirtyviä merkittävimpiä hankkeita olivat

- Ilvesvuoren pohjoisosan kunnallistekniikan investoinnit,
- Altian alue,
- Kaukkalan tieverkon hankkeet Havumäentien ja Luhtajontien alueilla,
- Heinojan alue,
- Kylänpään alue,
- Viirinlaakso II:n alue ja
- Ali-Tilkan alueen viimeistelyt (ml. Lähtelänoja).

Siirtyvien hankkeiden määrärahoja on budjetoitu uudelleen vuoden 2022 kunnallistekniikan rakentamishojelman hyväksymisen yhteydessä.

Vuonna 2021 Vanha-Klaukan alueen kunnallistekniikan valtion avustusta maksettiin noin 560 000 euroa. Klaukkalantien pohjoisosan kevyenliikenteen hankkeelle on kirjattu 400 000 euroa valtion avustusta, Isosuon luontopolulle noin 37 000 euroa ja Klaukkalan urheilukentän perusparannushankkeelle 170 000.

Merkittävimmät vuonna 2021 valmistuneet hankkeet

Hanke	Kokonaiskustannukset e
Mahlamäki	165 897
Bueno skeitti	33 808
Klaukkalan urheilukentän peruskorjaus	
Kulut	852 067
Rahoitusosuus	-170 000
Netto	682 067
Isosuon luontopolku	
Kulut	93 437
Rahoitusosuus	-36 972
Netto	56 465

Kunnallistekniikan rakentaminen	Alkuperäinen TA2021	TA+ muut. 2021	TP 2021	Tot.-%	Poikkeama
18430001 Heinoja 1	-1 170 000	-600 000	-121 519	20,3 %	-478 481
18430002 Krannilan alue	-20 000	0			0
18430006 Kylänpään alue	386 000	186 000	-184 795	-99,4 %	370 795
18430010 Järvimaa	-20 000	0	0		0
18430011 Vanha Klaukan alue	-2 500 000	-2 250 000	-1 833 495	81,5 %	-416 505
18430015 Ali-Tiikka	-400 000	-700 000	-405 113	57,9 %	-294 887
18430019 Toreenintien-Raalantien ja Rajamäentien risteysten parantaminen	-550 000	-750 000	-816 618	108,9 %	66 618
18430030 Viirinlaakso II	-30 000	-200 000	-1 699		-198 301
18430036 Vanhan sähkölaitoksen ympäristö	-20 000	0			0
18430037 Jokimetsä	-50 000	-50 000	-25 858	51,7 %	-24 142
18430038 Hellaspolun alue	-20 000	0			0
18430039 Mahlamäki	-160 000	-165 000	-165 897	100,5 %	897
18430040 Sorvitien alue	-20 000	0			0
18430041 Rusakontien jk- ja pptien silta	-60 000	-60 000	-37 790	63,0 %	-22 210
18430201 Ilvesvuori, pohjoinen työpaikka-alue	-2 250 000	-100 000			-100 000
18430204 Altian työpaikka-alue	-835 000	0			0
18430208 Metsä-Tuomelan työpaikka-alue	-250 000	-300 000	-245 182	81,7 %	-54 818
18430303 Sadevesiviemärit, vahojen alueiden kuivatus	-100 000	-50 000	-46 146	92,3 %	-3 854
18430304 Sadevesiviemärit, varaus	-100 000	-50 000	-110 422	220,8 %	60 422
18430305 Reunakivet ja muut kivityöt	-250 000	-100 000	-43 526	43,5 %	-56 474
18430306 Istutukset, nurmetukset ja viimeistelytyöt	-50 000	-50 000	0	0,0 %	-50 000
18430307 Rakennettujen teialueiden vihertäminen	-15 000	-15 000	-26 420	176,1 %	11 420
18430309 Pienet nimeämättömät kohteet	-100 000	-70 000	-24 594	35,1 %	-45 406
18430405 Liikenneturvallisuusprojektit	-250 000	-170 000	-127 115	74,8 %	-42 885
18430407 Peruskorjaukset	-30 000	-30 000	-39 205	130,7 %	9 205
18430501 Päällystys	-600 000	-600 000	-620 540	103,4 %	20 540
18430502 Kadun varusteet, laitteet ja ohjaus	-600 000	-600 000	-383 241	63,9 %	-216 759
18430503 Suunnittelu, mittaus ja tutkimus	-100 000	-50 000	-44 009	88,0 %	-5 991
18430504 Pysäköintialueet, pysäkkikatokset ja muu liikennetekniikka	-100 000	-100 000	-101 619	101,6 %	1 619
18430506 Haja-asutusalueiden vesihuolto	-25 000	-15 000	0	0,0 %	-15 000
18430604 Luonnonvaraiset puistot	-75 000	-75 000	-58 719	78,3 %	-16 281
18430606 Leikkikenttien saneeraus	-115 000	-145 000	-136 668	94,3 %	-8 332
18430619 Laidunalue	-40 000	0			0
18430620 Metistö, Rki	-20 000	0			0
18430705 Metsä-Tuomelan jäteasema ja maankaatopaikka	-850 000	-100 000	-84 880	84,9 %	-15 120
18430823 Bueno skeitti		-30 000	-28 448	94,8 %	-1 552
18430824 Klaukkalan urh.kentän ja nurmen pk	-300 000	-700 000	-662 492	94,6 %	-37 508
18430828 Isosuon luontopolku		-40 000	-56 465	141,2 %	16 465
18430902 Luhtajoentie välillä Viirintie-Kunnarinmutka	-50 000	0			0
18430904 Luhtajoentie välillä Havumäentie-ohikulkutie	-500 000	-100 000	-35 797	35,8 %	-64 203
18430905 Havumäentien jatke Luhtajoentiele	-2 150 000	0			0
18430911 Klaukkalan ohikulkutie	-800 000	-1 400 000	-1 067 518	76,3 %	-332 482
18430913 Yleisten teiden kevyen liikenteen verkosto	-3 000 000	-2 300 000	-1 879 078	81,7 %	-420 922
18430916 Klaukkalantien kehittäminen	-100 000	-50 000			-50 000
INVESTOINNIT NETTO	-18 289 000	-11 829 000	-9 414 868	79,6 %	-2 414 132

Keskeisimmät perustiedot (TA 2021 = alkuperäinen talousarvio)

		TP 2021	TA 2021	TP 2020	TP 2019
Katujen ja teiden kunnossapito					
Hoidetut liikenneväylät yhteensä	km	360	371	523	523
Kadut + kevyen liikenteen väylät	km	360	371	359	359
Yksityistiet	km	0	0	164	164
Kunnossapito yhteensä	€/km	-5 478	-4 756	-3 154	-4 224
Kulut yhteensä	€	-1 971 953	-1 764 540	-1 649 701	-2 209 218
Kadut + kevyen liikenteen väylät	m2	1 840 040	1 947 000	1 837 541	1 837 541
Kadut + kevyen liikenteen väylät	€/m2	-1,1	-0,9	-0,7	-0,8
Kadut + kevyen liikenteen väylät	€	-1 971 953	-1 764 540	-1 273 388	-1 558 042
Katuväläistys					
Valaisimet	kpl	10 802	10 600	10 598	10 461
Kulut	€/valaisin	-69	-67	-66	-68
Kulut	€/asukas	-17	-16	-16	-16
Kulut	€	-745 199	-715 000	-698 387	-707 886
Jätehuolto					
Jätehuollon kulut	€/asukas	-10	-11	-10	-9
Tuotot	€	311 429	364 000	449 828	328 441
Kulut	€	-424 882	-494 480	-418 401	-406 766
Netto	€	-113 453	-130 480	31 427	-78 325
Viheralueet					
Puistojen ja viheralueiden hoito ja ylläpito					
Hoidetut puistot (AI-AIII)	ha	59	58	59	60
Kulut	€/ha	-6 275	-5 943	-5 009	-5 536
Hoidetut puistot yhteensä	€	-369 592	-344 710	-295 048	-329 382
Metsät ja pellot					
Metsät ja taajamametsät					
Metsät ja taajamametsät	ha	918	918	918	930
Kulut/ha	€/ha	-72	-57	-67	-59
Tuotot	€	183 593	105 000	136 650	154 033
Kulut	€	-66 033	-52 259	-61 584	-55 259
Netto	€	117 559	52 741	75 066	98 775
Pellot					
Pellot	ha	160	147	160	165
Kulut/ha	€/ha	-24	-56	-12	-21
Tuotot	€	62 024	51 000	54 775	58 589
Kulut	€	-3 787	-8 290	-1 944	-3 409
Netto	€	58 236	42 710	52 830	55 180
Puistojen ja viheralueiden hoito ja ylläpito yht.					
Tuotot	€	261 422	165 100	201 175	222 105
Kulut	€	-502 745	-463 150	-427 915	-453 427
Netto	€	-241 323	-298 050	-226 740	-231 322
Liikuntapaikat					
Urheilu- ja pallokentät (sis jääurheilualueet)					
Urheilu- ja pallokentät (sis jääurheilualueet)	kpl	30	30	30	30
Kuntoradat, ulkoilureitit					
Kuntoradat, ulkoilureitit	km	130	127	127	127
Ladut					
Ladut	km	105	105	105	105
Liikuntapaikat yhteensä					
Tuotot	€	498 426	701 600	521 973	675 243
Kulut	€	-2 397 244	-2 511 040	-2 468 295	-2 725 759
Netto	€	-1 898 819	-1 809 440	-1 946 322	-2 050 516
Tuotot	€/asukas	11	16	12	16
Kulut	€/asukas	-54	-57	-57	-63
Kunnallistekninen suunnittelu					
Suunnittelun kulut					
Suunnittelun kulut	€/asukas	-13,8	-12,6	-10,4	-10,5
Tuotot	€	129 990	129 990	128 700	113 616
Kulut	€	-611 027	-551 030	-452 762	-450 784
Netto	€	-481 037	-421 040	-324 062	-337 168
Joukkoliikenne					
Joukkoliikenteen kulut					
Joukkoliikenteen kulut	€/asukas	-65	-84	-60	-81
Myydyt liput					
Myydyt liput	kpl	10 167	24 100	12 400	22 720
Kulut/lippu	€/lippu	-281	-153	-212	-153
Tuotot	€	185 854	200 000	75 000	217 457
Kulut	€	-2 859 229	-3 687 270	-2 626 133	-3 485 072
Netto	€	-2 673 375	-3 487 270	-2 551 133	-3 267 615

Tilakeskus

	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	24 146 765	-300 000	23 846 765	23 995 378	-148 613	-1 %	24 940 138
Toimintakulut	-12 581 250	-702 480	-13 283 730	-13 377 026	93 296	-1 %	-15 415 359
Toimintakate	11 565 515	-1 002 480	10 563 035	10 618 352	-55 317	-1 %	9 524 779

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Tilakeskuksen toimintakate toteutui noin 50 000 euroa muutettua talousarviota parempana ja vajaan 1 milj. euroa alkuperäistä talousarviota huonompana. Toimintatuotot toteutuivat 148 000 euroa parempana. Toimintakulut toteutuivat vajaan 100 000 euroa heikompana. Henkilöstökulut toteutuivat 45 000 euroa parempana henkilöväjeen vuoksi. Asiantuntijapalvelut toteutuivat 126 000 euroa huonompana. Syynä olivat asiantuntijapalveluiden suuri tarve henkilöväjeen vuoksi ja kiinteistöjen myynti kuntoarvoineen ja purkaminen. Kehitettävien kiinteistöjen listauksen osalta kunta myi vuonna 2021 3 kiinteistöä. Vuonna 2021 purettiin 5 kiinteistöä (keilahalli, Puistotie 2, Sammontie 2 B, Tornitien päiväkotikoti, Vaskomäentie 3). Lämmityskuluissa säästettiin 71 000 euroa.

Ilkivalta pysyi korkealla tasolla, josta syystä lisättiin valvontakameroita (ostamalla ja leasing) kriittisiin kohteisiin. Koulujen ja päiväkotien pihat kärsivät jatkuvasta ilkivallasta.

Toimintakulujen osalta lisäpainetta toivat nykyisen kiinteistövalvomon ajanmukaistaminen toiminnaltaan paremmaksi. Pihojen ulkoalueiden osalta toimintakuluja lisäsivät ulkoaluehoitosopimuksiin kuulumattomien viheralueiden kunnostustyöt (ulkoaluehoitosopimuksiin ei kuulu uusimis- tai peruskunnostustyöt).

Radonmittauksia täydennettiin loppuvuonna 2021 ja jatketaan vuonna 2022.

Tilakeskus onnistui rekrytoimaan ammattitaitoisia työntekijöitä. Tilakeskuksen työntekijöitä työllistivät loppuvuodesta mm. Vate-tilaryhmään kuuluvat työt, ilkkivaltoihin liittyvät työtehtävät sekä ulkoalueurakoitsijoiden valvontatehtävät.

Valkjärven koulun tuhopolton vahinkojen korvaussumma vakuutusyhtiöltä kunnalle oli yhteensä runsaat 1,4 miljoonaa euroa, josta valtaosa on kirjattu vuodelle 2020.

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %
Sosiaali- ja terveyspalvelut	-5 500 000	0	-5 500 000	-3 368 078	-2 131 922	39 %
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	-8 150 000	645 000	-7 505 000	-6 554 923	-950 077	13 %
Toimialojen yhteiset	-50 000	0	-50 000	-36 921	-13 079	26 %
Aleksian keittiöt	-750 000	350 000	-400 000	-448 245	48 245	-12 %
Pienet talohankkeet	-1 400 000	36 000	-1 364 000	-1 122 333	-241 667	18 %
Yhteensä	-15 850 000	1 031 000	-14 819 000	-11 530 500	-3 288 500	22 %

Talonrakennusinvestoinnit olivat noin 3,3 milj.euroa muutettua talousarviota alhaisemmat. Osavuosisikatsauksissa vähennettiin investointimäärärahoja noin 1 milj. euroa. NYK:n korjaussisältö oli laajempi kuin odotettiin, mutta kustannuksia kohdistuu myös vuodelle 2022. Terveyskeskuksen kustannuksia kohdistuu myös huomattavasti vuodelle 2022, työmaa on noin kuukauden myöhässä. Urheilupuiston koulun sisäilmakorjaus ylittyi noin 60 000 euroa. Rajamäen palveluverkkokohtien hankintaa ei päästy aloittamaan johtuen elinkaarihankekeselvityksistä. Kustannukset muodostuivat korttelin yhdyskuntateknisistä- ja telejärjestelyistä.

Tilikaudella valmistunut merkittävin kohde on ollut NYK Mikolan peruskorjaus joulukuussa. Terveyskeskuksen C-osan peruskorjaus ja Aleksian keittiömuutokset jatkuvat edelleen. Aleksian palvelu- ja jakelu- ja palvelu- ja jakelukeittöhankkeet tukevat valmistuneen keskuskeittiön toimintaa. Urheilupuiston kouluun tehtiin laaja sisäilmakorjausprojekti, jolla parannettiin kiinteistön

käytettävyyttä siihen saakka, kun uusi Urheilupuiston koulu valmistuu.

Pääkirjaston ja Röykän koulun peruskorjaushankkeiden rakennustyöt alkoivat. Molemmat hankkeet valmistuvat loppukesästä 2022.

Pihahankkeissa toteutettiin II vaihe Mäntysalon koulun pihasta lähiliikuntapaikaksi. Hanke kärsi jo rakennusvaiheessa jatkuvasta ilkivallasta. Professorin tien kiinteistöjen pysäköinti-investoinnissa asfaltoitiin Haikalan päiväkodin parkkipaikka. Valkjärven piha rakennettiin loppuun ja valaistusta parannettiin.

Pienissä talonrakennushankkeissa ehkä näkyvin kohde oli Aleksis Kiven syntymäkodin lautakaton uusiminen, lisäksi uusittiin viereisen aitan katto. Suopolun päiväkodissa ja Isoniitun koulussa tehtiin LVI-korjauksia. Maalaustöitä suoritettiin

Uotilan koulussa, Rajamäen koulun C-rakennuksessa ja Sääksin rantakahvilalla. Taaborin pärekaton kunnostus siirtyi käytötalouteen hankkeen pienen kustannustoteuman vuoksi. Paljoen koulun jätevesi- ja hulevesihanketta siirrettiin resurssipulan vuoksi.

Muita pieniä talonrakennushankkeita:

- Metsäkylän koulun liikuntasali sekä sade- ja salaojavesien johtaminen korjattiin.

- Ulkoleikkivälineiden uusimisen kohteena oli Kivenpuiston koulu, hanke jatkuu vuonna 2022.
- Rajamäen ulkoilualan huoltorakennuksen IV-kone ja julkisivu korjattiin.
- Lepsämän pienpuhdistamo projekti valmistui.
- Varikon hankesuunnitelma hyväksyttiin. Hankkeen keskeinen sisältö on mittaustoimen uusi autotalli sekä tarvittavat korjaus- ja turvallisuustoimenpiteet. Korjaustoimenpiteet keskittyvät talotekniikkaan.

Merkittävimmät vuonna 2021 valmistuneet hankkeet

Hanke	Kokonaiskustannukset e
NYK Mikola peruskorjaus (jatkuu alkuvuoden 2022)	4 970 000
Urheilupuiston koulu	910 000
Maaniitun koulu	7 200 000

Talonrakentamishjelman toteutuminen

Talonrakennus	Alkuperäinen TA2021	TA+ muut. 2021	TP 2021	Tot.-%	Poikkeama
18410003 Terveyskeskuksen peruskorjaus, osa C	-5 500 000	-5 500 000	-3 368 078	61 %	-2 131 922
18410210 Metsolan päiväkot, uudisrakennus		-50 000	-39 366	79 %	-10 634
18410305 NYK, peruskorjaus	-3 000 000	-3 000 000	-2 527 217	84 %	-472 783
18410314 Maaniitun koulu, peruskorjaus		-25 000	-17 359	69 %	-7 641
18410319 Röykan koulu, vanhan osan peruskorjaus	-1 450 000	-1 450 000	-893 151	62 %	-556 849
18410322 Urheilupuiston koulu	-600 000	-850 000	-909 936	107 %	59 936
18410323 Lepsämän koulu, korjaus	-200 000	-30 000	-33 704	112 %	3 704
18410324 Rajamäen alueen palv.verkkokohteiden suun.	-1 000 000	-200 000	-22 148	11 %	-177 852
18410503 Pääkirjaston peruskorjaus ja laajennus	-1 900 000	-1 900 000	-2 112 041	111 %	212 041
18410602 Kunnan varikko	-50 000	-50 000	-36 921	74 %	-13 079
18410615 Palvelukeittiöhanke	-750 000	-400 000	-448 245	112 %	48 245
18410714 Muut pienet hankkeet	-30 000	-100 000	-82 456	82 %	-17 544
18410719 Taabor, pärekatot	-30 000	-13 000	0	0 %	-13 000
18410741 Suopolun pk ja Suopolun vesijohdot ja iv-korjauksia	-50 000	-75 000	-71 164	95 %	-3 836
18410743 Uotilan koulun A-osan vesikaton maalaus	-30 000	0	0	0 %	0
18410751 Ulkoleikkivälineiden uusimiset	-40 000	-40 000	-35 481	89 %	-4 519
18410767 Isoniitun koulu	-100 000	-100 000	-73 302	73 %	-26 698
18410770 Rajamäen koulu, rak c	-30 000	-39 000	-39 069	100 %	69
18410771 Aleksis Kiven syntymäkoti	-30 000	-30 000	-33 936	113 %	3 936
18410774 Taaborin sosiaalitala (syksyn 2020-osuus)	-140 000	-153 000	-152 732	100 %	-268
18410779 Professorintien kiinteistöjen pysäköinti	-60 000	-60 000	-70 828	118 %	10 828
18410781 Lepsämän koulun jätevesipuhdistamon uusinta	-50 000	-80 000	-83 778	105 %	3 778
18410784 Pihat: Mäntysalon koulu	-300 000	-270 000	-130 409	48 %	-139 591
18410785 Isoniitun koulun ulkokatos	-45 000	-30 000	0	0 %	-30 000
18410786 Rajamäen ulkoilualan huoltorak. lv- ja julkisivuremontti	-55 000	-55 000	-32 338	59 %	-22 662
18410787 Punamullantie 12 A kaukolämpöön	-30 000	0			0
18410788 Metsäkylän koulun korjauksia	-150 000	-150 000	-155 998	104 %	5 998
18410789 Haikalan koulun turvallisuusinvestointi	-50 000	-50 000	-48 816	98 %	-1 184
18410790 Mäntysalon koulun turvallisuusinvestointi	-40 000	-50 000	-45 490	91 %	-4 510
18410791 Sääksin rantakahvilan julkisivumaalaus	-50 000	-21 000	-31 090	148 %	10 090
18410792 Paljoen koulun jätevesipuhdistamon uusinta ja hulevedet	-60 000	0			0
18410793 Valkjärven koulun piha	-30 000	-48 000	-35 446	74 %	-12 555
TALONRAKENNUS NETTO	-15 850 000	-14 819 000	-11 530 500	78 %	-3 288 500

Kiinteistöjen kunnossapito-ohjelman toteutuminen

Suunnitellusta vuoden 2021 korjausrakentamisen kunnossapito-ohjelmasta toteutui noin puolet. Kunnossapito-ohjelman toteutumisesta hankaloitti edelleen eniten sisäilman parantamiseen ja selvittämiseen liittyvät toimenpiteet sekä tilankäyttäjiltä tulleet odottamattomat palvelupyynnöt ja vikakorjaukset. Korjausrakentamisen budjetti oli 1,575 miljoonaa euroa ja

toimintakulut 1,407 miljoonaa euroa. Kustannusten laskua selittää palveluiden ostojen vähennys verrattuna edellisvuoteen. Kunnossapito-ohjelman toteutumisen seuranta ja johtamista on vaikeuttanut ylläpitopäällikön täyttämätön vakanssi viimeisellä kvartaalilla.

Keskeisimmät perustiedot (TA 2021 = alkuperäinen talousarvio)

		TP 2021	TA 2021	TP 2020	TP 2019
Tilakeskus					
Toiminnassa olevat tilat	huom ²	198 211	183 591	193 792	183 766
Pinta-alat					
Koulut	m ²	83 109			
Päiväkodit	m ²	24 971			
(sisältää yksityiselle vuokratut)					
Terveyskeskukset	m ²	19 247			
(sisältää Keusotelle vuokratut)	€/m ²				
Ulos vuokratut tilat	m ²	10 999			
(ei sis. Keusotea ja yksityisiä päiväkotia)					
Muut tilat	m ²	59 065			
Yhteensä kulut	€/m ² /v	-67	-69	-80	-64
Yhteensä tuotot	€/m ² /v	121	132	129	131
Tuotot	€	23 995 378	24 146 765	24 940 138	24 149 997
Kulut	€	-13 377 026	-12 581 250	-15 415 359	-11 757 657
Netto	€	10 618 352	11 565 515	9 524 779	12 392 340
Lämmön normeerattu ominaiskulutus	kWh/m ³ /v	45,9	0,0	45,0	49,1
Sähkön ominaiskulutus	kWh/m ³	24,2	0,0	22,9	24,4

Tilakeskuksen tuloslaskelma

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	24 146 765	-300 000	23 846 765	23 995 378	-148 613	-1 %	24 940 138
Myyntituotot	33 005		33 005	36 643	-3 638	-11 %	113 849
Maksutuotot					0		
Tuet ja avustukset					0		12 135
Muut toimintatuotot	24 113 760	-300 000	23 813 760	23 958 735	-144 975	-1 %	24 814 153
Toimintakulut	-12 581 250	-702 480	-13 283 730	-13 377 026	93 296	-1 %	-15 415 359
Henkilöstökulut	-1 887 060		-1 887 060	-1 842 381	-44 679	2 %	-1 819 524
Palvelujen ostot	-2 711 250	-670 000	-3 381 250	-3 456 787	75 537	-2 %	-5 310 786
Aineet, tarv. ja tavarat	-4 501 780		-4 501 780	-4 555 909	54 129	-1 %	-4 128 426
Avustukset					0		
Muut toimintakulut	-3 481 160	-32 480	-3 513 640	-3 521 950	8 310	0 %	-4 156 623
Toimintakate	11 565 515	-1 002 480	10 563 035	10 618 352	-55 317	-1 %	9 524 779
Poistot ja arvonal.	-8 600 000		-8 600 000	-9 478 363	878 363	-10 %	-10 793 531

Hallinto- ja talouspalvelut

	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	753 820	260 000	1 013 820	987 048	26 772	3 %	865 705
Toimintakulut	-5 463 711	-975	-5 464 686	-5 488 841	24 155	0 %	-5 202 141
Toimintakate	-4 709 891	259 025	-4 450 866	-4 501 793	50 927	-1 %	-4 336 437

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Tulosalueen toimintakate toteutui noin 50 000 euroa muutettua talousarviota huonompana.

Yksikkötasolla rakennusvalvonnan toimintakate toteutui noin 12 000 euroa muutettua talousarviota parempana. Rakennuslupamaksuja kertyi noin 18 000 euroa muutettua talousarviota vähemmän, mutta noin 240 000 euroa alkuperäistä talousarviota enemmän. Kulupuolella menoja säästyi noin 30 000 euroa lähinnä henkilöstökuluista. Toisaalta Lupapisteen maksut olivat budjetoitua korkeammat.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen maksuosuudet olivat noin 75 000 euroa budjetoitua suuremmat.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen sopijakuntien lopulliset maksuosuudet määräytyvät tilinpäätösvaiheessa kunta-kohtaisesti kohdennettujen palveluiden sekä maksuosuuksia kompensoivien maksutulojen perusteella. Tasoituskokouksen perusteella Nurmijärvi sai palautuksena vajaan 40 000 euroa.

Hallinnon ja talouden toimintakate toteutui noin 27 000 euroa talousarviota huonompana lähinnä tulosalueelle kirjattujen koko toimialan ICT-kustannusten vuoksi.

Rakennuslupia myönnettiin kertomusvuonna huomattavasti enemmän (33 %) kuin edellisvuonna. Toteutuneiden katselmusten määrä oli myös edellisiä vuosia korkeampi.

Hallinto ja talous /yksiköt

	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Hallinto ja talous							
Toimintatuotot	214 820	0	214 820	205 861	8 959	4 %	211 117
Toimintakulut	-865 171	-975	-866 146	-883 926	17 780	-2 %	-836 716
Toimintakate	-650 351	-975	-651 326	-678 065	26 739	-4 %	-625 599
Keski-Uudenmaan pelastuslaitos							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-3 438 400		-3 438 400	-3 513 953	75 553	-2 %	-3 379 436
Toimintakate	-3 438 400		-3 438 400	-3 513 953	75 553	-2 %	-3 379 436
Keski-Uudenmaan ympäristökeskus							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-842 900		-842 900	-803 575	-39 325	5 %	-715 952
Toimintakate	-842 900		-842 900	-803 575	-39 325	5 %	-715 952
Tekninen lautakunta yhteensä							
Toimintatuotot	214 820	0	214 820	205 861	8 959	4 %	211 117
Toimintakulut	-5 146 471	-975	-5 147 446	-5 201 454	54 008	-1 %	-4 932 105
Toimintakate	-4 931 651	-975	-4 932 626	-4 995 592	62 966	-1 %	-4 720 988
Rakennusvalvonta/ asemakaavoitus- ja rakennuslautakunta							
Toimintatuotot	539 000	260 000	799 000	781 187	17 813	2 %	654 587
Toimintakulut	-317 240		-317 240	-287 387	-29 853	9 %	-270 036
Toimintakate	221 760	260 000	481 760	493 800	-12 040	-2 %	384 551
Tulosalue yhteensä							
Toimintatuotot	753 820	260 000	1 013 820	987 048	26 772	3 %	865 705
Toimintakulut	-5 463 711	-975	-5 464 686	-5 488 841	24 155	0 %	-5 202 141
Toimintakate	-4 709 891	259 025	-4 450 866	-4 501 793	50 927	-1 %	-4 336 437

Keskeisimmät perustiedot (TA 2021 = alkuperäinen talousarvio)

		TP 2021	TA 2021	TP 2020	TP 2019
Rakennusvalvonta					
Rakennusluvut	kpl	320	260	240	260
Tarkastukset	kpl	1 895	1 500	1 813	1 489
Kulut /asukas	€/asukas	-6,5	-7,2	-6,2	-6,4
Tuotot	€	781 187	539 000	654 587	467 182
Kulut	€	-287 387	-317 240	-270 036	-274 921
Netto	€	493 800	221 760	384 551	192 260

Maankäyttö ja kaavoitus

	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Toimintatuotot	395 700		395 700	386 822	8 878	2 %	322 879
Toimintakulut	-2 905 120	98 160	-2 806 960	-2 629 495	-177 465	6 %	-2 291 634
Toimintakate	-2 509 420	98 160	-2 411 260	-2 242 673	-168 587	7 %	-1 968 754

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Tulosalueen toimintakate toteutui lähes 170 000 euroa muutettua talousarviota parempana pääosin henkilöstövajauksesta johtuen. Lisäksi hankkeiden viivästymisen takia jäi asiantuntijamäärärahoja käyttämättä.

Vuoden tammikuussa 2021 aikana hyväksyttiin valtuustossa Rajakaaren asemakaavamuutos. Ilvesvuori pohjoisen hyväksymispäätöksestä tehty valitus hylättiin Helsingin hallinto-oikeuden päätöksellä 23.12.2020 ja kaava tuli voimaan helmikuussa 2021. Heinoja I asemakaavan hyväksymispäätöksestä tehty valitus hylättiin Helsingin hallinto-oikeuden päätöksellä 17.5.2021 ja kaava tuli voimaan kesäkuun lopulla 2021. Vuoden 2021 aikana on edistetty elinkeinoelämän kannalta tarpeellisia asemakaavamuutoksia kuten Toreeninkulman ja Viirinlaakson kaupan hankkeita ripeässä aikataulussa. Toreeninkulman asemakaavamuutos hyväksyttiin valtuustossa toukokuussa 2021. Viirinlaakso asemakaavamuutos on valmisteltu hyväksyttäväksi tammikuussa 2022. Samalla on kehitetty niin toimialan ja tulosalueen sisäistä yhteistyötä kuin yhteistyötä

yhteistyökumppanien kanssa kaavoitusprosessin sujuvuuden takaamiseksi.

Järvimaan tonttien (10 kpl) asettamisesta arvontamenettelyyn päätettiin elinvoimalautakunnassa. Tonttien arvonta ja luovutus tapahtuu vuoden 2022 aikana.

Valtuusto hyväksyi 22.4.2020 § 35 Nurmijärven kunnan yksityistieavustusten avustusjärjestelmän ja myöntämisehdot. Asemakaavoitus- ja rakennuslautakunta myönsi yksityistieavustukset vuonna 2021 ensimmäistä kertaa kokonaisuudessaan uuden avustusjärjestelmän mukaan.

Henkilöstö on vaihtunut asema- ja yleiskaavoituksen tulosityksiköissä ja ammattitaitoisten asiantuntijoiden saatavuus on osoittautunut haasteelliseksi, eikä kaikkia vakansseja ole saatu täytettyä. Koronapandemian aikainen etätyö on resurssipulan ohella hidastanut mm. asema- ja yleiskaavoitusohjelmien toteutumista.

Maankäyttö ja kaavoitus/yksiköt

	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Koordinointi							
Toimintatuotot					0		
Toimintakulut	-140 840	-1 840	-142 680	-114 528	-28 152	20 %	-98 656
Toimintakate	-140 840	-1 840	-142 680	-114 528	-28 152	20 %	-98 656
Asemakaavoitus							
Toimintatuotot	33 700		33 700	33 929	-229	-1 %	25 618
Toimintakulut	-527 070	50 000	-477 070	-492 996	15 926	-3 %	-479 635
Toimintakate	-493 370	50 000	-443 370	-459 067	15 697	-4 %	-454 017
Kiinteistö- ja mittaus-toimi							
Toimintatuotot	340 000		340 000	297 130	42 870	13 %	271 698
Toimintakulut	-1 421 610		-1 421 610	-1 350 857	-70 753	5 %	-1 032 211
Toimintakate	-1 081 610	0	-1 081 610	-1 053 727	-27 883	3 %	-760 513
Asemakaavoitus- ja rakennuslautakunta yhteensä							
Toimintatuotot	373 700	0	373 700	331 058	42 642	11 %	297 316
Toimintakulut	-2 089 520	48 160	-2 041 360	-1 958 381	-82 979	4 %	-1 610 502
Toimintakate	-1 715 820	48 160	-1 667 660	-1 627 323	-40 337	2 %	-1 313 186
Maankäyttö							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-315 560		-315 560	-280 242	-35 318	11 %	-293 872
Toimintakate	-315 560		-315 560	-280 242	-35 318	11 %	-293 872
Yleiskaavoitus							
Toimintatuotot	22 000		22 000	55 764	-33 764	-153 %	25 564
Toimintakulut	-500 040	50 000	-450 040	-390 873	-59 167	13 %	-387 260
Toimintakate	-478 040	50 000	-428 040	-335 108	-92 932	22 %	-361 696
Elinvoimalautakunta yhteensä							
Toimintatuotot	22 000	0	22 000	55 764	-33 764	-153 %	25 564
Toimintakulut	-815 600	50 000	-765 600	-671 114	-94 486	12 %	-681 132
Toimintakate	-793 600	50 000	-743 600	-615 350	-128 250	17 %	-655 568
Tulosalue yhteensä							
Toimintatuotot	395 700	0	395 700	386 822	8 878	2 %	322 879
Toimintakulut	-2 905 120	98 160	-2 806 960	-2 629 495	-177 465	6 %	-2 291 634
Toimintakate	-2 509 420	98 160	-2 411 260	-2 242 673	-168 587	7 %	-1 968 754

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %
Kiinteistö- ja mittaus-toimi	-30 000		-30 000	0	-30 000	100 %

Keskeisimmät perustiedot (TA 2021 = alkuperäinen talousarvio)

		TP 2021	TA 2021	TP 2020	TP 2019
Omaisuu den tuotot ja hallinta					
Luovutetut omakotitontit		64	30	33	27
Luovutetut yhtiömuotoiset tontit		6	6	2	6
Maankäyttö					
Kulut	e/asukas	-6,3	-7,2	-6,7	-7,2
Tuotot	e	0	0	0	0
Kulut	e	-280 242	-315 560	-293 872	-309 974
Netto	e	-280 242	-315 560	-293 872	-309 974
Yleiskaavoitus					
Lupapäätökset	kpl	51	50	48	33
Lausunnot	kpl	6	10	6	13
Hyväksytty yleiskaava	kpl	0	1	0	0
Yleiskaavaehdotus	kpl	1	1	0	0
Yleiskaavaaluonnos	kpl	0	0	0	1
Kulut	e/asukas	-8	-11	-8	-10
Tuotot	e	55 764	22 000	25 564	26 009
Kulut	e	-390 873	-500 040	-387 260	-472 853
Netto	e	-335 108	-478 040	-361 696	-446 844
Asemakaavoitus					
Lupapäätökset	kpl	38	26	0	37
Hyväksytyt kaavat	k-m2	112 514	40 000	353 132	106 362
Kulut /asukas	€/asukas	-11	-12	-11	-13
Tuotot	€	33 929	33 700	25 618	84 193
Kulut	€	-492 996	-527 070	-479 635	-559 269
Netto	€	-459 067	-493 370	-454 017	-475 075
Mittaus ja kiinteistöt					
Paikkatietopalvelut					
Kantakartan mukainen ylläpidettävä alue	km ²	40	40	40	40
Kiinteistöinsinööri palvelut					
Rekisteröidyt kiinteistöt	kpl	85	100	50	57
Kiinteistö- ja mittauspalvelut yht.	€/asukas	-31	-32	-24	-25
Tuotot	€	297 130	340 000	271 698	287 060
Kulut	€	-1 350 857	-1 421 610	-1 032 211	-1 087 916
Netto	€	-1 053 727	-1 081 610	-760 513	-800 856

Yleiskaavoitusohjelman toteutuminen

- Kirkonkylän osayleiskaava (taajama)**

Tavoite: Kirkonkylän osayleiskaava ohjaa taajaman kehittämistä ja asemakaavoitusta. Kaavaehdotus on nähtävillä vuoden vaihteessa 2020/2021 ja se on tavoitteena saada hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2021 aikana.

Toteutuminen: Kirkonkylän osayleiskaavan hyväksymiskäsittely on aloitettu, elinvoimalautalunta hyväksyi osayleiskaavan 12/2021. Kunnanhallitus palautti osayleiskaavan uudelleen valmisteltavaksi 1/2022.

- Palojoen osayleiskaava (haja-asutusalue)**

Tavoite: Kaava laaditaan oikeusvaikutteisena. Osayleiskaava ohjaa alueen rakentamista ja muuta maankäyttöä. Palojoen osayleiskaavaehdotus valmistellaan käsittelyyn vuonna 2021. Kaava on tavoitteena valmistella hyväksymiskäsittelyyn vuodenvaihteessa 2021/2022.

Toteutuminen: Palojoen osayleiskaavaehdotuksen laatiminen on mahdollista vasta, kun maaseutuyleiskaavojen laadintaperiaatteet on laadittu kaavoituksen kehittämisyöryhmän työn pohjalta yhteistyössä kaavoituksen kehittämisen seurantarhythmän ja kunnanhallituksen kanssa.

- Rajamäen osayleiskaava (taajama)**

Tavoite: Rajamäen osayleiskaava ohjaa taajaman kehittämistä ja asemakaavoitusta. Osayleiskaavaaluonnos on tavoitteena saada käsittelyyn Kirkonkylän osayleiskaavan hyväksymisen jälkeen. Kaavan laatiminen edellyttää mm. luontoselvitystä, liikenneselvityksen ajantasaistamista sekä kasvusuuntien aluevertailun tekemistä. Osayleiskaavan edellyttämien selvityksien laadintaa jatketaan vuoden 2021 aikana sekä aloitetaan osayleiskaavaaluonnoksen valmistelu.

Toteutuminen: Osayleiskaavan selvityksien laatimista on valmisteltu.

- **Metsäkylän osayleiskaava (haja-asutusalue)**

Tavoite: Kaava laaditaan oikeusvaikutteisena. Osayleiskaava ohjaa alueen rakentamista ja muuta maankäyttöä. Kaavan laatiminen edellyttää mm. luonto- ja maisemaselvityksen tekemistä. Kaavaluonnoksen valmistelu aloitetaan vuoden 2022 aikana.

Toteutuminen: Osayleiskaavan edistäminen on mahdollista vasta, kun maaseutuyleiskaavojen laadintaperiaatteet on laadittu kaavoituksen kehittämistyöryhmän työn pohjalta yhteistyössä kaavoituksen kehittämisen seurantar ryhmän ja kunnan hallituksen kanssa.

Asemakaavoitusohjelman toteutuminen

Asemakaavayksikkö on toteuttanut valtuuston marraskuussa 2020 hyväksymän talousarvion mukaista asemakaavoitusohjelmaa vuodelle 2021–2025. Kaavoitusohjelman lisäksi on edistetty muita kiireellisiä hankkeita, jotka on listattu toteutumisseurannan alapuolelle. Kiireellisten hankkeiden lisäksi myös henkilöstövajaukset ja –muutokset ovat vaikuttaneet hankkeiden etenemiseen.

Asemakaavoitusohjelmassa tavoitteena oli 6 asemakaavan hyväksyminen. Kaavoja hyväksyttiin 9 kpl. Merkittävimmät kaavat olivat Toreeninkulman kaupan hankkeen mahdollistava asemakaavamuutos, Rajakaaren kampuksen kaavamuutos ja kahden pysäköintialueen kaavamuutokset Klaukkalassa Ropakon alueella. Alla listattuna taajamittain vuodelle 2021 osoitetut asemakaavahankkeet ja niiden toteutuminen 31.12.2021 asti.

RAJAMÄKI

- **1-152 Hellaspolku**

Tavoite: hyväksyminen alkuvuodesta 2021.

Toteutuminen: Hyväksyminen valtuustossa 5/2021.

- **1-156 Rajakaari**

Tavoite: hyväksyminen keväällä 2021.

Toteutuminen: Hyväksyminen valtuustossa 1/2021.

KIRKONKYLÄ

- **2-198 Sähkölaitoksen alue**

Tavoite: hyväksyminen 12/2021 mennessä.

Toteutuminen: Asemakaavaehdotusta laaditaan, kaavan eteneminen edellyttää tontinluovutuskilpailun järjestämistä ja ratkeamista. Tontinluovutuskilpailulla haetaan kumppania, jonka kanssa yhteistyössä laaditaan kaavaehdotus.

- **2-204 Heinoja II**

Tavoite: hyväksyminen keväällä 2022.

Toteutuminen: Asemakaavaluonnoksen valmistelu on käynnissä.

- **2-232 Heinoja I**

Tavoite: hyväksyminen 6/2020 mennessä

Toteutuminen: Hyväksytty kunnanvaltuustossa 1/2020, hyväksymispäätöksestä on valitettu Helsingin hallinto-oikeuteen. Helsingin hallinto-oikeus hylkäsi valitukset 5/2021 ja kaava tuli voimaan 6/2021.

- **2-241 Toreeni II**

Tavoite: aloitus 6/2020

Toteutuminen: Kaavaehdotus on hyväksytty valtuustossa maaliskuussa 2021.

- **2-XXX Krannilan kolmio**

Tavoite: aloitus 6-12/2020

Toteutuminen: Hanketta ei ole vielä aloitettu maanomistusjärjestelyiden keskeneräisyyden takia.

KLAUKKALA

- **3-326 Viirinlaakso II**

Tavoite: hyväksyminen 6/2022 mennessä

Toteutuminen: Hanke on edennyt asemakaavoitusohjelman aikataulua hitaammin johtuen alueeseen liittyvistä laajoista selvityksistä mm. maaperään ja rakennettavuuteen liittyen sekä Luhtajoentien linjauksen vaihtoehtotarkastelusta. Kaava on ollut luonnoksena nähtävillä alkusyksystä 2021.

- **3-341 Sorvitie**

Tavoite: hyväksyminen 6/2021 mennessä

Toteutuminen: Kaavan hyväksymiskäsittely aloitettiin asemakaavoitus- ja rakennuslautakunnassa 12/2021.

- **3-XXX Jokimetsä (Ketunkallion AP-alueet)**

Tavoite: aloitus 1 -6/2021

Toteutuminen: Kaavaluonnosta on valmisteltu ja selvityksiä on teetetty.

- **3-348 Viirinlaakso I**

Tavoite: aloitus 6-12/2021

Toteutuminen: Kaavamuutos on valmisteltu hyväksyttäväksi 1/2022.

- **3-XXX Sudentulli TP-alue**

Tavoite: aloitus 6-12/2021

Toteutuminen: Selvityksiä on teetetty.

RÖYKKÄ

- **4-049 Lopentien Itäpuoli**

Tavoite: aloitus 1-9/2021

Toteutuminen: Kaavaluonnosta on valmisteltu ja selvityksiä on teetetty.

Kaavoitusohjelmaan 2021-2025 merkittyjen hankkeiden lisäksi vuoden 2021 aikana on edistetty muun muassa seuraavia kaavahankkeita:

- 1-157 Astarakanintie: hyväksyminen asemakaavoitus- ja rakennuslautakunta 12/2021
- 2-246 Ilvesvuori pohjoinen II, luonnoksena nähtävillä 10/2021
- 2-243 Rantapuisto: luonnoksena nähtävillä 5/2021
- 2-247 NYK: vireilletulo 8/2021
- 3-297 Kyjynpuisto: luonnoksena nähtävillä 11/2021
- 3-340 Luhtajoentie-Havumäentie: Hyväksytty valtuusto 5/2021, hyväksymispäätöksestä on valitettu Helsingin hallinto-oikeuteen
- 3-350 Urheilupuiston koulu: vireilleltulo 8/2021

2.2.5 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

	Alkuper. TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Tot.%	TP 2020
SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT							
Toimintatuotot	0	0	0	104 464	-104 464		1 610
Toimintakulut	-128 051 675	-8 141 778	-136 193 453	-124 849 778	-11 343 675	91,67 %	-129 489 794
Toimintakate	-128 051 675	-8 141 778	-136 193 453	-124 745 314	-11 448 139	91,59 %	-129 488 184
Sosiaali- ja terveyspalvelujen ostot							
Toimintakulut	-77 489 269	-8 141 778	-85 631 047	-71 667 749	-13 963 298	83,69 %	-81 449 628
Toimintakate	-77 489 269	-8 141 778	-85 631 047	-71 667 749	-13 963 298	83,69 %	-81 449 628
Erikoissairaanhoido							
Toimintakulut	-50 562 406	0	-50 562 406	-53 199 093	2 636 687	105,21 %	-48 071 181
Toimintakate	-50 562 406	0	-50 562 406	-53 199 093	2 636 687	105,21 %	-48 071 181
Sosiaali ja terveys, muut menot							
Toimintatuotot	0	0	0	104 464	-104 464		1 610
Toimintakulut	0	0	0	17 064	-17 064		31 016
Toimintakate	0	0	0	121 528	-121 528		32 626
KONSERNIPALVELUT							
Toimintatuotot	2 249 988	0	2 249 988	2 681 228	-431 240	119,17 %	2 380 040
Toimintakulut	-12 457 939	-1 441 549	-13 899 488	-13 906 767	7 279	100,05 %	-13 019 225
Toimintakate	-10 207 951	-1 441 549	-11 649 500	-11 225 538	-423 961	96,36 %	-10 639 186
Hallintopalvelut							
Toimintatuotot	169 137	-44228	124 909	94 176	30 733	75,40 %	150 553
Toimintakulut	-1 103 961	-828	-1 104 789	-1 007 004	-97 785	91,15 %	-1 131 035
Toimintakate	-934 824	-45 056	-979 880	-912 828	-67 052	93,16 %	-980 482
Henkilöstöpalvelut							
Toimintatuotot	204 180	0	204 180	271 115	-66 935	132,78 %	176 838
Toimintakulut	-1 285 914	-105 887	-1 391 801	-1 246 715	-145 086	89,58 %	-1 372 860
Toimintakate	-1 081 734	-105 887	-1 187 621	-975 600	-212 021	82,15 %	-1 196 022
Talouspalvelut							
Toimintatuotot	1 627 317	0	1 627 317	2 117 363	-490 046	130,11 %	1 776 352
Toimintakulut	-2 778 679	-1065	-2 779 744	-3 235 493	455 749	116,40 %	-2 721 849
Toimintakate	-1 151 362	-1 065	-1 152 427	-1 118 130	-34 297	97,02 %	-945 497
Viestintä- ja markkinointipalvelut							
Toimintatuotot	30 000	44 228	74 228	44 228		59,58 %	28 984
Toimintakulut	-392 344	-296	-392 640	-420 891	28 251	107,20 %	-430 899
Toimintakate	-362 344	43 932	-318 412	-376 663	58 251	118,29 %	-401 915
Elinvoima- ja kuntakehityspalvelut							
Toimintatuotot	163 250	0	163 250	51 809	111 441	31,74 %	65 269
Toimintakulut	-2 901 912	-650 355	-3 552 267	-3 378 315	-173 952	95,10 %	-3 193 991
Toimintakate	-2 738 662	-650 355	-3 389 017	-3 326 506	-62 511	98,16 %	-3 128 722
Yhteiset toiminnot							
Toimintatuotot	52 256	0	52 256	98 690	-46 434	188,86 %	179 396
Toimintakulut	-3 933 069	-683 118	-4 616 187	-4 573 546	-42 641	99,08 %	-4 113 581
Toimintakate	-3 880 813	-683 118	-4 563 931	-4 474 856	-89 075	98,05 %	-3 934 185
Tarkastuslautakunta							
Toimintatuotot	3 848	0	3 848	3 848	0	99,99 %	2 648
Toimintakulut	-62 060	0	-62 060	-44 803	-17 257	72,19 %	-55 011
Toimintakate	-58 212	0	-58 212	-40 955	-17 257	70,36 %	-52 363

SIVISTYSTOIMEN TOIMIALA	Alkuper. TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Tot. %	TP 2020
Toimintatuotot	5 693 213	0	5 693 213	6 298 549	-605 336	110,63 %	5 278 000
Toimintakulut	-99 779 138	-1 313 545	-101 092 683	-101 330 293	237 610	100,24 %	-96 760 546
Toimintakate	-94 085 925	-1 313 545	-95 399 470	-95 031 744	-367 725	99,61 %	-91 482 546
Hallinto- ja talouspalvelut							
Toimintatuotot	1 170	0	1 170	4 044	3 442	345,65 %	3 442
Toimintakulut	-838 089	-723	-838 812	-838 362	-849 814	99,95 %	-849 814
Toimintakate	-836 919	-723	-837 642	-834 318	-3 324	99,60 %	-846 372
Koulutuspalvelut							
Toimintatuotot	830 843	0	830 843	1 092 998	-262 155	131,55 %	842 607
Toimintakulut	-55 564 242	-298 155	-55 862 397	-55 531 264	-331 133	99,41 %	-53 215 768
Toimintakate	-54 733 399	-298 155	-55 031 554	-54 438 266	593 288	98,92 %	-52 373 161
Perusopetuksen erillishankkeet							
Toimintatuotot	500 000	0	500 000	1 422 961	-922 961	284,59 %	777 656
Toimintakulut	-640 000	0	-640 000	-1 690 582	1 050 582	264,15 %	-883 258
Toimintakate	-140 000	0	-140 000	-267 621	127 621	191,16 %	-105 601
Varhaiskasvatuspalvelut							
Toimintatuotot	3 151 400	0	3 151 400	2 847 079	304 321	90,34 %	2 630 651
Toimintakulut	-34 037 369	-961 098	-34 998 467	-35 150 154	151 687	100,43 %	-33 654 173
Toimintakate	-30 885 969	-961 098	-31 847 067	-32 303 075	456 008	101,43 %	-31 023 522
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut							
Toimintatuotot	212 750	0	212 750	163 469	49 281	76,84 %	154 309
Toimintakulut	-3 277 468	-2 712	-3 280 180	-3 195 059	-85 121	97,40 %	-3 004 041
Toimintakate	-3 064 718	-2 712	-3 067 430	-3 031 590	-35 840	98,83 %	-2 849 731
Nuorisopalvelut							
Toimintatuotot	585 750	0	585 750	566 169	19 581	96,66 %	473 151
Toimintakulut	-2 868 666	-26626,99683	-2 895 293	-2 581 988	-313 305	89,18 %	-2 728 981
Toimintakate	-2 282 916	-26 627	-2 309 543	-2 015 820	-293 723	87,28 %	-2 255 830
Liikuntapalvelut							
Toimintatuotot	140 000	0	140 000	76 833	63 167	54,88 %	97 977
Toimintakulut	-857 590	-422	-858 012	-763 294	-94 718	88,96 %	-784 614
Toimintakate	-717 590	-422	-718 012	-686 461	-31 551	95,61 %	-686 636
Hyvinvointipalvelut							
Toimintatuotot	271 300	0	271 300	124 997	146 303	46,07 %	298 205
Toimintakulut	-1 695 714	-23808,00443	-1 719 522	-1 579 590	-139 932	91,86 %	-1 639 897
Toimintakate	-1 424 414	-23 808	-1 448 222	-1 454 594	6 372	100,44 %	-1 341 692

YMPÄRISTÖTOIMIALA	Alkuper. TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Tot.%	TP 2020
Toimintatuotot	34 782 935	7 360 000	42 142 935	40 450 339	1 692 596	95,98 %	34 244 337
Toimintakulut	-33 304 911	-108 635	-33 413 546	-33 295 493	-118 053	99,65 %	-35 850 359
Toimintakate	1 478 024	7 251 365	8 729 389	7 154 846	1 574 543	195,63 %	-1 606 023
Omaisuuksien tuotot ja hallinta							
Toimintatuotot	7 000 000	7 500 000	14 500 000	12 836 322	1 663 678	88,53 %	5 743 817
Toimintakulut	-140 000	0	-140 000	-346 992	206 992	247,85 %	-112 359
Toimintakate	6 860 000	7 500 000	14 360 000	12 489 331	1 870 669	86,97 %	5 631 457
Tekninen keskus							
Toimintatuotot	2 486 650	-100 000	2 386 650	2 244 768	141 882	94,06 %	2 468 117
Toimintakulut	-12 214 830	496 660	-11 718 170	-11 453 139	-265 031	97,74 %	-12 607 536
Toimintakate	-9 728 180	396 660	-9 331 520	-9 208 371	-123 149	98,68 %	-10 139 419
Tilakeskus							
Toimintatuotot	24 146 765	-300 000	23 846 765	23 995 378	-148 613	100,62 %	24 940 138
Toimintakulut	-12 581 250	-702 480	-13 283 730	-13 377 026	93 296	100,70 %	-15 415 359
Toimintakate	11 565 515	-1 002 480	10 563 035	10 618 352	-55 317	100,52 %	9 524 779
Ympäristötoimialan hallinto- ja talouspalvelut							
Toimintatuotot	753 820	260 000	1 013 820	987 048	26 772	97,36 %	656 041
Toimintakulut	-5 463 711	-975	-5 464 686	-5 488 841	24 155	100,44 %	-5 132 506
Toimintakate	-4 709 891	259 025	-4 450 866	-4 501 793	50 927	101,14 %	-4 476 465
Aluepelastuslaitos (sis. Ymp. hallinto- ja talouspalveluihin)							
Toimintakulut	-3 438 400	0	-3 438 400	-3 513 953	75 553	102,20 %	-3 379 436
Toimintakate	-3 438 400	0	-3 438 400	-3 513 953	75 553	102,20 %	-3 379 436
K-U Ympäristökeskus (sis. Ymp. hallinto- ja talouspalveluihin)							
Toimintakulut	-842 900	0	-842 900	-803 575	-39 325	95,33 %	-715 952
Toimintakate	-842 900	0	-842 900	-803 575	-39 325	95,33 %	-715 952
Maankäyttö ja kaavoitus							
Toimintatuotot	395 700	0	395 700	386 822	8 878	97,76 %	436 224
Toimintakulut	-2 905 120	98 160	-2 806 960	-2 629 495	-177 465	93,68 %	-2 582 599
Toimintakate	-2 509 420	98 160	-2 411 260	-2 242 673	-168 587	93,01 %	-2 146 375
Vesilaitos							
Toimintatuotot	10 011 000	419 000	10 430 000	10 650 129	-220 129	102,11 %	9 641 720
Toimintakulut	-4 970 920	-1 301	-4 972 221	-4 791 913	-180 308	96,37 %	-4 689 691
Toimintakate	5 040 080	417 699	5 457 779	5 858 216	-400 437	107,34 %	4 952 029
Aleksia							
Toimintatuotot	10 715 587	0	10 715 587	10 754 996	-39 409	100,37 %	10 088 616
Toimintakulut	-10 484 506	-11 711	-10 496 217	-10 614 537	118 320	101,13 %	-10 430 295
Toimintakate	231 081	-11 711	219 370	140 460	78 910	64,03 %	-341 679
Kunta + LL	-225 596 366	-3 239 519	-228 835 884	-217 849 075	-10 986 809	95,20 %	-228 605 588
Kunta ilman LL	-230 867 526	-3 645 507	-234 513 033	-223 847 751	-10 665 282	95,45 %	-233 215 937

2.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelma Kunta ja liikelaitokset, sis. sisäiset erät, €	Aikup. TA 2021	TA muutokset	Muutettu TA 2021	TP 2021	Poikkeama
Toimintatulot	63 452 723	7 779 000	71 231 723	70 939 705	-292 018
Myyntituotot	25 579 192	274 000	25 853 192	25 956 011	102 819
Maksutuotot	5 828 550	4 260 000	10 088 550	8 479 019	-1 609 531
Tuet ja avustukset	1 606 936	0	1 606 936	3 240 171	1 633 235
Muut toimintatuotot	30 438 045	3 245 000	33 683 045	33 264 504	-418 541
Toimintamenot	-289 049 089	-11 018 519	-300 067 607	-288 788 780	11 278 827
Henkilöstömenot	-77 138 539	-258 780	-77 397 318	-78 266 117	-868 799
Palvelujen ostot	-169 261 262	-8 181 778	-177 443 040	-165 485 740	11 957 300
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12 342 034	-217 020	-12 559 054	-12 307 688	251 367
Avustukset muille	-6 595 050	-2 053 000	-8 648 050	-8 634 032	14 018
Muut toimintamenot	-23 712 204	-307 941	-24 020 145	-24 095 203	-75 058
Toimintakate	-225 596 366	-3 239 519	-228 835 884	-217 849 075	10 986 809
Verotulot	201 495 000	6 490 637	207 985 637	210 365 829	2 380 192
Valtionosuudet	40 700 000	843 787	41 543 787	41 543 784	-3
Rahoitustulot ja -menot	1 144 000	-55 000	1 089 000	1 841 273	752 273
Korkotulot muilta	0	0	0	139 482	139 482
<i>Korkotulot liikelaitoksilta</i>	0	0	0	0	0
Muut rahoitustulot muilta	2 458 000	0	2 458 000	2 528 996	70 996
<i>Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilt</i>	162 000	0	162 000	162 000	0
Korkomenot	-690 000	-55 000	-745 000	-10 203	734 797
Muut rahoitusmenot	-786 000	0	-786 000	-979 002	-193 002
Vuosikate	17 742 634	4 039 905	21 782 540	35 901 810	14 119 270
Poistot ja arvonalentumiset	-21 300 000	200 000	-21 100 000	-19 069 366	2 030 634
Suunnitelman muk. poistot	-21 300 000	200 000	-21 100 000	-19 069 366	2 030 634
Arvonalentumiset	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-3 557 366	4 239 905	682 540	16 832 443	16 149 904
Poistoeron vähennys	12 500	0	12 500	12 500	0
Varausten lisäys	0	0	0	-13 800 000	-13 800 000
Tilikauden yli-/alijäämä	-3 544 866	4 239 905	695 040	3 044 943	2 349 904

Verotulot

Verotulojen erittely, 1000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	178 571	5 788	184 359	186 283	1 925
Osuus yhteisöveron tuotosta	10 925	858	11 782	12 101	319
Kiinteistövero	12 000	-155	11 845	11 981	137
Yhteensä	201 495	6 491	207 986	210 366	2 380

Kunnan tuloveron määräytymisperusteet	Tulovero-prosentti	Verotettava tulo, 1000 €	Muutos-%
Verovuosi 2001	17,75	449 296	5,5
Verovuosi 2002	18,25	471 061	4,8
Verovuosi 2003	18,25	490 608	4,1
Verovuosi 2004	18,25	509 608	3,9
Verovuosi 2005	18,25	539 432	5,9
Verovuosi 2006	18,75	580 798	7,7
Verovuosi 2007	18,75	628 298	8,2
Verovuosi 2008	18,75	675 989	7,6
Verovuosi 2009	18,75	681 137	0,8
Verovuosi 2010	19,00	699 840	2,7
Verovuosi 2011	19,00	735 873	5,1
Verovuosi 2012	19,00	769 241	4,5
Verovuosi 2013	19,00	800 139	4,0
Verovuosi 2014	19,50	821 411	2,7
Verovuosi 2015	19,50	839 547	2,2
Verovuosi 2016	19,50	848 170	1,0
Verovuosi 2017	19,50	836 556	-1,4
Verovuosi 2018	19,50	860 057	2,8
Verovuosi 2019	19,50	889 668	3,4
Verovuosi 2020	19,75	892 728	0,3
Verovuosi 2021 (*alustava, verotus valmistuu syksyllä)	19,75	944 420	5,8

Kiinteistöveroprosentit	Nurmijärvi 2021
Yleinen	1,18
Vakituiset asuinrakennukset	0,48
Muut kuin vakituiset asuinrakennukset	1,18
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00
Rakentamattomat rakennuspaikat	4,30

Valtionosuudet

Valtionosuuksien erittely, 1000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, ml. tasaukset	48 096	812	48 908	34 622	-14 286
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-6 673	32	-6 641	-6 641	
Muut valtionosuudet					
Verotulomenetysten kompensatio	-723		-723	13 563	14 286
Yhteensä	40 700	844	41 544	41 544	

2.4 Investointiosan toteutuminen

Investointiosassa esitetään pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta sekä rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Investointiosan toteutuminen esitetään vastaavalla tavalla talousarviossa huomioiden valtuuston asettamat sitovat määrärahat ja tuloarviot.

Kiinteän omaisuuden lisäyksissä on maankäytösopimuksilla hankittavien maa-alueiden lisäystä 34 500 euroa (laskennallinen erä, ei vaadi rahoituksellista katetta).

Investointiosan toteutuminen		Alkuper. TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama
Kiinteä omaisuus	netto	-1 000 000	0	-1 000 000	2 294 888	3 294 888
Maa-alueiden hankinta	kulut	-2 500 000	0	-2 500 000	-827 617	1 672 383
Maa-alueiden myynti	tuotot	1 500 000	0	1 500 000	3 157 069	1 657 069
Maankäyttösop. hankitut maa-alueet	Kulut				-34 564	-34 564
Talonrakennus	netto	-15 850 000	1 031 000	-14 819 000	-11 530 500	3 288 500
Terveyskeskuksen peruskorjaus, osa C	netto	-5 500 000	0	-5 500 000	-3 368 078	2 131 922
Metsolan päiväkotil, uudisrakennus	netto	0	-50 000	-50 000	-39 366	10 634
NYK, peruskorjaus	netto	-3 000 000	0	-3 000 000	-2 527 217	472 783
Maaniitun koulu, peruskorjaus 2017-2020	netto	0	-25 000	-25 000	-17 359	7 641
Roykan koulu, vanhan osan peruskorjaus	netto	-1 450 000	0	-1 450 000	-893 151	556 849
Urheilupuiston koulu	netto	-600 000	-250 000	-850 000	-909 936	-59 936
Lepsämän koulu, korjaus	netto	-200 000	170 000	-30 000	-33 704	-3 704
Rajamäen alueen palveluverkkoiteiden suunnittelu	netto	-1 000 000	800 000	-200 000	-22 148	177 852
Pääkirjaston peruskorjaus ja laajennus	netto	-1 900 000	0	-1 900 000	-2 112 041	-212 041
Kunnanvarikko	netto	-50 000	0	-50 000	-36 921	13 079
Palvelukeittöihanke	netto	-750 000	350 000	-400 000	-448 245	-48 245
Pienet talohankkeet (valtuustoon sitova taso)	netto	-1 400 000	36 000	-1 364 000	-1 122 333	241 667
Muut pienet hankkeet	netto	-30 000	-70 000	-100 000	-82 456	17 544
Taabor, pärekatot	netto	-30 000	17 000	-13 000	0	13 000
Suopolun vesijohdot ja iv-korjauksia	netto	-50 000	-25 000	-75 000	-71 164	3 836
Uotilan koulun A-osan vesikatot maalaus	netto	-30 000	30 000	0	0	0
Ulkoleikkivälineiden uusimiset	netto	-40 000	0	-40 000	-35 481	4 519
Isoniitun koulu	netto	-100 000	0	-100 000	-73 302	26 698
Rajamäen koulu, rak c	netto	-30 000	-9 000	-39 000	-39 069	-69
Aleksis Kiven syntymäkoti	netto	-30 000	0	-30 000	-33 936	-3 936
Taaborin sosiaalitalita (syksyn 2020-osuus)	netto	-140 000	-13 000	-153 000	-152 732	268
Professorintien kiinteistöjen pysäköinti	netto	-60 000	0	-60 000	-70 828	-10 828
Lepsämän koulun jätevesipuhdistamon uusinta	netto	-50 000	-30 000	-80 000	-83 778	-3 778
Pihat: Mäntysalon koulu	netto	-300 000	30 000	-270 000	-130 409	139 591
Isoniitun koulun ulkokatos	netto	-45 000	15 000	-30 000	0	30 000
Rajamäen ulkoilualan huoltorak. Iv- ja julkisivurei	netto	-55 000	0	-55 000	-32 338	22 662
Punamullantie 12 A kaukolämpöön	netto	-30 000	30 000	0	0	0
Metsäkylän koulun korjauksia	netto	-150 000	0	-150 000	-155 998	-5 998
Haikalan koulun turvallisuusinvestointi	netto	-50 000	0	-50 000	-48 816	1 184
Mäntysalon koulun turvallisuusinvestointi	netto	-40 000	-10 000	-50 000	-45 490	4 510
Sääksin rantakahvilan julkisivumaalaus	netto	-50 000	29 000	-21 000	-31 090	-10 090
Palojoen koulun jätevesipuhdistamon uusinta ja hule	netto	-60 000	60 000	0	0	0
Valkjärven koulun piha	netto	-30 000	-18 000	-48 000	-35 446	12 555
Kiinteät rakenteet ja laitteet	netto	-18 289 000	6 460 000	-11 829 000	-9 414 868	2 414 132
Kunnallistekniikan rakentaminen	netto	-11 689 000	3 710 000	-7 979 000	-6 432 475	1 546 525
tuotot	1 216 000	-200 000	1 016 000	770 511	-245 489	
kulut	-12 905 000	3 910 000	-8 995 000	-7 202 986	1 792 014	
Klaukkalan tieverkko	netto	-2 700 000	2 600 000	-100 000	-35 797	64 203
tuotot						
kulut	-2 700 000	2 600 000	-100 000	-35 797	64 203	
Kunnan ja valtion yhteishankkeet	netto	-3 900 000	150 000	-3 750 000	-2 946 596	803 404
tuotot	0	0	0	400 000	400 000	
kulut	-3 900 000	150 000	-3 750 000	-3 346 596	403 404	
Irtaimisto	netto	-779 000	235 000	-544 000	-387 398	156 602
Konsernipalvelut	netto	-150 000	50 000	-100 000	0	100 000
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	netto	-279 000	185 000	-94 000	-82 868	11 132
Ympäristötoimiala	netto	-350 000	0	-350 000	-304 530	45 470
Muut pitkävaikutteiset menot	netto	0	0	0	-33 940	-33 940
Palvelininfra-CGI	netto	0	0	0	-33 940	-33 940
Kunta yhteensä	netto	-35 918 000	7 726 000	-28 192 000	-19 071 819	9 120 181
tuotot	2 716 000	-200 000	2 516 000	4 327 580	1 811 580	
kulut	-38 634 000	7 926 000	-30 708 000	-23 399 398	7 308 602	
Nurmijärven Vesi	netto	-9 130 000	2 877 000	-6 253 000	-5 247 733	1 005 267
Nettoinvestoinnit	netto					
Aleksia	netto	-200 000	0	-200 000	-62 832	137 168
Nettoinvestoinnit	netto					
Kunta ja liikelaitokset yhteensä	netto	-45 248 000	10 603 000	-34 645 000	-24 382 384	10 262 616
tuotot	2 716 000	-200 000	2 516 000	4 327 580	1 811 580	
kulut	-47 964 000	10 803 000	-37 161 000	-28 709 964	8 451 036	

2.5 Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosan toteutumisessa osoitetaan, miten kunnan menot on rahoitettu. Sen avulla kootaan tulorahoitus, anto- ja ottolainaus sekä muu rahoitustoiminta yhteen laskelmaan. Rahoitusosan toteutumiseen laskelmassa on peruskunnan luvut ilman liikelaitoksia. Valtuustoon nähden sitovat tasot ovat nettoinvestoinnit ja lainakannan muutos.

Rahoitusosa Kunta sis. sisäiset erät, €	Alkup. TA 2021	TA muutokset	Muutettu TA 2021	TP 2021	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	12 703 474	3 688 917	16 392 391	30 198 787	-13 806 396
Tulorahoituksen korjauserät	-3 540 000	-3 000 000	-6 540 000	-6 237 515	-302 485
Toiminnan rahavirta	9 163 474	688 917	9 852 391	23 961 272	-14 108 881
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-38 634 000	7 926 000	-30 708 000	-23 539 398	-7 168 602
Rah.osuudet investointimenoihin	1 216 000	-200 000	1 016 000	1 310 511	-294 511
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	4 600 000	1 900 000	6 500 000	9 656 581	-3 156 581
Investointien rahavirta	-32 818 000	9 626 000	-23 192 000	-12 572 307	-10 619 693
Toiminnan ja investointien rahavirta	-23 654 526	10 314 917	-13 339 609	11 388 965	-24 728 575
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset				-76 906	76 906
Antolainasaamisten vähennykset				66 470	-66 470
Antolainauksen muutokset	0	0	0	-10 436	10 436
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	53 300 000	-12 500 000	40 800 000	35 000 000	5 800 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-43 200 000	0	-43 200 000	-42 633 829	-566 171
Lyhytaikaisten lainojen muutos	12 500 000	0	12 500 000	19 649 989	-7 149 989
Lainakannan muutokset	22 600 000	-12 500 000	10 100 000	12 016 160	-1 916 160
Oman pääoman muutokset				-8 901	8 901
Muut maksuvalmiuden muutokset	-2 000 000		-2 000 000	-20 562 535	18 562 535
Vaikutus maksuvalmiuteen	-2 504 526	-2 185 083	-5 239 609	2 823 253	-8 062 862

2.6 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Käyttötalousosa, 1000€	Sitovuus	Alkup. TA 2021	Siitä muutos	TA+muut 2021	TP 2021	Poikkeama
Sosiaali- ja terveystaloudet	N	- 128 052	- 8 142	- 136 193	- 124 745	11 448
Sosiaali- ja terveystalousten ostot		- 77 489	- 8 142	- 85 631	- 71 668	13 963
Erikoissairaanhoidot		- 50 562		- 50 562	- 53 199	- 2 637
Sosiaali ja terveys, muut menot					122	122
Konsernitaloudet	N	- 10 208	- 1 442	- 11 649	- 11 226	424
Hallintotaloudet		- 935	- 45	- 980	- 913	67
Henkilöstöpalvelut		- 1082	- 106	- 1 188	- 976	212
Talous- ja strategiapalvelut		- 1 151	- 1	- 1 152	- 1 118	34
Viestintä- ja markkinointipalvelut		- 362	44	- 318	- 377	- 58
Elinvoima- ja kuntakehityspalvelut		- 2 739	- 650	- 3 389	- 3 327	63
Yhteiset toiminnot		- 3 881	- 683	- 4 564	- 4 475	89
Tarkastuslautakunta		- 58		- 58	- 41	17
Sivistystoimien toimiala	N	- 94 086	- 1 314	- 95 399	- 95 032	368
Hallinto- ja talouspalvelut		- 837	- 1	- 838	- 834	3
Koulutuspalvelut		- 54 733	- 298	- 55 032	- 54 438	593
Perusopetuksen erillishankkeet		- 140		- 140	- 268	- 128
Varhaiskasvatustaloudet		- 30 886	- 961	- 31 847	- 32 303	- 456
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut		- 3 065	- 3	- 3 067	- 3 032	36
Nuorisotaloudet		- 2 283	- 27	- 2 310	- 2 016	294
Liikuntataloudet		- 718		- 718	- 686	32
Hyvinvointipalvelut		- 1 424	- 24	- 1 448	- 1 455	- 6
Ympäristötoimiala	N	1 478	7 251	8 729	7 155	- 1 575
Omaisuuksien tuotot ja hallinta	N	6 860	7 500	14 360	12 489	- 1 871
Tekninen keskus		- 9 728	397	- 9 332	- 9 208	123
Tilakeskus		11 566	- 1 002	10 563	10 618	55
Ymp.toimialan hallinto- ja talouspalvelut		- 4 710	259	- 4 451	- 4 502	- 51
Aluepelastuslaitos	N	- 3 438		- 3 438	- 3 514	- 76
Keski-Uudenmaan Ympäristökeskus	N	- 843		- 843	- 804	39
Maankäyttö ja kaavoitus		- 2 509	98	- 2 411	- 2 243	169
Tuloslaskelmaosa						
Verotulot		201 495	6 491	207 986	210 366	2 380
Valtionosuudet		40 700	844	41 544	41 544	
Rahoitustuotot ja -kulut		1 376		1 376	2 137	761
Vuosikate	N	12 703	3 689	16 392	30 199	13 806

Investointiosa, 1000€	Sitovuus	Alkup. TA 2021	Siitä muutos	TA+muut 2021	TP2021	Poikkeama
Maanhankinta	N	-1000		-1000	2 295	3 295
Maa- alueiden hankinta		-2 500		-2 500	-828	1672
Maa- alueiden myynti		1500		1500	3 157	1657
<i>Maankäyttösop.hankitut maa- alueet (informatiivinen)</i>					-35	-35
Talonrakennus						
Terveyskeskuksen peruskorjaus, osa C	N	-5 500		-5 500	-3 368	2 132
Metsolan päiväkot, uudisrakennus	N		-50	-50	-39	11
NYK, peruskorjaus	N	-3 000		-3 000	-2 527	473
Maaniitun koulu, peruskorjaus 2017-2020	N		-25	-25	-17	8
Röykän koulu, vanhan osan peruskorjaus	N	-1450		-1450	-893	557
Urheilupuiston koulu	N	-600	-250	-850	-910	-60
Lepsämän koulu, korjaus	N	-200	170	-30	-34	-4
Rajamäen alueen palveluverkkokohteiden suunnittelu	N	-1000	800	-200	-22	178
Pääkirjaston peruskorjaus ja laajennus	N	-1900		-1900	-2 112	-212
Kunnanvarikko	N	-50		-50	-37	13
Palvelukeittiöhanke	N	-750	350	-400	-448	-48
Pienet talohankkeet (valtuustoon sitova taso)	N	-1400	36	-1364	-1 122	242
<i>Muut pienet hankkeet</i>		-30	-70	-100	-82	18
<i>Taabor, pärekatot</i>		-30	17	-13		13
<i>Suopolun vesijohdot ja iv- korjauksia</i>		-50	-25	-75	-71	4
<i>Uotilan koulun A- osan vesikaton maalaus</i>		-30	30			
<i>Ulkoleikkivälineiden uusimiset</i>		-40		-40	-35	5
<i>Isoniitun koulu</i>		-100		-100	-73	27
<i>Rajamäen koulu, rak c</i>		-30	-9	-39	-39	
<i>Aleksis Kiven syntymäkoti</i>		-30		-30	-34	-4
<i>Taaborin sosiaalitalo (syksyn 2020- osuus)</i>		-140	-13	-153	-153	
<i>Professorintien kiinteistöjen pysäköinti</i>		-60		-60	-71	-11
<i>Lepsämän koulun jätevesipuhdistamon uusinta</i>		-50	-30	-80	-84	-4
<i>Pihat: Mäntysalon koulu</i>		-300	30	-270	-130	140
<i>Isoniitun koulun ulkokatos</i>		-45	15	-30		30
<i>Rajamäen ulkoilualan huolto- ja julkisivuremontti</i>		-55		-55	-32	23
<i>Punamullantie 12 A kaukolämpöön</i>		-30	30			
<i>Metsäkylän koulun korjauksia</i>		-150		-150	-156	-6
<i>Haikalan koulun turvallisuusinvestointi</i>		-50		-50	-49	1
<i>Mäntysalon koulun turvallisuusinvestointi</i>		-40	-10	-50	-45	5
<i>Sääksin rantakahvilan julkisivumaalaus</i>		-50	29	-21	-31	-10
<i>Palojoen koulun jätevesipuhdistamon uusinta ja hulevedet</i>		-60	60			
<i>Valkjärven koulun piha</i>		-30	-18	-48	-35	13
Kiinteät rakenteet ja laitteet						
Kunnallistekniikan rakentaminen	N	-11689	3 710	-7 979	-6 432	1547
Klaukkalan tieverkko	N	-2 700	2 600	-100	-36	64
Kunnan ja valtion yhteishankkeet	N	-3 900	150	-3 750	-2 947	803
Irtaimisto						
Konsemipalvelut	N	-150	50	-100		100
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	N	-279	185	-94	-83	11
Ympäristötoimiala	N	-350		-350	-305	45
Muut pitkävaikutteiset menot						
Palvelininfra- CGI	N				-34	-34
Rahoitusosa						
Nettoinvestoinnit	N	-35 918	7 726	-28 192	-19 072	9 120
Lainakannan muutokset	N	22 600	-12 500	10 100	12 016	1916

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Nurmijärven kunnan tuloslaskelma

Tuloslaskelma, €	2021	2020
Kunta ja liikelaitokset, ulkoinen		
Toimintatuotot		
Myyntituotot	13 986 563,51	13 353 552,16
Maksutuotot	8 474 033,13	6 765 451,02
Tuet ja avustukset	3 240 170,57	1 772 049,03
Muut toimintatuotot	14 296 307,96	10 553 579,66
	<u>39 997 075,17</u>	<u>32 444 631,87</u>
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-62 686 916,05	-59 750 255,19
Henkilösivukulut	-15 579 201,40	-15 073 560,42
Eläkekulut	-13 170 124,26	-12 971 281,88
Muut henkilösivukulut	-2 409 077,14	-2 102 278,54
Palvelujen ostot	-153 675 730,51	-155 495 725,19
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12 036 808,86	-11 400 836,44
Avustukset	-8 634 032,38	-10 513 725,47
Muut toimintakulut	-5 233 461,24	-5 408 253,03
	<u>-257 846 150,44</u>	<u>-257 642 355,74</u>
Toimintakate	-217 849 075,27	-225 197 723,87
Verotulot	210 365 828,50	200 631 396,12
Valtionosuudet	41 543 784,00	51 698 073,00
Rahoitustuotot ja -kulut	1 841 272,62	1 292 237,92
Korkotuotot	0,00	0,32
Muut rahoitustuotot	2 528 996,02	2 483 231,08
Korkokulut	-13 351,83	-570 956,43
Muut rahoituskulut	-674 371,57	-620 037,05
	<u>253 750 885,12</u>	<u>253 621 707,04</u>
Vuosikate	35 901 809,85	28 423 983,17
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 069 366,46	-18 232 075,18
Arvonalentumiset	0,00	-2 478 570,28
	<u>-19 069 366,46</u>	<u>-20 710 645,46</u>
Tilikauden tulos	16 832 443,39	7 713 337,71
Poistoeron vähennys	12 500,00	12 500,00
Varausten lisäys	-13 800 000,00	-6 000 000,00
	<u>-13 787 500,00</u>	<u>-5 987 500,00</u>
Tilikauden yli-/alijäämä	3 044 943,39	1 725 837,71

3.2 Nurmijärven kunnan rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma, €		
Kunta ja liikelaitokset, ulkoinen	TP 2021	TP 2020
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	35 901 810	28 423 983
Tulorahoituksen korjaukset	-6 237 515	-1 468 397
Toiminnan rahavirta	29 664 295	26 955 586
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-28 849 964	-35 855 729
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 310 511	857 972
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	9 656 581	1 965 443
Investointien rahavirta	-17 882 872	-33 032 314
Toiminnan ja investointien rahavirta	11 781 423	-6 076 727
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-14 286	-29 244
Antolainasaamisten vähennykset	66 470	0
Antolainauksen muutokset	52 184	-29 244
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	35 000 000	50 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-45 633 829	-49 222 953
Lyhytaikaisten lainojen muutos	21 177 725	6 415 777
Lainakannan muutokset	10 543 896	7 192 825
Oman pääoman muutokset	-8 901	777 907
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	131 893	7
Vaihto-omaisuuden muutos	60 078	-6 762
Saamisten muutos	-12 942 590	2 629 406
Korottomien velkojen muutos	-6 795 581	-2 486 962
Muut maksuvalmiuden muutokset	-19 546 201	135 688
Rahoituksen rahavirta	-8 959 022	8 077 176
Rahavarojen muutos	2 822 401	2 000 449
Rahavarat 31.12	30 875 826	28 053 425
Rahavarat 1.1.	28 053 425	26 052 976

3.3 Nurmijärven kunnan tase

Tase, €		
Kunta ja liikelaitokset (ulkoinen)	TP 2021	TP 2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	364 656 151,60	359 657 314,82
Aineettomat hyödykkeet	2 001 489,04	2 250 775,10
Tietokoneohjelmistot	0,00	48 097,06
Muut pitkävaikutteiset menot	2 001 489,04	2 202 678,04
Aineelliset hyödykkeet	313 060 079,91	307 759 773,12
Maa- ja vesialueet	65 916 974,37	68 473 859,09
Rakennukset	108 481 982,53	113 895 792,01
Kiinteät rakenteet ja laitteet	94 131 685,83	95 080 778,86
Koneet ja kalusto	2 117 745,60	2 720 099,74
Ennakkomaksut ja kesk. hankinnat	42 411 691,58	27 589 243,42
Sijoitukset	49 594 582,65	49 646 766,60
Osakkeet ja osuudet	32 351 876,89	32 351 876,89
Muut lainasaamiset	16 598 226,68	16 598 226,68
Muut saamiset	644 479,08	696 663,03
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 928 734,54	2 187 418,51
Valtion toimeksiannot	813 474,03	937 350,68
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 110 886,02	1 045 850,48
Muut toimeksiannot	4 374,49	204 217,35
VAIHTUVAT VASTAAVAT	50 732 636,81	35 027 723,23
Vaihto-omaisuus	372 613,27	432 690,90
Aineet ja tarvikkeet	372 613,27	432 690,90
Saamiset	19 484 197,91	6 541 607,46
Pitkäaikaiset saamiset	691 389,42	833 160,80
Muut saamiset	665 572,62	807 344,00
Siirtosaamiset	25 816,80	25 816,80
Lyhytaikaiset saamiset	18 792 808,49	5 708 446,66
Myyntisaamiset	3 197 020,71	3 158 594,32
Muut saamiset	956 312,62	1 029 505,26
Siirtosaamiset	14 639 475,16	1 520 347,08
Rahoitusarvopaperit	170 784,85	170 784,85
Osakkeet ja osuudet	170 784,85	170 784,85
Rahat ja pankkisaamiset	30 705 040,78	27 882 640,02
VASTAAVAA YHTEENSÄ	417 317 522,95	396 872 456,56

Tase, €		
Kunta ja liikelaitokset (ulkoinen)	TP 2021	TP 2020
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	127 304 083,29	124 268 041,19
Peruspääoma	84 194 875,98	84 194 875,98
Ed. tilikausien yli-/alijäämä	40 064 263,92	38 347 327,50
Tilikauden yli-/alijäämä	3 044 943,39	1 725 837,71
POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET	20 081 249,97	6 293 749,97
Poistoero	281 249,97	293 749,97
Vapaaehtoiset varaukset	19 800 000,00	6 000 000,00
PAKOLLISET VARAUKSET	3 972 657,27	3 972 657,27
Muut pakolliset varaukset	3 972 657,27	3 972 657,27
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 327 550,55	2 454 341,31
Valtion toimeksiannot	970 792,19	1 094 668,84
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 110 886,02	1 045 850,48
Muut toimeksiantojen pääomat	245 872,34	313 821,99
VIERAS PÄÄOMA	263 631 981,87	259 883 666,82
Pitkäaikainen	142 453 954,21	121 868 735,43
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	120 891 284,92	101 512 082,10
Lainat julkisyhteisöltä	30 135,69	43 502,81
Saadut ennakot	526 411,21	817 010,30
Liittymismaksut ja muut velat	21 006 122,39	19 496 140,22
Lyhytaikainen	121 178 027,66	138 014 931,39
Joukkovelkakirjalainat	75 000 000,00	40 500 000,00
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	16 120 797,18	61 120 797,18
Lainat julkisyhteisöltä	12 655,92	12 320,82
Lainat muilta luotonantajilta	5 209 693,33	3 531 967,89
Saadut ennakot	1 642 421,88	5 944 715,69
Ostovelat	9 838 275,29	9 341 605,96
Muut velat	1 545 936,56	1 558 605,76
Siirtovelat	11 808 247,50	16 004 918,09
VASTATTAVAA	417 317 522,95	396 872 456,56

3.4 Nurmijärven kunnan konsernituloslaskelma

Konsernituloslaskelma, €	2021	2020
Toimintatuotot	282 299 309	252 262 132
Toimintakulut	-489 986 099	-462 370 643
Osuus osakkuusyhtiön voitosta (tappiosta-)	5 250	-5 103
Toimintakate	-207 681 540	-210 113 614
Verotulot	210 365 829	200 631 396
Valtionosuudet	45 187 992	55 123 930
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	68 337	47 530
Muut rahoitustuotot	2 108 159	946 939
Korkokulut	-834 779	-1 427 787
Muut rahoituskulut	-719 409	-688 172
	622 309	-1 121 490
Vuosikate	48 494 590	44 520 223
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-30 341 455	-30 013 731
Omistuksen eliminointierot	0	-2 066
Arvonalentumiset	-241	-2 479 088
	-30 341 696	-32 494 885
Satunnaiset erät	-11 565	-178 023
Tilikauden tulos	18 141 329	11 847 315
Tilinpäätössiirrot	12 374	0
Tilikauden verot	-881 794	-1 214 227
Laskennalliset verot	38 993	-258 980
Vähemmistöosuudet	55 520	37 595
	-787 281	-1 435 612
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	17 366 421	10 411 704

3.5 Nurmijärven kunnan konsernirahoituslaskelma

Konsernirahoituslaskelma, 1000 €	TP 2021	TP 2020
Toiminnan rahavirta		
Tulorahoitus		
Vuosikate	48 495	44 520
Satunnaiset erät	-12	-178
Tilikauden verot	-882	-1 214
Tulorahoituksen korjaukset	-5 993	-1 619
Toiminnan rahavirta	41 609	41 509
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-45 631	-68 993
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 340	996
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	12 029	15 359
Investointien rahavirta	-32 262	-52 637
Toiminnan ja investointien rahavirta	9 346	-11 128
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0	-92
Antolainasaamisten vähennykset	117	0
Antolainauksen muutokset	117	-91
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	39 874	62 631
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-51 441	-53 224
Lyhytaikaisten lainojen muutos	26 184	-2 324
Lainakannan muutokset	14 617	7 082
Oman pääoman muutokset	4	746
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-151	57
Vaihto-omaisuuden muutos	710	-1 297
Saamisten muutos	-16 951	7 395
Korottomien velkojen muutos	-974	1 414
Muut maksuvalmiuden muutokset	-17 365	7 569
Rahoituksen rahavirta	-2 628	15 305
Rahavarojen muutos	6 718	4 177
Rahavarojen muutos		
Kassavarat 31.12.	64 766	58 048
Kassavarat 1.1	58 048	53 871

3.6. Nurmijärven kunnan konsernitase

Konsernitase, €	2021	2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	553 973 221	546 183 005
Aineettomat hyödykkeet	4 597 992	4 696 943
Aineettomat oikeudet	510 930	508 262
Muut pitkävaikutteiset menot	4 087 062	4 188 680
Aineelliset hyödykkeet	524 119 388	516 382 375
Maa- ja vesialueet	68 781 191	71 338 542
Rakennukset	230 679 972	240 220 414
Kiinteät rakenteet ja laitteet	162 541 485	158 502 166
Koneet ja kalusto	5 476 487	6 785 743
Muut aineelliset hyödykkeet	1 282 073	1 280 863
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	55 358 180	38 254 647
Sijoitukset	25 255 841	25 103 688
Osakkuusyhteisöosuudet	2 926 363	2 830 885
Muut osakkeet ja osuudet	17 144 099	16 970 800
Muut lainasaamiset	4 867 428	4 916 250
Muut saamiset	317 951	385 753
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	2 046 757	2 102 287
Valtion toimeksiannot	157 067	138 190
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 291 334	1 218 518
Muut toimeksiantojen varat	598 355	745 579
VAIHTUVAT VASTAAVAT	113 225 579	90 267 371
Vaihto-omaisuus	2 261 856	2 972 309
Aineet ja tarvikkeet	1 989 857	2 188 932
Keskeneräiset tuotteet	41 719	84 373
Valmiit tuotteet	0	6 104
Muu vaihto-omaisuus	0	0
Ennakkomaksut vaihto-omaisuudesta	230 280	692 900
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	825 540	968 522
Lainasaamiset	123 500	124 711
Muut saamiset	676 223	817 994
Siirtosaamiset	25 817	25 817
Lyhytaikaiset saamiset	45 372 362	28 278 815
Myyntisaamiset	15 259 537	12 532 146
Lainasaamiset	0	59
Muut saamiset	4 248 531	3 619 171
Siirtosaamiset	25 864 294	12 127 438
Rahoitusarvopaperit	15 538 320	18 897 597
Osakkeet ja osuudet	172 277	172 483
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 407 778	508 844
Muut arvopaperit	13 958 266	18 216 270
Rahat ja pankkisaamiset	49 227 501	39 150 129
VASTAAVAA YHTEENSÄ	669 245 557	638 552 664

Konsernitase, €	2021	2020
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	200 644 630	183 286 699
Peruspääoma	84 194 876	84 194 876
Muut omat rahastot	14 562 343	14 574 716
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	84 520 990	74 105 403
Tilikauden yli/alijäämä	17 366 421	10 411 704
VÄHEMMISTÖOSUUDET	149 919	227 335
PAKOLLISET VARAUKSET	4 963 523	4 948 119
Eläkevaraukset	13 778	19 569
Muut pakolliset varaukset	4 949 745	4 928 550
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 376 367	3 583 397
Valtion toimeksiannot	1 244 473	1 509 100
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 290 700	1 217 890
Muut toimeksiantojen pääomat	841 194	856 407
VIERAS PÄÄOMA	460 111 118	446 507 115
Pitkäaikainen vieras pääoma	293 155 672	272 617 103
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	236 144 963	217 540 893
Lainat julkisyhteisöiltä	30 136	94 993
Lainat muilta luotonantajilta	4 196 156	4 451 591
Saadut ennakot	526 444	817 043
Liittymismaksut ja muut velat	46 664 096	44 294 719
Laskennalliset verovelat	5 593 877	5 417 863
Lyhytaikainen vieras pääoma	166 955 445	173 890 013
Joukkovelkakirjalainat	81 473 568	40 500 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	20 763 972	65 400 684
Lainat julkisyhteisöiltä	16 027	19 802
Saadut ennakot	2 708 327	6 909 706
Ostovelat	24 499 107	21 846 351
Muut velat	7 172 669	6 508 843
Siirtovelat	30 285 872	32 453 716
Laskennalliset verovelat	35 904	250 911
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	669 245 557	638 552 664

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Maa-alueet

Maa-alueet on erillisarvostettu maaomaisuusrekisteriin kiinteistö-/tonttikohteisesti niiden hankintahintaan vuoden 2012 alusta lukien.

Maankäyttösoimusten perusteella saatujen maa-alueiden hankintahintana on käytetty luovutuskirjaan merkittyä laskennallista arvoa.

Investointihankintana maa-alueisiin sekä ennakkomaksuina vieraan pääoman muihin velkoihin on kirjattu ne maankäyttösoimukset, joissa on jäljellä vastaisia veloitteita. Ennakkomaksut tuloutetaan kunnallistekniikan rakentamiskustannusten suhteessa alueen rakentamisaikana.

Iivesvuoren alueen maa-alueiden hankintahintaan on aktivoitu maanjalostus-kustannuksia vuosien 2012 - 2014 aikana yhteensä 4 866 704,65 euroa. Kirjauskäytäntö lisää Iivesvuoren alueen myytävien tonttien tasearvoa, jolloin tulosvaikutteinen myyntivoitto jää pienemmäksi ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulo suuremmaksi. Vastaavasti, kun maanjalostuskustannuksia ei aktivoida poistonlaiseen omaisuuteen, poistot pienenevät ja vaikuttavat näin tulokseen parantaen sitä.

Muut pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelma on muutettu 1.1.2017 lähtien hankitun omaisuuden osalta KV 31.5.2017 § 49.

Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluontoiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa. Sijoituksiin sisältyy liittymismaksusaamiset Nurmijärven Sähkö Oy:ltä vuodesta 2007 alkaen. Aikaisempina vuosina sähköliittymismaksut on aktivoitu pysyviin vastaaviin.

Pysyvien vastaavien sijoituksissa on pääomainsaamia Rajamäen Uimahalli Oy:ltä 12 007 000 euroa ja Arkadian Koulukiinteistöt Oy:ltä 4 591 226,68 euroa. Rajamäen Uimahalli Oy:n pääomainsaamista on tuloksi kirjaamatonta korkoa kertynyt 31.12.2021 mennessä 3 379 584,42 euroa. Arkadian Koulukiinteistöt Oy:lle annetusta pääomainsaamista ei kerry korkotuottoa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostuksessa on käytetty keskihintamenetelmää.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintameno.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kunta on sitonut osan pitkäaikaisten lainojen vaihtuvista koroista koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Koronvaihtosopimuksia on voimassa 15,0 milj. eurolle 25.10.2022 asti ja 20,0 milj. eurolle 25.10.2024.

Kunta saa/maksaa 3 kk:n euribor -korkoa ja maksaa kiinteää korkoa. Koronvaihtosopimusten taloudellinen vaikutus on vuonna 2021 yhteensä 669 956,14 euroa.

4.1.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen tilikauteen tulee ottaa huomioon, että konsernipalvelujen organisaatio muuttui 1.6.2021 alkaen, kun talouspalvelut ja kuntakehitystoiminnot yhdistyivät talous- ja strategiapalveluiden tulosalueeksi. Muutoksessa keskitettiin strategiatyö sekä tiedolla johtamisen ja talouden toiminnot yhdelle tulosalueelle talouspalvelujen yhteyteen. Samassa yhteydessä elinvoima- ja kuntakehityspalveluiden tulosalueen nimi muuttui elinvoimapalvelut -tulosalueeksi.

Kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 27.1.2021 § 8, kunnan toimielinrakenteesta uuden valtuustokauden alusta alkaen. Valtuuston päätöksen mukaisesti kunnanhallituksen konsernijaoston toiminta on lakkautunut, vanhus- ja vammaisneuvoston toiminta on siirretty konsernipalveluista sivistys- ja hyvinvointitoimialalle ja veteraaniasian neuvottelukunnan toiminta on yhdistetty vanhusneuvoston toimintaan.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Edellisten tilikausien yli/allijäämään on tilikaudella tehty oikaisuja yhteensä 8 901,29 euroa.

ELY-keskus on suorittanut pakolaiskorvausta 1.1.2017-31.12.2018 12 963,62 eur.

Kelan korvausta työterveyshuollon järjestämisestä vuodelle 2020 on saatu 21 864,91 vähemmän, kuin mitä on jaksotettu vuoden 2020 tilinpäätökseen.

4.1.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty jäsenosuuden mukaisessa suhteessa kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset käyttöomaisuuteen sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Tytäryhteisöjen taseessa olevat poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan, ja niiden muutos on merkitty konsernituloslaskelmaan jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

Keskinäisten omistusten eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöjä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen niiden vähäisen merkityksen vuoksi.

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Konsernitilinpäätöksen laatimisessa on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kunnan tilinpäätöksessä.

4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 6. Toimintatuotot tehtävälueittain

	Konsemi		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
	€	€	€	€
Konsemipalvelut	725 210	286 362	725 210	286 362
Sosiaali- ja terveystuotot	197 251 524	178 847 376	104 464	1610
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	6 292 620	5 270 679	6 292 620	5 270 679
Ympäristötoimiala	20 591 045	15 736 741	20 591 045	15 736 741
Nurmijärven Vesi liikelaitos	10 265 433	9 259 243	10 265 433	9 259 243
Aleksia liikelaitos	2 018 302	1 889 997	2 018 302	1 889 997
Konsemin muut yhtiöt	45 155 174	40 971 733		
Toimintatuotot yhteensä	282 299 309	252 262 131	39 997 075	32 444 632

Liitetieto 7. Verotulot

	Kunta	
	2021	2020
	€	€
Kunnan tulovero	186 283 310	180 605 087
Kiinteistövero	11 981 401	10 771 959
Osuus yhteisöveron tuotosta	12 101 118	9 254 350
Verotulot yhteensä	210 365 829	200 631 396

Liitetieto 8. Valtionosuudet

	Konsemi		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
	€	€	€	€
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	4 175 046,66	50 825 752	4 175 046,66	50 825 752
<i>Siitä</i> : Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	-7 128 912	-6 811 973	-7 128 912	-6 811 973
<i>Siitä</i> : Harkinnan varainen valtionosuuden korotus				
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-6 641 010	-6 511 635	-6 641 010	-6 511 635
Muut valtionosuudet		107 344		107 344
Verotulomenetyksen korvaus	13 563 240	14 088 585	13 563 240	14 088 585
Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä, yksikköhintarahaus	3 644 208	3 425 857		
Valtionosuudet yhteensä	45 187 992	55 123 930	41 543 784	51 698 073

Liitetieto 9. Palvelujen ostot

	Kunta	
	2021	2020
	€	€
Asiakaspalvelujen ostot	128 508 582	129 906 997
Muiden palvelujen ostot	25 167 149	25 588 728
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	153 675 731	155 495 725

Liitetieto 10. Valtuustoryhmille annetut tuet

	Kunta	
	2021	2020
	€	€
Nurmijärven Vasemmisto, Perttulan kansantalon käyttö- ja hoitokuluavustus	720	720
Klaukkalan Demarit Ry, Klaukkalan työväentalon käyttö- ja hoitokuluavustus		1 200
Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä	720	1 920

Liitetieto 11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Pysyviin vastaaviin aktivoidaan pienhankintarajan (10.000 €) ylittävät hyödykkeet.

Talonrakennushankkeiden pienhankintaraja on 30.000 €

Aineettomiin hyödykkeisiin lisätty Osallistuminen toisen yhteisön tie-, rata- ja väylähankkeiden sekä Osake- ja vuokrahuoneistojen perusrakennusmenojen poistoaikat 1.1.2017 alkaen.

Poistojen määrittelyssä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa.

Poistosuunnitelma on muutettu 1.1.2017 alkaen (kv 31.5.2017 §49)

	Numijärven kunta (emo + liikelaitokset) 1.1.2017 alkaen	Kilan kuntajaoston yleisohje 22.11.2016	Nurmijärven kunta (emo + liikelaitokset) päättynyt 31.12.2016		
Hyödykeryhmä	Poisto aika /poisto- prosentti	Poistomenetelmä	Tasapoisto	Menojäännös-poisto	
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET					
* Kehittämismenot	2 vuotta	Tasapoisto	2 - 5 vuotta	Ei suositella	3 vuotta
* Aineettomat oikeudet	5 vuotta	Tasapoisto	5 - 20 vuotta	Ei suositella	5 vuotta
* Liikearvo	2 vuotta	Tasapoisto	2 - 5 vuotta	Ei suositella	5 vuotta
* Muut pitkävaikutteiset menot					
* Atk- ohjelmat	2 vuotta	Tasapoisto	2 - 5 vuotta	Ei suositella	3 vuotta
* Osallistuminen toisen yhteisön					
- tiehankkeisiin	15 vuotta	Tasapoisto	15 - 20 vuotta	Ei suositella	
- ratakkeisiin	30 vuotta	Tasapoisto	30 - 40 vuotta	Ei suositella	
- väylähankkeisiin					
	Sovelletaan vastaavanlaisen hyödykkeen hankintamenoa koskevia poistoaikojia			Ei suositella	
* Osake- ja vuokrahuon. perusrakennusmenot	5 vuotta	Tasapoisto	5 - 10 vuotta	Ei suositella	
* Muut	2 vuotta	Tasapoisto	2 - 10 vuotta	Ei suositella	3 vuotta
AINEELLISET HYÖDYKKEET					
Maa- ja vesialueet	Ei poistoaikaa		Ei poistoaikaa		
Rakennukset ja rakennelmat					
* Hallinto- ja laitosrakennukset	20 vuotta	Tasapoisto	20 - 50 vuotta	5% - 10%	40 vuotta
* Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 vuotta	Tasapoisto	20 - 30 vuotta	10% - 15%	25 vuotta
* Talousrakennukset	10 vuotta	Tasapoisto	10 - 20 vuotta	15% - 20%	18 vuotta
* Vapaa- ajan rakennukset	20 vuotta	Tasapoisto	20 - 30 vuotta	10% - 15%	25 vuotta
* Asuinrakennukset	30 vuotta	Tasapoisto	30 - 50 vuotta	5% - 10%	40 vuotta
* Rakennusten perusrakennukset	10 vuotta	Tasapoisto			20 vuotta
			Erillisinä hyödykkeinä käsiteltäessä määritellään oma poisto- aika		
Kiinteät rakenteet ja laitteet					
* Jäteasema	15 vuotta	Tasapoisto	15 - 30 vuotta	10% - 20%	20 vuotta
* Kadut, tiet, torit ja puistot	15 vuotta	Tasapoisto	15 - 20 vuotta	15% - 20%	15 %
* Sillat, laiturit, uimalat	10 vuotta	Tasapoisto	10 - 30 vuotta	10% - 25%	10 %
* Muut maa- ja vesirakenteet	15 vuotta	Tasapoisto	15 - 30 vuotta	10% - 20%	10 %
* Kaukolämpöverkko	20 vuotta	Tasapoisto	20 - 30 vuotta	10% - 15%	10 %
* Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 vuotta	Tasapoisto	15 - 20 vuotta	15% - 20%	15 %
* Liikenteen ohjauslaitteet	10 vuotta	Tasapoisto	10 - 15 vuotta	20% - 25%	20 %
* Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 vuotta	Tasapoisto	10 - 15 vuotta	20% - 25%	20 %
* Ulkoilalueet	15 vuotta	Tasapoisto	15 - 30 vuotta	10% - 20%	10 %
* Ulkovalaistuslaitteet	15 vuotta	Tasapoisto	15 - 20 vuotta	15% - 20%	20 %
Koneet ja kalusto					
* Kuljetusvälineet	4 vuotta	Tasapoisto	4 - 7 vuotta	25% - 27%	25 %
* Liikkuvat työkoneet	5 vuotta	Tasapoisto	5 - 10 vuotta	25% - 30%	30 %
* Raskaat koneet	10 vuotta	Tasapoisto	10 - 15 vuotta	20% - 25%	20 %
* Kevyet koneet	5 vuotta	Tasapoisto	5 - 10 vuotta	25% - 30%	30 %
* Sairaala- ja terveydenhuolto- yms. laitteet	5 vuotta	Tasapoisto	5 - 15 vuotta	20% - 30%	20 %
* Atk- laitteet	3 vuotta	Tasapoisto	3 - 5 vuotta	30% - 40%	30 %
* Muut laitteet ja kalusteet	3 vuotta	Tasapoisto	3 - 5 vuotta	30% - 40%	30 %
Muut aineelliset hyödykkeet					
* Arvo- ja taide- esineet	Ei poistoaikaa		Ei poistoaikaa		Ei poistoaikaa
* Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto		Käytön mukainen poisto		Käytön mukainen poisto
Ennakkomaksut ja keskenäiset hankinnat	Ei poistoaikaa		Ei poistoaikaa		Ei poistoaikaa
Pysyvien vastaavien sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoaikaa		Ei poistoaikaa		Ei poistoaikaa
Vesilaitos					
* Vedenjakeluverkosto	30 vuotta	Tasapoisto	30 - 40 vuotta	7% - 10%	7 %
* Viemäriverkko	30 vuotta	Tasapoisto	30 - 40 vuotta	7% - 10%	7 %
* Vesilaitoksen laitoskoneet ja laitteet	10 vuotta	Tasapoisto	10 - 20 vuotta	15% - 25%	18 %
Vesilaitos/Klaukkalan keskuspuhdistamo					
Rakennukset ja rakennelmat					
* Hallinto- ja laitosrakennukset	20 vuotta	Tasapoisto	20 - 50 vuotta	5% - 10%	40 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet					
* Johtoverkostot ja laitteet, siirtoviemäri	30 vuotta	Tasapoisto	30 - 40 vuotta	7% - 10%	30 vuotta
* Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 vuotta	Tasapoisto	10 - 15 vuotta	20% - 25%	10 vuotta
* Vesilaitoksen laitoskoneet ja laitteet	10 vuotta	Tasapoisto	10 - 20 vuotta	15% - 25%	18 vuotta

Liitetieto 12. Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
	€	€	€	€
Jäteaseman jälkihoitovaraus 1.1.			3 972 657	3 972 657
Lisäys tilikaudella			0	0
Vähennys tilikaudella, varauksen purkaminen			0	0
Jäteaseman jälkihoitovaraus 31.12.	0	0	3 972 657	3 972 657

Liitetieto 13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
	€	€	€	€
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	6 499 512	1 468 397	6 499 512	1 468 397
Rakennusten myyntivoitot				
Muut myyntivoitot	517 916	107 832		
Myyntivoitot yhteensä	7 017 428	1 576 229	6 499 512	1 468 397
Muut toimintakulut				
Kiinteistön luovutustappiot	263 935		261 997	
Osakkeiden myyntitappiot	751 301			
Myyntitappiot yhteensä	1 015 237		261 997	
Myyntivoitot ja -tappiot yhteensä	8 032 665	1 576 229	6 761 509	1 468 397

Liitetieto 15. Rahoitustuottoihin sisältyvät tuotot, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä

	Kunta	
	2021	2020
	€	€
Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
Osinkotuotot muista yhteisöistä	2 136 139	2 092 680
Peruspääoman korkotuotot kuntayhtymiltä	278 587	278 587
Osinkotuotot ja peruspääoman korkotuotot yhteensä	2 414 726	2 371 267

4.3 Tasetta koskevat liitetiedot

4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 19. Pysyvien vastaavien hyödykkeet

	Kunta	
	2021	2020
	€	€
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 1.1.	48 097	194 869
Lisäykset tilikauden aikana	0	0
Hankintameno 31.12.	48 097	194 869
Tilikauden poistot	- 48 097	- 146 772
Siirrot erien välillä		0
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	48 097
Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno 1.1.	2 202 678	2 403 867
Lisäykset tilikauden aikana	0	0
Hankintameno 31.12.	2 202 678	2 403 867
Tilikauden poistot	- 201 189	- 201 189
Siirrot erien välillä	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 001 489	2 202 678
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Hankintameno 1.1.	68 473 859	64 744 799
Lisäykset tilikauden aikana	862 181	336 510
Lisäykset tilikauden aikana, maankäyttösopimusten perusteella kirjautut	0	3 889 597
Vähennykset tilikauden aikana	- 3 419 066	- 497 046
Hankintameno 31.12.	65 916 974	68 473 859
Rakennukset		
Hankintameno 1.1.	113 895 793	101 460 394
Lisäykset tilikauden aikana	1 631 863	13 485 518
Vähennykset tilikauden aikana		
Rahoitusosuudet tilikaudella		
Siirrot erien välillä	2 540 317	9 877 970
Hankintameno 31.12.	118 067 972	124 823 882
Tilikauden poistot	- 9 585 989	- 8 449 519
Arvonlennukset	0	- 2 478 570
Kirjanpitoarvo 31.12.	108 481 983	113 895 793
Kiinteät rakenteet		
Hankintameno 1.1.	95 080 779	99 002 275
Lisäykset tilikauden aikana	4 806 265	4 047 980
Rahoitusosuudet tilikaudella	- 346 972	0
Vähennykset tilikauden aikana	0	0
Siirrot erien välillä	2 617 351	252 210
Hankintameno 31.12.	102 157 423	103 302 465
Tilikauden poistot	- 8 025 737	- 8 221 686
Kirjanpitoarvo 31.12.	94 131 686	95 080 779

Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	2 720 100	2 499 592
Lisäykset tilikauden aikana	606 000	1433 417
Vähennykset tilikauden aikana	0	0
Siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	3 326 100	3 933 009
Tilikauden poistot	- 1208 354	- 1212 910
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 117 746	2 720 100
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno 1.1.	27 589 244	25 914 688
Lisäykset tilikauden aikana	20 943 655	12 662 708
Rahoitusosuudet tilikaudella	-963 539	-857 972
Siirrot erien välillä	-5 157 668	-10 130 180
Hankintameno 31.12.	42 411 692	27 589 244
Sijoitukset		
Tytäryhteisöosakkeet		
Hankintameno 1.1.	16 204 140	16 204 140
Lisäykset tilikauden aikana	0	0
Siirrot erien välillä	0	0
Arvonlennukset	0	0
Hankintameno 31.12.	16 204 140	16 204 140
Kuntayhtymäosuudet		
Hankintameno 1.1.	10 156 310	10 156 310
Lisäykset tilikauden aikana	0	
Hankintameno 31.12.	10 156 310	10 156 310
Osakkuusyhteisöosuudet		
Hankintameno 1.1.	13 12 099	13 12 099
Siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	13 12 099	13 12 099
Muut osakkeet ja osuudet		
Hankintameno 1.1.	4 679 329	4 679 329
Lisäykset tilikauden aikana	0	
Vähennykset tilikauden aikana	0	0
Siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	4 679 329	4 679 329
Saamiset konserniyhteisöiltä		
Hankintameno 1.1.	12 007 000	1200 700
Lisäykset tilikauden aikana	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	0	0
Siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	12 007 000	12 007 000
Saamiset muilta yhteisöiltä		
Hankintameno 1.1.	4 591 226	4 591 226
Lisäykset tilikauden aikana	0	
Siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	4 591 226	4 591 226
Saamiset muilta		
Hankintameno 1.1.	696 663	667 419
Lisäykset tilikauden aikana	14 286	29 244
Vähennykset tilikauden aikana	- 66 470	0
Hankintameno 31.12.	644 479	696 663
Pysyvät vastaavat yhteensä	364 656 152	359 657 315

Liitetieto 20.-22. Omistukset muissa yhteisöissä

	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus- %	Konsernin omistus- osuus- %	Kuntakonsernin osuus (1000 €		
				omasta pääomasta 1000 €	vieraasta pääomasta 1000 €	tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
KTOY Aitohelmi	Nurmijärvi	100,00	100,00	1 268	10	-3
KTOY Klaukkalan Säästökeskus	Nurmijärvi	100,00	100,00	4 354	90	24
Nurmijärven Sähkö Oy, konserni	Nurmijärvi	100,00	100,00	72 501	45 425	4 113
Nurmijärven Kodit Oy	Nurmijärvi	100,00	100,00	286	96 115	-3
Rajamäen Uimahalli Oy	Nurmijärvi	100,00	100,00	-3 345	12 278	-484
KTOY Aleksis Kiventie 14	Nurmijärvi	100,00	100,00	866	4	2
KOY Kiljavanrinne	Nurmijärvi	100,00	100,00	466	0	-7
KTOY Nurmijärven Virastotalo	Nurmijärvi	89,37	89,37	3 625	4 035	234
Nurmijärven Kodit/As Oy N. Lepsämäntie	Nurmijärvi	99,16	99,16	4 633	61	0
Kuntayhtymät						
Keski- Uudenmaan sote- kuntayhtymä	Hyvinkää	21,60	21,60	22	27 862	0
HUS, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri	Helsinki	2,37	2,37	9 325	31 232	381
Keski- Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keuda	Järvenpää	5,92	5,92	4 688	625	166
Eteva kuntayhtymä	Mäntsälä	3,37	3,37	626	1 664	0
Uudenmaan Liitto kuntayhtymä	Helsinki	2,80	2,80	54	47	12
Uudenmaan Päihdehuollon kuntayhtymä	Hyvinkää	4,00	4,00	99	17	-6
Osakkuusyhteisöt, ei yhdistelty						
Uudenmaan Työterveys Oy	Nurmijärvi	33,38	33,38			
Keski- Uudenmaan Työterveys Oy	Nurmijärvi	22,54	22,54			
Arkadian Koulukiinteistöt Oy	Nurmijärvi	25,00	25,00			
KTOY Rajamäen Liikeristeys	Nurmijärvi	39,99	39,99			
Nurmijärven Liikennepalvelukeskus Oy	Nurmijärvi	37,29	37,29			
Nurmijärven Kodit/KTOY Myllärintie 2*	Nurmijärvi	-	20,30			
N.Sähkö Oy/Tripower Oy *	Nurmijärvi	-	25,00			

* Tiedoilla ei ole olennaista merkitystä konsernin tarkastelussa.

Liitetieto 23. Saamisten erittely

	Kunta		Kunta	
	2021 Pitkäaikaiset	2021 Lyhytaikaiset	2020 Pitkäaikaiset	2020 Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		93 530		123 346
Muut saamiset		251 005		0
Yhteensä	0	344 535	0	123 346
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		354 916		46 025
Siirtosaamiset		12 744 674		0
Yhteensä		13 099 590	0	46 025
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset		2 748 575		2 989 223
Lainasaamiset		0		
Muut saamiset	691 389	955 044	833 161	1029 505
Siirtosaamiset		1 903 783		1 520 347
Yhteensä		5 607 402		5 539 075
Saamiset yhteensä	691 389	19 051 527	833 161	5 708 447

Liitetieto 24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2021 €	2020 €	2021 €	2020 €
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Kelan korvaus työterveyshuollosta	492 123	527 520	376 908	421 044
Kelan tilityssaamiset	69 497	46 366	69 497	46 366
Atea- Finland jaksotus	215 763	227 664	215 763	227 664
Avustukset	1 191 594	1 796 903	1 170 511	667 095
Korvaus pakolaisista		0		0
Tasauslaskutus KY:itä	12 744 674		12 744 674	
Muut siirtosaamiset*	11 150 643	9 528 984	62 122	158 178
Yhteensä	25 864 294	12 127 438	14 639 475	1 520 347

* Muut siirtosaamiset - ryhmään sisältyy Keusoten tammikuun 2022 maksuerä.

4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 25. Oman pääoman erittely

	Konsemi		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
	€	€	€	€
Peruspääoma 1.1.	84 194 876	84 194 876	84 194 876	84 194 876
Peruspääoma 31.12.	84 194 876	84 194 876	84 194 876	84 194 876
Muut omat rahastot 1.1.2019	14 574 716	14 578 174		
Rahastojen muutos	- 12 374	- 3 451		
Poistojen korjaus		- 8		
Muut omat rahastot 31.12.2019	14 562 342	14 574 716		
Edellisten tilikausien alijäämä	74 105 403	84 945 529	40 073 165	37 569 420
Edellisten tilikausien ylijäämän muutos	167 1581	- 10 820 803	- 8 901	777 907
Poistojen korjaus	8 744 005	- 19 324		
Edellisten tilikausien yli- /alijäämä 31.12.	84 520 990	74 105 403	40 064 263	38 347 327
Poistojen korjaus		- 4 649		
Tilikauden yli- /alijäämä	17 366 421	10 416 344	16 844 943	7 725 838
Tilikauden yli- /alijäämä muutos				- 6 000 000
Vapaaehtoiset varaukset				
Investointivaraus 31.12.				6 000 000
Oma pääoma yhteensä	200 644 630	183 286 690	141 104 083	130 268 041

Liitetieto 27. Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	Konsemi		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
	€	€	€	€
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta				
Kunta			26 500 000	33 705 364
Tytäryhteisöt	76 299 865	83 910 911		
Kuntayhtymät	15 107 780	14 067 875		
Pitkäaikaiset yhteensä	91 407 645	97 978 786	26 500 000	33 705 364

Liitetieto 28. Joukkovelkakirjalainat

	Kunta	
	2021	2020
	€	€
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat	75 000 000	55 500 000
korko - 0,485 / - 0,48 / - 0,471 / - 0,47 %		
erääntyvät 5.1.2022 ja 9.3.2022		
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	75 000 000	55 500 000

Liitetieto 29. Pakolliset varaukset

	Konsemi		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
	€	€	€	€
Metsä- Tuomelan jälkihoitovaraus	4 035 171	3 972 657	3 972 657	3 972 657
HUS, potilasvahinkovastuuvaraus	914 573	895 664		
Pakolliset varaukset yhteensä	4 949 745	4 868 321	3 972 657	3 972 657

Liitetieto 30. Pitkä- ja lyhytaikaiset velat (korottomat)

	Kunta		Kunta	
	2021 Pitkäaikaiset	2021 Lyhytaikaiset	2020 Pitkäaikaiset	2020 Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		154 074		97 765
Siirtovelat		267 449		70 929
Yhteensä		421 523	0	168 693
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat		14 595		- 402 284
Siirtovelat		2 526		5 338 770
Yhteensä		17 121	0	4 936 486
Velat muille				
Saadut ennakot	526 411	1 642 422	817 010	5 944 716
Ostovelat		9 669 606		9 646 125
Muut velat	21 006 122	1 545 937	19 496 140	1 558 606
Siirtovelat		11 538 273		10 595 219
Yhteensä	21 532 534	24 396 237	20 313 151	27 744 666
Pitkä- ja lyhytaikaiset velat yhteensä	21 532 534	24 834 881	20 313 151	32 849 846

Liitetieto 31. Sekkitililimiitti

	Kunta	
	2021 €	2020 €
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	5 000 000	5 000 000
siitä käyttämättä oleva määrä	5 000 000	5 000 000

Liitetieto 32. Liittymismaksut ja muut pitkäaikaiset velat

	Konserni		Kunta	
	2021 €	2020 €	2021 €	2020 €
Muut velat				
Liittymismaksut	46 592 143	44 174 078	20 995 112	19 488 100
Muut velat	7 1953	120 114	11 010	8 040
Liittymismaksut ja muut pitkäaikaiset velat yhteensä	46 664 096	44 294 192	21 006 122	19 496 140

Liitetieto 33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2021 €	2020 €	2021 €	2020 €
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	1 929 068	1 534 600	1 812 068	1 386 229
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	22 714 107	22 166 154	8 485 719	8 203 275
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	253 449	483 529	253 449	483 529
Korkojaksotukset	414 688	471 526	213 126	232 690
Verot	8 726	52 699		
Muut menojäämät	748 186	925 951	427 925	254 573
Muut siirtovelat	4 217 648	6 819 257	6 15 961	5 444 622
Siirtovelat yhteensä	30 285 872	32 453 716	11 808 248	16 004 918

4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Liitetieto 38. Vuokravastuut

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
	€	€	€	€
Vuokravastuut yhteensä	24 845 865	27 085 029	6 341 341	8 198 639
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	8 539 796	8 198 962	3 043 641	3 154 989
Leasingvastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	1 931 681	1 683 159	828 509	695 347
Myöhemmin maksettavat	2 694 230	2 430 129	1 197 177	1 073 117
Leasingvastuut yhteensä	4 625 911	4 113 288	2 025 686	1 768 464
Vuokravastuut yhteensä	29 471 777	31 198 317	8 367 027	9 967 103

Liitetieto 39.-40. Vastuusitoumukset

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
	€	€	€	€
Takaussitoumukset konsermiyhteisön puolesta				
Alkuperäinen pääoma	42 100 365	43 600 471	37 451 146	39 451 146
Jäljellä oleva pääoma	3 137 259	33 808 858	27 316 607	30 040 772
Takaussitoumukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	3 279 068	3 544 068	3 267 064	3 420 064
Jäljellä oleva pääoma	1 169 492	1 261 909	1 101 898	1 188 034
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 282 144	2 308 294		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	1 405 246	1 589 450		
Takaussitoumukset yhteensä	32 541 750	35 070 767	28 418 504	31 228 806

Liitetieto 40. Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	Kunta	
	31.12.2021	31.12.2020
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista	308 706 989	286 789 909
Kunnan osuus takauskeskuksen rahastosta	202 220	178 696

Liitetieto 41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
	€	€	€	€
Sopimusvastuut				
Maankäyttö Sopimuksista kunnalle aiheutuvat velvoitteet		4 175 506		4 175 506
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus		3 500 000		3 500 000
HUS Muu sopimusvastuu	175 691	1877 276		1877 276
Sitoumus Uudenmaan ELY- keskukselle Metsä- Tuomelan jäteaseman sulkemisesta ja tarkkailutoimenpiteistä aiheutuvien tulevien kustannusten kattamisesta		0		0
Sopimusvastuut yhteensä		4 175 506		4 175 506
Koronvaihtosopimukset				
Koronvaihtosopimus 1				
Koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimus erääntyy 25.10.2022.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä		15 000 000	15 000 000	15 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)		- 574 019	- 284 695	- 574 019
Koronvaihtosopimus 2				
Koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimus erääntyy 25.10.2024.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä		20 000 000	20 000 000	20 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)		- 1525 800	- 960 947	- 1525 800
Koronvaihtosopimus 3				
HUS:n ja Etevan koronvaihtosopimukset				
Nimellinen pääoma- arvo	234 189	467 508		
Käypä arvo	214 497	95 739		
Muut johdannaiset				
Sähköjohdannaiset				
Kohde- etuuksien nimellisarvo	8 261 239	7 008 272		
Realisoitumaton arvomuutos	201 407	201 407		
Arvonlisäveron palautusvastuu *)	8 035 818	8 077 460		0
*) Nurmijärven kunnan investointi- ja taloussuunnitelmaan ei sisälly kiinteistöjen luovutuksia.				
Palautusvastuu	1683 540	1683 540		0
Päästöoikeudet	t CO2	t CO2		
Käytävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.	45 655	47 288		
Toteutuneiden päästöjen määrä	0	6 057		
Päästöoikeuksien myynnit	20 000	10 000		
Edellisiltä tilikaudelta palautetut päästömäärät	654	690		
Käytävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.	22 001	42 655		
Markkinan arvo t€	1774	1366		

Ympäristövastuut

Tilinpäätöksessä on 3 972 657 euroa Metsä- Tuomelan jäteaseman pakollista jälkihoitovarausta.

Metsä- Tuomelan jäteaseman ympäristöluvan 3.7.2018 lupaehtojen mukaisesti Nurmijärven kunta on asettanut pääomaltaan 390 000 euron (kaatopaikan jätetäyttöalue II) ja 300 000 euron (kaatopaikan jälkitarkkailu) talletusvakuudet Uudenmaan ELY- keskuksen eduksi Nurmijärven kunnan omistamalla kiinteistöillä 543- 402- 7- 88 ja 543- 402- 7- 91 sijaitsevan Metsä- Tuomelan jäteaseman ja kaatopaikan asianmukaisen jätehuollon, seurannan, tarkkailun ja toiminnan lopettamisessa tai sen jälkeen tarvittavien toimien varmistamiseksi. Vakuus on voimassa toistaiseksi.

Nurmijärven kunta on asettanut ympäristöluvan 17.1.2017 lupaehtojen mukaisesti pääomaltaan 10 000 euron talletusvakuuden Keski- Uudenmaan ympäristölautakunnan eduksi Nurmijärven kunnan Klaukkalan kylässä kiinteistöllä 543- 403- 2- 426 sijaitsevan maankaatopaikan asianmukaisen jätehuollon, seurannan, tarkkailun ja toiminnan lopettamisessa tai sen jälkeen tarvittavien toimien varmistamiseksi. Vakuus on voimassa toistaiseksi.

4.5 Henkilöstöä ja tilintarkastajien palkkioita koskevat liitetiedot

Liitetieto 42. Henkilöstön lukumäärä

	Kunta	
	2021	2020
Konsemipalvelut	60	60
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	1372	1330
Ympäristötoimiala	142	144
Aleksia liikelaitos	181	190
Nurmijärven Vesi liikelaitos	23	24
<i>Työllistetyt (sis. Toimialojen ja liikelaitosten lukuihin)</i>	12	11
Henkilöstön lukumäärä yhteensä	1778	1748

HTV	Kunta	
	2021	2020
Konsemipalvelut	64,1	62,7
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	1310,4	1265,4
Ympäristötoimiala	145,0	152,2
Aleksia liikelaitos	181,9	176,0
Nurmijärven Vesi liikelaitos	22,2	23,3
<i>Työllistetyt (sis. toimialojen ja liikelaitosten lukuihin)</i>	9,6	9,1
Henkilötyövuodet yhteensä	1724	1680

Liitetieto 43. Henkilöstökulut

	Kunta	
	2021	2020
	€	€
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	78 266 117	74 823 816
Aktivoidut henkilöstökulut	432 616	463 642
Henkilöstökulut yhteensä	78 698 734	75 287 457

Liitetieto 44. Luottamushenkilön palkkiosta perityt ja tilitetyt luottamushenk

	Kunta	
	2021	2020
	€	€
Nurmijärven Keskusta	11410	9827
Nurmijärven Klaukkalan Kokoomus	1683	1314
Nurmijärven Kokoomus	3782	659
Nurmijärven Kristillisdemokraatit		
Nurmijärven Perussuomalaiset	4928	3735
Nurmijärven Sosiaalidemokraatit	7016	11353
Nurmijärven Vasemmisto	1178	2213
Nurmijärven Vihreät	7381	5778
Pohjois-Nurmijärven Kokoomus	-24	2555
Suomen Kristillisdemokraatit	484	1909
Svenska Folkpartiet	146	275
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	37986	39618

Liitetieto 45. Tilintarkastajan palkkiot

	Kunta	
	2021	2020
	€	€
Tilintarkastuspalkkiot	25096	29312
Tilintarkastajan lausunnot	0	0
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	7680	5240
Muut palkkiot	0	0
Tilintarkastajan palkkiot yhteensä	32776	34552

Liitetieto 46. Kunnan ja sen intressitahojen väliset liiketoimet

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen Rajamäen Uimahalli Oy:lle 971 000 euron toiminta-avustuksen.
Kunnanjohtajan kanssa on tehty johtajasopimus, jossa on sovittu neljän kuukauden palkkaa vastaava erokorvaus.
Kunnalla on Nurmijärven Onnenkimpale ry:n kanssa palveluvelvoitesopimus (SGEI). Nurmijärven Onnenkimpale ry:lle on myönnetty erityisryhmien uima-allastoimintojen palveluvelvoitesopimuksen perusteella 142 500 euron avustus.
Kunta subventoi seniorilippujen ostoa Rajamäen Uimahalli Oy:ltä 70 000 eurolla.
Keusote-yhteistyö, arvo noin 124 848 834 euroa.
Rajamäen Uimahalli Oy:lle myönnetty laina, arvo 12 007 000 euroa. Lainasta ei peritä korkoa, eikä sille ole saatu turvaavaa vakuutta. Kyse on ennen kuntalain voimaantuloa 1.1.2015 annetusta lainasta.
Arkadian koulukiinteistöt Oy:lle on myönnetty lainoja, joiden arvo on yhteensä 4 591 226,68 euroa. Näistä 1 791 226,68 on myönnetty ennen kuntalain voimaantuloa 1.1.2015. Lainoista ei peritä korkoa eikä sille ole saatu turvaavaa vakuutta.
Kunta ostaa taloushallintopalveluja Sarastia Oy:ltä, arvo 478 450 euroa.

ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

Nurmijärven Vesi-liikelaitos

5.1 Nurmijärven Vesi- liikelaitos

5.1.1 Toimintakertomus vuodelta 2021

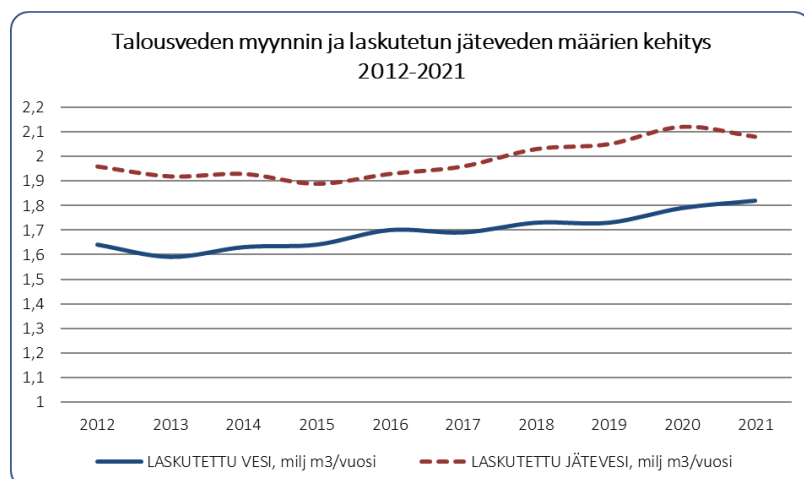
Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos TA+ muut. 2021	TP 2021	Poikkeama Poikkeama %	TP 2020
LIIVEVAIHTO	9 746 000	374 000	10 120 000	10 298 023	9 353 260
Liiketoiminnan muut tuotot	265 000	45 000	310 000	352 106	288 460
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 310 000		-1 310 000	-1 210 214	-1 264 331
Palvelujen ostot	-2 085 000		-2 085 000	-1 971 184	-1 956 881
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-3 395 000	0	-3 395 000	-3 181 397	-3 221 212
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-1 153 700	41 563	-1 112 137	-1 078 126	-1 077 509
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-232 600	7 003	-225 597	-218 752	-218 191
Muut henkilösivukulut	-39 620	1 434	-38 186	-41 825	-38 807
Henkilöstökulut yhteensä	-1 425 920	50 000	-1 375 920	-1 338 703	-1 334 507
Poistot ja arvonalennukset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 200 000	200 000	-3 000 000	-2 730 074	-2 752 534
Liiketoiminnan muut kulut	-150 000	-51 301	-201 301	-271 812	-133 972
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	1 840 080	617 699	2 457 779	3 128 142	2 199 495
Rahoitustuotot- ja kulut					
Korkotuotot				582	1 004
Muut rahoitustuotot				4 010	1 655
Kunnalle maksetut korkokulut				-137 219	-102 776
Muille maksetut korkokulut	-70 000	-55 000	-125 000	-2 675	-15 113
Korvaus peruspääomasta	-162 000		-162 000	-162 000	-162 000
Muut rahoituskulut				0	0
Rahoitustuotot- ja kulut yhteensä	-232 000	-55 000	-287 000	-297 302	-277 230
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 608 080	562 699	2 170 779	2 830 840	1 922 265

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Talous ja hallinto

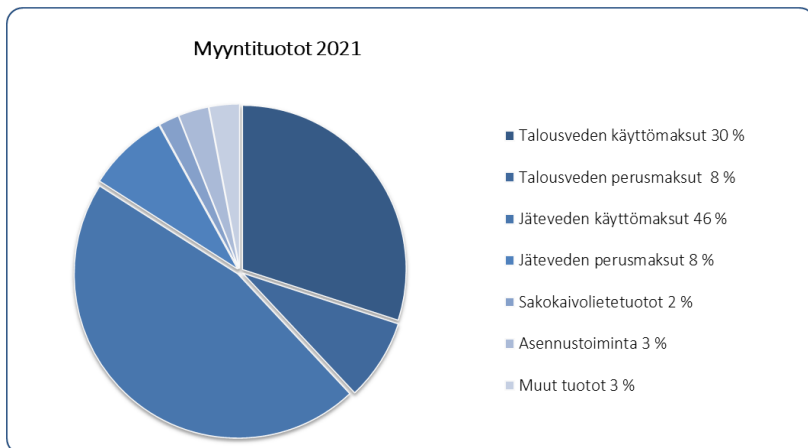
Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen liiketoiminnan tuotot olivat 10,65 milj. €, joka oli 2,1 % eli noin 220 000 € muutettua talousarviota parempi. Tuottojen kasvu johtui

pääosin koronapoikkeusoloista, jonka seurauksena vedenkäyttö kasvoi normaaliin tasoon verrattuna ihmisten jatkaessa etätöitä, mutta pientä kasvua oli myös asennustoiminnan tuotoissa.

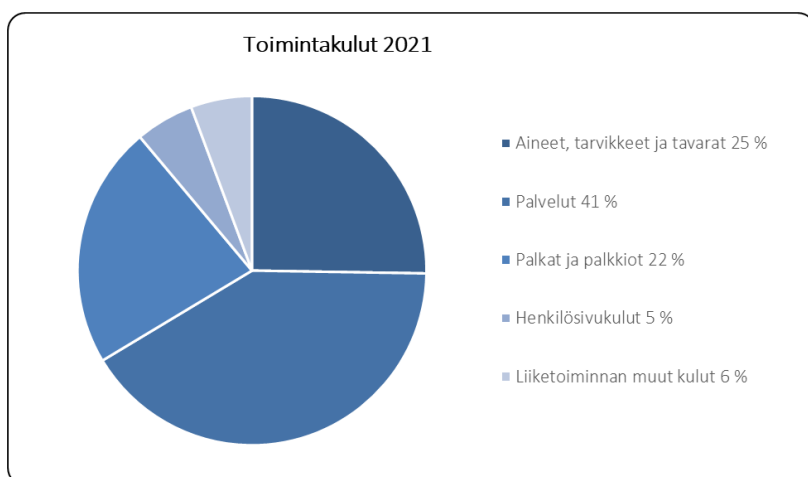
Talousvettä myytiin 1,82 milj.m³ eli 1,8 % enemmän kuin vuonna 2020. Talousveden käyttömaksutulot olivat 3,18 milj. € ja perusmaksut 0,81 milj. €. Jätevettä laskutettiin

2,08 milj.m³, mikä oli 1,8 % vähemmän edelliseen vuoteen verrattuna. Jäteveden käyttömaksujen tulot olivat 4,90 milj. € ja perusmaksujen 0,90 milj. €.

Toimintakulut olivat noin 4,79 milj. €. Kuluja syntyi noin 180 000 € eli 3,6 % vähemmän kuin muutetussa talousarviossa. Materiaaleihin kului noin 7,6 % ja palveluihin

noin 5,5 % muutettua talousarviota vähemmän. Henkilöstökuluihin käytettiin noin 2,7 % vähemmän.

Nurmijärven Vesi -liikelaitos tuloutti kunnalle 6 % peruspääomasta eli 162 000 €.

Liikelylijäämä noin 3,13 milj. € oli 670 000 € eroa käyttösuunnitelmaa parempi. Tilikauden ylijäämä noin 2,83 milj. € puolestaan oli noin 660 000 € käyttösuunnitelmassa esitettyä parempi. Tämä johtui ennakoitua suuremmista myyntituotoista sekä arvoitua alhaisemmista toimintakuluista ja poistoista. Taseen loppusumma kasvoi 53,9 milj. eurosta 55,2 milj. euroon. Omavaraisuusasteessa 47,0 % oli pientä nousua edellisestä vuodesta.

Liittymismaksuja kertyi noin 1,64 milj. €, joka oli noin 340 000 € eli 26 % talousarviossa esitettyä enemmän.

Koronapandemian aiheuttamat poikkeusolot jatkuivat vuoden 2021 ja vaikuttivat edelleen Nurmijärven Veden toimintaan myös muulla tavalla kuin vedenkäytön lisääntymisenä. Henkilöstöressurssien turvaamiseksi jou-

duttiin jatkamaan monia toimintaohjeita ja -sääntöjä liittyen mm. lähikontaktien välttämiseen ja suojautumiseen. Kaikki asiakkaille tuotettavat palvelut pystyttiin edelleen hoitamaan. Kiinteistöihin sisälle menemistä vaativien ei kiireellisten vesimittarien ja vesimittariventtiilien vaihtotoita tehtiin melko normaalisti ja edellisenä vuonna kertynyttä jonoa pystyttiin purkamaan. Työt suoritettiin lähikontakteja välttäen ja tarvittavia suojausvälineitä käyttäen.

Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen yhtiöittämistä selvitetiin Nurmijärven kunnan konserniselvityksessä, jossa tarkasteltiin Nurmijärven Sähkö Oy:n ja Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen konserni- ja omistusrakenteiden kehittämistä. Konserniselvityksen pohjalta kunnan viranhaltijatryöryhmä esitti omistusjärjestelyjä sekä Nurmijärven Sähkö Oy:n että Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen osalta. Työryhmän esitys on etenemässä kunnanval-

tuuston arvioitavaksi ja päätettäväksi. Valtuuston on tarkoitus käsitellä konsernin omistusjärjestelyjä kokouksessaan helmikuussa 2022.

Teollisuusjätevesien johtamiseen ja käsittelyyn liittyviä sopimusneuvotteluja jatkettiin Altia Oyj:n kanssa vuonna 2021. Altia Oyj:n ja Nurmijärven Veden nykyinen

Talousveden tuotanto

Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen toimittama talousvesi on Nurmijärven kunnan alueella sijaitsevilta vedenottoimilta pumpattua pohjavettä. Nurmijärven Vedellä on yhteensä 10 vedenottamoita, joista tuotantokäytössä vuonna 2021 oli kuusi vedenottamoita; Kiljava, Nummenpää, Nukari, Savikko, Teilinummi ja Valkoja. Kaninlähteen, Pellonperän ja Röykän vedenottamot ovat varavedenottamoita. Lepsämän vedenottamo ei ollut tuotantokäytössä vuonna 2021 vedenottamon raakaveden korkeiden rauta- ja mangaanipitoisuuksien vuoksi. Lepsämän vedenottamo on saneerattu vuonna 2021 ja se pyritään palauttamaan tuotantokäyttöön vuoden 2022 aikana. Vuoden 2021 alussa pohjavesialueiden pohjavedenpinnat nousivat sateisen talvikauden ansiosta huomattavasti keskimääräisen tason yläpuolelle kaikilla pohjavesialueilla. Vastaavasti kuiva kesäkausi alensi pohjavesien pintoja ja vuoden 2021 päättyessä pohjavedenpinnat olivat vain hieman keskimääräistä korkeammalla tasolla.

Kaikilla vedenottamoilla pumpataan pohjavettä siiviläputkikaivoista ja vesi desinfioidaan UV -valolla mikrobiologisen laadun varmistamiseksi ennen verkostoon

teollisuusjätevesisopimus irtisanottiin päättyväksi 30.6.2021 ja kolmen vuoden mittainen irtisanomisaika on käynnistynyt. Uuden teollisuusjätevesisopimuksen neuvottelut ovat edenneet ja uusi sopimus pyritään saamaan valmiiksi vuoden 2022 aikana. Uusi sopimus tulee todennäköisesti voimaan 1.7.2024 alkaen.

pumppausta. Teilinummen päävedenottamalla, jossa käsitellään myös Nukarin kaivosta pumpattu raakavesi, on käytössä ilmastustornit hiilidioksidin poistoa ja veden alkalointia varten. Kiljavan päävedenottamalla käytössä on ilmastustornit hiilidioksidin poistoa varten ja lisäksi kalkkiviivalkalointi veden riittävän korkean pH:n ylläpitämiseksi.

Vedenottamoilla tuotettiin yhteensä noin 2,32 milj. m³ talousvettä verkostoon. Vedenotto jakautui edellisvuotta vastaavasti vedenottamoiden kesken. Lisäksi Nurmijärven Vesi osti talousvettä Altia Oyj:lta varavesiyhteyden kautta. Vedentuotanto ei kasvanut vuodesta 2020, jolloin koronapandemian alkaminen lisäsi mm. etätöiden kautta merkittävästi vedenkulutusta. Keskimääräinen tuotanto kaikilta ottamoilta yhteensä oli noin 6 400 m³ / vrk. Tuotetun talousveden määrä jakautui vedenottamoiden kesken alla olevan kaavion mukaisesti.

Vedentuotannon ja vedenjakelun yhteinen energiankulutus oli yhteensä noin 1,4 GWh eli noin 0,60 eur kWh / m³.

Talousveden laadunvalvonta perustuu 2021 uusittuun Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan marraskuussa

2021 hyväksymään valvontatutkimusohjelmaan. Vuoden 2021 aikana myös päivitettiin käytössä olevien pohjavesialueiden vedenottolupien mukaiset tarkkailuohjelmat, jotka Uudenmaan ELY-keskus hyväksyi syksyllä 2021. Teilinummen tekopohjaveden tuotantoon perustuva tarkkailuohjelma laaditaan vuonna 2022.

Talousveden akkreditoituna ja sertifioituna tutkimuslaboratoriona toimii Metropolilab Oy. Vesiäytteitä otettiin pohjavedestä, vedenottamoiden raakavedestä ja tuotetusta talousvedestä sekä jakeluverkostosta yli sa-

dasta eri pisteestä. Vesijohtoveden laatuun tai paineeseen liittyviä asiakasvalituksia kirjattiin vuoden aikana yhteensä 17 kappaletta. Nurmijärven Veden talousveden laatua vedenjakelualueittain on esitetty alla olevassa taulukossa.

Vedenjakelualue	pH	Kovuus, dH	Luokitus	Kalsium, mg/l	Magnesium, mg/l
Klaukkala	7,9	3,6	Pehmeää	18	5
Kirkonkylä	7,7	5,8	Keskikovaa	29	8
Rajamäki ja Röykkä	8,3	2,1	Erittäin pehmeää	12	2
Nukari	7,7	2,8	Pehmeää	12	5
Raja-arvo	6,5-9,5	Ei raja-arvoa		Ei raja-arvoa	

Keski-Uudenmaan Ympäristökeskuksen terveystarkastus teki terveydensuojelulain mukaiset vuosittaiset tarkastukset vesilaitoksen hallinnolliseen toimintaan, kaikille vedenottamoille ja vesitorneille 2021. Tarkastuksilla ei havaittu merkittäviä toiminnallisia puutteita. Tarkastukset tehtiin osana Nurmijärven Veden talousveden tuotannon ja -jakelun riskienhallintajärjestelmän WSP:n seurantaa. Talousvesi täytti kaikilla vedenottamoilla ja kulutusalueilla sosiaali- ja terveysministeriön talousvesi-asetuksen mukaiset laatuvaatimukset ja -suositukset.

Jäteveden puhdistus

Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen toiminta-alueella on kaksi jätevedenpuhdistamoa: Klaukkalan kalliopuhdistamo ja Kirkonkylän puhdistamo. Puhdistamoiden vel-

teihinnummen tekopohjavesilaitoksen vesilupahakemus oli käsitellyssä Etelä-Suomen aluehallintovirastossa vuonna 2021 ja vesilupapäätös saatiin marraskuussa 2021. Päätöksestä ei tehty valituksia. Tekopohjavesilaitoksen rakennussuunnittelu aloitettiin kesällä 2021 ja suunnitelmat valmistuvat maaliskuussa 2022. Laitoksen rakentaminen on tarkoitus aloittaa kesällä 2022. Teihinnummen tekopohjavesilaitoksella turvataan riittävä laadukkaan talousveden saanti pitkälle tulevaisuuteen.

Klaukkalan jätevedenpuhdistamo

Klaukkalan kalliopuhdistamo käsittelee Klaukkalan, Röykan ja Rajamäen yhdyskuntajätevedet sekä Rajamäen teollisuusalueen jätevedet.

Klaukkalan jätevedenpuhdistamon käsittelemä jätevesimäärä vuonna 2021 oli 2,41 milj. m³. Virtaama laski edellisestä vuodesta hieman. Puhdistamon kaikki kuormitusparametrit pysyivät hyvin lähellä edellisen vuoden tasoa. Klaukkalan puhdistamon viemärintialueelta ohitettiin vuoden aikana puhdistamatonta jätevettä muutamien viemäriverkoston häiriön takia yhteensä noin

voitetarkkailusta vastaa Vantaanjoen ja Helsingin seudun Vesiensuojeluyhdistys ry. Puhdistamoilla on voimassa olevat ympäristöluvat, joiden valvovana viranomaisena on Uudenmaan ELY-keskus.

1200 m³. Puhdistamolta ei tehty vuoden aikana jätevesiohituksia.

Puhdistamolle tuleva kuormitus on ollut lähivuosina voimakkaasti kasvavaa mm. Klaukkalan taajaman voimakkaan kasvun vuoksi. Puhdistamon kapasiteetti ylittyy lähitulevaisuudessa, jolloin puhdistamon laajennus ja prosessien tehostaminen tulevat ajankohtaisiksi. Klaukkalan puhdistamo on täyttänyt puhdistusvaatimukset selvästi vuoden 2021 kaikilla vuosineljänneksillä kaikkien kuormitusparametrien osalta.

Klaukkalan puhdistamo	Virtaama	BOD7 _{atu}		CODCr		kok.P		kok.N		NH ₄ -N		SS		Nitrif.aste
	m ³ /d	mg/l	%	mg/l	%	mg/l	%	mg/l	%	mg/l	%	mg/l	%	%
Vuosi 2021	6620	3,5	99	24	96	0,15	98	9,8	85	0,30	100	4,4	99	100
Lupaehdoraja		10	95	125	75	0,3	95	15	70	4		35	90	90

Klaukkalan puhdistamolle tuotiin sako- ja umpikaivo-
lietteitä noin 26.000 m³.

Klaukkalan puhdistamolla syntyi lietettä noin 2 100
m³ ja liete toimitettiin alkuvuoden ajan Kekkilä
Oy:n Metsä-Tuomelan tunnelikompostointilaitokseen
ja loppuvuoden ajan Envor Oy:n biokaasulaitokselle jat-
kokäsittelyä varten. Puhdistamoliete täytti lannoiteval-

Kirkonkylän jätevedenpuhdistamo

Kirkonkylän jätevedenpuhdistamo käsittelee Kirkonky-
län, Karhunkorven ja Nukarin alueen yhdyskunnan ja te-
ollisuuden jätevedet.

Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon käsittelemä jäteve-
simäärä vuonna 2021 oli 0,65 milj. m³. Virtaama laski
edellisestä vuodesta vähäsatteisemman vuoden takia.
Kuormitukset pysyivät keskimäärin edellisen vuoden ta-
solla. Ohitusten määrä oli vajaa prosentti vuosivirtaa-

mistelainsäädännössä asetetut raskasmetallien ja mui-
den haitallisten aineiden pitoisuusvaatimukset. Mädät-
tämässä syntyvä biokaasu energiasäällöltään noin 1,4
GWh myytiin pääosin lämmöntuotantoon Nurmijärven
Sähkö Oy:n biovoimalaitokselle. Klaukkalan puhdistam-
on sähköenergiankulutus oli 1,75 GWh vuodessa,
joka vastasi 0,72 kWh kulutusta puhdistettua jätevesi-
kuutiota kohden.

masta, noin 6600 m³. Ohitettu jätevesi oli huippuvirtaa-
mien aikaan pääosin puhdistamolta tehtyä ohitusta ja se
esikäsiteltiin mekaanisesti ja kemiallisesti. Kirkonkylän
puhdistamo, joka on rakennettu vuonna 1977, on toimi-
nut vuonna 2021 tekniseen käyttöikänsä nähden hyvin
ja täyttänyt puhdistusvaatimukset vuoden 2021 kaikilla
vuosineljänneksillä kaikkien kuormitusparametrien
osalta pois lukien jakso 3 (heinä-syyskuu), jolloin huleve-
sivirtaamista johtuen kiintoaineen raja-arvo hieman yliti-
yi.

Kirkonkylän puhdistamo	Virtaama		BOD7atu		CODCr		kok.P		NH4-N		SS		Nitrif.aste
	m ³ /d	mg/l	%	mg/l	%	mg/l	%	mg/l	%	mg/l	%	%	
Vuosi 2021	1810	3,3	98	20	96	0,27	97	2,4	94	9,8	97	96	
Lupaehdoraja		10	95	60	90	0,5	95	4		15			

Kirkonkylän puhdistamolle tuotiin sako- ja umpikaivo-
lietteitä yhteensä hieman alle 13 000 m³. Lietteen määrä
on vakiintunut ja se johtuu lietteentuonin rajoittami-
sesta puhdistustuloksen turvaamiseksi. Kirkonkylän
puhdistamolla syntyi lietettä noin 1 600 m³. Liete
toimitettiin alkuvuoden ajan Kekkilä Oy:n Metsä-Tuo-
melan tunnelikompostointilaitokseen ja loppuvuoden
ajan Envor Oy:n biokaasulaitokselle jatkokäsittelyä var-
ten. Puhdistamoliete täytti raskasmetallien ja muiden
haitallisten aineiden pitoisuusvaatimukset. Kirkonkylän
puhdistamon sähköenergiankulutus oli 0,80 GWh vuo-
dessa, joka vastasi noin 1,2 kWh energiankulutusta puh-
distettua jätevesikuutiota kohden.

Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon korvaamisen esi-
suunnitelma valmistui vuonna 2019. Esi-suunnitelmassa
tarkasteltiin toteutusvaihtoehtoina uuden puhdistamon
rakentaminen samalle paikalle nykyisen puhdistamon
kanssa ja jätevesien siirto puhdistettavaksi Klaukkalan
jätevedenpuhdistamolle tai HSY:n Blomminmäen jäte-
vedenpuhdistamolle. Nurmijärven kunnan valtuusto
päätti 27.1.2021 kokouksessaan, että jätevedenpuhdis-

tus pyritään jatkossa keskittämään Klaukkalan jäteve-
denpuhdistamolle, mikä tarkoittaa siirtoviemärilinjan
rakentamista ja Klaukkalan jätevedenpuhdistamon laa-
jentamista. Vaihtoehdon toteuttaminen edellyttää
Klaukkalan puhdistamon ympäristöluvan muutoksen.
Ympäristöluvan muutoshakemuksen valmistelu aloitet-
tiin loppuvuodesta 2021 ja hakemus toimitetaan Etelä-
Suomen aluehallintovirastoon maaliskuussa 2022. Ym-
päristöluvan muutokseen liittyvien epävarmuuksien ta-
kia myös muut Kirkonkylän puhdistamon korvaamisen
vaihtoehdot halutaan varmuuden vuoksi pitää mahdol-
lisina. Tästä syystä Nurmijärven Vesi solmi HSY:n kanssa
aiesopimuksen jätevesien johtamisesta käsittelyyn
Blomminmäen jätevedenpuhdistamolle. Nurmijärven
Vesi -liikelaitoksen johtokunta päätti aiesopimuksen hy-
väksymisestä kokouksessaan 3.3.2021 § 7. Kirkonkylän
puhdistamon tehostamishakemus toimitettiin Etelä-
Suomen aluehallintovirastoon kesäkuussa 2021. Asian
käsittely on tällä hetkellä edelleen kesken. Rakentamis-
ohjelmassa on alustavasti varauduttu kirkonkylän puh-
distamon korvaavan investoinnin rakentamiseen vuo-
sina 2024–2026.

Vedenjakelu ja viemäröinti

Nurmijärven Veden vesijohtoverkoston pituus on noin 351 km ja jätevesiviemäriverkoston 303 km. Jätevesiviemäriverkosto koostuu kahdesta erillisestä Klaukkalan ja Kirkonkylän jätevedenpuhdistamojen viemäröintialueesta. Vuoden 2021 aikana vesijohtoverkoston korjattiin 12 kpl putkirikkoja ja avattiin 34 kpl jätevesiviemäritukoksia. Paineviemärivuotoja ei syntynyt.

Elokuussa 2021 Kirkonkylässä rikkoontui Valkojoen vedenottamolta Kirkonkylän suuntaan vettä toimittava päävesijohto. Kirkonkylän vesitorni oli samanaikaisesti saneerauksen takia pois käytöstä ja tästä syystä koko Kirkonkylän vesijohtoverkosto meni nopeasti paineettomaksi. Varotoimenpiteenä terveydensuojeluviranomainen asetti keittokehotuksen Kirkonkylän, Karhukorven ja Nukarin vedenjakelualueille. Vesijohtoverkoston paineet saatiin palautettua samana päivänä aamupäivän aikana, mutta keittokehotus oli voimassa noin kolme päivää ajalla 18.8.-20.8.2021. Keittokehotuksesta johtuen Nurmijärven Vesi järjesti väliaikaisen vedenjakelun Kirkonkylän torille ja Maaniitun matonpesupaikalle sekä

Arvio tulevasta kehityksestä

Nurmijärven kunnan väestömäärä kasvaa tasaisesti, minkä seurauksena myös Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen asiakasmäärä ja vedenkäyttö kasvavat. Vedenkäytön ennustetaan pidempänä ajanjaksona tarkasteltuna jatkavan noin 0,5 % vuosittaista kasvua. Vuonna 2021 vedenkäyttö kasvoi noin 1,8 %, mikä johtui edelleen Korona -poikkeusoloista ja näihin liittyvästä etätöiden tekemisen jatkumisesta. Nähtäväksi jää jatkuuko etätöiden teko jossain määrin myös Korona -poikkeusolojen jälkeen, jolloin vedenkäytön kasvu saattaa olla pysyvämää.

Nurmijärven Veden tulevia investointeja ennustetaan taloussuunnittelussa 10 vuoden aikajänteellä ja tätä ennustetta käytetään asiakkailta perittävien vesimaksujen tason määrittämisessä. Taloussuunnittelussa käytetään apuna talousmallia, jonka avulla voidaan tarkastella investointien, taksamuutosten ym. liikkeenjohdollisten päätösten vaikutuksia vesiliiketoiminnan talouteen. Ve-

toimitti vesisäiliöt alueen päiväkodeille, kouluille ja terveyskeskukselle. Vesijohtoverkoston huuhtelut ja klooraus aloitettiin paineiden palaututtua. Kloorin leviämistä verkostossa seurattiin klooripitoisuusmittauksien avulla ja keittokehotukseen liittyvä vesinäytteiden otto käynnistettiin. Keittokehotuksesta johtuen talousvettä ei voitu toimittaa Kirkonkylän suunnasta Klaukkalaan ja toisena keittokehotuspäivänä Klaukkalan vedenkäyttäjät jouduttiin pyytämään rajoittamaan vedenkäyttöä veden riittävyden turvaamiseksi. Klaukkalan maltillisen vedenkäytön ansiosta vedentoimitusta Kirkonkylältä Klaukkalan suuntaan ei tarvinnut käynnistää keittokehotuksen aikana, ja tästä syystä myöskään keittokehotusta ei jouduttu laajentamaan Klaukkalaan häiriötilanteen aikana. Verkostosta otetuista vesinäytteistä ei missään vaiheessa löytynyt bakteereita, jonka perusteella voitiin jälkikäteen todeta, että vesijohtoverkoston likaantumista ei ollut verkoston paineettomaksi menosta huolimatta päässyt tapahtumaan. Rikkoontunut vesijohto-osuus puhdistettiin ja kloorattiin huolella ja se otettiin uudelleen käyttöön vasta sen jälkeen, kun vesijohdon puhtaus oli varmistettu erillisellä talousvesinäytteenotolla.

simaksujen korotuksissa on pyritty mahdollisimman tasaiseen korotukseen, jolloin korotukset kattavat osittain jo tulevia investointeja.

Lähitulevaisuudessa investointitasoa nostavat merkittävästi Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon korvaaminen ja Teilinummen tekopohjavesilaitoksen rakentaminen. Verkostorakentamisen puolella lähitulevaisuudessa on rakennettava uusia päävesijohtoyhteyksiä Kirkonkylän ja Klaukkalan sekä Teilinummen ja Kirkonkylän välille sekä saneerattava merkittävä määrä vanhoja vesihuoltoverkostoja. Nurmijärven Veden investointitaso tulee seuraavien 10 vuoden aikana olemaan niin korkea, että jo tehdyistä vesimaksukorotuksista huolimatta painetta uusien korotusten tekemiseen on edelleen.

Vesihuoltolain muutoksen myötä hulevesien viemäröinti ei enää ole vesihuoltoa. Päätöksiä hulevesien vastuunjaosta Nurmijärven kunnan ja Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen välillä ei saatu tehtyä vuoden 2021 aikana. Asian valmistelua jatketaan vuonna 2022.

Henkilöstö

Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen palveluksessa oli vuoden 2021 lopussa 23 vakinaista ja määräaikaista henkilöä. Rekrytoinnin korostuivat vuoden 2021 aikana ja henkilöitä rekrytoitiin useisiin tehtäviin. Uusi laitosisinööriin vakanssi täytettiin. Eläköitymisen takia vapautuneeseen putkiasentajan paikkaan rekrytoitiin uutta henkilöä kahteen kertaan, koska paikkaa ei saatu täytettyä ensimmäisestä hausta. Vakituinen puhdistamonhoitaja jouduttiin rekrytoimaan vuoden aikana kahteen kertaan ensimmäisen työsuhteen keston jäädessä lyhyeksi henkilön vaihtaessa työpaikkaa. Vuoden aikana yritettiin myös rekrytoida määräaikaista puhdistamonhoitajaa,

mutta paikkaa ei saatu kahdesta hausta huolimatta täytettyä. Vakituinen vesilaitoksenhoitaja rekrytoitiin edeltäjän vaihtaessa työpaikkaa. Verkostopäällikön sijaista yritettiin rekrytoida useampaan kertaan, mutta paikkaa ei saatu täytettyä. Verkostopäällikön poissaolon aiheuttamaa resurssivajasta paikkaamaan rekrytoitiin määräaikainen projekti-insinööri. Kesätyöntekijäksi otettiin puhdistamonhoitaja harjoittelija, joka jatkoi määräaikaisena puhdistamonhoitajana vuoden loppuun asti. Tammi-kuussa 2022 käynnistyivät vesilaitoksen hoitajan ja putkiasentajan rekrytoinnit eläköitymistenvuoksi.

Liikelaitoksen palveluksessa olevan henkilökunnan määrä 31.12.2021:

HTV1	31.12.2021	31.12.2020
Yhteensä	22,2	23,3

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Vedentuotannossa ja -jakelussa sekä jätevesien vastaanottamisessa ja puhdistuksessa mahdollisesti tapahtuvat merkittävät häiriöt voivat pahimmillaan aiheuttaa vedenkäyttäjille terveydellistä haittaa, ympäristön likaantumista sekä korvausvastuita. Riskejä pyritään minimoimaan hyvällä omaisuuden hallinnalla, riittävällä ja oikea-aikaisella saneerauksella ja kriittisten toimintojen varmistamisella (mm. vedentuotannon varavesijärjestelyt ja kriittisten päävesijohtojen korvaavat yhteydet).

Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen toimintaan liittyy myös merkittäviä avainhenkilö- ja henkilöresurssiriskejä. Riskiä pyritään pienentämään rekrytoimalla oikeaan aikaan ja riittävästi tehtäviin sopivia henkilöitä. Lisäksi toimintaohjeiden laadinta ja töiden dokumentointi auttavat riskinhallinnassa. Henkilöstön saatavuudessa rekrytointitilanteissa on ollut haastetta. Koronapandemia on nostanut selkeästi esille vesihuoltolaitostoiintaan kohdistuvat henkilöstöresurssien riittävyyteen liittyvät riskit.

Nämä korostuvat pienemmillä vesihuoltolaitoksilla. Henkilöiden poissaolot vaikeuttavat hyvin nopeasti esimerkiksi varallaolojärjestelmän toimintaan. Nurmijärven Vesi on tehnyt suunnitelman palvelujen ja toimintojen alasajosta tilanteesta, jossa henkilöresurssit loppuvat ja täytyy turvata kriittisimmät toiminnot kuten vedenjakelu.

Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon korvaavaksi toteutusvaihtoehdoksi on valittu jätevesien siirtäminen siirtoviemärillä Klaukkalan jätevedenpuhdistamolle. Vaihtoehdon toteuttaminen edellyttää Klaukkalan jätevedenpuhdistamon ympäristöluvan muutoksen. Ympäristöluvan muutoshakemuksen valmistelu aloitettiin vuoden 2021 lopussa ja hakemus on tarkoitus toimittaa aluehallintovirastoon maaliskuun 2022 aikana. Ympäristöluvan käsittelyaika on noin vuosi.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä liikelaitoksessa

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen johtokunta vastaa liikelaitoksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoi kunnanhallitukselle sisäisen valvonnan että riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. Vesilaitoksen johtaja vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta liikelaitoksen osalta,

ohjeistaa alaisiaan sekä raportoi kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Lisäksi myös muut viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan toteutumisesta sekä omassa yksikössään valvonnan toteuttamisen organisoinnista sekä siitä, että sisäisen valvonnan menetelmät ovat käytössä ja sisältyvät päivittäisiin toimintarutiineihin.

Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen toiminnassa noudatettiin kunnan hallintosääntöä, Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen toimintasääntöä (31.7.2021 asti) ja vesilaitoksen johtajan ratkaisuvallan delegointipäätöstä (11.8.2021 alkaen). Vesi- ja viemärlaitostoiminnassa noudatettiin vesihuoltolakia sekä muuta vesihuoltoa koskevaa lainsäädäntöä. Hankinnoissa noudatettiin erityisalojen hankintalakia sekä kunnan ohjeita. Hankinnoista tehtiin viiranhaltijapäätökset sekä hankintasopimukset kunnan ohjeistuksen mukaisesti. Ostolaskujen tarkastuksessa ja hyväksynnässä noudatettiin kunnan ohjeistusta.

Sitovien tavoitteiden etenemisestä sekä tuloslaskelman toteutumisesta raportoitiin osavuositarkastuksissa Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen johtokunnalle. Nurmijärven Veden käyttötulojen ja -menojen sekä liittymismak-

sutulojen kertymästä ja ennusteen toteutumisesta raportoitiin johtokunnalle jokaisessa johtokunnan kokouksessa. Investointi- ja kehitysprojektien etenemistä seurattiin noin 3 kk välein järjestettävissä Nurmijärven Veden sisäisissä investointihankepalaverissa. Vesilaitoksen johtaja tarkisti käyttötalouden kirjanpidon muuttaman kerran vuoden aikana. Osana tarkastusta tarkistettiin laskujen tiliointi pistokoeluonteisesti.

Urakoista laadittiin ja allekirjoitettiin ao. urakkasopimukset. Kilpailutusten yhteydessä on tarkistettu, että tarjoajat täyttävät tilaajavastuulain mukaiset vaatimukset. Sopimusten mukaiset vakuudet saatiin sopimus-kumppaneilta ja niiden voimassaoloaika valvottiin. Viiranhaltijapäätökset, konsultti- ja urakkasopimukset on arkistoitu Nurmijärven Veden arkistoon ja Ratas -järjestelmään.

Nurmijärven Vesi -liikelaitos ylläpitää seuraavia vesi- ja viemärlaitostoiminnan riskienhallintaan liittyviä dokumentteja:

- varautumissuunnitelma
- talousveden valvontatutkimusohjelma
- Talousveden tuotannon ja -jakelun riskienhallintajärjestelmä WSP (Water Safety Plan)
- Viemäroinnin ja jätevedenpuhdistuksen riskienhallintajärjestelmä SSP (Sanitation Safety Plan)
- pelastussuunnitelmat
- pohjavesialueiden suojelusuunnitelmat (kunnan ja ELY:n kanssa yhdessä)
- valmiussuunnitelma (kunnan kanssa yhdessä)
- sammutusvesisuunnitelma (kunnan kanssa yhdessä)

Työturvallisuuden riskit on kartoitettu kunnan Riskipisteohjelmalla, jota päivitetään noin vuoden välein. Työturvallisuusriskien päivitys riskipisteohjelmaan tehtiin vuoden 2020 aikana. Lisäksi Nurmijärven Vesi tekee tarpeen mukaan omia työturvallisuusohjeita ja huolehtii uusien työntekijöiden perehdyttämisestä. Toimitilat on varustettu murtohälytyksin ja osassa toimitiloista on kameravalvonta. MJ-vesitornien kuntoa valvotaan säännöllisin määräajoin tehtävillä tarkastuksilla. Nurmijärven Veden vakuutukset ovat mukana kunnan vakuutushankinnoissa.

Vuoden 2021 aikana selvisi, että Nurmijärven Vesi on vuoden 2019 lopussa ja vuonna 2020 maksanut 6 kpl huijauslaskuja, joista on tullut kustannuksia yhteensä noin 8 000 euroa. Huijaus huomattiin Nurmijärven Veden henkilön toimesta elokuussa 2020. Asia käytiin läpi vuoden 2021 aikana kyseisiä laskuja käsitelleiden Nurmijärven Veden henkilöiden kanssa. Lisäksi koko Nurmijärven Veden laskuja käsittelevää henkilöstöä on tapauksen jälkeen ohjeistettu laskujen tarkastus- ja hyväksymiskäytännöistä sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja ilmoitusvelvollisuudesta poikkeamantilanteissa. Rikosilmoituksen tekemistä asiaan liittyen selvitetään.

Investointien toteutuminen

Toteutuneiden investointien kokonaismäärä oli 5,23 milj. €, joka on 84 % muutetusta talousarviosta. Uusien verkostojen rakentamisen osuus oli 1,88 milj. € eli 36 %, verkoston saneerauksen osuus 1,50 milj. € eli 29 % ja tuotantolaitoksien osuus 1,85 milj. € eli 35 % investointien toteutumasta. Uusia pääjohtoja ei rakennettu vuonna 2021.

Investointimäärärahaa jäi käyttämättä 3,88 milj. €. alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Osavuositarkastuksissa tehtiin 2,88 milj. euron määrärahavähennykset. Määrärahojen käyttämättä jääminen koko vuoden tarkastelussa aiheutuu useammasta kokonaan tai osittain

siirtyneestä hankkeesta. Noin 2,1 milj. € jäi käyttämättä uusien verkostojen osalta, koska rakentaminen Heinolan, Ilvesvuori pohjoisen ja Altian alueen kohteissa ei käynnistynyt ja osa Vanha Klaukan alueen määrärahavaraksesta jäi käyttämättä €. Tuotantolaitosten puolella määrärahoja jäi käyttämättä pääsääntöisesti hankkeiden siirtymisen takia Klaukkalan puhdistamon saostuskemikaloinnin saneerauksen urakassa, Kirkonkylän puhdistamon korvaamishankkeessa ja Töyrypellon ja Isosuon jätevedenpumppaamoiden saneerausurakassa. Lisäksi määrärahaa jäi käyttämättä vesijohtoverkoston aluemittauksen laitekaivojen rakentamisen ja viemärisuutuksen osalta.

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama
Vesihuollon rakentaminen	-9 100 000	2 873 000	-6 227 000	-5 221 751	-1 005 249
Koneet ja kalusto	-30 000	4 000	-26 000	-25 983	-17
Yhteensä	-9 130 000	2 877 000	-6 253 000	-5 247 733	-1 005 267

Vesihuoltoverkostojen uudisrakentaminen

Vanha Klaukan alueen uudisrakennuskohteen rakennuskustannukset ylittivät hieman käyttösuunnitelmassa esitetystä ennusteesta. Alueen rakentaminen jatkuu

Vesihuoltoverkostojen saneeraus

Keskusraitin vesijohtosaneerauksen määrärahat ylittivät reilusti käyttösuunnitelmassa esitetystä. Ylitys johtui pääosin urakkatarjouksesta, joka oli huomattavasti rakennussuunnittelun kustannusarvioita korkeampi. Tämän lisäksi urakassa jouduttiin tekemään myös jonkun verran lisätöitä, jotka johtuivat kiinteistöjen tonttijohtojen sijainnissa todetuista virheistä, kallion kiilaamisesta ja radan alittavan viemärin saneeraamisesta samassa yhteydessä.

Tuotantolaitokset

Nukarin vedenottamon saneerauksen rakennuskustannukset toteutuivat käyttösuunnitelmassa esitetyn mukaisesti, mutta rakentaminen jatkuu vuoden 2022 puolelle. Kohteen valmistuminen viivästyy koronapandemiasta johtuvasta globaalista mikrosirupulasta johtuen ja tämän hetken arvion mukaan urakka valmistuu alku kesästä 2022. Kohteesta saatu urakkatarjous oli huomattavan paljon korkeampi, kun rakennussuunnittelun kustannusarvio ja tästä syystä hankkeelle on tehty määrärahavaraus myös vuoden 2022 puolelle.

Klaukkalan saostuskemikaloinnin saneerauksen aloitus viivästyi huomattavasti, koska vasta kolmannella tarjouskierroksella saatiin hyväksyttävä tarjous ja urakka pääsi alkamaan vasta vuoden 2021 lopulla. Hankeen vuoden 2022 määrärahat jäivät pääosin käyttämättä ja niitä on siirretty vuodelle 2022.

Kesällä 2021 toteutettiin Rajamäen ja kirkonkylän vesitornien vesihuoltotekninen saneeraus, jonka kustannukset toteutuivat käyttösuunnitelmassa ennustetun mukaisesti.

vielä vuoden 2022 aikana. Heinojan alueen osalta määrärahaa kului vain rakennussuunnitteluun. Vesihuollon rakentaminen siirtyi kohteen osalta kokonaisuudessaan vuodelle 2022.

Viemärisujutuksiin ja vesijohtoverkoston aluemittausjärjestelmän laitekaivojen rakentamiseen varattua määrärahaan jäi käyttämättä.

Lepsämän ja Nummenpään vedenottamoiden päävesijohdon kolmannen osuuden ja Tornitien ja Mutkatien päävesijohtosaneerauksen rakennuskustannukset toteutuivat käyttösuunnitelmassa esitettyjen ennusteiden mukaisesti. Lisäksi verkostojen tutkimukseen ja suunnitteluun varatut määrärahat sekä Kuonomäentien ja Väinöläntien saneerauskohteiden suunnitteluun varatut määrärahat käytettiin käyttösuunnitelman mukaisesti.

Lepsämän vedenottamon maaperähapetuksen pilotointi päättyi ja vedenottamolle rakennettiin maaperähapetuksen vaatimat pysyvät rakenteet. Samassa yhteydessä vedenottamo saneerattiin. Urakan rakennuskustannukset toteutuivat käyttösuunnitelmassa esitettyjen ennusteiden mukaisesti. Vedenottamon käyttöönotto jatkuu vuodelle 2022.

Kalkkitiilentien jätevesipumppaamon saneeraus ja Rajamäki-Klaukkala siirtoviemärin Rajamäen ja Tuhkurin pumppaamojen pumppujen saneerauksen kustannukset alittivat hieman käyttösuunnitelman määrärahavaruksen. Siirtoviemärin viimeinen eli kuudes pumppaamo Röykkä saneerataan vuoden 2022 aikana, jonka jälkeen siirtoviemäripumppaamot on kokonaisuudessaan saneerattu vesihuoltoteknisesti toimintavaraan kuntoon.

Vedenottamoilla sekä Klaukkalan ja kirkonkylän jätevedenpuhdistamoilla tehtiin vuoden aikana pieniä ylläpitoinvestointeja. Vedenhankintaan liittyen vuoden aikana rakennettiin 5 uutta pohjaveden havaintoputkea sekä hankittiin kaikille pohjavesialueille automaattinen langaton pinnanmittausjärjestelmä.

Rakentamishjelman toteutuminen

	Alkuperäinen TA2021	TA+ muut. 2021	TP 2021	Tot.-%	Poikkeama
18430040 Sorvitiin alue	-20 000				
18480001 Heinoja	-420 000	-250 000	-47 202	18,9 %	-202 798
18480011 Vanhan Klaukan alue	-2 100 000	-1 600 000	-1 739 777	108,7 %	139 777
18480038 Hellaspulun alue	-15 000				
18480201 Ilvesvuori, pohjoinen	-650 000				
18480204 Altian alue	-400 000				
18480223 Venttiilien rakentaminen ja saneeraus	-75 000	-75 000			-75 000
18480226 Vesiasemat	-10 000	-10 000			-10 000
18480303 Vanhojen alueiden teiden sv-viemärit	-20 000				
18480305 Laadunvalvonta	-10 000				
18480306 Viimeistelytyöt	-25 000				
18480307 Suunnittelu, koordinointi, mittaus ja tutkimus	-100 000	-50 000	-12 768	25,5 %	-37 232
18480309 Nimeämättömät kohteet	-45 000	-75 000	-80 081	106,8 %	5 081
18480311 Vanhojen alueiden kuivatus	-80 000	-80 000			-80 000
18480314 Varaus	-20 000				
18480513 Viemärisujutukset ja pienet peruskorjaukset	-200 000	-150 000	-69 172	46,1 %	-80 828
18480514 Verkostojen tutkimukset ja suunnittelu	-150 000	-200 000	-194 971	97,5 %	-5 029
18480529 KisLepsämän ja Nummenpään vo:n siirtolinja 2/3					
18480532 Aluemittauksen laitekaivot	-200 000	-200 000			-200 000
18480533 Tornitien ja Mutkatien päävesijohto	-380 000	-323 000	-323 956	100,3 %	956
18480534 Hankevaraus, saneeraus	-150 000				
18480535 Kuonomäentie		-20 000	-19 555	97,8 %	-445
18480536 Väinöläntie		-30 000	-29 017	96,7 %	-983
18480537 Lepsämän ja Nummenpään vo:n siirtolinja 3/3	-600 000	-600 000	-574 333	95,7 %	-25 668
18480538 Isosuon paineviemäri	-90 000	-90 000			-90 000
18480539 Keskusraitti	-100 000	-180 000	-284 404	158,0 %	104 404
18480701 Teillinummi, tekopohjavesilaitos	-200 000	-140 000	-152 189	108,7 %	12 189
18480721 Kaukovalvontajärjestelmä	-20 000	-20 000			-20 000
18480801 Vedenottamoiden peruskorjaus, varaus	-150 000	-100 000	-64 451	64,5 %	-35 549
18480823 Klaukkalan puhdistamo	-100 000	-80 000	-53 880	67,4 %	-26 120
18480828 Kirkonkylän puhdistamon saneeraus/jätevesien siirto	-400 000	-50 000	-13 699	27,4 %	-36 301
18480830 Lepsämän vo:n hapetusjärjestelmä	-420 000	-404 000	-394 128	97,6 %	-9 872
18480831 Rajamäen vesitornin saneeraus	-150 000	-120 000	-117 898	98,2 %	-2 102
18480834 Kirkonkylän puhdistamo, pienet pk	-100 000	-100 000	-30 276	30,3 %	-69 724
18480835 Klaukkalan puhdistamo, saostuskemikalointi	-400 000	-350 000	-41 552	11,9 %	-308 448
18480836 Siirtolinjan uudet pumpput	-300 000	-250 000	-196 713	78,7 %	-53 287
18480837 Töyrypellon ja Isosuon jvp	-400 000	-110 000	-250 290	227,5 %	140 290
18480838 Nukarin vedenottamon saneeraus sis. aggregaatti	-350 000	-360 000	-328 730	91,3 %	-31 270
18480839 Kirkonkylän vesitornin tekniikkasaneeraus	-150 000	-122 000	-123 299	101,1 %	1 299
18480840 Valta-Akselin jätevedenpumppaamo	-100 000				
18480841 Kalkkitiilen jvp:n saneeraus		-88 000	-79 412	90,2 %	-8 588
18480901 Koneet ja kalusto	-30 000	-26 000	-25 983	99,9 %	-17
INVESTOINNIT NETTO	-9 130 000	-6 253 000	-5 247 733	83,9 %	-1 005 267

Rahoitusosan toteutuminen

Nurmijärven Vesi –liikelaitoksen toiminnan ja investointien rahavirta oli positiivinen johtuen suuremmasta liikeylijäämästä ja ennustettua pienemmistä investointimenoista. Tulorahoitus riitti kattamaan investointien rahavirran. Muista maksuvalmiuden muutoksista syntyi ennustettua enemmän rahavirtaa, mutta 3,0 milj. euron

lainan lyhennys käänsi rahoituksen rahavirran negatiiviseksi. Nurmijärven Vesi ei nostanut vuoden aikana ulkopuolista lainaa. Rahoitustarve katettiin lainalla kunnalta. Tilikauden lopussa liikelaitoksella ei ollut ulkopuolista lainaa

Rahoituslaskelma	TA 2021	Muutos	TA 2021 + muutos	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA							
Liikelyijäämä	1 840 080	617 699	2 457 779	3 128 142	670 363	27 %	2 199 495
Poistot ja arvonalennukset	3 200 000	-200 000	3 000 000	2 730 074	-269 926	-9 %	2 752 534
Rahoitustuotot ja -kulut	-232 000	-55 000	-287 000	-297 302	-10 302	4 %	-277 230
	4 808 080	362 699	5 170 779	5 560 914	390 135	8 %	4 674 799
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA							
Investointimenot	-9 130 000	-2 877 000	-6 253 000	-5 247 733	1 005 267	-16 %	-4 037 299
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 321 920	-2 514 301	-1 082 221	313 181	1 395 402	-129 %	637 500
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten vähennys				-3 850			
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 900 000	-2 400 000					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys			500 000	-3 000 000			-3 000 000
	2 900 000	-2 400 000	500 000	-3 000 000	-3 500 000	-700 %	-3 000 000
Oman pääoman muutokset							
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Saamisten muutos kunnalta				1 396 471			-1 878 321
Saamisten muutokset muilta				-221 762			124 112
Korottomien velkojen muutos kunnalta	1 300 000		1 300 000	-706 288			3 258 195
Korottomien velkojen muutos				2 222 249			858 513
	1 300 000	0	1 300 000	2 690 669	-1 390 669	-107 %	2 362 500
Rahoituksen rahavirta	4 200 000	-2 400 000	1 800 000	-313 181	2 113 181	117 %	-637 500
Rahavarojen muutos	-121 920	-4 914 301	717 779	0	717 779	100 %	0

Keskeisimmät perustiedot

Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen tunnusluvut	TP 2021	TA 2021	TP 2020	TP 2019
Asiakkaat				
Käyttöpaikkojen lkm vesijohtoverkostossa (kpl)	7 698		7 564	7 456
Käyttöpaikkojen lkm jätevesiviemäriverkostossa (kpl)	7 173		7 141	7 037
Vuoden aikana vesijohtoon liittyneet uudet kiinteistöt (kpl)	134		92	82
Vuoden aikana jätevesiviemäriin liittyneet uudet kiinteistöt (kpl)	132		91	79
Talousveden tuotanto ja -jakelu				
Vesijohtoverkoston pumpattu vesimäärä (m ³ /a)	2 317 588		2 464 027	2 345 172
Laskutettu vesimäärä (m ³ /a)	1 821 447	1 752 000	1 788 688	1 732 212
Laskuttamaton vesimäärä (%)	27		27	26
Vedenottamot (kpl)	7		7	7
Varavedenottamot (kpl)	3		3	3
Paineenkorotusasemat	8		8	8
Vesijohtoverkoston pituus (km)	351	357	350,5	351,0
Vesijohtoverkoston saneeraus (km)	0,7		5,1	3,1
Vesijohtoverkoston putkirikot (kpl)	12		11	11
Jäteveden puhdistus ja -viemärointi				
Puhdistettu jätevesimäärä (m ³ /a)	3 066 090		3 410 432	3 104 264
Laskutettu jätevesimäärä (m ³ /a)	2 083 097	2 074 000	2 121 810	2 054 155
Viemäriverkoston vuotovesimäärä (%)	32		38	34
Jätevedenpuhdistamot (kpl)	2		2	2
Jätevedenpumppamot (kpl)	50		49	49
Jätevesiviemäriverkoston pituus (km)	303	307	300	301,1
Jätevesiviemäri verkoston saneeraus (km)	1,1		1,0	3,7
Viemäritukokset (kpl)	34		33	37
Paineviemäriin putkirikot (kpl)	0		3	1
Huleveden viemärointi				
Hulevesiviemäriverkoston pituus (km)	193	191	184,3	184,8
Hulevesiviemäri verkoston saneeraus (km)	0,0		0,1	0,0
Käyttömaksut (veroton)				
Vesi (€/m ³)	1,75		1,64	1,56
Jätevesi (€/m ³)	2,88		2,69	2,56
Yhteensä (€/m ³)	4,63	4,6	4,33	4,12

Perusmaksut 2021	Vesi		Jätevesi	
	€/m ³ veroton	€/m ³ sis. alv	€/m ³ veroton	€/m ³ sis. alv
Ns 15-20	8,05	9,98	9,09	11,27
Ns 25-32	15,25	18,91	17,19	21,32
Ns 40	29,70	36,83	33,50	41,54
Ns 50	50,80	62,99	57,27	71,01
Ns 80	101,48	125,84	114,43	141,89
Ns 100	157,76	195,62	177,91	220,61

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen tuloslaskelman mukainen tilikauden ylijäämä 2 830 840,29 euroa esitetään liitettäväksi vesilaitoksen omaan pääomaan tilikauden yli-/alijäämättilille.

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Nurmijärven Vesi –liikelaitoksen johtokuntaan nähden sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen on esitetty alla.

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso				Toteuma
		TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021	
ASIAKAS: Asiakastyytyväisyyden paraneminen	Asiakastyytyväisyys-tutkimuksen WACSI -indeksi	8,59	8,53	>8,53	8,58	Tavoite toteutui. Nurmijärven Veden asiakastyytyväisyys nousi vuoden aikana hieman. Häiriökartta pyritään saamaan nettisivuille ja virka-ajan ulkopuolinen häiriötekstiviestipalvelu toimimaan kevään 2022 aikana. Hankinnat ja ohjelmistoasennukset asiaan liittyen on jo pääosin tehty.
TALOUS: Vesijohtoverkoston vuotovesimäärän vähentäminen	Aluemittausjärjestelmän uusien käytössä olevien kaivojen lukumäärä (mittausdata siirtyy raportointijärjestelmään)	0	0	15	0	Tavoite ei toteutunut. Vesijohtoverkoston aluemittauksen seuranta- ja raportointijärjestelmää ei saatu käyttöön. Tällä hetkellä valmistellaan järjestelmän hankintaan ja laitekaivojen rakentamiseen liittyviä tarjouspyyntöjä.
HENKILÖSTÖ: Henkilöstön työtyytyväisyys pysyy hyvänä	Henkilöstökyselyn arvosana	2,83	3,01	>2,8	3,37	Tavoite toteutui. Haastavasta koronapandemia ajasta huolimatta Nurmijärven Veden henkilöstön työtyytyväisyys pysyi hyvänä ja parani edellisestä vuodesta. Henkilöstökyselyn kautta esille tulevien kehittämistarpeiden toteuttaminen on ollut korona-aikana haastavaa. Vuoden 2021 kysely toteutettiin loppuvuodesta, ja tämän osalta kehittämistarpeiden läpikäynti ja toimenpiteistä sopiminen on vielä kesken.

5.1.2 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut

Nurmijärven Vesi-liikelaitoksen

Tuloslaskelma

1.1.-31.12.2021

1.1.-31.12.2020

Liikevaihto	10 298 023,12	9 353 260,44
Liiketoiminnan muut tuotot	352 105,79	288 459,83
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 210 213,53	-1 264 330,91
Palvelujen ostot	-1 971 183,88	-1 956 880,98
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-3 181 397,41	-3 221 211,89
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 078 126,22	-1 077 509,02
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-218 752,36	-218 191,11
Muut henkilösivukulut	-41 824,52	-38 807,29
Henkilöstökulut yhteensä	-1 338 703,10	-1 334 507,42
Poistot ja arvonalennukset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 730 074,17	-2 752 534,24
Liiketoiminnan muut kulut	-271 812,20	-133 971,69
LIIKKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	3 128 142,03	2 199 495,03
Rahoitustuotot- ja kulut		
Korkotuotot	582,38	1 004,34
Muut rahoitustuotot	4 009,67	1 654,87
Kunnalle maksetut korkokulut	-137 218,79	-102 776,07
Muille maksetut korkokulut	-2 675,00	-15 113,33
Korvaus peruspääomasta	-162 000,00	-162 000,00
Muut rahoituskulut	0,00	0,00
Rahoitustuotot- ja kulut yhteensä	-297 301,74	-277 230,19
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	2 830 840,29	1 922 264,84

Tuloslaskelman tunnusluvut

2021

2020

Sijoitetun pääoman tuotto, %	12,0 %	8,3 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	12,7 %	9,9 %
Voitto, %	27,5 %	20,6 %

Nurmijärven Vesi-liikelaitoksen

Rahoituslaskelma

31.12.2021 31.12.2020

Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä	3 128 142	2 199 495
Poistot ja arvonalennukset	2 730 074	2 752 534
Rahoitustuotot ja -kulut	-297 302	-277 230
	<u>5 560 914</u>	<u>4 674 799</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-5 247 733	-4 037 299
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		0
Toiminnan ja investointien rahavirta	313 181	637 500
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten vähennys	-3 850	
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-3 000 000	-3 000 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta		
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta		
	<u>-3 000 000</u>	<u>-3 000 000</u>
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	1 396 471	-1 878 321
Saamisten muutokset muilta	-221 762	124 112
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-706 288	3 258 195
Korottomien velkojen muutos muilta	2 222 249	858 513
	<u>2 690 669</u>	<u>2 362 500</u>
Rahoituksen rahavirta	-313 181	-637 500
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.		0
Rahavarat 1.1.		0
		<u>0</u>
Rahavarojen muutos		0
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
	2021	2020
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000€	-4 207	-5 583
Investointien tulorahoitus, %	105,97 %	115,8 %
Laskennallinen lainanhoitokate	40,75	9,72
Lainanhoitokate	1,82	1,54
Kassan riittävyys, pv		
Quick ratio	0,50	0,47
Current ratio	0,50	0,47

Nurmijärven Vesi-liikelaitoksen

Tase	31.12.2021	31.12.2020
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat	51 174 494,69	48 652 985,40
Aineettomat hyödykkeet	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet	51 143 679,69	48 626 020,40
Kiinteät rakenteet ja laitteet	42 446 354,63	41 853 386,08
Koneet ja kalusto	44 376,37	39 001,87
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	8 652 948,69	6 733 632,45
Sijoitukset		
Muut saamiset	30 815,00	26 965,00
Vaihtuvat vastaavat	4 038 641,92	5 213 350,58
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset	4 038 641,92	5 213 350,58
Myyntisaamiset	1 544 600,74	1 325 658,78
Saamiset kunnalta	2 490 630,60	3 887 101,46
Muut saamiset		
Siirtosaamiset	3 410,58	590,34
Rahat ja pankkisaamiset		
Vastaavaa yhteensä	55 213 136,61	53 866 335,98
Vastattavaa		
Oma pääoma	25 968 677,82	23 137 837,53
Peruspääoma	2 691 006,82	2 691 006,82
Edellisten tilikausien ylijäämä	20 446 830,71	18 524 565,87
Tilikauden yli-/alijäämä	2 830 840,29	1 922 264,84
Vieras pääoma	29 244 458,79	30 728 498,45
Pitkäaikainen vieras pääoma	21 225 511,10	19 585 559,03
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		
Korottomat velat kunnalta	230 398,71	163 928,76
Liittymismaksut ja muut velat	20 995 112,39	19 421 630,27
Lyhytaikainen vieras pääoma	8 018 947,69	11 142 939,42
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		3 000 000,00
Lainat kunnalta		
Saadut ennakot	2 776,52	6 951,66
Ostovelat	890 840,69	475 586,69
Korottomat velat kunnalta	6 356 231,82	7 128 989,94
Muut velat	254 761,02	274 786,46
Siirtovelat	514 337,64	256 624,67
Vastattavaa yhteensä	55 213 136,61	53 866 335,98
Taseen tunnusluvut	2021	2020
Omavaraisuusaste, %	47,04 %	42,96 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	274,57 %	318,6 %
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 €	23 278	20 447
Lainakanta 31.12., 1000 €	0	3 000
Lainat e/asukas	0	69
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	274,6 %	320,4 %
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 €	195	3 171
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	4	73
Lainasaamiset 31.12., 1000 €		0
Asukamäärä 31.12.	44 136	43 669

Huleveden tilinpäätöslaskelmat

<u>Tuloslaskelma hulevesi eriytettynä</u>	<u>Vesihuolto</u>	<u>Hulevesi</u>	<u>Yhteensä</u>
Liikevaihto	9 353 260,44		9 353 260,44
Liiketoiminnan muut tuotot	288 459,83		288 459,83
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 263 005,10	-1 325,81	-1 264 330,91
Palvelujen ostot	-1 946 169,84	-10 711,14	-1 956 880,98
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-3 209 174,94	-12 036,95	-3 221 211,89
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-1 074 616,29	-2 892,73	-1 077 509,02
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-217 771,42	-419,69	-218 191,11
Muut henkilösivukulut	-38 715,32	-91,97	-38 807,29
Henkilöstökulut yhteensä	-1 331 103,03	-3 404,39	-1 334 507,42
Poistot ja arvonalennukset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 547 836,18	-204 698,06	-2 752 534,24
Liiketoiminnan muut kulut	-97 742,08	-36 229,61	-133 971,69
Liikelylijäämä	-2 099 855,27	-256 369,01	-2 356 224,28
Rahoitustuotot- ja kulut			
Korkotuotot	1 004,34		1 004,34
Muut rahoitustuotot	1 654,87		1 654,87
Kunnalle maksetut korkokulut	-102 776,07		-102 776,07
Muille maksetut korkokulut	-15 113,33		-15 113,33
Korvaus peruspääomasta	-162 000,00		-162 000,00
Muut rahoituskulut	0,00		0,00
Rahoitustuotot- ja kulut yhteensä	-277 230,19		-277 230,19
Tilikauden ylijäämä	-2 377 085,46	-256 369,01	-2 633 454,47

<u>Taseesta eriytetyt huleveden erät</u>	<u>Vesihuolto</u>	<u>Hulevesi</u>	<u>Yhteensä</u>
Pysyvät vastaavat			
Aineelliset hyödykkeet			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	37 342 285,11	5 104 069,52	42 446 354,63
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen vieras pääoma			
Liittymismaksut ja muut velat	19 297 148,27	1 697 964,12	20 995 112,39

5.1.3 Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Jaksotuseriaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaa suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelma on muutettu 1.1.2017 lähtien hankitun omaisuuden osalta KV 31.5.2017 § 49.

Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa.

Hulevesien eriyttäminen

Nurmijärven Veden kirjanpitoon sisältyvästä hulevesien osuudesta on laadittu erillinen tuloslaskelma. Taseesta on eriytetty kiinteiden rakenteiden ja laitteiden osalta hulevesijärjestelmien osuus sekä liittymismaksujen osalta vuosien 2007-2021 aikana kertyneet hulevesijärjestelmien liittymismaksut.

Tuloslaskelman liitetiedot

Liitetieto 11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Käyttöomaisuuden poistojen määrittelyssä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Poistosuunnitelmaa on muutettu 1.1.2017 alkaen (KV 31.5.2017 §49). Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmä ovat:

	Poisto aika/ poisto%	Poistotapa
Muut pitkävaikutteiset menot		
Tietokoneohjelmistot -31.12.2012	3 vuotta	tasapoisto
Tietokoneohjelmistot 1.1.2013-	2 vuotta	tasapoisto
Rakennukset		
Hallinto- ja laitosrakennukset -31.12.2012	40 vuotta	tasapoisto
Hallinto- ja laitosrakennukset 1.1.2013-	20 vuotta	tasapoisto
Kiinteät rakenteet		
Johtoverkostot ja laitteet -31.12.2012	7 %	menojäännöspoisto
Johtoverkostot ja laitteet 1.1.2013-	30 vuotta	tasapoisto
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet -31.12.2012	18 %	menojäännöspoisto
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet 1.1.2013-	10 vuotta%	tasapoisto
Laituskoneet ja laitteet -31.12.2012	18 vuotta	tasapoisto
Laituskoneet ja laitteet 1.1.2013-	10 vuotta	tasapoisto
Viemäriverkko (siirtoviemäri) -31.12.2012	30 vuotta	tasapoisto
Viemäriverkko (siirtoviemäri) 1.1.2013-	30 vuotta	tasapoisto
Automaatiikka -31.12.2012	10 vuotta	tasapoisto
Automaatiikka 1.1.2013-	10 vuotta	tasapoisto
Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet -31.12.2012	25 %	menojäännöspoisto
Kuljetusvälineet 1.1.2013-	4 vuotta	tasapoisto
Muut koneet ja kalusto -31.12.2012	30 %	menojäännöspoisto
Muut koneet ja kalusto 1.1.2013-	3 vuotta	tasapoisto

5.1.4 Taseen liitetiedot

Liitetieto 19. Pysyvien vastaavien hyödykkeet

	2021 €	2020 €
Aineettomat hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	0,00	0,00
Lisäykset tilikauden aikana		
Hankintameno 31.12.	0,00	0,00
Tilikauden poistot		
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Hankintameno 1.1.	41 853 386,08	43 891 626,92
Lisäykset tilikauden aikana	3 302 434,69	702 648,13
Hankintameno 31.12.	45 155 820,77	44 594 275,05
Tilikauden poistot	2 709 466,14	2 740 888,97
Kirjanpitoarvo 31.12.	42 446 354,63	41 853 386,08
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	39 001,87	20 727,14
Lisäykset tilikauden aikana	25 982,53	29 920,00
Hankintameno 31.12.	64 984,40	50 647,14
Tilikauden poistot	20 608,03	11 645,27
Kirjanpitoarvo 31.12.	44 376,37	39 001,87
Keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno 1.1.	6 733 632,45	3 428 901,78
Lisäykset tilikauden aikana	3 674 666,68	3 304 730,67
Hankintameno 31.12.	10 408 299,13	6 733 632,45
Tilikauden vähennykset	1 755 350,44	
Kirjanpitoarvo 31.12.	8 652 948,69	6 733 632,45
Sijoitukset		
Muut saamiset		
Hankintameno 1.1.	26 965,00	26 965,00
Lisäykset tilikauden aikana	3 850,00	
Hankintameno 31.12.	30 815,00	26 965,00
Pysyvät vastaavat yhteensä	51 174 494,69	48 652 985,40

KPA 2:7. § 5-kohdan mukaista mahdollista arvonnäisäveron palautusvastuuta ei ole

Liitetieto 23. Saamisten erittely

	2021 Lyhytaikaiset	2020 Lyhytaikaiset
Saamiset kunnalta, konsernitili	2 490 630,60	3 887 101,46
Saamiset kunnan tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	23 758,87	25 327,64
Saamiset jäsenkuntayhtymiltä	48,25	74,54
Saamiset muilta		
Myyntisaamiset	1 520 793,62	1 300 256,60
Muut saamiset	3 410,58	590,34
Saamiset yhteensä	4 038 641,92	5 213 350,58

Liitetieto 25. Oman pääoman erittely

	2021 €	2020 €
Peruspääoma 1.1.	2 691 006,82	2 691 006,82
Peruspääoma 31.12.	2 691 006,82	2 691 006,82
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	18 524 565,87	17 130 434,47
Siirto edelliseltä tilikaudelta	1 922 264,84	1 394 131,40
Edellisten tilikausien ylijäämän muutos		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	20 446 830,71	18 524 565,87
Tilikauden yli-/alijäämä	2 830 840,29	1 922 264,84
Oma pääoma yhteensä	25 968 677,82	23 137 837,53

Liitetieto 27. Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	2021 €	2020 €
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00

Liitetieto 28., 30. ja 32. Pitkä- ja lyhytaikaiset velat

	2021 €	2020 €
Pitkäaikaiset velat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		
Liittymismaksut, kunta	230 398,71	163 928,76
Liittymismaksut	20 995 112,39	19 421 630,27
Lyhytaikaiset velat		
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	3 000 000,00
Lainat kunnalta, yhdistyksi	6 356 231,82	7 128 989,94
Velat tytäryhteisöille, joissa kunta on jäsenenä		
Ostovelat	4 308,15	2 341,84
Velat muille		
Saadut ennakot	2 776,52	6 951,66
Ostovelat	886 532,54	473 244,85
Muut velat	254 761,02	274 786,46
Siirtovelat	514 337,64	256 624,67
Pitkä- ja lyhytaikaiset velat yhteensä	29 244 458,79	30 728 498,45

Liitetieto 33. Siirtovelkoihin sisältyvät erät

	2021 €	2020 €
Siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	238 005,99	227 904,53
Korkojaksotus	0,00	1 875,00
Muut siirtovelat	276 331,65	26 845,14
Siirtovelat yhteensä	514 337,64	256 624,67

Taseeseen sisällyttömät vastuositoumukset ja vastuut

Liitetieto 38. Vuokravastuut

	2021 €	2020 €
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	60 004,01	42 316,32
Myöhemmin maksettavat	134 500,59	128 600,05
Vuokravastuut yhteensä	194 504,60	170 916,37

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Liitetieto 42. Henkilöstön lukumäärä

	31.12.2021	31.12.2020
Vakinaiset	21	22
Määräaikaiset	2	2
Henkilöstön lukumäärä yhteensä	23	24

Liitetieto 43. Aktivoitujen henkilöstökulut

	31.12.2021	31.12.2020
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	1 338 703,10	1 334 507,42
Aktivoitujen henkilöstökulut	919,69	2 623,85
Henkilöstökulut yhteensä	1 339 622,79	1 337 131,27

5.1.5 Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Nurmijärven Vesi-liikelaitoksen johtokunnan ja vesilaitoksen johtajan allekirjoitukset

Nurmijärvellä 2.3.2022

SIGNATURES

This document contains 25 pages before this page.
Dokumentti sisältää 25 sivua ennen tätä sivua.

ALLEKIRJOITUKSET

Tämä asiakirja sisältää 25 sivua ennen tätä sivua.
Tämä dokumentti sisältää 25 sivua ennen tätä sivua.

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

Detta dokument innehåller 25 sidor före denna sida.

UNDERSKRIFTER

TEIJO SYVÄKANGAS

78999c71-ec55-4ba6-80c4-b2e061629d3 - 2022-03-04 08:34:26 UTC +0200
BankID / MobileID - fb338295-d154-4d26-b796-78c346403b5b - FI

PÄIVI KAAKINA KOPRA

540d4bc8-7120-4e5c-b0d2-71e039e1aadc - 2022-03-04 10:26:00 UTC +0200
BankID / MobileID - 4852966f-ca43-4581-bb37-d2a423d5-8089 - FI

Nelli Karoliina Piikkilä

212fdef1-d210-40e1-8947-302b343ee7c7 - 2022-03-04 14:28:00 UTC +0200
BankID / MobileID - 8a33ac10-8c25-4193-89a0-ae02e8a0808d - FI

HENNA MILJA PAULIINA HASSINEN

297000a9-4a46-4a5e-8540-f790a03a8e7c - 2022-03-08 09:51:58 UTC +0200
BankID / MobileID - dca08968-1989-4674-e40a-49727971471 - FI

JORMA HEIMONEN

0e9d0709-6671-4e1a-862b-ef024d43f2e48 - 2022-03-09 09:52:32 UTC +0200
BankID / MobileID - 3f1658e4-010c-41d0-8c71-59eb168212e2 - FI

ILPO PÖLÖNEN

83632f31-3940-4ba3-8406-f1e31a20edc9 - 2022-03-08 18:58:51 UTC +0200
BankID / MobileID - 8e632a07-1761-4522-8a37-7e455c66996a - FI

Authority ID sign

representing

document

Accepted by

representing

document

Accepted by

representing

document

Accepted by sign

representing

document

Accepted by sign

representing

document

Electronically signed / Elektronisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerat / Elektroniskt signerat / Elektroniskt undertecknat
<https://www.vismasign.fi/tilinpaatos-check/50775ae1-158e-429e-8c0c-08f05d9e180d>

VISMA Sign
www.vismasign.fi

Nurmijärvellä ____/____ 2022

KPMG Julkistarkastus Oy

Mikko Luoma
KHT, JHT

Aleksia liikelaitos

5.2 Aleksia liikelaitos

5.2.1 Toimintakertomus vuodelta 2021

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
Liikevaihto	10 504 537		10 504 537	10 220 845	-283 692		9 939 129
Valmistus omaan käyttöön							
Liiketoiminnan muut tuotot	211 050		211 050	534 151	323 101		149 487
Materiaalit ja palvelut							
Aineet, tarv. ja tavarat	-2 481 705	-117 020	-2 598 725	-2 707 714	-108 989		-2 498 325
Palvelujen ostot	-1 304 581	285 000	-1 019 581	-1 027 523	-7 942		-1 294 808
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-3 786 286	167 980	-3 618 306	-3 735 237	-116 931		-3 793 132
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot	-4 730 675	-106 385	-4 837 060	-4 847 516	-10 456		-4 669 358
Henkilösivukulut					0		
Eläkekulut	-902 983	-17 926	-920 909	-924 906	-3 997		-911 788
Muut henkilösivukulut	-163 230	-3 669	-166 899	-183 015	-16 116		-157 980
Poistot ja arvonal.					0		
Suunnitelman mukaiset poistot	-231 000		-231 000	-144 229	86 771		-116 519
Liiketoiminnan muut kulut	-901 332	-51 711	-953 043	-923 863	29 180		-898 037
Liikelylijäämä (-alijäämä)	81	-11 711	-11 630	-3 770	7 860		-458 198
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korkotuotot				1 680	1 680		6 778
Muut rahoitustuotot				348	348		87
Korkokulut					0		
Korvaus peruspääomasta					0		
Muut rahoituskulut				-379	-379		-467
Ylijäämä (alijäämä) ennen var.							
Poistoeron lis. (-) tai väh. (+)							
Varausten lis. (-) tai väh. (+)							
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	81	-11 711	-11 630	-2 121	9 509		-451 800

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Talous

Korona-pandemiolla oli edelleen suuri vaikutus liikelaitoksen talouteen.

Toimintatuotot:

Koronasta johtuen ruokapalvelujen ulkoiset myynnit toteutuivat huomattavasti budjetoitua alhaisempina. Koululaisten välipalamyynti ei toteutunut talousarvion mukaisesti. Ateriakeidas oli suljettuna kesän ajan ja sen toiminta ei ole ollut kannattavaa. Henkilöstöruokailu ja tilaustarjoilu alittuivat budjetoidusta. Toreenin ja Suopursun ravintolat olivat suljettuina.

Toimintakulut:

Kulut ylittyivät budjetoidusta. Ylityksiä tapahtui miltei jokaisessa tiliryhmässä. Suurin ylitys oli aineet, tarvikkeet, tavarat-tilillä, jossa merkittävin ylitys oli elintarvikkeissa. Syynä ovat mm. etäkoululaisten ruokakassien hinta oli korkeampi kuin, jos ruokailu olisi tapahtunut koulussa. Osa sopimusraaka-aineista on jouduttu korvaamaan kalliimmilla raaka-aineilla saatavuus-ongelmien takia. Elintarvikkeiden hinnat ovat nousseet vuoden aikana. Muu materiaali -tilin ylitys johtui pääasiassa siitä,

KeuSoten toiminnan muutosten vuoksi myynti toteutui alhaisempina mitä talousarviossa arvioitiin.

Siivouspalvelun tuotot toteutuivat lähes suunnitellusti.

Kunta myönsi 350 000 euron toiminta-avustuksen koronasta johtuvan tulojen vähenemisen kattamiseen.

että kertakäyttöastioita on ostettu budjetoitua enemmän sekä koronan että Lepsämän koulun, Røykän koulun ja NYK:n remonttien vuoksi. Padan ruoankuljetukseen tarvittavien pahlavilaatikoiden hinta on noussut 6 % kesäkuussa 2021.

Vuonna 2021 oli tarkoitus kattaa edellisen tilikauden alijäämää 44 780 eurolla. Korona-ajasta johtuen tämä ei toteutunut. Tulos on 2 121 euroa alijäämäinen.

Toiminta

Harjulan koulun, Harjulan päiväkodin, Riihipuiston päiväkodin sekä Äppelgård daghemin ruokapalvelut siirtyivät kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti Aleksialle vuoden 2021 alusta alkaen. Ruokapalvelu Metsolan uudessa päiväkodissa alkoivat 4.1.2021.

Karanteenissa olevien oppilaiden etäruokailua järjestettiin. Lisäksi lukiolaisille mahdollistettiin etäruokailu hybridikoulun ajalle.

Ruoan valmistuksen keskittäminen Aleksian Pataan jatkui. Ruoanvalmistus siirtyi Mäntysalon, Isoniitun ja Seitsemän veljeksien koulun valmistuskeittioistä Aleksian Pataan. Aleksian Padassa valmistetaan aterioita n. 7650 asiakkaalle.

Ruoka- ja siivouspalvelujen yhdistelmätyöhön siirryttiin yhdeksässä koulussa (Harjulan, Urheilupuiston, Syrjälän, Seitsemän veljeksien, Länsikaaren, Röykän, Mäntysalon, Haikalan ja Isoniitun kouluissa)

Arvio tulevasta kehityksestä

Ruoan valmistuksen keskittäminen Aleksian Pataan, palvelukeittioiden saneeraukset ja yhdistelmätyön käyttöönotto jatkuvat vielä vuoden 2022 ajan.

Tuleva hyvinvointialue ei voi jatkossa ostaa ruoka- ja siivouspalveluita Aleksialta. Pelastuslaitosten siivous päättyy saman-

Kuusi palvelukeittiötä saneerattiin pikkupataprojektissa (Äppelgård daghem, Harjulan, Riihipuiston, Isosuon, Ylitalantien päiväkodit, Metsäkylä koulu) ja yksi palvelukeittiö saneerattiin peruskorjauksena (NYK).

Siivouspalvelujen siivottava pinta-ala toteutui miltei suunnitellusti. Tilinpäätösvaiheessa siivottavaa pinta-alaa oli 102 289 m², kun vuoden alussa siivottavaa pinta-alaa oli 103 605 m². Vuonna 2020 siivottava pinta-ala oli 100 803 m².

Ruokapalvelun suoritteita oli tilinpäätösvaiheessa 2 580 886 kpl, kun talousarviossa oli 2 704 693. Suoritteita oli 123 806 kpl talousarviossa arvioitua vähemmän. Vuoteen 2020 verrattuna suoritteita oli 175 860 kpl enemmän.

aikaisesti. Tällä on merkittävä vaikutus Aleksian toimintaan, talouteen ja henkilöstöön. Liikelaitoksen toimintaa on sopeutettava muuttuneeseen tilanteeseen.

Vuoden 2020 ja 2021 alijäämää joudutaan kattamaan tulevina vuosina palvelumaksuja korottamalla.

Henkilöstö

Toimialan palveluksessa olevan henkilökunnan määrä 31.12.2021 ryhmiteltynä seuraavasti:

HTV1	31.12.2021	31.12.2020
Yhteensä	181,9	176,1

HTV1 luku sisältää uusien palvelukohteiden henkilöstön.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Vuoden 2022 osalta edellisten vuosien alijäämän kattaminen. Toiminnallisten muutosten vuoksi (mm. KeuSoten ostamien palvelujen muutokset, ulkoisen myynnin toteutumisen epävarmuus koronan vuoksi, Ateriakeitaan toiminnan kannattavuus) kustannukset tulevat kasvamaan eikä alijäämää saada välttämättä katettua, vaikka hintoja on nostettu.

Hyvinvointialueen toiminnan alkamisen vaikutukset Aleksian toimintaa, talouteen ja henkilöstöön.

Kunta on tekemässä omistajapolitiittisia linjauksia, jonka yhteydessä tarkastellaan myös Aleksian toimintamallia.

Elintarvikkeiden hintojen nousu.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä liikelaitoksessa

Toiminnassa on noudatettu Nurmijärven kunnan hallintosääntöä ja sisäisen valvonnan ohjeita. Tavoitteiden toteutumista on

seurattu ja raportoitu säännöllisesti. Valvonnassa ei ole havaittu puutteita tilikauden aikana.

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %
Kalusto	200 000		200 000	62 832	-137 168	

Kalustomäärärahaa jäi käyttämättä, koska suurin osa tarvittavista koneista ja laitteista hankittiin palvelukeittiöiden muutosprojektimäärärahoista.

Rahoitusosan toteutuminen

Rahoituslaskelma	Alkuperäinen TA 2021	Siitä muutos	TA+muut. 2021	TP 2021	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA							
Liikelyijäämä (alijäämä)	81	-11 711	-11 630	-3 770	-7 860	32 %	-458 198
Poistot ja arvonalennukset	231 000	0	231 000	144 229	86 771	62 %	116 519
Rahoitustuotot ja -kulut				1 649	-1 649		6 399
	231 081	-11 711	219 370	142 108	77 262	65 %	-335 281
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA							
Investointimenot	-200 000		-200 000	-62 832	-137 168	31 %	-241 999
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot							
	-200 000	0	-200 000	-62 832	-137 168	31 %	-241 999
Toiminnan ja investointien rahavirta	31 081	-11 711	19 370	79 276	-59 906	96 %	-577 280
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäys							
	0	0	0	0	0	0 %	0
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys							
Pitkäaikaisten lainojen lyhennys							
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta							
Lyhytaikaisten lainojen muutos							
	0	0	0	0	0	0 %	0
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Saamisten muutos kunnalta				-69 383	69 383		259 563
Saamisten muutokset muilta				213 320	-213 320		128 990
Korottomien velkojen muutos				-224 066	224 066		186 324
	0	0	0	-80 128	80 128	0 %	574 877
Rahoituksen rahavirta	0	0	0	-80 128		0 %	574 877
Rahavarojen muutos	31 081	-11 711	19 370	-852	20 222	-4 %	-2 403

Keskeisimmät perustiedot

PALVELU	Mittari	TP 2021	TA 2021	TP2020	TP 2019
siivouspalvelu (oma siivous)	€/m2/v	24,34	24,63	24,91	23,80
siivottava pinta-ala (oma siivous)	m2	102 289	103 605	100 803	101 844
ruokapalvelu	€/ateria	3,14	2,93	3,27	2,81
suorite	kpl	2 580 887	2 704 603	2 405 026	2 663 288

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Johtokunta esittää, että Aleksia-liikelaitoksen tuloslaskelman mukainen tilikauden alijäämä 2121 euroa siirretään edellisten tilikausien yli- ja alijäämien tilille. Kumulatiivinen alijäämä 246 041 euroa katetaan vuoden 2024 loppuun mennessä palvelumaksuja korottamalla sekä huolehtimalla toiminnan taloudellisuudesta.

Vuoden 2021 alijäämän kattamistavoite 44 780 e ei toteutunut, koska ruokapalvelujen ulkoinen myynti alittui budjetoidusta. Osana alijäämän kattamista liikelaitoksessa suunnitellaan toimenpiteitä tuottavuuden kasvattamiseksi sekä säästöjen aikaansaamiseksi. Tällä pyritään hillitsemään painetta yksikköhintojen korottamiselle. Toimenpiteiden suunnittelussa huomioidaan valtuuston 27.1.2021 vahvistama NUUKA:n toimenpidesuunnitelma.

Aikavälillä 2022–2024 asetetut alijäämän vuositaso kattamistavoitteet ovat alustavia:

vuosi	e
2022	66 380
2023	89 830,5
2024	89 830,5

Hinnankorotuksista käydään erilliset neuvottelut.

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso				Tavoitteiden toteuma	Toimenpiteet
		TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021		
TALOUS: Ruoan valmistus keskitetään Aleksian Pataan	henkilötyövuosien pieneneminen 7 henkilötyövuoden verran (v.2020-2023)			176,1	182,8	181,6 (luku sisältää yhden uuden henkilön)	uuden organisaation käyttöönotto vaiheittain niissä kohteissa, joissa ruoanvalmistus on siirtynyt Aleksian Pataan
TALOUS: Yhdistelmätyö otetaan käyttöön	aterian hinta e/ateria	2,7	2,81	3,27	2,93	3,14	
	siivouksen hinta e/m ²	23,5	23,8	24,91	24,63	24,34	
	tuottavuustavoite 2% (vuodet 2020-2023)			ei toteutunut		tuottavuudelle määritellään tavoite myöhemmin omistajan kanssa	
TALOUS: Ruokahävikin pienentäminen	biojätettä mitataan ja seurataan			mittausta ei tehty	mittaus hävikki-viikolla	mittaus toteutettu	ruokahävikin vähentämiseksi on löydetty oikeat seurantakohteet, mittarit ja tehty toimenpideohjeet
HENKILÖSTÖ: Työtyytyväisyys kohtuullinen	Henkilöstökyselyn tulos 2,5 (asteikko 1-4)	2,94	2,84	1. kysely: 2,65 2. kysely: 2,49	2,5	1. Aleksia kysely: 2,65 2. Kunnan yhteinen kysely: 3,77 (asteikko 1-5)	tehdään kysely 2 kertaa vuoden aikana
	Terveysprosentti (ei sairauspoissaoloja)			22,1		20,45 %	erilaiset työhyvinvointia edistävät toimet
ASIAKAS: Asiakastytyväisyys kohtuullinen	Asiakastytyväisyyskyselyn arvosana 3 (asteikko 1-5)			3,99	3	1. kysely: 4,05 2. kysely: 3,70	asiakastytyväisyyskyselyn tekeminen eri asiakkaille

5.2.2 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut

Aleksia-liikelaitoksen

1.1.-31.12.2021 1.1.-31.12.2020

Tuloslaskelma

LIKEVAIHTO	10 220 845,32	9 939 129,13
Liiketoiminnan muut tuotot	534 151,07	149 486,74
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 707 714,49	-2 498 324,51
Palvelujen ostot	-1 027 522,68	-1 294 807,66
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-3 735 237,17	-3 793 132,17
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-4 847 515,83	-4 669 358,13
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-924 905,61	-911 787,73
Muut henkilösivukulut	-183 014,82	-157 980,28
Henkilöstökulut yhteensä	-5 955 436,26	-5 739 126,14
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-144 229,43	-116 518,73
Liiketoiminnan muut kulut	-923 863,34	-898 037,00
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	-3 769,81	-458 198,17
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1680,45	6778,29
Muut rahoitustuotot	347,68	87,34
Muut rahoituskulut	-379,32	-466,96
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	1 648,81	6 398,67
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	-2 121,00	-451 799,50
<u>Tuloslaskelman tunnusluvut</u>	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Sijoitetun pääoman tuotto, %	0,9 %	4509,1 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	0,9 %	4509,1 %
Voitto, %	0,0 %	-4,5 %
Asukasmäärä 31.12.	44 136	43 669

Aleksia-liikelaitoksen
Rahoituslaskelma

31.12.2021 31.12.2020

Toiminnan rahavirta		
Liikelyli/-alijäämä	-3 769,81	-458 198,17
Poistot ja arvonalentumiset	144 229,43	116 518,73
Rahoitustuotot ja -kulut	1 648,81	6 398,67
	<u>142 108,43</u>	<u>-335 280,77</u>
Investointien rahavirta		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	62 832,00	241 999,25
	<u>62 832,00</u>	<u>241 999,25</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	79 276,43	-577 280,02
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	-69 382,90	259 562,98
Saamisten muutos muilta	213 320,34	128 989,99
Korottomien velkojen muutos muilta	-224 065,72	186 324,20
	<u>-80 128,28</u>	<u>574 877,17</u>
Rahoituksen rahavirta	-80 128,28	574 877,17
Rahavarojen muutos	-851,85	-2 402,85
Rahavarat 31.12.	0,00	851,85
Rahavarat 1.1.	851,85	3 254,70
Rahavarojen muutos	<u>-851,85</u>	<u>-2 402,85</u>

Rahoituslaskelman tunnusluvut	2021	2020
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-345	-272
Investointien tulorahoitus, %	226 %	-139 %
Laskennallinen lainanhoitokate	0,00	0,00
Lainanhoitokate	0,00	0,00
Kassan riittävyys, pv	0,00	0,03
Quick ratio	0,64	0,64
Current ratio	0,64	0,64

Aleksia-liikelaitoksen Tase	31.12.2021	31.12.2020
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat	174 546,17	255 943,60
Aineelliset hyödykkeet	174 546,17	255 943,60
Koneet ja kalusto	174 546,17	255 943,60
Vaihtuvat vastaavat	748 335,74	893 125,03
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset	748 335,74	892 273,18
Myyntisaamiset	149 987,90	310 102,28
Saamiset kunnalta	249 512,63	380 778,23
Muut saamiset	169,94	54 420,24
Siirtosaamiset	348 665,27	146 972,43
Rahat ja pankkisaamiset	0	851,85
Vastaavaa yhteensä	922 881,91	1 149 068,63
Vastattavaa		
Oma pääoma	-238 040,45	-235 919,45
Peruspääoma	8 000,00	8 000,00
Edellisten tilikausien ylijäämä	-243 919,45	207 880,05
Tilikauden ylijäämä	-2 121,00	-451 799,50
Vieras pääoma	1 160 922,36	1 384 988,08
Lyhytaikainen vieras pääoma	1 160 922,36	1 384 988,08
Saadut ennakot	50,00	
Ostovelat	212 821,74	385 035,94
Muut velat	71 493,64	78 725,74
Siirtovelat	876 556,98	921 226,40
Vastattavaa yhteensä	922 881,91	1 149 068,63

Taseen tunnusluvut	2021	2020
Omavaraisuusaste, %	-25,8 %	-20,5 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	10,8 %	13,7 %
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 €	-246	-244
Lainakanta 31.12., 1000 €	0	0
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000€	3	3
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	0,1	0,1
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	0	0
Asukamäärä 31.12.	44136	43 669

5.2.3 Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelma on muutettu 1.1.2017 lähtien hankitun omaisuuden osalta KV 31.5.2017 § 49.

Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman

Tuloslaskelman liitetiedot

Liitetieto 11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Käyttöomaisuuden poistojen määrittelyssä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Poistosuunnitelma on muutettu 1.1.2017 alkaen (KV 31.5.2017 §49) Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmä

	Poistoaika/ poisto%
Koneet ja kalusto	
Muut koneet ja kalusto -31.12.2012	30 %
Muut koneet ja kalusto 1.1.2013-	3 vuotta

5.2.4 Taseen liitetiedot

Liitetieto 19. Pysyvien vastaavien hyödykkeet

	2021 €	2020 €
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	255 943,60	130 463,08
Lisäykset tilikauden aikana	62 832,00	241 999,25
Hankintameno 31.12.	318 775,60	372 462,33
Tilikauden poistot	-144 229,43	-116 518,73
Kirjanpitoarvo 31.12.	174 546,17	255 943,60

KPA 2:7. § 5-kohdan mukaista mahdollista arvonnisäveron palautusvastuuta ei ole

Liitetieto 23. Saamisten erittely

	2021 Lyhytaikaiset	2020 Lyhytaikaiset
Saamiset kunnalta, konsernitili	249 512,63	380 778,23
Saamiset kunnalta, yhdystilli	338814,2	138 165,70
Saamiset muilta		
Myyntisaamiset	149 987,90	310 102,28
Muut saamiset	169,94	54 420,24
Siirtosaamiset	9 851,07	8 806,73
Saamiset yhteensä	748 335,74	892 273,18

Liitetieto 25. Oman pääoman erittely

	2021 €	2020 €
Peruspääoma 1.1.	8 000,00	8 000,00
Peruspääoma 31.12.	8 000,00	8 000,00
Edellisten tilikausien alijäämä	207 880,05	214 237,38
Siirto edelliseltä tilikaudelta	-451 799,50	-6 357,33
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	-243 919,45	207 880,05
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 121,00	-451 799,50
Oma pääoma yhteensä	-238 040,45	-235 919,45

Liitetieto 33. Siirtovelkoihin sisältyvät erät

	2021 Lyhytaikaiset	2020 Lyhytaikaiset
Siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	866 050,66	843 452,32
Muut siirtovelat	10 506,32	77 774,08
Siirtovelat yhteensä	876 556,98	921 226,40

Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut

Liitetieto 38. Vuokravastuut

	2021 €	2020 €
Vuokravastuut yhteensä	2487,55	3213,35
siitä seuraavalla tilikaudella maksettavat	725,80	725,80

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Liitetieto 42. Henkilöstön lukumäärä

	31.12.2021	31.12.2020
Vakinaiset	132	161
Määräaikaiset	49	29
Henkilöstön lukumäärä yhteensä (työpanos)	181	190

Liitetieto 46. Liikelaitoksen ja sen intressitahojen väliset liiketoimet

Aleksia-liikelaitos myy palveluja ulkoisille asiakkaille, joita ovat Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, Keski-Uudenmaan Työterveys Oy, Uudenmaan Työterveys Oy, Nurmijärven opisto, HUS Asvia, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus, päiväkotit PlaySchool ja henkilöstöravintola Ateriakeidas. Lisäksi koululaisten välipalojen myynti ja muu tilaustarjoilu eri kohteissa kuuluvat ulkoiseen myyntiin.

Liikevaihto oli 1 589 300 euroa, joista KeuSoten osuus oli 1 305 808 euroa.

Kilpailulain mukaisen kirjapidon eriyttämisen liitetiedot

Kuvaus kustannuslaskennasta

Aleksia-liikelaitoksen ruoka- ja siivouspalvelujen omakustannushinnat muodostuvat aiheuttamisperiaatteella. Ulkoisille asiakkaille on omat kustannuspaikat ja seurantanumerot, joita käytetään hinnoittelussa ja laskutuksessa.

Hinnat muodostuvat seuraavista kuluista: liikelaitoksen sisäisten palvelujen ostot (yleishallinto, talouskeskus, hankintatoimi, henkilöstöhallinto, työterveyshuolto ja tarkastuslautakunta), osuus Aleksian yhteisistä kuluista, henkilöstökulut, palvelujen ja tarvikkeiden ostot (elin-tarvikkeet, rahti), Jamix-tuotannonohjausjärjestelmän kustannukset (ruokapalvelut), muut toimintakulut, kuten välilliset verot, muut kulut, luottotappiot, muut sisäiset toimintakulut, vuokrat, poistot (ruokapalvelut)

Ruokapalvelun hinta muodostuu suoritemäärien mukaisesti.

Siivouspalvelun hinta muodostuu palveluhenkilöstön keskimääräisten henkilöstökulujen perusteella. Kulut kohdistetaan toimintayksiköille henkilötyötuntien suhteessa. Ostopalvelukohteille kohdistetaan ostopalvelun hinta ja osuus kaikille palveluille jaettavista kustannuksista. Asiantuntijapalveluissa kohdistetaan kaikille palveluille jaettavien kustannusten lisäksi kohteen pinta-alaan suhteutetusti palveluohjaajan palkasta osuus sivukuluihin.

5.2.5 Aleksia-liikelaitoksen
Eriytetty tuloslaskelma

1.1.-31.12.2021

1.1.-31.12.2020

LI I KEVAI HTO	1 522 205,82	1 760 318,28
Liiketoiminnan muut tuotot	27 869,80	65 014,76
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-350 089,12	-430 720,07
Palvelujen ostot	-177 339,37	-105 533,97
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-527 428,49	-536 254,05
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-732 411,04	-969 639,52
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-144 013,60	-166 217,60
Muut henkilösivukulut	-21 828,86	-32 599,41
Henkilöstökulut yhteensä	-898 253,50	-1 168 456,52
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 041,42	-15 452,36
Liiketoiminnan muut kulut	-107 423,81	-149 881,20
LI I KEYLI JÄÄMÄ (-ALI JÄÄMÄ)	-2 071,60	-44 711,10
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	0,00	0,00
Muille maksetut korkokulut		
Muut rahoituskulut	0,00	0,00
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	0,00	0,00
TILI KAUDEN YLIJÄÄMÄ (-ALI JÄÄMÄ)	-2 071,60	-44 711,10

5.3 Liikelaitosten vaikutus kunnan talouteen

LIIKELAITOSTEN VAIKUTUS KUNNAN TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMISEEN

	Toteutumisvertailu		Eliminoinnit		Tuloslaskelma
	Kunnan tulos- laskelmaosa	Liikelaitokset yhteensä	Kunta	Liikelaitokset yhteensä	kunnan tilinpäätöksessä
Toimintatulot					
Myyntitulot, ulkoiset	2 533 348	11 453 216	0	0	13 986 564
Myyntitulot, sisäiset	2 903 794	9 065 653	-2 903 794	-9 065 653	0
Maksutulot, ulkoiset	8 474 033	0	0	0	8 474 033
Maksutulot, sisäiset	4 986	0	-4 986	0	0
Tuet ja avustukset, ulkoiset	2 809 394	430 776	0	0	3 240 171
Tuet ja avustukset, kunnalta	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot, ulkoiset	13 896 564	399 744	0	0	14 296 308
Muut toimintatuotot, sisäiset	18 912 460	55 737	-18 912 460	-55 737	0
Toimintatulot yhteensä	49 534 579	21 405 125	-21 821 240	-9 121 389	39 997 075
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-70 971 978	-7 294 139	0	0	-78 266 117
Palvelujen ostot, ulkoiset	-151 580 529	-2 095 201	0	0	-153 675 731
Palvelujen ostot, sisäiset	-10 906 504	-903 505	10 906 504	903 505	0
Aineet, tarv. ja tavarat, ulkoiset	-8 223 371	-3 813 438	0	0	-12 036 809
Aineet, tarv. ja tavarat, sisäiset	-166 389	-104 490	166 389	104 490	0
Avustukset, ulkoiset	-8 634 032	0	0	0	-8 634 032
Avustukset, sisäiset	0				
Muut toimintakulut, ulkoiset	-4 919 149	-314 312	0	0	-5 233 461
Muut toimintakulut, sisäiset	-17 980 378	-881 364	17 980 378	881 364	0
Toimintakulut yhteensä	-273 382 331	-15 406 449	29 053 271	1 889 359	-257 846 150
Toimintakate	-223 847 751	5 998 676	7 232 030	-7 232 030	-217 849 075
Verotulot	210 365 829	0	0	0	210 365 829
Valtionosuudet	41 543 784	0	0	0	41 543 784
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot, ulkoinen	0	0	0	0	0
Korkotulot, sisäinen	137 219	2 263	-137 219	-2 263	0
Muut rahoitustulot, ulkoinen	2 524 639	4 357	0	0	2 528 996
Korvaus peruspääomasta	162 000	0	-162 000	0	0
Korkokulut, ulkoinen	-15 202	-277 113	4 526	274 438	-13 352
Korkokulut, sisäinen	2 263	137 219	-2 263	-137 219	0
Muut rahoituskulut, ulkoinen	-673 992	-379	0	0	-674 372
Korvaus peruspääomasta	0	-162 000	0	162 000	0
Vuosikate	30 198 787	5 703 023	6 935 074	-6 935 074	35 901 810
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-16 195 063	-2 874 304	0	0	-19 069 366
Arvonalentumiset	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	14 003 724	2 828 719	6 935 074	-6 935 074	16 832 443
Poistoeron vähennys	12 500	0	0	0	12 500
Vapaaehtoisten varausten lisäys	-13 800 000	0	0	0	-13 800 000
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	216 224	2 828 719	6 935 074	-6 935 074	3 044 943

LIIKELAITOSTEN VAIKUTUS KUNNAN TOIMINNAN RAHOITUKSEEN

	Toteutumisvert Kunnan rahoitusosa	Liikelaitokset yhteensä	Eliminoinnit Kunta	Liikelaitokset yhteensä	Rahoituslaskelma kunnan tilinpäätöksessä
Tulorahoitus					
Vuosikate	30 198 787	5 703 023	6 935 074	-6 935 074	35 901 810
Tulorahoituksen korjauserät	-6 237 515				-6 237 515
Investointien rahavirta					
Ulkoiset investointimenot	-23 539 398	-5 310 565			-28 849 964
Rah.osuudet investointimenoihin	1 310 511				1 310 511
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	9 656 581				9 656 581
Toiminnan ja invest. rahavirta	11 388 965	392 457	6 935 074	-6 935 074	11 781 423
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	-76 906	-3 850	66 470	0	-14 286
Antolainasaamisten vähennys	66 470				66 470
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen nettomuutos	-7 633 829	-3 000 000			-10 633 829
Lyhytaikaisten lainojen nettomuutos	19 649 989		1 527 736		21 177 725
Oman pääoman muutos	-8 901				-8 901
Muut maksuvalmiuden muutokset	-20 562 535	2 610 541	-973 407	-620 800	-19 546 201
Rahoituksen rahavirta	-8 565 713	-393 309	620 800	-620 800	-8 959 022
Vaikutus maksuvalmiuteen	2 823 253	-852	7 555 874	-7 555 874	2 822 401

**TYTÄRYHTEISÖJEN
TOIMINTAKERTOMUS- JA TILINPÄÄTÖSTIEDOT**

6.1 Kiinteistö Oy Aitohelmi

Toimintakertomus- ja tilinpäätöstiedot vuodelta 2021

Tuloslaskelma (euroa)	TA 2021	TP 2021	TP 2020
Liikevaihto	120 570	120 570	120 570
Liikevaihdon muutos, %	0		
Liiketoiminnan muut tuotot			
Liiketoiminnan kulut	-165 750	-123 383	-92 581
Suunnitelman mukaiset poistot			
Liiketoiminnan muut kulut			
Liikevoitto/ -tappio	-45 180	-2 813	27 989
Rahoitustuotot- ja kulut		292	277
Tilinpäätössiirrot			
Tuloverot ja muut välittömät verot			
Tilikauden tulos	-45 180	-2 521	28 266
Tunnusluvut (euroa)	TA 2021	TP 2021	TP 2020
Investoinnit		0	
Investointien tulorahoitus, %		0	
Lainakanta		0	
Taseen loppusumma		1 277 647	1 275 928
Sijoitetun pääoman tuotto, %			
Omavaraisuusaste, %			
Henkilöstömäärä		0	

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Yhtiön talous toteutui suunnitellusti ja sekä käyttöaste että maksuvalmius säilyivät hyvällä tasolla.

Tilikaudella tehtiin normaaleja huoltokorjauksia

Selvitys mahdollisista konserniohjeen edellyttämistä toimenpiteistä tilikaudella

Yhtiön osalta ei konserniohjeen edellyttämiä toimenpiteitä tilikaudelta.

Arvio tulevasta kehityksestä

Kiinteistö sijaitsee keskeisellä paikalla Klaukkalan taajamassa. Elinkaareltaan rakennus on tullut siihen vaiheeseen, että se kaipaa talotekniikan osalta päivitystä ja uusimista. LVI-korjausten osalta toimenpiteitä on kartoitettu ja osittain tehty tilikaudella 2021, mutta työ jatkuu vielä tilikaudella 2022. Erilaisten tutkimustulosten mukaisia korjaustoimenpiteitä toteutetaan tilojen hyvän tason ylläpitämiseksi tilikaudella 2022.

Tilojen käytettävyyttä ja muunneltavuutta ja vuokrattavuutta tulee arvioida tulevien korjausten yhteydessä. Talotekniikan modernisoinnin yhteydessä tulee panostaa energistehokkaisiin ratkaisuihin sisäilmastoa ja tilojen käyttäjien viihtyvyyttä painottaen.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Merkittävimmät riskit kohdistuvat mahdollisiin suurempiin kiinteistöön kohdistuviin vahinkoihin.

Kiinteistöllä on täysarvovakuutus If Vahinkovakuutus Oyj:ssä.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä tytäryhteisössä

Riskienhallinnassa ja sisäisessä valvonnassa ei ole havaittu poikkeamia kuluneella tilikaudella.

Toimitusjohtaja on raportointivelvollinen hallitukselle.

Yhtiön maksuliikenne kulkee laskuntarkastajan kautta ennen maksuun laittoa. Sama henkilö ei voi tarkastaa ja laittaa maksua eteenpäin maksatukseen.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Yhtiön tehtävänä on pitää kiinteistön tilat vuokrattavassa kunnossa. Hallituksen asettama tavoite, että tiloista vähintään 95 prosenttia on käytettävissä, toteutui.

TP 2021

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso		Mittarin tavoitetaso		Tavoitteiden toteuma TP 2021	Toimenpiteet
		TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021		
kiinteistö on käyttökelpoinen toimitiloina	Käyttöaste %	100	100	95	95	95	Tilojen teknisen kunnan hoitaminen sekä turvallisuuden varmistaminen

6.2 Kiinteistö Oy Aleksis Kiventie 14

Toimintakertomus- ja tilinpäätöstiedot vuodelta 2021

Tuloslaskelma (euroa)	TA 2021	TP 2021	TP 2020
Liikevaihto	50 023	50 023	50 023
Liikevaihdon muutos, %	0		
Liiketoiminnan muut tuotot			
Liiketoiminnan kulut	-67 380	-47 853	-41 481
Suunnitelman mukaiset poistot			-154
Liiketoiminnan muut kulut			
Liikevoitto/ -tappio	-17 357	2 170	8 388
Rahoitustuotot- ja kulut		7	0
Tilinpäätössiirrot			
Tuloverot ja muut välittömät verot			
Tilikauden tulos	-17 357	2 177	8 388
Tunnusluvut (euroa)	TA 2021	TP 2021	TP 2020
Investoinnit		0	
Investointien tulorahoitus, %		0	
Lainakanta		0	
Taseen loppusumma		870 229	874 414
Sijoitetun pääoman tuotto, %			
Omavaraisuusaste, %			
Henkilöstömäärä		0	

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Yhtiön talous toteutui ennakoidusti tilikaudella 2021.

Yhtiössä suoritettiin vain normaaleja huoltotöitä. Ilmanvaihto ja sisäilman laatu pääpainopisteenä.

Selvitys mahdollisista konserniohjeen edellyttämistä toimenpiteistä tilikaudella

Yhtiön osalta ei konserniohjeen edellyttämiä toimenpiteitä tilikaudelta.

Arvio tulevasta kehityksestä

Yhtiön tavoitteena on pitää tilat hyvässä vuokrattavassa kunnossa.

Käyttäjien ja rakennuksen elinkaaren huomioivat ylläpitokorjaukset ja talotekniikan muutokset energiatehokkaammaksi ovat keskeisessä asemassa tulevaisuudessa.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Merkittävimmät riskit kohdistuvat mahdollisiin suurempiin kiinteistöön kohdistuviin vahinkoihin.

Kiinteistöllä on täysarvovakuutus If Vahinkovakuutus Oyj:ssä.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä tytäryhteisössä

Riskienhallinnassa ja sisäisessä valvonnassa ei ole havaittu poikkeamia kuluneella tilikaudella.

Toimitusjohtaja on raportointivelvollinen hallitukselle.

Yhtiön maksuliikenne kulkee laskuntarkastajan kautta ennen maksuun laittoa. Sama henkilö ei voi tarkastaa ja laittaa maksua eteenpäin maksatukseen.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Yhtiön tehtävänä on pitää kiinteistön tilat vuokrattavassa kunnossa. Hallituksen asettama tavoite, että tiloista vähintään 95 prosenttia on käytettävissä, toteutui.

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso		Mittarin tavoitetaso		Tavoitteiden toteuma TP 2021	Toimenpiteet
		TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021		
Kiinteistön kunnosta huolehditaan	Tilojen käyttöaste	100	100	95	95	95	Tilojen teknisen kunnan hoitaminen sekä turvallisuuden varmistaminen

6.3 Kiinteistö Oy Klaukkalan Säästökeskus

Toimintakertomus- ja tilinpäätöstiedot vuodelta 2021

Tuloslaskelma (euroa)	TA 2021	TP 2021	TP 2020
Liikevaihto	237 178	235 019	237 277
Liikevaihdon muutos, %			
Liiketoiminnan muut tuotot			
Liiketoiminnan kulut		-160	
Suunnitelman mukaiset poistot			
Liiketoiminnan muut kulut	-272 171	-247 604	-229 452
Liikevoitto/ -tappio	-34 993	-12 745	7 825
Rahoitustuotot- ja kulut	34 122		36 819
Tilinpäätössiirrot			
Tuloverot ja muut välittömät verot			
Tilikauden tulos	-871	-12 585	44 644
Tunnusluvut (euroa)	TA 2021	TP 2021	TP 2020
Investoinnit		0	11 915
Investointien tulorahoitus, %			
Lainakanta		32 000	48 000
Taseen loppusumma	4 429 406	4 444 345	4 413 985
Sijoitetun pääoman tuotto, %			
Omavaraisuusaste, %			
Henkilöstömäärä			

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Yhtiön talous toteutui suunnitellusti ja sekä käyttöaste että maksuvalmius säilyivät hyvällä tasolla.

Tilikaudella teetettiin kiinteistön pihasuunnitelma sekä työselostus. Muutoin tehtiin normaaleja huolto ja korjaustöitä.

Selvitys mahdollisista konserniohjeen edellyttämistä toimenpiteistä tilikaudella

Yhtiön osalta ei konserniohjeen edellyttämiä toimenpiteitä tilikaudelta.

Arvio tulevasta kehityksestä

Kiinteistö sijaitsee keskeisellä paikalla Klaukkalan taajamassa. Elinkaareltaan rakennus on tullut siihen vaiheeseen, että se kaipaa laajempia peruskorjauksia niin julkisivujen, ulkoalueiden, kuin taloteknisten ratkaisujen osalta.

Tilojen käytettävyyttä ja muunneltavuutta ja vuokrattavuutta tulee arvioida tulevien korjausten yhteydessä.

Talotekniikan modernisoinnin yhteydessä tulee panostaa energistehokkaisiin ratkaisuihin sisäilmastoa ja tilojen käyttäjien viihtyvyyttä painottaen.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Merkittävimmät riskit kohdistuvat mahdollisiin suurempiin kiinteistöön kohdistuviin vahinkoihin.

Kiinteistöllä on täysarvovakuutus If Vahinkovakuutus Oyj:ssä.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä tytäryhteisössä

Riskienhallinnassa ja sisäisessä valvonnassa ei ole havaittu poikkeamia kuluneella tilikaudella.

Toimitusjohtaja on raportointivelvollinen hallitukselle.

Yhtiön maksuliikenne kulkee laskuntarkastajan kautta ennen maksuun laittoa. Sama henkilö ei voi tarkastaa ja laittaa maksua eteenpäin maksatukseen.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Yhtiön tehtävänä on pitää kiinteistön tilat vuokrattavassa kunnossa. Hallituksen asettama tavoite, että tiloista vähintään 95 prosenttia on käytettävissä, toteutui.

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso		Mittarin tavoitetaso		Tavoitteiden toteuma TP 2021	Toimenpiteet
		TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021		
Kiinteistön kunnosta huolehditaan	Tilojen käyttöaste	100	100	95	95	95	Tilojen teknisen kunnan hoitaminen sekä turvallisuuden varmistaminen

6.4 Kiinteistö Oy Nurmijärven Virastotalo

Toimintakertomus- ja tilinpäätöstiedot vuodelta 2021

Tuloslaskelma (euroa)	TA 2021	TP 2021	TP 2020
Liikevaihto	205 988	203 808	205 973
Liikevaihdon muutos, %			
Liiketoiminnan muut tuotot			
Liiketoiminnan kulut	-204 640	-200 661	-181 372
Suunnitelman mukaiset poistot	0	0	-25 962
Liiketoiminnan muut kulut			
Liikevoitto/ -tappio	1 348	3 147	-1 361
Rahoitustuotot- ja kulut	258 942	258 942	257 561
Tilinpäätössiirrot			
Tuloverot ja muut välittömät verot			
Tilikauden tulos	262 088	262 089	256 200
Tunnusluvut (euroa)	TA 2021	TP 2021	TP 2020
Investoinnit			
Investointien tulorahoitus, %			
Lainakanta		4 451 491	
Taseen loppusumma		3 793 876	
Sijoitetun pääoman tuotto, %			
Omavaraisuusaste, %			
Henkilöstömäärä			

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Yhtiön talous toteutui suunnitellusti ja sekä käyttöaste että maksuvalmius säilyivät hyvällä tasolla.

Tilikaudella tehtiin normaaleja huoltotöitä ja korjaustöitä. Tilikauden aikana ja sen jälkeenkin vallinnut korona tilanne on vaikuttanut ainoastaan siten, että Käräjäsali on ollut lukion käytössä.

Selvitys mahdollisista konserniohjeen edellyttämistä toimenpiteistä tilikaudella

Yhtiön osalta ei konserniohjeen edellyttämiä toimenpiteitä tilikaudelta.

Arvio tulevasta kehityksestä

Yhtiön tilat ovat hyvässä kunnossa. Suunnitelmallisella ja ennakoivalla huollolla pyritään pitämään tilat hyvässä, vuokrattavassa kunnossa.

Energiätehokkuutta pyritään parantamaan kiinteistön sisäilmastoa ja vuokralaisten viihtyvyyttä huomioiden.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Merkittävimmät riskit kohdistuvat mahdollisiin suurempiin kiinteistöön kohdistuviin vahinkoihin.

Kiinteistöllä on täysarvovakuutus If Vahinkovakuutus Oyj:ssä.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä tytäryhteisössä

Riskienhallinnassa ja sisäisessä valvonnassa ei ole havaittu poikkeamia kuluneella tilikaudella.

Toimitusjohtaja on raportointivelvollinen hallitukselle.

Yhtiön maksuliikenne kulkee laskuntarkastajan kautta ennen maksuun laittoa. Sama henkilö ei voi tarkastaa ja laittaa maksua eteenpäin maksatukseen.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Yhtiön tavoitteena on pitää tilat vuokrattavassa kunnossa. Hallitus on asettanut tavoitteeksi, että vähintään 95% tiloista on käytettävissä. Tavoite on toteutunut hyvin ja hallitus on reagoinut teettämällä käyttötarkoituksen muutosurakan yhden liiketilan osalta paremmin palvelevaksi tilaksi.

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso		Mittarin tavoitetaso		Tavoitteiden toteuma TP 2021	Toimenpiteet
		TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021		
Tilojen käyttöaste 100%	Tilojen käyttöaste	100	100	95	95	95	Pidetään tilat teknisesti ja turvallisesti vuokrattavassa kunnossa

6.5. Kiljavanrinteen Kiinteistöt Oy

Toimintakertomus- ja tilinpäätöstiedot vuodelta 2021

Tuloslaskelma (euroa)	TA 2021	TP 2021	TP 2020
Liikevaihto		4 479	17 769
Liikevaihdon muutos, %			
Liiketoiminnan muut tuotot			
Liiketoiminnan kulut		-400	-2 300
Suunnitelman mukaiset poistot		-383	-479
Liiketoiminnan muut kulut		-11 150	-14 873
Liikevoitto/ -tappio		-7 454	118
Rahoitustuotot- ja kulut		0	1
Tilinpäätössiirrot			
Tuloverot ja muut välittömät verot			
Tilikauden tulos		-7 454	118
Tunnusluvut (euroa)	TA 2021	TP 2021	TP 2020
Investoinnit			
Investointien tulorahoitus, %			
Lainakanta			
Taseen loppusumma		466 500	476 307
Sijoitetun pääoman tuotto, %			
Omavaraisuusaste, %			
Henkilöstömäärä			

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Kiljavanrinteen Kiinteistöt Oy asetettiin selvitystilaan varsinaisen yhtiökokouksen päätöksellä 21.4.2021 ja allekirjoittaneet Forlex Partners Oy:n lakimiehet Ulla Rannikko ja Eino Svinhufvud valittiin selvitysmiehiksi. Yhtiön selvitysmenettely on tullut vireille Patentti- ja rekisterihallitukseen 20.5.2021 ja selvitystilan alkaminen on hakemuksen johdosta rekisteröity 21.6.2021. Julkisen

haasteen määräpäivä tuntemattomille velkojille oli ollut 21.10.2021. Kaikki olemassa olleet vuokrasopimukset on siirretty erillisillä menettelyillä Nurmijärven kunnalle vuoden 2021 loppuun mennessä tai alkuvuonna 2022. Myös muut purkautuvan yhtiön sopimukset on päätetty tai ne ovat päättyneet sopimusten mukaisten määräaikojen päätyttyä.

6.6. NURMIJÄRVEN SÄHKÖ - KONSERNI

Toimintakertomus- ja tilinpäätöstiedot vuodelta 2021

Tuloslaskelma (euroa)	TA 2021	TP 2021	TP 2020
Liikevaihto	30 754 179	33 291 785	30 395 604
Liikevaihdon muutos, %		9,5 %	
Liiketoiminnan muut tuotot	477 567	1 302 547	777 484
Liiketoiminnan kulut	-20 203 812	-24 987 284	-18 972 835
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 897 830	-2 885 130	-2 510 682
Liiketoiminnan muut kulut	-2 710 481	-3 105 662	-2 777 367
Liikevoitto/ -tappio	5 419 623	3 616 256	6 912 204
Rahoitustuotot- ja kulut	-20 000	1 541 000	237 017
Tilinpäätössiirrot	0	0	0
Tuloverot ja muut välittömät verot	-914 149	-1 044 208	-1 417 790
Tilikauden tulos	4 485 474	4 113 048	5 731 431
Tunnusluvut (euroa)	TA 2021	TP 2021	TP 2020
Investoinnit (kassavirta)	8 897 000	9 350 042	9 177 581
Investointien tulorahoitus, %	83 %	75 %	90 %
Lainakanta	7 000 000	7 000 000	5 000 000
Taseen loppusumma	118 523 608	117 926 646	111 272 701
Sijoitetun pääoman tuotto, %	8 %	7 %	10 %
Omavaraisuusaste, %	62 %	62 %	63 %
Henkilöstömäärä	38	39	36

Konsernin strategisena tavoitteena on tuottaa laadukasta palvelua asiakkailleen ja arvoa omistajalleen. Lisäksi painotetaan paikallisuutta ja vastuullisuutta sekä kykyä vastata muuttuvaan liiketoimintaympäristöön. Asiakastytyväisyyskyselyiden perusteella olemme onnistuneet erinomaisesti asiakaskokemuksessa ja tähän pyritään vaikuttamaan edelleen. Maltillinen hinnoittelu sähkön siirrossa ja vastuullisuus lämpöliiketoiminnassa ovat toteutuneet strategian mukaisesti. Myös konsernin talous on vakaalla pohjalla, mikä mahdollistaa suunnitellun osingonmaksun omistajalle.

Konsernin tulos laski myyntiliiketoiminnan tappiosta johtuen. Tappion syynä olivat marras-joulukuun aikana

poikkeuksellisen voimakkaasti nousseet sähkön markkinahinnat.

Vuoden 2021 aikana toiminta rahoitettiin liiketoiminnan kassavirralla, realisoimalla varoja sijoitussalkusta sekä ottamalla 2,0 M€ korollista vierasta pääomaa.

Konsernin investointitaso oli edelleen korkea, johtuen pääosin lisääntyneistä investoinneista sähkön tuotanto-osuuksiin. Lisäksi sähkönsiirtoon ja kaukolämpöverkkoihin liittyvä rakentaminen kasvoi jonkin verran. Investointien kasvun ja pienentyneen tuloksen myötä investointien tulorahoitusosuus aleni edellisvuoteen verrattuna, pysyen kuitenkin vielä kohtuullisen hyvänä. Investointien arvioidaan pysyvän korkealla tasolla myös vuonna 2022.

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Sää sekä alku- sekä loppuvuoden keskimääräistä kylmemmät lämpötilat vaikuttivat liiketoimintojen volyyymiin ja tulokseen.

Lämpöliiketoiminta

- Vuonna 2021 hinnoitteluun ei tehty olennaisia muutoksia.
- Lämmöntuotannon bioaste (kotimaisen biopolttoaineen osuus kaukolämmön tuotannossa) oli edelleen erittäin korkea, 96 %.
- Päästöoikeuksia myytiin päästöoikeushintojen nousun myötä.

- Lämmitystarveluvut olivat säiden myötä reilusti korkeampia vertailukauteen nähden.
- Kustannustaso oli maltillinen, mutta kasvoi polttoaineiden hinnannoususta johtuen.
- Asiakasmäärä oli budjetin mukainen.

Sähkösiirtoliiketoiminta

- Sähkönjakelun varmuus oli edellisvuotta heikompi (KAH 940 t€) johtuen kesän 2021 ukkosmyrskyjen aiheuttamista katkoista. Pitkäkestoisia sähkönjakelun katkoja ei kuitenkaan ilmennyt.
- Pientuotanto kasvoi tasaisesti (aurinkopaneelikohteita jo 404 kpl).
- Investoinnit olivat budjetoidun mukaiset.
- Asiakasmäärän kasvu oli positiivinen.
- Sähkömarkkinalakiin valmistellaan tuli muutoksia 1.8.2021 Sähkömarkkinalakiin tuli muutoksia 1.8.2021 alkaen etenkin laskentamallin parametrien osalta, minkä johdosta sähkösiirtoliiketoiminnan sallittu tuottotaso valtakunnallisesti pienenee. Vuoden 2021 aikana Nurmijärven Sähköverkko Oy on hinnoitellut sähkösiirtomaksut alle sallitun maksimituoton.

Sähkönmyyntiliiketoiminta

- Kilpailu oli edelleen kovaa ja asiakasmäärän trendi lievässä laskussa.
- Myyntikate jäi alle merkittävästi budjetoidun tason, johtuen sähkön markkinahinnan poikkeuksellisen voimakkaasta noususta loppuvuonna 2021.
- Investoinnit toteutuivat kuluneena vuonna budjetoitua korkeampana, johtuen tuotannollisista investoinneista, joita ei oltu kaikilta osin huomioitu budjetissa.
- Asiakastytyväisyys säilyi erittäin korkealla tasolla. Olimme 2021 toimialan asiakastytyväisyystutkimuksessa kakkossijalla.
- Datahub-projekti eteni.

Muu-liiketoiminta

- Kunnan valaistuksen hallinointiin liittyvät työt siirtyivät lähes kokonaan ulkopuolisen toimijan hoidettavaksi vuoden 2020 aikana. Tästä johtuen muu liiketoiminta oli hyvin pienimuotoista tilikaudella 2021.

Selvitys mahdollisista konserniohjeen edellyttämistä toimenpiteistä tilikaudella

Strategiset tavoitteet toteutuivat, konserniohjeen edellyttämiä toimenpiteitä ei ollut tilikauden aikana.

Arvio tulevasta kehityksestä

Kilpailu sähkön vähittäismyyjien kesken tulee jatkamaan kovana.

Tulevaisuuden merkittävin yksittäinen hanke on osuutemme Fennovoimasta; osuutemme valmistuvan ydinvoimalan tuotannosta vastaa yli kolmasosaa nykyisestä sähkönmyyntistämme. Muutenkin pyrimme tulevina vuosina lisäämään päästöttömän energiantuotannon osuutta. Lisäksi olemme mukana edistämässä nurmijärveläisten omaa mikrotuotantoa jakeluverkkoaueellamme.

Biolämpötoiminnassa toiminta on suunniteltu siten, että kotimaisen uusiutuvan polttoaineen osuus pysyisi jatkossakin erittäin korkeana. Odotamme lämmön kulutuksen kasvavan maltillisesti Nurmijärven kirkonkylässä ja Rajamäellä. Klaukkalassa liittymien määrän ja sitä myöten kulutuksen odotetaan edelleen kasvavan nykyisestä. Tehokas toimintamallimme sekä lähialueelta tulevan biopolttoaineen

käyttö takaavat kohtuullisen ja vakaan lämmön hinnan sekä ympäristöystävällisen tuotannon myös tulevaisuudessa. Selvitämme hukkalämpöjen käyttöä lämmön tuotannossa usean asiakkaamme kanssa.

Sähkösiirtoliiketoiminnassa toiminnan painopiste on tulevina vuosina uudisrakentaminen uusille kaava-alueille ja voimajohtoinvestoinnit muun muassa Rajamäen sähköntoimituksen varmistamiseksi. Sävarman sähköverkon rakentamista jatketaan, mutta painopiste on entistä enemmän haja-asutusalueilla. Investointien myötä sähkön jakeluvarmuus paranee entisestään, vaikkakaan kaikkia sähkönjakelun toimintavarmuuteen liittyviä riskejä investoinneilla ei pystytä poistamaan.

Konsernin alkaneen vuoden liikevaihdon odotetaan hieman pienenevän, mutta liiketuloksen arvioidaan paranevan vuoden 2021 tasosta.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Riskien hallitsemiseksi konsernissa tehdään säännöllisesti riskikartoituksia ja tunnistettujen riskien uhkia sekä niiden vaikuttavuutta arvioidaan vuosittain. Valtaosa tunnistetuista riskeistä on epäolennaisia suhteessa konsernin riskinkantokykyyn. Tilikaudella suurimmiksi riskeiksi tunnistettiin erilaiset energiantuotantoon liittyvät kokonaisuudet sekä liiketoimintaympäristön vaikea ennakoitavuus pitkällä aikajänteellä. Näiden lisäksi kriittiseksi seurattaviksi asioiksi nostettiin erilaiset tietoturvaan ja tietojärjestelmiin liittyvät riskit. Kaukolämmön- tai sähkönsiirron verkostoissa tapahtuvilla suurhäiriöillä on toteutuessaan huomattavia asiakkaille näkyviä vaikutuksia. Näiden riskien todennäköisyyksiä on pyritty pienentämään pitkäjänteisellä oman toiminnan kehittämällä. Omaisuuteen kohdistuviin riskeihin on varauduttu vakuutuksin, joiden kattavuus tarkistetaan vuosittain.

Tuotantohankkeiden riskeistä merkittävimmät ovat yleisesti markkinahintariskit sekä ydinvoimahankkeissa laitosten valmistumisen aikataulu. Tuulivoiman osalta taas tuotannon volatiliiteetista johtuvat vaikutukset sähkön markkinahintaan (ns. kannibalisaatio) voimistuvat tuulipuistojen lukumäärän lisääntyessä. Tuulipuistot sijaitsevat maantieteellisesti lähellä toisiaan, mistä johtuen ne tuottavat sähköä samankaltaisella profiililla. Siten voimakkaan tuulisuuden aikaan tuulituotantoa on paljon, mikä laskee sähkön markkinahintaa ja vastaavasti, vähätuulisena aikana hinnat nousevat.

Fennovoiman hankeriski on kasvanut muun muassa maailmanpoliittisesta tilanteesta johtuen. Hankkeen etenemistä ja riskitilanteen kehitystä seurataan yhtiössä säännöllisesti.

Yhtiön käyttämiä lukuisia tietojärjestelmiä kohtaan kohdistuvat riskit ja uhat on tunnistettu. Konsernin tietoturvaliiketoiminnan avulla pienennetään tunnistettuja tietojärjestelmiin ja tietoturvaan liittyviä riskejä. Tietoturva on osa jokapäiväistä toimintaa ja sitä tullaan kehittämään edelleen alkaneena vuonna. Poliittisten riskien kohdalla tunnistettiin toimintaympäristön muuttuminen entistä vähemmän ennustettavaksi. Poliittiset ja erityisesti strategiset riskit liittyvät pääsääntöisesti voimalaitoshankkeisiin ja -osuuksiin.

Sähkönhankinta suojataan konsernissa erillisen riskikäsikirjan mukaisesti, johon on tarkemmin kuvattu, miten riskejä tarkkaillaan, hallitaan ja raportoidaan.

Kaukolämmön tuotanto- tai jakeluhäiriöihin on varauduttu varalaitoksilla sekä varalämmön liitäntäpisteillä, joiden avulla pystytään varmistamaan lämmön tuotanto häiriötilanteissa asiakkaille.

Sähkönsiirtoliiketoiminnassa merkittävimmät uhat muodostuvat myrskyjen aiheuttamista suurhäiriöistä. Luonnonilmiöistä johtuva suurhäiriöriski on merkittävästi pienentynyt toimitusvarmuusinvestointien johdosta. Jäljellä jääviin riskeihin varaudutaan ennakoivalla kunnossapidolla.

Sähköverkkoliiketoiminnan sallittua tuottoa säännellään energiamarkkinaviraston valvontamallin avulla. Viranomaiset pyrkivät sääntelyn ja valvonnan avulla löytämään tasapainon kohtuullisten hintojen ja sähkönsiirron välillä. Menetelmät sallittujen tuottojen laskemiseksi määritellään etukäteen aina kulloisenkin valvontajakson ajaksi kerrallaan.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä tytäryhteisössä

Riskien hallitsemiseksi konsernissa on tehty riskikartoitus, ja tunnistettujen riskien uhkia arvioidaan vuosittain. Kartoituksen perusteella valtaosa riskeistä oli epäolennaisia suhteessa konsernin riskinkantokykyyn. Suurimmiksi riskeiksi on viimeisimmän tarkistelun yhteydessä nostettu suurhäiriö sähkön tai kaukolämmön jakelussa, strategiset ja joitakin tuotantohankkeita koskevat riskit sekä erinäiset tietoturvaan ja -järjestelmiin liittyvät uhkakuvat. Omaisuuteen kohdistuviin riskeihin on varauduttu vakuutuksin.

Hallitus valvoo yhtiön toimintaa ja konsernijohtoon edustaja osallistuu tai on tietoinen kaikista hallituksen kokouksista. Ohje hyvästä hallintotavasta sekä yhtiön tapamme toimia -politiikka on hyväksytty ja lakisääteistä tilintarkastusta hyödynnetään hallinnon valvonnassa.

Keskeisiä hankintoja ohjataan erillisin, yhtiössä hyväksytyin toiminta- tai hankintaohjein.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Omistaja asetti yhtiölle seuraavat sitovat tavoitteet vuodelle 2021:

- Sähkön siirtohintataso alle valtakunnan keskiarvon
- Kotimaisen energian osuus kaukolämmön tuotannosta vähintään 95%
- Konsernin pitkän aikavälin operatiivisen toiminnan kassavirran pitäisi olla tasolla, joka mahdollistaa investoinnit ja nykytasaisen osinkojen maksun kunnalle.

Sähkön siirtohintataso oli selvästi alle valtakunnan keskiarvon ja kaukolämmön tuotannossa käytetyn kotimaisen uusiutuvan energian osuus oli 96 %. Operatiivisen toiminnan muodostama

tulorahoitus, muu rahoitusomaisuus sekä vieraan pääoman maltillinen lisääminen varmistivat yrityksen maksuvalmiuden säilymisen hyvällä tasolla korkeista investoinneista huolimatta.

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso		Mittarin tavoitetaso		Tavoitteiden toteuma TP 2021	Toimenpiteet
		TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021		
Bioenergian osuus kaukolämmön tuotannosta vähintään 95%	Biopolttoaineiden käyttö suhteessa polttoaineiden kokonaiskäyttöön	Toteutunut	Toteutunut	Toteutunut	Toteutunut	96 %	Ylläpidetään ympäristötavoitteen mukaista tasoa lämpöverkon ja lämpöasemien osalta.
Sähkön siirtohintataso alle valtakunnan keskiarvon	Yhtiön siirtohintaa verrattuna Energiaviraston julkaiseman siirtohintataulukon mukaiseen keskiarvohintaan tyypikäyttäjistä	Toteutunut	Toteutunut	Toteutunut	Toteutunut	Toteutunut	Seurataan markkinatilannetta hintakeskiarvojen osalta ja pidetään oma hinnoittelu kilpailukyisenä verrattuna vastaavankaltaisiin yrityksiin.
Konsernin pitkänajan liikevoitto kestäväällä tasolla, joka mahdollistaa nykytasosen osinkojen maksun kunnalle	Liikevoitto (%)	Toteutunut	Toteutunut	Toteutunut	Toteutunut	10,9 %	Seurataan yhtiön kannattavuutta ja reagoidaan muutoksiin.

6.7. Nurmijärven Kodit Oy

Toimintakertomus- ja tilinpäätöstiedot vuodelta 2021

Tuloslaskelma (euroa)	TA 2021	TP 2021	TP 2020
Liikevaihto	14 929 492	14 518 914	13 659 502
Liikevaihdon muutos, %	9,3 %	6,3 %	13,8 %
Liiketoiminnan muut tuotot	0	556 281	106 071
Liiketoiminnan kulut	-10 150 465	-11 154 754	-8 771 665
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 500 000	-3 238 512	-3 677 672
Liiketoiminnan muut kulut	-75 290	-972 348	-252 366
Liikevoitto/ -tappio	1 203 737	-290 418	1 063 870
Rahoitustuotot- ja kulut	-899 941	-782 777	-806 702
Tilinpäätössiirrot	-303 796	1 070 533	-257 160
Tuloverot ja muut välittömät verot	0	0	0
Tilikauden tulos	0	-2 663	8
Tunnusluvut (euroa)	TA 2021	TP 2021	TP 2020
Investoinnit	0	-2 068 534	3 356 144
Investointien tulorahoitus, %			
Lainakanta	91 876 982	93 822 968	94 629 979
Taseen loppusumma	98 189 619	96 580 917	101 589 619
Sijoitetun pääoman tuotto, %		0,5 %	
Omavaraisuusaste, %		0,5 %	0,3 %
Henkilöstömäärä	11	12	10

Liikevaihto kasvoi edellisvuodesta 6,3 %. Kasvu johtui pääosin siitä, että vuonna 2020 valmistuneet asunnot olivat nyt vuokrattavissa koko tilikauden ajan. Lisäksi koko yhtiön käyttöaste parani 97 %:iin edellisvuoden 93 %:sta. Liikevaihtoa pienensi hieman tilikauden aikana tapahtuneet osakehuoneistojen ja yhden kiinteistön myynti.

Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat edellisvuodesta 27 % ja talousarvio ylittyi niiden osalta 2,4 miljoonaa euroa. Kasvu

johtui tilikauden aikana toteutuneesta julkisivu-urakasta ja pienemmistä korjauksista. Lisäksi huoneistokorjauksia tehtiin yli 2,2 miljoonalla eurolla.

Investoinnit toteutuivat negatiivisina osakehuoneistomyynneistä johtuen. Rakennuksiin kirjattiin lisäyksiä 8 tuhatta euroa ja sijoitukset pienivät 2 077 tuhatta euroa.

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Johtoryhmä aloitti toimintansa syksyllä 2021. Johtoryhmään kuuluvat toimitusjohtajan lisäksi tiiminvetäjät. Johtoryhmä määritteli pääasialliseksi tehtäväkseen operatiivisen toiminnan tehostamisen. Liiketoiminnan strategiseksi tavoitteiksi määritettiin mm. asukastyytyväisyyden ja -pysyvyyden parantamisen, liiketoiminnan kannattavuuden parantamisen, omaisuuden jalostamisen, PTS-suunnitelmien toteutumisen ja energiatehokkuuden parantamisen.

Toiminnan tehostamiseen ja edelleen digitalisointiin on kiinnitetty huomiota. Tilikauden aikana käynnistettiin

tiimiorganisaatiot ja toiminta jaettiin kolmeen tiimiin: asiakaspalveluun, kunnossapitoon ja rakennuttamiseen sekä taloushallintoon.

Yhtiön hallitus päätti v. 2021 myydä vapaarahoitteiset yksittäiset osakehuoneistot sekä Sahamäentie 92 ja Saunatie 7 kiinteistöt. Lähes kaikki saatiin myytyä tilikauden 2021 aikana. Myynnistä kirjattiin kertaluonteista voittoa 491 tuhatta euroa ja tappiota 751 tuhatta euroa.

Selvitys mahdollisista konserniohjeen edellyttämistä toimenpiteistä tilikaudella

Konserniohje ei ole edellyttänyt yhteisöltä toimenpiteitä.

Arvio tulevasta kehityksestä

Vuokraus-, kirjanpito- ja ostolaskujen käsittelyjärjestelmä kilpailutettiin julkisen hankintana vuoden vaihteessa 2021–2022. Käyttöönottoprojektin on tarkoitus alkaa vuoden 2022 alkupuolella ja koko järjestelmän arvioidaan olevan käyttöönotettu vuoden 2023 alkupuolella.

Vuokra-asuntojen kysynnän oletetaan jatkuvan hyvänä jatkossakin. Omaisuuden kehittämistä jatketaan lähivuosina korjaamalla, myymällä ja purkamalla kohteita siten, että asunnot vastaavat kysyntää. Perustoimintaan kuulumattomien liiketilojen ja erityisryhmäkohteiden osalta selvitetään vaihtoehtoisia omistus- ja hallinnointimalleja.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Riskejä ovat

- kilpailutilanteen kiristyminen
- kuluttajakäyttäytymisen muutokset
- järjestelmien ja teknologioiden kehityksessä mukana pysyminen
- henkilöstön saatavuus ja tarvittavan osaamisen varmistaminen
- vuokranmaksuvaikeuksien ja sitä kautta saatavien ja luottotappioiden kasvu
- taloustilanteesta johtuvat alihankkijoiden konkurssit tai toimitusvaikeudet
- kustannusten, erityisesti rakennus- ja energiakustannusten paisuminen
- tietoturvariskit
- rahoitus- ja korkoriskit
- vahinkoriskit ja onnettomuudet kiinteistöillä, kuten vesivahingot, tulipalot

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä tytäryhteisössä

Hallitus valvoo yhtiön toimintaa ja käsittelee riskienhallintaa vuosittain. Hallitus saa toimitusjohtajalta kuukausittain katsauksen yhtiön strategian toteutumisesta ja raportin taloudesta, omaisuudesta, vuokraustilanteesta ja henkilöstöasioista.

Yhtiöllä on kiinteistön täysarvovakuutus If Vahinkovakuutusyhtiö Oy:ssä.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Vuokrat määritellään omakustannuseriaatteella ja kustannuksia jaetaan tasausryhmissä, joten vuokrat pysyvät kohtuullisina jatkossakin.

Asiakaspalvelun tavoitettavuuden parantaminen ja asiakastytyväisyyden parantaminen olivat painopisteitä tilikaudella. Puhelinvaihderyhmä otettiin käyttöön syksyllä 2021. Asiakastytyväisyyttä mittaava NPS-lukema oli keskimäärin huimat 66 kuluneella tilikaudella, kun vuotta aiemmin se oli –2,67.

Myös henkilöstön suositteluindeksi kasvoi 72:een edellisvuoden 34,75:stä, vaikka vuosi oli haastava etätyöt ja muut poikkeustilan aiheuttamat kuormitustekijät huomioiden.

Vuokrasaamiset olivat kasvaneet aiempina vuosina. Vuokrasaamisten ja luottotappioiden pienentämiseksi tehtyjä toimenpiteitä olivat vuodeksi 2021 palkattu määräaikainen henkilö sekä vuonna 2021 aloitettu vuokrauksen järjestelmäkilpailutus. Vuokrasaamisten osuus liikevaihdosta pieneni 1,2 %:iin edellisvuoden 2,39 %:sta.

Käyttöaste saatiin tilikauden aikana parannettua edellisvuoden 93 %:sta 97 %:iin. Käyttöasteen paranemiseen vaikutti etenkin panostaminen markkinointiin ja asiakaspalveluun sekä asuntohakemuksen uudistaminen.

TP 2021

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso		Mittarin tavoitetaso		Tavoitteiden toteuma TP 2021	Toimenpiteet
		TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021		
Olemme alueen halutuin vuokranantaja	Asukkaiden suositteluindeksi		-9,3	-2,67	5	66	Asukaspalautteen seuranta työkalu otettiin käyttöön. Tavoitettavuutta parannetaan, mm. puhelinvaihide.
Olemme haluttu työnantaja	Henkilöstön suositteluindeksi		20	34,75	40	72	Kehittämiseen, tiedonkulkuun ja yhteisöllisyyteen panostetaan
Vuokrat pysyvät kohtuullisina.	€/m2		12,1	12,5	12,5	12,5	
Vuokrasaatavien osuus liikevaihdosta on alle 2 %	% liikevaihdosta		2,2	2,39	2,5	1,2	Maksuvaikeusasiakkaita kontaktoidaan järjestelmällisesti. Lisäksi on tehty ohjeita ja tehostettu viestintää.
Asunnot ovat haluttuja	Käyttöaste		96,8	93	97	97	Kehitetään markkinointia ja vuokraustoimintaa. Kunnostetaan kohteita ja asuntoja järjestelmällisesti.
Uusia asuntoja rakennetaan MAL-sopimuksen mukaisesti (50/vuosi?)	Kpl		114	110	0	0	

6.8. Rajamäen Uimahalli Oy

Toimintakertomus- ja tilinpäätöstiedot vuodelta 2021

Tuloslaskelma (euroa)	TA 2021	TP 2021	TP 2020
Liikevaihto	1 524 000	965 956	1 104 476
Liikevaihdon muutos, %			
Liiketoiminnan muut tuotot	668 000	971 017	820 051
Liiketoiminnan kulut (henkiöstö+palvelut)	-1 395 000	-1 080 941	-1 400 855
Suunnitelman mukaiset poistot	-668 000	-669 662	-672 882
Liiketoiminnan muut kulut	-781 000	-671 698	-815 256
Liikevoitto/ -tappio	-652 000	-485 329	-774 902
Rahoitustuotot- ja kulut	0	1 406	283
Tilinpäätössiirrot			
Tuloverot ja muut välittömät verot			
Tilikauden tulos	-652 000	-483 923	-774 619
Tunnusluvut (euroa)	TA 2021	TP 2021	TP 2020
Investoinnit	0	0	0
Investointien tulorahoitus, %			
Lainakanta	12 007 000	12 007 000	12 007 000
Taseen loppusumma		8 933 717	9 500 997
Sijoitetun pääoman tuotto, %	negatiivinen	negatiivinen	negatiivinen
Omavaraisuusaste, %	negatiivinen	negatiivinen	negatiivinen
Henkilöstömäärä	20	20	20

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Valitettavasti koronapandemia vaikutti kertomusvuonna uimahallin toimintaan edelleen merkittävästi. Uimahalli ei ollut yhtään päivää auki ilman toimintaa rajoittavia rajoituksia ja 126 päivää uimahalli oli kokonaan suljettuna.

Talouteen vaikutus oli se, että yhtiö tarvitsi kertomusvuonna lisätoimintatukea 303 000 euroa. Valtaosa henkilöstöstä oli lomautettuna 1.1. – 2.5.2021.

Selvitys mahdollisista konserniohjeen edellyttämistä toimenpiteistä tilikaudella

Uimahalliyhtiössä ei tehty kertomusvuonna konserniohjeiden edellyttämiä toimenpiteitä.

Arvio tulevasta kehityksestä

Vuosi 2022 näyttää alkaako koronapandemia siirtymään takalalle ja yhteiskunnan eri palvelut palaisivat taas normaaleiksi tai lähes normaaleiksi. Uimahalliyhtiölle on ehto, että halli voi olla normaalisti auki ja tuottaa palveluita asiakkailleen.

Vuosi 2022 alkoi uimahallin ollessa suljettuna koko tammikuun. Tämän myötä vuodelle 2022 myönnettyä toimintatukea on jouduttu käyttämään jo 100 000 euron verran etupainotteisesti. Toiminta saatiin taas aloittaa 1.2.2022. Se, että sulkua jäi toistaiseksi vain kuukauden mittaiseksi ja heinäkuussa halli palvelee asiakkaitaan

normaalisti saattaa vielä mahdollistaa sen, että uimahalliyhtiö selviäsi suunnitellun mukaisella toimintatuella vuonna 2022.

Myönteisiä asioita vuodelle 2022 edustaa ajatus ja tahtotila toteuttaa ppa-sopimus - mallilla oma aurinkovoimala uimahallin katolle. Tämän myötä voisimme säästää sähköenergiassa, jonka kustannukset nousevat joka vuosi, vaikka kuinka onnistuisimme omalla toiminnallamme pienentämään kulutusta.

Vuosi 2019 osoitti kuitenkin, että uimahalliyhtiö on löytänyt taloudellisen tasapainon normaaliolosuhteissa ja omistajalta tarvittava toimintatuki on 650–700 000 € vuodessa. Taloudellinen tasapaino koostuu hyvästä osaamisesta, sekä toimivista palveluista ja tuotteista. Tämä auttaa talouden suunnittelussa tulevina vuosina. Kyseisellä rahamäärällä

saadaan tuotettua asiakkaille Hyvää Oloa, parempaa toimintakykyä, sosiaalista kanssakäymistä ja parempaa huomista. Edellä mainittujen asioiden rahalliset hyödyt ovat yhteiskunnalle suuret.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Uimahalliyhtiö on jakanut riskit seuraavasti:

1. Strategiset riskitekijät – mm. liiketoiminnan kehitys, toimintaympäristö, teknologia, politiikka, muu sääntely
2. Taloudelliset riskit – mm. likviditeetti, kannattavuus, sopimusriskit, kirjapito ja raportointi
3. Operatiiviset riskit – mm. kriisitilanteet, organisaation ja johtoon liittyvät riskit, projektien hallina, henkilöstö
4. Vahinkoriskit – mm. terveys- ja turvallisuusriskit, henkilöturvallisuus, tulipalo ja muut vahingot, luonnon katastrofit

Yhtiö on varautunut myös vakuutuksilla toiminnan keskeytymiseen mutta pandemiasta johtuvia keskeytyksiä. Valitettavasti vain koronasta johtuvia toiminnan keskeytyksiä vakuutus ei korvaa.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä tytäryhteisössä

Yhtiön riskienhallinnassa ei ole havaittu poikkeamia kertomusvuonna 2021. Riskit on kartoitettu vuosittain päivitettävässä ja tarkastettavassa pelastussuunnitelmassa, turvallisuusasiakirjassa, sekä kahvion ja siivouksen omavalvontasuunnitelmissa. Edellä mainitut asiakirjat käydään vuosittain läpi myös pelastus- ja

terveysviranomaisten kanssa.

Hallitus käy vuosittain läpi hallituksen työjärjestyksen ja siihen kirjatut vastuut sekä tehtäväkuvat. Uimahalliyhtiö ja sen hallitus noudattaa päätöksenteossaan konserniohjeita ja hyvää hallintotapaa.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso		Mittarin tavoitetaso		Tavoitteiden toteuma TP 2021	Toimenpiteet
		TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021		
1. Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka	Henkilöstö kokee työilmapiirin hyväksi asteikolla 7-10 (1-10)	90 %	100 %	92% (asteikko 9-10)	100 %	76 % (9-10) ja 94 % (8-10)	Koulutus, terveystapaamiset, hyvä dialogi
2. Tuottavuus ja taloudellisuus	toimintatuki/asiakaskäynnit/vuosi	2,76	2,69	3,88 €/koronasta johtuen +120k	2,32	5,97 €/koronasta johtuen +303 k	Tuottavuuden parantaminen - oheismyynti&kulut&liikevaihto
3. Laatu ja vaikuttavuus	Asiakastyytyväisyys yli 90 %	87 %	85 %	Ei ole voitu mitata koronan vuoksi	93 %	koko vuotta ei ole voitu mitata	
3. Laatu ja vaikuttavuus	Asiakaskäyntikerrat/pv/vuosi	794 / 262 303	803 / 265 000	820 / 211 307	280 000	162 251/vuosi	Onnistutuaan tuottamaan eri asiakkuuksille personoituja palveluita ja tuotteita

! Koronapandemiasta johtuen kohdat 2. ja 3. eivät ole millään tavalla vertailukelpoisia aikaisempiin vuosiin nähden.

LUETTELOT JA SELVITYKSET

7. LUETTELOT JA SELVITYKSET

7.1 Käytetyt kirjanpito- ja selvitys kirjanpidon säilytyksestä

Tilinpäätöskirjojen arkistointi

Tase- ja tuloslaskelmat	sähköinen
Rahoituslaskelmat	sähköinen
Tilikauden tapahtumat seurantakohteittain	sähköinen
Pysyvien vastaavien kohdeluettelot	sähköinen
Päiväkirja	sähköinen
Pääkirja	sähköinen
Tilinpäätös-kirja	sähköinen
Tase-erittelyt	sähköinen
Liitetietojen erittelyt	sähköinen
Ostoreskontraluettelot	sähköinen
Myyntireskontraluettelot	sähköinen
Ostolaskut	sähköinen
Muistiotositteet	sähköinen

Arkistoinnista paperitulostetussa muodossa vastaa tositteita käyttänyt toimiala.

7.2 Luettelo tositelajeista

Tositelajit

184AKT	184 Aktivoinnit	184MYL40	184 Laskunumero laskulaji 40
184ALV	184 ALV-maksuajo	184MYL42	184 Laskunumero laskulaji 42
184HYV16	184 Hyvitysten palautus 2016	184MYL54	184 Laskunumero laskulaji 54
184INSID	184 InstructionIdentification SEPA	184MYL60	184 Laskunumero laskulaji 60
184IntSu	184 Intrum-suoritukset	184MYL62	184 Laskunumero laskulaji 62
184IP2016	184 BaswareIP 2016	184MYL63	184 Laskunumero laskulaji 63
184KLT	184 Korkolaskutosite		
184KOM16	184 Pysyvien vastaavien hankinnat 2016		
184KPL0	184 KP liittymä, Perhehuolto Efficasta		
184KPL1	184 Kp-liittymä, varastotapahtumat sis.laskutus	184MYL64	184 Laskunumero laskulaji 64
184KPL2	184 KP-liittymä, Matkalaskut	184MYL65	184 Laskunumero laskulaji 65
184KPL5	184 Kp-liittymä Perintäkarhu		
184ManKu16	184 Asiakkaan manuaaliset kohdistukset 2016		
184ManSu16	184 Asiakkaan manuaaliset suoritukset 2016	184MYL68	184 Laskunumero laskulaji 68
184MKT	184 Maksukehotustosite	184MYL70	184 Laskunumero laskulaji 70
184MR_1	184 Vapaatekstilaskut	184MYL71	184 Laskunumero, laskulaji 71
184MR_2	184 Hyvitys	184MYL72	184 Laskunumero, laskulaji72
184MR_4	184 Myren kohdistustapahtumat maksut	184MYL73	184 Laskunumero, laskulaji 73
184MR_5	184 Myren kohdistustapahtumat päätöst	184MYL74	184 Laskunumero, laskulaji 74
184MR_7	184 Luottotappiokirjaus	184MYL75	184 Laskunumero laskulaji 75
184MuisE15	184 Muistiotositteet excelistä 2015	184MYL76	184 Laskunumero laskulaji 76
184MY_6	184 Myyntilasku	184MYL78	184 Laskunumero laskulaji 78
184MY_7	184 Myynnin hyvityslasku	184MYL79	184 Laskunumero laskulaji 79
184MYL10	184 Laskunumero, laskulaji10	184MYL80	184 Laskunumero laskulaji 80
184MYL11	184 Laskunumero laskulaji 11	184MYL81	184 Laskunumero laskulaji 81
184MYL12	184 Laskunumero, laskulaji12	184MYL82	184 Laskunumero laskulaji 82
184MYL14	184 Laskunumero laskulaji 14	184MYL83	184 Laskunumero laskulaji 83
184MYL15	184 Laskunumero, laskulaji15	184MYL84	184 Laskunumero laskulaji 84
184MYL16	184 Laskunumero, laskulaji16	184MYL85	184 Laskunumero laskulaji 85
184MYL17	184 Laskunumero, laskulaji17	184MYL86	184 Laskunumero laskulaji 86
184MYL20	184 Laskunumero laskulaji 20	184MYL91	184 Laskunumero laskulaji 91
184MYL22	184 Laskunumero laskulaji 22	184MYL95	184 Laskunumero, laskulaji95
184MYL24	184 Laskunumero laskulaji 24	184ORK	184 Ostoreskontran kohdistustapahtumat maksu
184MYL25	184 Laskunumero, laskulaji25	184Palkk15	184 Palkat 2015
184MYL30	184 Laskunumero laskulaji 30	184Pankk15	184 Pankkitositteet 2015
184MYL31	184 Laskunumero laskulaji 31	184TruSu	184 Trust Kapital-suoritukset
184MYL32	184 Laskunumero, laskulaji32	184Viite15	184 Asiakkaan viitemaksut 2015
		184ViiteS	184 Asiakkaan viitemaksut sisäiset

7.3 Tunnuslukujen laskentakaavat

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$$= 100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$$

Vuosikate prosenttia poistoista

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$$

Vuosikate euroa / asukas

$$= \text{Vuosikate} / \text{Asukasmäärä 31.12.}$$

Sijoitetun pääoman tuotto, % (liikelaitos)

$$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Muille maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$$

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, % (liikelaitos)

$$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta} / \text{kuntayhtymältä} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$$

Voitto, % (liikelaitos)

$$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen varauksia} / \text{Liikevaihto})$$

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa

$$= \text{Toiminnan ja investointien rahavirta-välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymä}$$

Investointien tulorahoitus, % (kunta ja konserni)

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

Investointien tulorahoitus, % (liikelaitos)

$$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset-Tuloverot}) / \text{Investointien omahankintameno}$$

Lainanhoitokate (kunta ja konserni)

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Lainanhoitokate (liikelaitos)

$$= (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} + \text{Korkokulut} - \text{Tuloverot}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Kassan riittävyys (pv)

$$= 365 \text{ pv} * \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$$

Quick ratio

$$= (\text{Rahat ja pankkisaamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Lyhytaikaiset saamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Current ratio

$$= (\text{Vaihto-omaisuus} + \text{Lyhytaikaiset saamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Rahat ja pankkisaamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, % (Kunta ja liikelaitokset)

=100*(Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma-Saadut ennakot)

Omavaraisuusaste, % (Konserni)

=100*(Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Konsernireservi) / (Koko pääoma-Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

=100*(Vieras pääoma-Saadut ennakot) / Käyttötulot

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, % (2017)

=100*(Vieras pääoma – Saadut ennakot + Vuokravastuut) / Käyttötulot

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

=Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) euroa/asukas

=Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä) / Asukasmäärä 31.12.

Lainakanta 31.12.

=Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainakanta euroa/asukas

=Lainakanta / Asukasmäärä 31.12.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

=Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut, euroa / asukas

=Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut / Asukasmäärä 31.12.

Lainasaamiset 31.12.

=Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

7.4 Kirjanpidon tilit

	TASETILIT	
1	VASTAAVAA	
10	PYSYVÄT VASTAAVAT	
100	Aineettomat hyödykkeet	
1005	Tietokoneohjelmistot	
10059	Tietokoneohjelmistot Yhteensä	
10050	Tietokoneohjelmistot 1.1.	
10051	Tietokoneohjelmistot Kertyneet poistot 1.1.	
10052	Tietokoneohjelmistot Tilikauden poistot	
10053	Tietokoneohjelmistot Tilikauden lisäykset	
10054	Tietokoneohjelmistot Tilikauden vähennykset	
10055	Tietokoneohjelmistot vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot	
10056	Tietokoneohjelmistot Rahoitusosuudet	
10057	Tietokoneohjelmistot Siirrot erien välillä (+/-)	
1015	Muut pitkävaikutteiset menot	
10159	Muut pitkävaikutteiset menot Yhteensä	
10150	Muut pitkävaikutteiset menot 1.1.	
10151	Muut pitkävaikutteiset menot Kertyneet poistot 1.1.	
10152	Muut pitkävaikutteiset menot Tilikauden poistot	
10153	Muut pitkävaikutteiset menot Tilikauden lisäykset	
10154	Muut pitkävaikutteiset menot Tilikauden vähennykset	
10155	Muut pitkävaikutteiset menot vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot	
10157	Muut pitkävaikutteiset menot Siirrot erien välillä (+/-)	
110	Aineelliset hyödykkeet	
1100	Maa- ja vesialueet	
1100A	Maa- ja vesialueet	
11009	Maa- ja vesialueet Yhteensä	
11000	Maa- ja vesialueet 1.1.	
11003	Maa- ja vesialueet Tilikauden lisäykset	
11004	Maa- ja vesialueet Tilikauden vähennykset	
11006	Maa- ja vesialueet Rahoitusosuudet	
11007	Maa- ja vesialueet Siirrot erien välillä	
11069	Sisäisten kiinteistöjen liittymismaksut yhteensä 1.1	
11060	Sisäiset kiinteistöjen liittymismaksut 1.1	
11063	Sisäiset kiinteistöjen liittymismaksut Tilikauden lisäykset	
11064	Sisäiset kiinteistöjen liittymismaksut Tilikauden vähennykset	
11066	Sisäiset kiinteistöjen liittymismaksut Rahoitusosuudet	
11067	Sisäiset kiinteistöjen liittymismaksut Siirrot erien välillä	
1110	Rakennukset	
1110A	Asuinrakennukset	
11109	Asuinrakennukset Yhteensä	
11100	Asuinrakennukset 1.1.	
11101	Asuinrakennukset Kertyneet poistot 1.1.	
11102	Asuinrakennukset Tilikauden poistot	
11103	Asuinrakennukset Tilikauden lisäykset	
11104	Asuinrakennukset Tilikauden vähennykset	
11105	Asuinrakennukset vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot	
11106	Asuinrakennukset Rahoitusosuudet	
11107	Asuinrakennukset Siirrot erien välillä (+/-)	
11108	Asuinrakennukset Arvon alentumiset	
1112A	Hallinto- ja laitosrakennukset	
11129	Hallinto- ja laitosrakennukset Yhteensä	
11120	Hallinto- ja laitosrakennukset 1.1.	
11121	Hallinto- ja laitosrakennukset Kertyneet poistot 1.1.	
11122	Hallinto- ja laitosrakennukset Tilikauden poistot	
11123	Hallinto- ja laitosrakennukset Tilikauden lisäykset	
11124	Hallinto- ja laitosrakennukset Tilikauden vähennykset	
11125	Hallinto- ja laitosrakennukset vähenn. ja siirtojen kertyneet	
11126	Hallinto- ja laitosrakennukset Rahoitusosuudet	
11127	Hallinto- ja laitosrakennukset Siirrot erien välillä (+/-)	
11128	Hallinto- ja laitosrakennukset Arvon alentumiset	
1119A	Muut rakennukset	
11199	Muut rakennukset Yhteensä	
11190	Muut rakennukset 1.1.	
11191	Muut rakennukset Kertyneet poistot 1.1.	
11192	Muut rakennukset Tilikauden poistot	
11193	Muut rakennukset Tilikauden lisäykset	
11194	Muut rakennukset Tilikauden vähennykset	
11195	Muut rakennukset vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot	
11196	Muut rakennukset Rahoitusosuudet	
11197	Muut rakennukset Siirrot erien välillä (+/-)	
1130	Kiinteät rakenteet ja laitteet	
1130A	Maa- ja vesirakenteet	
11309	Maa- ja vesirakenteet Yhteensä	
11300	Maa- ja vesirakenteet 1.1.	
11301	Maa- ja vesirakenteet Kertyneet poistot 1.1.	
11302	Maa- ja vesirakenteet Tilikauden poistot	
11303	Maa- ja vesirakenteet Tilikauden lisäykset	
11304	Maa- ja vesirakenteet Tilikauden vähennykset	
11305	Maa- ja vesirakenteet vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot	
11306	Maa- ja vesirakenteet Rahoitusosuudet	
11307	Maa- ja vesirakenteet Siirrot erien välillä (+/-)	
1140A	Johtoverkostot ja laitteet	
11409	Johtoverkostot ja laitteet Yhteensä	
11400	Johtoverkostot ja laitteet 1.1.	
11401	Johtoverkostot ja laitteet Kertyneet poistot 1.1.	
11402	Johtoverkostot ja laitteet Tilikauden poistot	
11403	Johtoverkostot ja laitteet Tilikauden lisäykset	
11404	Johtoverkostot ja laitteet Tilikauden vähennykset	
11405	Johtoverkostot ja laitteet vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot	
11406	Johtoverkostot ja laitteet Rahoitusosuudet	
11407	Johtoverkostot ja laitteet Siirrot erien välillä (+/-)	
11419	Vesijohtoverkosto yhteensä	
11411	Vesijohtoverkosto Kertyneet poistot 1.1.	
11412	Vesijohtoverkosto Tilikauden poistot	
11413	Vesijohtoverkosto Tilikauden lisäykset	
11414	Vesijohtoverkosto Tilikauden vähennykset	
11415	Vesijohtoverkosto vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot	
11416	Vesijohtoverkosto Rahoitusosuudet	
11417	Vesijohtoverkosto Siirrot erien välillä (+/-)	
11479	Hulevesiverkosto yhteensä	
11470	Hulevesiverkosto 1.1.	
11471	Hulevesiverkosto Kertyneet poistot 1.1.	
11472	Hulevesiverkosto Tilikauden poistot	
11473	Hulevesiverkosto Tilikauden lisäykset	
11474	Hulevesiverkosto Tilikauden vähennykset	
11475	Hulevesiverkosto vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot	
11476	Hulevesiverkosto Rahoitusosuudet	
11477	Hulevesiverkosto Siirrot erien välillä (+/-)	
1150A	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	
11509	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Yhteensä	
11500	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet 1.1.	
11501	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Kertyneet poistot 1.1.	
11502	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Tilikauden poistot	
11503	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Tilikauden lisäykset	
11504	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Tilikauden vähennykset	

11505	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet vähenn. ja siirtojen ker	12056	Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet Rahoitusosuudet
11506	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Rahoitusosuudet	12057	Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet Siirrot erien välillä (+/
11507	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Siirrot erien välillä (+	12058	Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet Arvonalentumiset
1160	Koneet ja kalusto	12079	Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuudet yhteensä
1160A	Kuljetusvälineet	12070	Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuudet 1.1.
11609	Kuljetusvälineet yhteensä	12073	Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuudet Tilikauden lisäykset
11600	Kuljetusvälineet 1.1.	12074	Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuudet Tilikauden vähennykset
11601	Kuljetusvälineet Kertyneet poistot 1.1.	12076	Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuudet Rahoitusosuudet
11602	Kuljetusvälineet Tilikauden poistot	12077	Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuudet Siirrot erien välillä (+/-
11603	Kuljetusvälineet Tilikauden lisäykset	12078	Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuudet Arvonalentumiset
11604	Kuljetusvälineet Tilikauden vähennykset	12089	Muut osakkeet ja osuudet yhteensä
11605	Kuljetusvälineet vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot	12080	Muut osakkeet ja osuudet 1.1.
11606	Kuljetusvälineet Rahoitusosuudet	12083	Muut osakkeet ja osuudet Tilikauden lisäykset
11607	Kuljetusvälineet Siirrot erien välillä (+/-)	12084	Muut osakkeet ja osuudet Tilikauden vähennykset
1170A	Muut koneet ja kalusto	12086	Muut osakkeet ja osuudet Rahoitusosuudet
11709	Muut koneet ja kalusto yhteensä	12087	Muut osakkeet ja osuudet Siirrot erien välillä (+/-)
11700	Muut koneet ja kalusto 1.1.	12088	Muut osakkeet ja osuudet Arvonalentumiset
11701	Muut koneet ja kalusto Kertyneet poistot 1.1.	1216A	Muut osakkeet ja osuudet
11702	Muut koneet ja kalusto Tilikauden poistot	12169	Muut osakkeet ja osuudet Yhteensä
11703	Muut koneet ja kalusto Tilikauden lisäykset	12160	Muut osakkeet ja osuudet 1.1.
11704	Muut koneet ja kalusto Tilikauden vähennykset	12163	Muut osakkeet ja osuudet Tilikauden lisäykset
11705	Muut koneet ja kalusto vähenn. ja siirtojen kertyneet poisto	12164	Muut osakkeet ja osuudet Tilikauden vähennykset
11706	Muut koneet ja kalusto Rahoitusosuudet	12166	Muut osakkeet ja osuudet Rahoitusosuudet
11707	Muut koneet ja kalusto Siirrot erien välillä (+/-)	12167	Muut osakkeet ja osuudet Siirrot erien välillä (+/-)
1193	Ennakkomaksut ja keskenkäiset hankinnat	12168	Muut osakkeet ja osuudet Arvonalentumiset
1194A	Keskenkäiset hankinnat	1230	Muut lainasaamiset
11949	Keskenkäiset hankinnat yhteensä	1235A	Muut lainasaamiset liikelaitoksilta
11940	Keskenkäiset hankinnat 1.1.	1233	Muut lainasaamiset osakkuus- ja omistusyhteisöiltä Yhteensä
11943	Keskenkäiset hankinnat Tilikauden lisäykset	12330	Muut lainasaamiset osakkuus- ja omistusyhteisöiltä 1.1.
11944	Keskenkäiset hankinnat Tilikauden vähennykset	12333	Muut lainasaamiset osakkuus- ja omistusyhteisöiltä Tilikauden lisä
11946	Keskenkäiset hankinnat Rahoitusosuudet	12334	Muut lainasaamiset osakkuus- ja omistusyhteisöiltä Tilikauden vä
11947	Keskenkäiset hankinnat Siirrot erien välillä (+/-)	12337	Muut lainasaamiset osakkuus- ja omistusyhteisöiltä Siirrot erien v
11999	Investointien välitilit	12338	Muut lainasaamiset osakkuus- ja omistusyhteisöiltä Arvonalentur
11993	KOM-hankintojen välitili	12359	Muut lainasaamiset liikelaitoksilta Yhteensä
11994	KOM-myyntien välitili	12350	Muut lainasaamiset liikelaitoksilta 1.1.
11995	KOM-rahoitusosuudet välitili	12353	Muut lainasaamiset liikelaitoksilta Tilikauden lisäykset
120	Sijoitukset	12354	Muut lainasaamiset liikelaitoksilta Tilikauden vähennykset
1201	Osakkeet ja osuudet	12357	Muut lainasaamiset liikelaitoksilta Siirrot erien välillä (+
1201A	Osakkeet ja osuudet tytäryhteisöissä	1237A	Muut lainasaamiset muilta
12019	Tytäryhteisöosakk. ja osuudet yhteensä	12389	Muut lainasaamiset muilta Yhteensä
12010	Tytäryhteisöosakk. ja osuudet 1.1.	12380	Muut lainasaamiset muilta 1.1.
12013	Tytäryhteisöosakk. ja osuudet Tilikauden lisäykset	12383	Muut lainasaamiset muilta Tilikauden lisäykset
12014	Tytäryhteisöosakk. ja osuudet Tilikauden vähennykset	12384	Muut lainasaamiset muilta Tilikauden vähennykset
12016	Tytäryhteisöosakk. ja osuudet Rahoitusosuudet	12387	Muut lainasaamiset muilta Siirrot erien välillä (+/-)
12017	Tytäryhteisöosakk. ja osuudet Siirrot erien välillä (+/-)	1241	Muut saamiset
12018	Tytäryhteisöosakk. ja osuudet Arvonalentumiset	1246A	Muut saamiset muilta
1203A	Kuntayhtymäosuudet	12469	Muut saamiset muilta Yhteensä
12039	Kuntayhtymäosuudet yhteensä	12460	Muut saamiset muilta 1.1.
12030	Kuntayhtymäosuudet 1.1.	12463	Muut saamiset muilta Tilikauden lisäykset
12033	Kuntayhtymäosuudet Tilikauden lisäykset	12464	Muut saamiset muilta Tilikauden vähennykset
12034	Kuntayhtymäosuudet Tilikauden vähennykset	12467	Muut saamiset muilta Siirrot erien välillä (+/-)
12036	Kuntayhtymäosuudet Rahoitusosuudet	14	TOIMEKSIANTOJEN VARAT
12037	Kuntayhtymäosuudet Siirrot erien välillä (+/-)	140	Valtion toimeksiannot
12038	Kuntayhtymäosuudet Arvonalentumiset	14100	Välitetyt valtion lainat
1205A	Osakkeet ja osuudet osakkuus- ja muissa omistusyhteisöissä	14200	Muut valtion toimeksiannot
12059	Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet yhteensä	144	Lahjoitusrahastojen erityiskatteet
12050	Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet 1.1.	14400	Lahjoitusrahastojen erityiskatteet
12053	Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet Tilikauden lisäykset	146	Muut toimeksiannot
12054	Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet Tilikauden vähennykset	14800	Muut toimeksiannot

15	VAIHTUVAT VASTAAVAT		
150	Vaihto-omaisuus		
1500	Aineet ja tarvikkeet		
15030	Rakennustarvikevarasto		
15040	Toimistotarvikevarasto		
160	Saamiset		
160A	Pitkäaikaiset saamiset		
1660	Muut saamiset		
16660	Valtionosuussaamiset		
16880	Muut saamiset		
1690	Siirtosaamiset		
1715A	Muut siirtosaamiset		
17150	Muut siirtosaamiset tytäryhteisöiltä		
17190	Muut siirtosaamiset muilta		
172A	Lyhytaikaiset saamiset		
1720	Myyntisaamiset		
17200	Myyntisaamiset tytäryhteisöiltä		
17250	Myyntisaamiset jäsenkuntayhtymiltä		
17300	Myyntisaamiset osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyhteisöiltä		
17350	Myyntisaamiset sisäiset		
17400	Myyntisaamiset muilta		
17490	Muut myyntisaamiset muilta		
17491	Myyntisaamiset vanhat 1		
1750	Lainasaamiset		
17511	Konsernipankkitilisaamiset liikelaitoksilta		
17512	Konsernipankkitilisaamiset Kunnalta		
17540	Lainasaamiset muilta kuntayhtymiltä ja kunnilta		
17591	Asuntolainasaamiset		
1762	Muut saamiset		
17620	Muut saamiset tytäryhteisöiltä		
17650	Muut saamiset jäsenkuntayhtymiltä		
17700	Muut saamiset osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyhteisöiltä		
17710	Valtionosuussaamiset- Valtio		
17750	Muut sisäiset saamiset		
17800	Nettopalkkojen tili		
17810	Matkustushallinnon välitili		
17820	Palkkaennakot		
17859	Palkkarästit		
17905	Ylioppilastutkintomaksut		
17910	Kulttuurisetelit		
17930	Lounassetelit		
17950	Pankkikorttimaksujen selvittelytili		
17980	Menojen selvittelytili		
18030	Kunta/LL selvittelytili		
18040	Elatustukimaksusaamiset		
18050	Vähennyskelpoiset alv-saamiset		
18060	Arvonlisäverosaaminen 10 % vähennys		
18070	Arvonlisäverosaaminen 14 % vähennys		
18080	Arvonlisäverosaaminen 24 % vähennys		
18090	Eu-arvonlisäsaamiset		
18100	Palautuskelpoiset alv-saamiset		
18110	Arvonlisäverosaaminen 10 % palautus		
18120	Arvonlisäverosaaminen 14 % palautus		
18130	Arvonlisäverosaaminen 24 % palautus		
18140	Laskennalliset palautukset alv 5 %		
18150	Alv-nettosaatavat		
18200	Muut saamiset		
1825	Siirtosaamiset		
1832A	Muut siirtosaamiset		
18320	Muut siirtosaamiset tytäryhteisöiltä		
18330	Muut siirtosaamiset jäsenkuntayhtymiltä		
18340	Muut siirtosaamiset osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyhteisö		
18350	Muut siirtosaamiset liikelaitoksilta		
18370	Muut siirtosaamiset kunnalta		
18381	Muut siirtosaamiset/tuet, avustukset		
18390	Muut siirtosaamiset muilta		
1839A	Yhdystilisaamiset		
19990	Liikelaitokset yhdystili		
184	Rahoitusarvopaperit		
1846	Osakkeet ja osuudet		
18460	Osakkeet ja osuudet		
190	Rahat ja pankkisaamiset		
19030	Alitilittäjät		
19031	Alitilittäjät 1		
19101	Pankkitili Nordea		
19200	Konsernitili OP		
19201	Pankkitili OP-Pohjola		
19230	Pankkitili liikelaitos1 OP-Pohjola		
19250	Pankkitili liikelaitos3 OP-Pohjola		
19300	Konsernitili Danske		
19301	Pankkitili Danske		
19330	Pankkitili liikelaitos1 Danske		
19350	Pankkitili liikelaitos3 Danske		
19401	Pankkitili Handelsbanken		
19501	Pankkitili Aktia		
19601	Pankkitili Säästöpankki		
19799	Tekninen tili		
19910	MR-maksujen selvittelytili		
19920	Pankkitilien väl. siirt. selvittelytili		
19940	Ostoreskontran selvittelytili		
19945	OR palautuneet selvittelytili		
19950	Pankkitulojen /-menojen selv tili		
2	VASTATTAVAA		
20	OMA PÄÄOMA		
2000	Peruspääoma		
20009	Peruspääoma Yhteensä		
20000	Peruspääoma 1.1.		
20003	Peruspääoma Tilikauden lisäykset		
20004	Peruspääoma Tilikauden vähennykset		
20007	Peruspääoma Siirrot erien välillä (+/-)		
2050	Edellisten tilikausien yli/alijäämä		
20509	Edell.kausien yli/alijäämä Yhteensä		
20500	Edell.kausien yli/alijäämä 1.1.		
20503	Edell.kausien yli/alijäämä Tilikauden lisäykset		
20504	Edell.kausien yli/alijäämä Tilikauden vähennykset		
20506	Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset		
20507	Edell.kausien yli/alijäämä Siirrot erien välillä (+/-)		
2051	Tilikauden yli-/alijäämä		
20510	Tilikauden yli-/alijäämä		
21	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
2100	Poistoero		
21000	Kertynyt poistoero		
22	PAKOLLISET VARAUKSET		
2130	Muut pakolliset varaukset		
21300	Muut pakolliset varaukset		
23	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
2300	Valtion toimeksiannot		
23010	Välitetyt valtion lainat		

- 23020 Muut valtion toimeksiantojen pääomat
2310 Lahjoitusrahastojen pääomat
 23100 Lahjoitusrahast.pääomat
2370 Muut toimeksiantojen pääomat
 23720 Muut toimeksiantojen pääomat
24 VIERAS PÄÄOMA
240 Pitkäaikainen
2410 Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta
24109 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Yhteensä
 24100 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta 1.1.
 24103 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Tilikauden lisäykset
 24104 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Tilikauden vähennykset
 24107 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Siirrot erien välillä
24149 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Yhteensä
 24140 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä 1.1.
 24143 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Tilikauden lisäykset
 24144 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Tilikauden vähennykset
 24147 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Siirrot erien välillä (+/-)
24150 Lainat muilta kot.rahoitus ja vak.laitoksilta
 24150 Lainat muilta kot.rahoitus ja vak.laitoksilta 1.1.
 24153 Lainat muilta kot.rahoitus ja vak.laitoksilta tilikauden I
 24154 Lainat muilta kot.rahoitus ja vak.laitoksilta tilikauden v
 24157 Lainat muilta kot.rahoitus ja vak.laitoksilta siirrot erien välillä
2420 Lainat julkisyhteisöiltä
2420A Valtiolta
24209 Lainat valtiolta Yhteensä
 24200 Lainat valtiolta 1.1.
 24203 Lainat valtiolta Tilikauden lisäykset
 24204 Lainat valtiolta Tilikauden vähennykset
 24207 Lainat valtiolta Siirrot erien välillä (+/-)
2422A Kunnilta ja kuntayhtymiltä
24229 Lainat kunnilta ja kuntayhtymiltä Yhteensä
 24220 Lainat kunnilta ja kuntayhtymiltä 1.1.
 24223 Lainat kunnilta ja kuntayhtymiltä Tilikauden lisäykset
 24224 Lainat kunnilta ja kuntayhtymiltä Tilikauden vähennykset
 24227 Lainat kunnilta ja kuntayhtymiltä Siirrot erien välillä (+/-)
2440 Saadut ennakot
 24480 Saadut ennakot muilta
2460 Muut velat
 24680 Muut velat muille
 24690 Liittymismaksut ja muut velat
 24695 Oman kunnan vesi- ja jätevesimaksuliittymä/Vesilaitos
250 Lyhytaikainen
2500 Joukkovelkakirjalainat
25009 Joukkovelkakirjalainat euro Yhteensä
 25000 Joukkovelkakirjalainat euro 1.1.
 25003 Joukkokirjavelkalainat euro Tilikauden lisäykset
 25004 Joukkokirjavelkalainat euro Tilikauden vähennykset
 25006 Joukkokirjavelkalainat euro pitkäaikaisten tk lyhennykset
 25007 Joukkokirjavelkalainat euro Siirrot erien välillä
2510 Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta
25109 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta yhteensä
 25100 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta 1.1.
 25101 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta PA 1.1.
 25105 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta PA tk lisäys
 25103 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Tilikauden lisäykset
 25104 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Tilikauden vähennykset
 25106 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta PA tk vähennys
 25107 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Siirrot erien välillä
2514A Kuntarahoitus Oyj:ltä
25149 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Yhteensä
 25140 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä 1.1.
 25141 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä PA 1.1.
 25145 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä PA tk lisäys
 25143 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Tilikauden lisäykset
 25144 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Tilikauden vähennykset
 25146 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä PA tk vähennys
 25147 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Siirrot erien välillä (+/-)
2515A Muilta kotimaisilta rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta
25159 Lainat muilta kot. rahoitus- ja vak.laitoksilta Yhteensä
 25150 Lainat muilta kot. rahoitus- ja vak.laitoksilta 1.1.
 25151 Lainat muilta kot. rahoitus- ja vak.laitoksilta PA 1.1.
 25155 Lainat muilta kot. rahoitus- ja vak.laitoksilta PA tk lisäys
 25153 Lainat muilta kot. rahoitus- ja vak.laitoksilta Tilikauden I
 25154 Lainat muilta kot. rahoitus- ja vak.laitoksilta Tilikauden v
 25156 Lainat muilta kotimaisilta rah ja vak.lait PA tk vähennys
 25157 Lainat muilta kot. rahoitus- ja vak.laitoksilta Siirrot erie
2520 Lainat julkisyhteisöiltä
2520A Valtiolta
25209 Lainat valtiolta Yhteensä
 25200 Lainat valtiolta 1.1.
 25201 Lainat valtiolta PA 1.1.
 25205 Lainat valtiolta PA tk lisäys
 25203 Lainat valtiolta Tilikauden lisäykset
 25204 Lainat valtiolta Tilikauden vähennykset
 25206 Lainat valtiolta PA (+ vähennys)
 25207 Lainat valtiolta Siirrot erien välillä (+/-)
2522A Kunnilta ja kuntayhtymiltä
25229 Lainat kunnilta ja kuntayhtymiltä Yhteensä
 25220 Lainat kunnilta ja kuntayhtymiltä 1.1.
 25223 Lainat kunnilta ja kuntayhtymiltä Tilikauden lisäykset
 25224 Lainat kunnilta ja kuntayhtymiltä Tilikauden vähennykset
 25227 Lainat kunnilta ja kuntayhtymiltä Siirrot erien välillä (+/-)
2525A Kevalta
25259 Lainat Kevalta Yhteensä
 25250 Lainat Kevalta 1.1.
 25253 Lainat Kevalta Tilikauden lisäykset
 25254 Lainat Kevalta Tilikauden vähennykset
 25257 Lainat Kevalta Siirrot erien välillä (+/-)
2530 Lainat muilta luotonantajilta
2530A Kitimaisilta
25319 Lainat muilta kons.pankkitilivelat tytäryht. Yhteensä
 25310 Lainat muilta kons.pankkitilivelat tytäryht. 1.1.
 25313 Lainat muilta kons.pankkitilivelat tytäryht. Tilikauden lisä
 25314 Lainat muilta kons.pankkitilivelat tytäryht. Tilikauden vähennykset
 25317 Lainat muilta kons.pankkitilivelat tytäryht. Siirrot erien välillä
 25324 Lainat muilta kons.pankkitilivelat liikel. Vähennykset
2540 Saadut ennakot
 25400 Saadut ennakot tytäryhteisöiltä
 25410 Saadut ennakot jäsenkuntayhtymiltä
 25420 Saadut ennakot osakkuus- ja muilta omistusyhteisyhteisöiltä
 25440 Saadut ennakot muilta
 25441 Saadut ennakot muilta/hankeet
2545 Ostovelat
 25450 Ostovelat tytäryhteisöille
 25455 Ostovelat jäsenkuntayhtymille
 25460 Ostovelat osakkuus- ja muilta omistusyhteisyhteisöille
 25470 Ostovelat muille

2550 Muut velat	
25500 Muut velat tytäryhteisöille	
25510 Muut velat jäsenkuntayhtymille	
25520 Muut velat osakkuus- ja muilta omistusyhteisyhteisöille	
25550 Muut velat muille	
25600 Myyntien arvonlisävero	
25605 Eu-myyntien arvonlisävero	
25610 Arvonlisäverovelka 10 %	
25620 Arvonlisäverovelka 14 %	
25630 Arvonlisäverovelka 24 %	
25640 Tilitettävä arvonlisävero	
25650 Ennakonpidätysvelka	
25670 Sosiaaliturvamaksuvelka	
25690 Ay-jäsenmaksuvelka	
25700 Ulosottojen perintä	
25710 Puolueverot	
25720 KuEL-maksut työntekijä	
25730 VEL-maksut työntekijä	
25740 Työttömyysvak.maksu tt	
25800 Tulojen selvittelytili	
25990 Muut lyhytaikaiset velat	
2600 Siirtovelat	
2600A Siirtyvät korot	
26000 Siirtyvät korot tytäryhteisöille	
26010 Siirtyvät korot jäsenkuntayhtymille	
26020 Siirtyvät korot osakkuus- ja muilta omistusyhteisyhteisöille	
26030 Siirtyvät korot taseyksiköille	
26040 Siirtyvät korot muille	
2610A Lomapalkkajaksotus	
26100 Lomapalkkajaksotus	
2620A Muut siirtovelat	
26200 Muut siirtovelat tytäryhteisöille	
26220 Muut siirtovelat jäsenkuntayhtymille	
26240 Muut siirtovelat osakkuus- ja muilta omistusyhteisyhteisöillä	
26290 Muut siirtovelat muille kunnille	
26310 Palkkajaksotus	
26320 KuEL-maksut palkkaperusteinen	
26330 KuEL-maksut eläkemenuperusteinen	
26340 KuEL-maksut Varhe-maksu	
26350 VEL-maksut työnantaja	
26360 Työttömyysvak.maksu ta	
26370 Tapaturmavakuutusmaksu	
26380 Ryhmähenkivakuutusmaksu	
26501 Vuokratakuut	
26660 Sosiaalityön tulojen selvittelytili	
26670 Sosiaalitoimen välitystili	
26680 Postimaksujen selvittelytili	
26700 Vesihyvitysten selvittelytili	
27000 Muut siirtovelat muille	
TULOSLASKELMATILIT	
300 Myyntituotot	
3001 Vesilaitostuotot	
30010 Vesi- ja jätevesimaksut	
30017 LL Sis. Kunnan vesi- ja jätevesimaksut	
30018 Sisäiset vesi- ja jätevesimaksut	
30037 LL Sis. vesimaksut	
30048 LL Sis. jätevesimaksut	
30057 LL Sis. jäteveden perusmaksut	
30067 LL Sis. veden perusmaksut	
30080 Muut vesilaitostuotot	
3050 Jätehuoltotuotot	
30500 Jätteen kuljetuksen ja käsittelyn myyntituotot	
30558 Sisäiset jätehuoltomaksut	
3060 Muut liiketoiminnan tuotot	
30600 Metsän myyntitulot	
30610 Maa-ainesten myyntitulot	
30620 Kiinteistönhoidon myyntituotot	
30630 Valmisteiden myynti	
30640 Asiantuntijapalveluiden myynti	
30650 Aterian myyntituotot	
30657 LL Sis. ateriapalvelujen myynti.	
30658 Sisäiset myyntituotot, ateria	
30667 LL sis. Myyntituotto, puhtaus	
30668 Sisäiset myyntituotot, puhtaus	
30670 Muut liiketoiminnan tuotot	
30677 LL Sis. muut liiketoiminnan tuotot	
30678 Sisäiset muut liiketoiminnan tuotot	
3080 Täyden korvauksen perusteella saadut korvaukset valtiolta	
30810 Lukiokoulutuksen yksikköhintarahaus valtiolta	
30830 Lääkäreiden koulutuskorvaus	
30840 Varusmiesten, siviilipalvelusmiesten ja vankien sairaanh.kor	
30850 Pakolaisten toimeentulokorvaukset	
30860 Paluum.toimeentulokorvaukset	
30870 Sotilasvammalain mukaiset korvaukset	
30890 Asiakaskohtaisen velkaneuvonnan korvaukset	
30990 Muut korvaukset valtiolta	
3100 Korvaukset kunnilta ja kuntayhteisöiltä	
31000 Kotikuntakorvaukset	
31010 Aikaisemman kotikunnan korvaukset	
31015 Vapaan valinnan korvaukset	
31030 Muut yhteistoimintakorvaukset	
31040 Avopalvelukäynnit kunnilta ja kuntayhtymiltä	
31090 Myyntituotot kunnilta	
3130 Muut suoritteiden myyntituotot	
31310 Täyskustannuskorvaukset pakollisista vakuutuksista	
31330 Oppisopimuskoulutuskorvaukset	
31340 Muut koulutuskorvaukset	
31370 Ateriapalvelujen myyntitulot	
31380 Henkilöstön aterioiden myyntituotot	
31500 Talonrakennustöiden myyntituotot	
31510 Kunnallistekniikan myyntituotot	
31520 Puisto- ja vihertöiden myyntituotot	
31540 Konekorjaamotöiden myyntituotot	
31560 Metsänmyyntituotot	
31580 Työtoiminnan myyntituotot	
31607 LL Sisäiset atk-tuotot	
31608 Sisäiset atk-tuotot	
31627 LL Sis. Palvelun myynnit tilaajalle	
31628 Sisäiset palvelun myynnit tilaajalle	
31638 Sisäiset varastolisät	
31990 Muut myyntituotot	
31997 LL Sis. myyntituotot, muut	
31998 Sisäiset myyntituotot, muut	
31999 Myyntituotot aktivointi	
321 Maksutuotot	
3270 Opetus- ja kulttuuritoimen maksut	
32700 Lukukausi- ja kurssimaksut	
32701 Kurssimaksut	

32710	Ylioppilaskirjoitusmaksut	40 TOIMINTAKULUT
32750	Muut opetus- ja kulttuuritoimen maksut	400 Henkilöstökulut
3280	Yhdyskuntapalvelujen maksut	4000 Palkat ja palkkiot
32800	Suunnittelu- ja mittaustoiminnan maksut	40000 Vakinaisten kk-palkat
32850	Rakennusvalvonta- ja tarkastusmaksut	40010 Sijaisten kk-palkat
32860	Maankäyttö- ja kehittämiskorvaukset	40020 Tilapäisten kk-palkat
32870	Muut yhdyskuntapalvelujen maksut	40030 Kuukausipalkat
32877	LL Muut yhdyskuntapalvelumaksut	40041 Sairaslomasijaiset
32878	Sisäiset Muut yhdyskuntapalv.maksut	40042 Äitiyslomasijaiset
3290	Muut palvelumaksut	40050 Vuosiloma- ja muut sijaiset
32940	Pääsymaksut	40060 Vakin. tunti- ja urakkapalkat
32970	Muut palvelumaksut	40100 Maksetut lomarahat
32977	Sisäiset Muut hallintokuntien sisäiset tuotot	40150 Työllistämispalkat
330	Tuet ja avustukset	40155 Oppisopimuspalkat
33000	Työllistämistuki valtiolta	40250 Erilliskorvaukset
33150	EU-tuki omiin kehittämissuunnitelmiin, valtiolta / kansallinen	40310 Muut palkkamenot
33160	EU-tuki omiin kehittämissuunnitelmiin, suoraan EU:lta	40400 Ltm-henkilöiden kokouspalkkiot
33170	EU-tuki omiin kehittämissuunnitelmiin, valtiolta	40410 Viranhaltijoiden kokouspalkkiot
33180	EU-tuki omiin kehittämissuunnitelmiin, muilta	40500 Asiantuntijapalkkiot ja luentokorvaukset
33270	Valtion korvaus kuntouttavasta työtoiminnasta	40600 Asuntoetukorvaukset (meno)
33280	Perustoimeentulotuen valtionosuus	40610 Autoetukorvaukset (meno)
33300	Kelan korvaus työterveydenhuollosta	40620 Puhelinetukorvaukset (meno)
33330	Muut tuet ja avustukset valtiolta	40630 Ravintoetukorvaukset (meno)
33340	Muut tuet ja avustukset kunnilta	40690 Luontoisedut (tulo)
33370	Muut tuet ja avustukset muilta	40700 Jaksotetut palkat ja palkkiot
33377	LL Sis. muut tuet ja avust.kunnilta	40720 Palkkavaraukset
33378	Sisäiset muut tuet ja avust.kunnilta	40780 Lask. sosiaalipalkat
340	Muut toimintatuotot	40790 Lask. sosiaalipalkkatuotot
3400	Vuokratuotot	40999 Aktivoidut palkat ja palkkiot
34000	Asuntojen vuokrat	4100 Henkilösivukulut
34010	Liikehuoneistojen vuokrat	4101 Eläkekulut
34200	Muiden rakennusten vuokrat	41000 KuEL palkkaperusteinen
34220	Lämmivesimaksut	41020 KuEL eläkemenoperusteinen
34277	LL Sis. vuokrat muiden rakenn.	41040 KuEL varhe-maksu
34278	Sisäiset vuokrat muiden rakenn.	41100 Eläkevakuutusmaksut
34298	Sisäiset muiden rakenn. pääomavuokrat	41120 VaEL-maksut
34300	Maa- ja vesialueiden vuokrat	41700 Jaksotetut eläkekulut
34500	Koneiden ja laitteiden vuokrat	41730 Palkkavarauksen eläkekulut
34507	LL Sis.koneiden ja laitt.vuokrat	41780 Lask. eläkemaksulisät
34508	Sisäiset koneiden ja laitt.vuokrat	41790 Lask. eläkemaksulisätuotot
34600	Muut vuokratuotot	41999 Aktivoidut eläkekulut
3500	Muut toimintatuotot	4200 Muut henkilösivukulut
35101	Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	42000 Kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut
35102	Rakennusten myyntivoitot	42100 Työttömyysvakuutusmaksut
35103	Osakkeiden myyntivoitot	42200 Tapaturmavakuutusmaksut
35104	Muut myyntivoitot	42300 Muut sosiaalivakuutusmaksut
35200	Oppilaan omavastuu koulumatkakustannuksista	42700 Jaksotetut sosiaalivakuutusmaksut
35300	Vakuutus- ja muut korvaukset	42720 Palkkavar.muut henk.kulut
35320	Käyttöomaisuuden myynti	42780 Lask. muut sos.vak.maksulisät
35325	Käyttöomaisuuden myynnin oikaisu (netto budjetointi)	42790 Lask. muut sos.vak.maksul.tuotot
35340	Rahoitusosuudet inv.menoihin	42899 Aktivoidut sosiaalivakuutusmaksut
35348	Rahoitusosuudet aktivointi	4290 Henkilöstökorvaukset ja muut henkilöstömenojen korjauserät
35349	Käyttöom.tuottojen aktivointi	42900 Sairausvakuutuskorvaukset
35370	Muut tuotot	42930 Kuntoutusrahat
35377	LL Sis. muut tuotot	42940 Tapaturmakorvaukset
35378	Sisäiset muut tuotot	42950 Muut Kansaneläkelaitoksen korvaukset
35390	Käyttösuunnitelman oikaisutulot	42960 Muut henkilöstömenojen korjauserät
37	VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	430 Palvelujen ostot
37000	Valmistus omaan käyttöön	4300 Asiakaspalvelujen ostot

43030	Asiakaspalvelujen ostot muilta	450 Aineet, tarvikkeet ja tavarat
43100	Asiakaspalvelujen ostot perhehoitajan palkkio	4500 Ostot tilikauden aikana
43110	Asiakaspalvelujen ostot veteraanikuntoutuspalvelut	45000 Toimisto- ja koulutarvikkeet
43150	Asiakaspalvelujen ostot kotikuntakorv. kunnilta	45010 Atk-tarvikkeet
43230	Muut palvelusetelikulut	45020 Opetusvälineet
4340 Muiden palvelujen ostot		45030 Opetusmonisteet
43400	Toimisto- ja asiantuntijapalvelut	45040 Koulujen työaineet
43405	Rahoitus- ja pankkipalvelut	45050 Oppikirjat
43410	Asiantuntijapalvelut	45060 Leikkivälineet
43420	Työvoiman vuokraus	45070 Sähköinen oppimateriaali
43457	LL Sis. Kesk.hoidetut tehtävät	45100 Kirjallisuus ja lehdet
43490	Atk-palvelut	45125 Kirjastoaineisto
43493	Ohjelmalisenssit	45130 Sähköinen kirjallisuus
43497	LL Sis. atk-palvelut	45140 Kirjaston kirjat
43498	Sisäiset atk-palvelut	45200 Elintarvikkeet
43500	Painatukset ja ilmoitukset	45400 Vaatteisto
43547	LL Sis. Monistuspalvelut	45420 Lääkkeet
43548	Sisäiset monistuspalvelut	45430 Hoitotarvikkeet
43600	Posti- ja telepalvelut	45500 Siivous- ja puhdistusaineet
43610	Postimaksut	45600 Poltto- ja voiteluaineet
43620	Puhelinmaksut	45710 Lämmitys
43700	Vakuutukset	45720 Sähkö
43800	Puhtaanapito- ja pesulapalvelut	45730 Vesi
43810	Siivous- ja puhtaanapitopalvelut	45737 LL Sis. vesimaksut
43830	Jätevesimaksut	45738 Sisäiset vesimaksut
43837	LL Sis. Jätevesimaksut	45760 Kemikaalit
43838	Sisäiset jätevesimaksut	45800 Kalusto
43850	Jätehuoltomaksut	45810 Atk-koneet ja laitteet
43858	Sisäiset jätehuoltomaksut	45830 Pienkalusto
43867	LL Sis. puhtaanapito- ja pesulapalvelut	45900 Rakennusmateriaali
43868	Sisäiset puhtaanapito- ja pesulapalvelut	45920 Työaineet
43900	Rakennusten ja alueiden rakentamis- ja kunnossapitopalv	46000 Muu materiaali
43907	LL Sis. Rakennusten ja alueiden rakent	46020 Merkkipäivälahjat
43908	Sisäiset rakennusten ja alueiden rak. ja kp	46050 Opetusmateriaali
43948	Sisäiset kiinteistöpalvelut	4607 Varastojen lisäys/vähennys
44000	Koneiden, kaluston ja laitteiden rak. ja kp	46077 LL Sis. varastolisät
44007	LL Sis. Koneiden, kaluston ja laitteid	46078 Sisäiset varastolisät
44008	Sisäiset kpito, koneiden, kaluston ja laitteid	46499 Aktivoidut aineet ja tarvikket
44100	Majoitus- ja ravitsemuspalvelut	46700 Varastojen muutos
44147	LL Sis. ravitsemispalvelut	470 Avustukset
44148	Sisäiset ravitsemispalvelut	4700 Avustukset kotitalouksille
44150	Matkustus- ja kuljetuspalvelut	47000 Lasten kotihoidon tuki
44160	Tavaroiden rahti- yms. kuljetuspalvelut	47020 Lasten kotihoidon tuen kuntalisä
44170	Kuljetuspalvelut	47050 Yksityisen hoidon tuki
44197	LL Sis.Kuljetuspalvelut	47070 Yksityisen hoidon tuen kuntalisä
44198	Sisäiset kuljetuspalvelut	47360 Vastaanottoraha maahanmuuttajille
44220	Matkustuspalvelut (ei koulutuksen)	47370 Käyttöraha maahanmuuttajille
44230	Oppilaskuljetukset	47380 Pakolaisten avustukset
44310	Työterveyshuoltomaksut	47390 Paluumuuttajien (eläkeikäiset) avustukset
44388	Sis. Palvelutuotann.ostot	47400 Paluumuuttajien (työikäiset) avustukset
44400	Opetus- ja kulttuuripalvelut	47410 Pakolaisten erityisavustukset
44410	Koulutuspalvelut	47420 Pakolaisten (ei valtionkorvausta) avustukset
44415	Koulutuspalvelut ltm	47430 Työosuusrahat
44500	Osuus verotuskustannuksiin	47440 Op.sos.edut/päivärahat
44600	Muut yhteistoimintaosuudet	47450 Op.sos.edut/matkakorvaukset
44700	Muut palvelut	47460 Opiskelijastipendit
44707	LL Sis.muut palvelut	47470 Muut avustukset kotitalouksille
44708	Sisäiset muut palvelut	4750 Avustukset yhteisöille
44899	Aktivoidut palvelujen ostot	47500 Työmarkkinatuen kuntaosuus

47550	Muut avustukset yhteisöille	60100	Korkotuotot antolainoista liikelaitoksille
47600	Avustukset liikelaitoksille	60200	Korkotuotot sijoituksista ja talletuksista
480 Muut toimintakulut		60300	Maksuliikennetilien korot
4800 Vuokrat		60310	Konsernipankkitilin korot ulkopuolisilta
48000	Maa- ja vesialueiden vuokrat	60320	Konsernipankkitilin korot kunnalta
48200	Rakennusten ja huoneistojen vuokrat	60330	Konsernipankkitilin korot tytäryhteisöiltä
48207	LL Sis. vuokrat, rakenn. ja huon.	60340	Konsernipankkitilin korot liikelaitoksilta
48208	Sisäiset vuokrat, rakenn. ja huon.	60400	Muut korkotuotot
48210	Rakennusten vuokrat	610 Muut rahoitustuotot	
48220	Huoneistojen vuokrat	61000	Osinkotuotot ja osuuspääomien korot
48248	Sisäiset kiinteistönhoidon kustannukset	61100	Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta
48400	Koneiden ja laitteiden vuokrat	61260	Verotilitysten korot ja korotukset
48407	LL Sis.Koneiden ja laitt. vuokrat	61300	Viivästyskorkotulot
48408	Sisäiset koneiden ja laitteiden vuokrat	61400	Peruspääoman korot kuntayhtymiltä
48410	Atk-laitteiden vuokrat	61600	Arvopapereiden myyntivoitot
48600	Muut vuokrat ja vastikkeet	61690	Koronvaihtosopimusten korkotuotot
48999	Aktivoidut vuokrat	61700	Muut rahoitustuotot
4900 Muut toimintakulut		621 Korkokulut	
49000	Välilliset verot	62100	Korkokulut lainoista ulkopuolisilta
49010	Auton käyttövoimamaksu (ent. dieselvero)	62300	Korkokulut lainoista liikelaitoksilta
49020	Ajoneuvovero	62400	Maksuliikennetilien korkokulut
49040	Oman käytön vero	62420	Konsernipankkitilin korot ulkopuolisille
49050	Luontaiseturien ALV	62440	Konsernipankkitilin korot tytäryhteisöille
49201	Maa- ja vesialueiden myyntitappiot	62460	Konsernipankkitilin korot liikelaitoksille
49202	Rakennusten myyntitappiot	62480	Lahjoitusrahastojen korkokulut
49203	Osakkeiden myyntitappiot	62500	Muut korkokulut
49204	Muut myyntitappiot	62510	Konttokuranttitilin korkokulut
49210	Myyntisaamisten luottotappiot	62520	Rahastojen korkokulut
49220	Saatavien poistot	630 Muut rahoituskulut	
49300	Takaustappiot	63020	Liikelaitosten korvaus peruspääomasta (kunnalle)
49400	Jäsenmaksut	63150	Verotilitysten korot
49410	Korkeakoulujen hallintomaksut	63200	Viivästyskorot ja korotukset
49420	Oikeudenkäynti- ja ulosottokulut	63500	Luottoprovisiot
49430	Vahingonkorvaukset	63600	Arvon alentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusvaroista
49440	Toiminnallinen kuntoutus	63700	Arvon alentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista
49450	Käyttöom. ostot (vain inv.menot)	63790	Koronvaihtosopimusten korkokulut
49460	Käyttösuunnitelman oikaisut	63800	Muut rahoituskulut
49470	Edustus ja yhteistoiminta	63848	Sisäiset rahoituskulut
49471	Yhteiskuntasuhteet ja neuvottelutoiminta	71 POISTOT JA ARVONALENTUMISET	
49472	Käyttövarat hall valt	710 Suunnitelman mukaiset poistot	
49490	Muut kulut	71000	Poistot aineettomista oikeuksista
49497	LL Sisäiset muut kulut	71100	Poistot tietokoneohjelmista
49498	Sisäiset muut kulut	71200	Poistot muista pitkävaikutteisista menoista
49499	Aktivoidut muut kulut	71300	Poistot rakennuksista
50 VEROTULOT		71400	Poistot kiinteistä rakenteista ja laitteista
50000	Kunnan tulovero	71500	Poistot koneista ja kalustoista
51000	Kiinteistövero	71600	Poistot muista aineellisista hyödykkeistä
52000	Osuus yhteisöveron tuotosta	720 Kertaluonteiset poistot	
54000	Muut verot	72000	Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot
55 VALTIONOSUUDET		72100	Muut lisäpoistot
55010	Peruspalveluiden valtionosuudet pl. tasaukset	723 Arvon alentumiset	
55020	Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	72300	Arvon alentumiset (pysyvät vastaavat / käyttöomaisuus, josta
55030	Järjestelmämuutoksen tasaus	72340	Arvon alentumiset rakennuksista
57000	Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	72390	Arvon alentumiset osakkeista ja osuuksista
58500	Muut valtionosuudet	72400	Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset
58900	Verotulomenetysten kompensaatio	72500	Arvon alentumisten palautumiset
60 RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		80 SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT	
600 Korkotuotot		800 Satunnaiset tuotot	
60000	Korkotuotot antolainoista ulkopuolisille	80100	Omistussuosuksien luovutukset

80200 Vahingonkorvaukset, takauskorvaukset, sopimussakot
80300 Saadut akordit ja konserniavustukset
80400 Kirjauskäytännön muutoksesta aiheutuneet oikaisut
80500 Muut satunnaiset tuotot

810 Satunnaiset kulut

81100 Omistusosuuksien luovutukset
81200 Vahingonkorvaukset
81300 Annetut akordit ja konserniavustukset
81400 Kirjauskäytännön muutoksesta aiheutuneet oikaisut
81500 Muut satunnaiset kulut

85 VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOKSET

850 Poistoeron muutos

85000 Poistoeron lisäys (-)
85500 Poistoeron vähennys (+)

860 Varausten muutos

86000 Varausten lisäys (-)
86500 Varausten vähennys (+)

870 Rahastojen muutos

87000 Rahastojen lisäys (-)
87500 Rahastojen vähennys (+)

91 VYÖRYTYSERÄT

91100 Sisäiset palvelumaksutulot
92100 Sisäiset palvelumaksut

98 KUSTANNUSLASKENNALLISET ERÄT

98000 Kustannuslaskennalliset menot
99000 Kustannuslaskennalliset tulot
99100 Rakennusten korko
99900 Tilikauden ylijäämä/alijäämä

7.5 Yhteenveto avustuksista

Avustuksen nimi	Avustuksen suunniteltu käyttö	Kenen budjetissa	TA 2021	Myönnetty 2021	Lisäinfo
KONSERNI PALVELUT					
Vähävaraisten yleishyödyllisten järjestöjen avustaminen	Järjestöjen tila-avustukset	Yhteiset toiminnot	6 000	4 820	
Palveluvelvoitteen mukainen allastoimintojen avustus	Avustus kohdistuu erityisryhmien allastoimintojen järjestämiseen Etelä-Nurmijärven alueella. Allastoimintoja ovat mm. allasterapia, allasjumppa, vauvauinti.	Yhteiset toiminnot	120 000	142 500	
Rajamäen Uimahalli Oy	Yleiskatteellinen toiminta-avustus	Yhteiset toiminnot	738 000	971 000	<i>Hyvä olo-kortin kuluihin vuonna 2021 70.000 eur</i>
Sponsorointi- ja yhteistyöavustukset	Urheiluseurojen, urheilijoiden, seurojen ja muiden ryhmien sopimusyhteistyö sekä tapahtumat	Viestintä- ja markkinointipalvelut	25 000	28 000	<i>Sponsoroinnin tavoitteena positiivinen näkyvyys. Avustus myönnetään hakemuksesta.</i>
SIVISTYS- JA HYVINVOINTI TOIMIALA					
Toiminta-avustus	Kivi-juhlat	Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	34 200	36 200	
Toiminta-avustus	Kulttuuriavustukset	Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	41 500	33 480	<i>sisältää myönnetyn Konstiniikka-kulttuuripalkinnon</i>
Toiminta-avustus	Nuorisoyhdistykset	Nuorisopalvelut	31 500	30 400	
Toiminta-avustus	Kansalaisopistotoiminta	Koulutuspalvelut	174 613	68 790	<i>Avustuserittely tässä väärässä kohtaa, siirretty alemmaksi kohtaan Taiteen perusopetus (Musiikkiopistossa ei kansalaisopistotoimintaa)</i>
	Nurmijärven opisto			68 790	

Avustuksen nimi	Avustuksen suunniteltu käyttö	Kenen budjetissa	TA 2021	Myönnetty 2021	Lisäinfo
Toiminta-avustus	Taiteen perusopetus:	Koulutuspalvelut	68 565	151 000	
	Musiikkiopisto			102 000	
	Nurmijärven Opisto (kuvataide)			15 000	<i>kuvataidekoulu ja musiikkikoulu</i>
	Nurmijärven Tanssiopisto			32 000	
	Nurmijärven Kivi-Juhlat (teatteri)			2 000	
	Nurmijärven Opisto (bänditoiminta)				<i>sisältyy kohtaan kuvataidekoulu ja musiikkikoulu</i>
	Muu opetus ja kurssitoiminta:			23 388	
	Taito Etelä-Suomi			23 388	<i>* vuoteen 2020 asti avustus Kirjasto- ja kulttuuripalveluissa</i>
Nurmijärven Monitoimitalon vuokra-avustukset	Nurmijärven Monitoimitalon vuokra-avustukset	Koulutuspalvelut	198 630	198 630	
Toiminta-avustus	Urheiluseurojen avustus	Liikuntapalvelut	218 000	218 000	
Toiminta-avustus	Hyvinvointi	Hyvinvointipalvelut	60 000	54 000	<i>* vuonna 2019 avustus Hallinto- ja talouspalveluissa</i>
YMPÄRISTÖTOIMI ALA Yksityistieavustukset *)	Kunnossapito- ja perusparannusavustukset	Maankäyttö ja kaavoitus (kiinteistö- ja mittaustoimi)	440 000	350 442	<i>*) Yksityistieavustusjärjestelmä muuttunut. Hoitosopimustiet avustusten piiriin.</i>

ALLEKIRJOITUKSET JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

8. ALLEKIRJOITUKSET JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

NURMIJÄRVEN KUNNANHALLITUS

Nurmijärvellä 28.3.2022

Petri Vaulamo

Riikka Raekannas

Maiju Tapiolinna

Arto Hägg

Taneli Kalliokoski

Harri Lepolahti

Jouni Maijala

Riina Mattila

Kalle Mustonen

Leni Pispala

Ritva Örling

Outi Mäkelä

Edellä oleva tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitolavan mukaisesti.

Tarkastuksesta on tänään 12.5.2022 annettu kertomus.

Nurmijärvellä 12.5.2022

KPMG Julkistarkastus Oy

Mikko Luoma

KHT, JHT

Tilinpäätös allekirjoitetaan sähköisesti

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 234 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 234 sivua ennen tätä sivua

Detta dokument innehåller 234 sidor före denna sida

Dokumentet inneholder 234 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 234 sider før denne side

LENI KATARIINA PISPALA03240319-b18b-4f21-8c48-45f74bf8763f - 2022-03-30 16:44:16 UTC +03:00
BankID / MobileID - 84347cfe-e793-4ece-9e63-e5d223e22a26 - FI**MAIJU TAPIOLINNA**c3aeb3e0-aea5-4e8e-bbaa-75b84a2b6eec - 2022-03-31 08:32:28 UTC +03:00
BankID / MobileID - c5b8f458-412c-489b-b69e-5a1be2021513 - FI**RITVA ANNIKKI ÖRLING**4fb28e44-8eef-40ae-9e0d-7ec0eab2add5 - 2022-03-31 09:43:18 UTC +03:00
BankID / MobileID - 2ec42a21-cf45-4e82-bb9a-b21cf6c2b929 - FI**PETRI JUHANI VAULAMO**16e7fa16-a545-4d7d-b09d-f66a104348e3 - 2022-03-31 15:05:06 UTC +03:00
BankID / MobileID - 1115629f-6dd2-4652-9fa9-7aaf9fe485ea - FI**ARTO HÄGG**434cb4cb-a800-4739-86bc-dcef59062d94 - 2022-03-31 18:06:38 UTC +03:00
BankID / MobileID - 64a69ed2-efbd-47da-b701-144e6d2521df - FI**RIIKKA PIRITTA RAEKANNAS**f69656b8-a43e-4c86-a141-18a2c7d25b75 - 2022-03-31 23:06:28 UTC +03:00
BankID / MobileID - 58d9e300-f02c-4212-861f-0b50601bbe51 - FI**Harri Tapio Lepolahti**bfb4fe4f-32d0-435b-85dc-fd6c0610a5e6 - 2022-04-01 22:00:21 UTC +03:00
BankID / MobileID - c4758150-2a32-4b1b-914b-d0cd9cdacb09 - FI

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 235 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 235 sivua ennen tätä sivua

Detta dokument innehåller 235 sidor före denna sida

Dokumentet inneholder 235 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 235 sider før denne side

JOUNI ERKKI TAPIO MAIJALAed257c9c-2b74-420f-8f3b-249431b46350 - 2022-04-03 11:22:18 UTC +03:00
BankID / MobileID - 6568b655-1b5d-4fbb-b338-dbe25d438384 - FI**RIINA MATTILA**92d5345e-e3a2-49b2-833c-9ca26b176af8 - 2022-04-04 10:42:55 UTC +03:00
BankID / MobileID - 684191fe-7077-4f5b-afcf-f11e94cc1e01 - FI**TANELI MARKUS KALLIOKOSKI**1e3d707a-4807-448c-a184-c0666d0a541b - 2022-04-04 13:31:11 UTC +03:00
BankID / MobileID - 591b2feb-9dfe-4a69-bd41-1a0d2789cb3a - FI**OUTI MAARIT MÄKELÄ**

Company - Yritys - Företag - Selskap - Virksomhed: Nurmijärven kunta

c0efedb3-8422-4c7a-b9aa-b45bab52e049 - 2022-04-06 13:31:44 UTC +03:00

BankID / MobileID - 6b1d0783-a404-4a91-aa3d-a35b73962de8 - FI

Authority to sign - Asemavaltuutus - Ställningsfullmakt - Autoritet til å signere - Myndighed til at underskrive

KALLE MUSTONEN93df5a82-e6aa-4155-b78c-8cccd4031a0 - 2022-04-06 20:43:40 UTC +03:00
BankID / MobileID - fce87202-9500-441e-ba4b-35273f807048 - FI

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuutus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende

KPMG Julkistarkastus Oy
Töölönlahdenkatu 3 A
PL 1037
00101 HELSINKI

Puhelin 020 760 3000
www.kpmg.fi

Nurmijärven kunta

Y-tunnus 9014643-2

Tilinpäätös tilikaudelta 1.1.-31.12.2021

Tilintarkastajan tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 12. päivänä toukokuuta 2022

KPMG JULKISTARKASTUS OY

Mikko Luoma

JHT, KHT

Sähköinen tilinpäätösmerkintä

Tilintarkastajan sähköinen allekirjoitus tilinpäätökseen koskee ainoastaan tilinpäätösmerkintää.

Nurmijärven kunta - Tilinpäätös ja toimintakertomus 1.1.-31.12.2021 - 12.5.2022

Tämä allekirjoitusliite koskee kaikkia tässä esikatselunäkymässä näkyviä allekirjoitettavia asiakirjoja ja liitteitä (yhdessä "Asiakirjat"). Allekirjoittamalla sähköisesti tämän allekirjoitusliitteen vahvistan lukeneeni ja ymmärtäneeni Asiakirjojen sisältämät ehdot ja hyväksyn ne (tarvittaessa asianmukaisen valtuutuksen nojalla).

Tämä asiakirjakokonaisuus sisältää seuraavat asiakirjat:

Allekirjoitettava asiakirja

NURMIJÄRVEN KUNTA - TILINPÄÄTÖS 2021.pdf

Allekirjoitusliite (sisältäen sähköiset allekirjoitukset allekirjoittamisen jälkeen)

Allekirjoitusliite_NURMIJÄRVEN KUNTA - TILINPÄÄTÖS 2021.pdf

Allekirjoittajat

KPMG Julkistarkastus Oy

Mikko Luoma

JHT, KHT

Tämä allekirjoitusliite viittaa asiakirjaan
NURMIJÄRVEN KUNTA - TILINPÄÄTÖS 2021.pdf
jonka SHA256-tiiviste on:

7c2871ed1924722cdc2151f51b3c53c6523b4a4781541035916025e2ae57a41a

Allekirjoitusliite_NURMIJÄRVEN KUNTA - TILINPÄÄTÖS 2021.pdf

Allekirjoittajat:

<i>Nimi</i>	<i>Allekirjoitettu tunnisteella</i>	<i>Allekirjoituspäivä</i>
MIKKO HENRIKKI LUOMA	Vahva sähköinen tunnistautuminen	2022-05-12 18:45 EE(S)T

Tämä tiedosto on sinetöity digitaalisella allekirjoituksella, joka toimii asiakirjan eheyden takaajana. Asiakirjamuoto tukee pitkäaikaista säilytystä.

Nurmijärvi

Nurmijärven kunta
PL 37, 01901 Nurmijärvi
Katuosoite: Kunnanvirasto, Keskustie 2 b
Puhelin: (09) 250 021
kunta@nurmijarvi.fi
www.nurmijarvi.fi